

KESKKONNAAGENTUUR

ESTONIAN ENVIRONMENT AGENCY

ULUKIASURKONDADE SEISUND JA KÜTTIMISSOOVITUS 2023

*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2023*

Koostajad: Rauno Veeroja
Peep Männil
Inga Jõgisalu
Marko Kübarsepp

Tartu 2023

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET	5
ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD	13
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	17
PÕDER (ALCES ALCES)	17
METSSIGA (SUS SCROFA)	35
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	48
METSKITS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	60
KARU (URSUS ARCTOS)	74
HUNT (CANIS LUPUS)	85
ILVES (LYNX LYNX)	94
HALLHÜLJES (HALICHOERUS GRYPUS)	101
HARILIK ŠAAKAL (CANIS AUREUS)	103
REBANE (VULPES VULPES)	107
KÄHRIKKOER (NYCTEREUTES PROCYONOIDES)	110
KOBRA (CASTOR FIBER)	113
HALLJÄNES (LEPUS EUROPAEUS)	117
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	120
METSNUGIS (MARTES MARTES)	124
KIVINUGIS (MARTES FOINA)	127
MINK (NEOVISON VISON)	130
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	133
MÄGER (MELES MELES)	136
JAHILINNUD	139
KOKKUVÕTE	151

SISSEJUHATUS

Kõiki jahiulukeid tervikuna käsitlevaid ulukiseire aruandeid on koostatud alates 2009. aastast ning 2013. aastal jõustunud jahiseadusega anti iga-aastaselt koostatavatele dokumentidele ka seadusandlik alus. Aruanded, mis sisaldavad hinnanguid erinevate ulukipopulatsioonide seisundite ja nende muutuste kohta koos juurdekasvuprognoside ning küttimissoovitustega järgnevakس jahihooajaks, on olulised teaduslikel alustel põhineval ulukiasurkondade kaitse ja jätkusuutliku kasutuse korraldamisel Eestis.

Erinevate meetoditega kogutud andmete (küttimisstatistika, ruutloendus, sõraliste pabulaloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, ulukikahjustused, kütitud isendite info) võrdleva analüüsi tulemusel antakse erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu hinnang asurkonna seisundis toimunud muutustele ja prognoositud juurdekasvu põhjal jahihooaja eelsele seisundile ning tehakse vastavalt sellele küttimisettepanekud.

Väikeulukite kohta tehtavad küttimisettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad soovitatavate muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega. Suurkiskjate kohta tehtavad küttimisettepanekud on vastavalt seadusele mõeldud Keskkonnaametile, teiste suurulukite osas maakondade jahindusnõukogudele ja jahimaa kasutajatele ning väikeulukite osas jahimaa kasutajatele ja maaomanikele.

Ettepanekud puudutavad väikseima üksusena maakondi või loodusmaastike sidususe baasil moodustatud ohjamispiirkondi. Kuna maakondlikud jahindusnõukogud toimivad jätkuvalt enne haldusreformi kehtinud maakondade piiridest lähtuvalt ning säilitamaks andmete võrreldavust eelnevate aastatega, on ka käesolevas aruandes esitatud maakondlike koondite koostamisel lähtunud maakondade endistest piiridest.

Nende liikide puhul, kelle küttimisettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttimismahtude ja vajadusel ka -struktuuri jaotus saama korraldatud jahindusnõukogudes vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile. Selle üheks olulisimaks osaks on teave vastavate liikide isendite tekitatud kahjustuste suuruse ja paiknemise kohta. Seepärast on käesolevas aruandes toodud lisana ka detailsem metsaregistri väljavõtte ulukikahjustest teadaandvatest metsateatistest ja metsakaitseeksperimentidest, kus kahjustajateks on märgitud ulukid. Operatiivset infot suurkiskjate tekitatud kahjustuste kohta omab Keskkonnaamet ja ulukite seirearuannetes tuuakse välja vaid varasemate aastate koondid.

Suurkiskjate kaitse ja ohjamisega seotud tegevusi on viimastel aastatel mõjutanud mitmed arengud. 2022. aastal jõustus järgnevals kümneks aastaks uus suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskava, mis tõi eesmärkidesse mõningad muudatused. 2020. aastal vaidlustati Tallinna Halduskohtus Keskkonnaameti hundi küttimismahu määramise käskkirja õiguspärasus ning antud kohtuvaidlus on tänaseks jõudnud Riigikohtusse. 2022. aastal vaidlustati Tallinna Halduskohtus Keskkonnaameti karu küttimismahtu määrav käskkirja õiguspärasus ning antud kohtuvaidlus on praegu menetlemisel Ringkonnakohtus. Mõlema vaide puhul rakendati esmast õiguskaitset, mis järgneva kohtuastme poolt tühistati, kuid mille tõttu oli jahipidamine siiski ligi kuuks ajaks kinni. Suurem mõju saab aga kindlasti hundi ja karu küttimise korraldamisele tulevikus olema vastavatel lõplikel kohtuotsustel.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahiulukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning analüüsitakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile 2022. jahiaasta lõppedes ning tehakse küttimisettepanekud 2023. aasta jahihooajaks. Küttimisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Hundi ja hallhülge kohta käesolevas aruandes küttimisettepanekuid ei tehta, need esitatakse aruande lisadena enne vastava liigi jahihooaja algust.

Seireandmete kogumise meetodilised juhendid ja vormid on kättesaadavad Keskkonnaagentuuri kodulehelt www.keskkonnaagentuur.ee. Erinevad ulukiasurkondade seire, inventuuride ja rakendusüritingute aruanded on kättesaadavad Eesti keskkonna andmete portaalist <https://keskkonnaportaal.ee>, kuid aruannetele otse edasisuunavad lingid on olemas ka Keskkonnaagentuuri kodulehel keskkonnaseire ja analüüside rubriigis. Ulukiseire aastaaruannetega peaksid regulaarselt tutvuma kõik jahimaa kasutajad, jahindusnõukogude liikmed ning jahindusega seotud riigisektori töötajad. Lisaks regulaarsetele küttimissoovitustele tuuakse aruannetes välja ka muud meetmed, näiteks vajalikud muudatused seadusandluses.

Käesolev aruanne ja selle lisad on koostatud eluslooduseosakonna ulukiseire töörühma poolt, kuhu lisaks koostajatena märgitud isikutele andsid olulise panuse ka Jüri Tõnisson, Jaanus Jõemaa, Tõnu Talvi ja Kalev Männiste. Ulukiseire töörühm tänab kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi, välitööde tegijaid ja andmete kogumisse panustanud Keskkonnaameti töötajaid ning teisi koostööpartnereid.

ANALÜÜSITUD MATERJAL JA SELLE KVALITEET

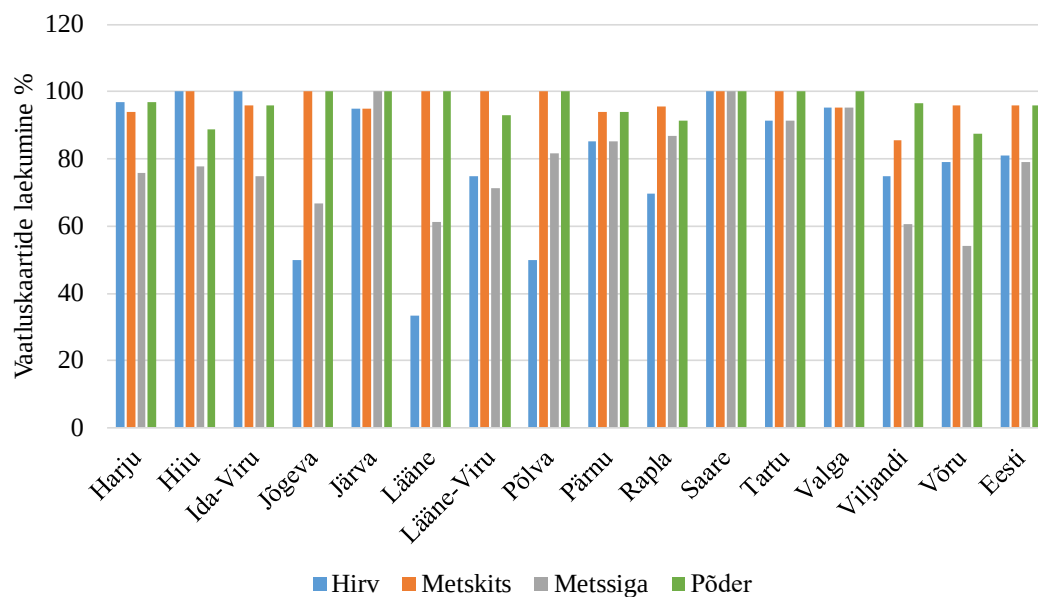
Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, vaatluste, jahimeeste poolt antud arvukushinnangute, ulukikahjustuste ning hirvlaste pabulaloenduse andmeid. Põdra ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide analüüsist saadud tulemusi. Enamuse seire algmaterjalidest on kogunud jahimehed vastavalt keskkonnaministri määrusele „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (RT I, 29.05.2013, 7) järgides Keskkonnaagentuuri (KAUR) kodulehel (www.keskkonnaagentuur.ee) olevaid andmeedastusvorme ja metoodilisi juhendeid.

Kogutud andmed ja biomaterjal on analüüsitud KAUR eluslooduse osakonnas, v.a suurkiskjate ja haneliste kahjustuste ning metsakaitseeksperimentide andmed, mille kogumise ja analüüsiga tegeleb Keskkonnaamet. Hallhülge seire tulemused on võetud hallhülge 2022. aasta seirearuandest.

Vaatluskaardid

Lisaks jahipiirkondadest laekunud küttimeandmetele ja arvukuse/arvukuse muutuse hinnangutele analüüsiti 2022. jahiaastal KAURi laekunud 393 põdra-, 414 metskitse-, 320 metssea-, 276 punahirvevaatluskaarti või infosüsteemi JAHIS kaudu esitatud andmeid.

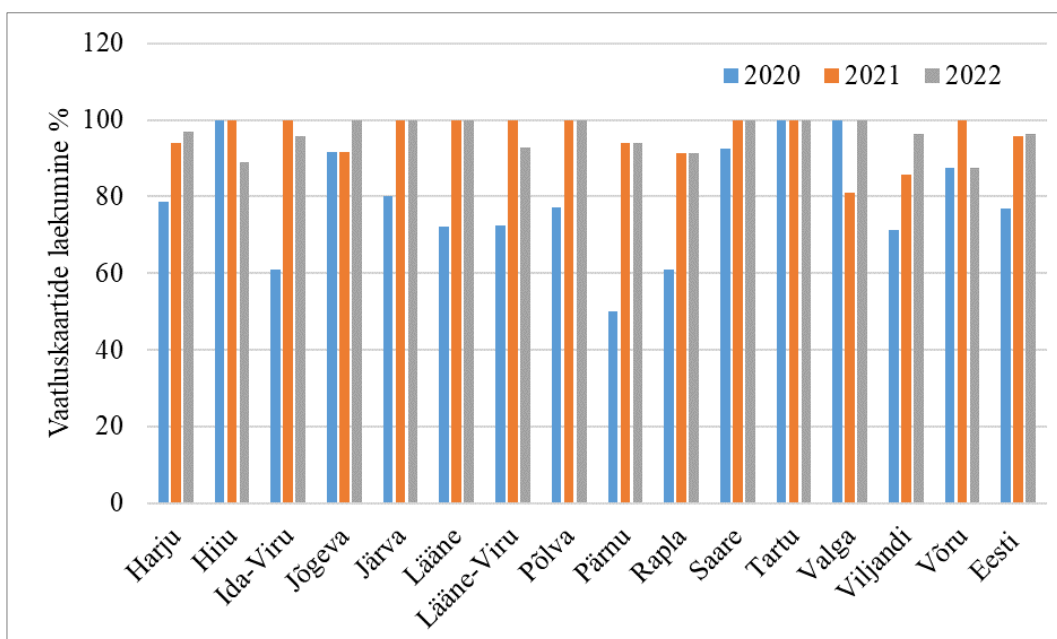
Erinevaid uluksõraliste vaatluskaarte kaasati andmeanalüüsi üle 80% enamusest maakondadest, kolme maakonna vaatluskaartide esitamine jäi napilt alla selle. Vaid ühes maakonnas oli jahipiirkondade vaatluskaartide esitamise protsent 74% .

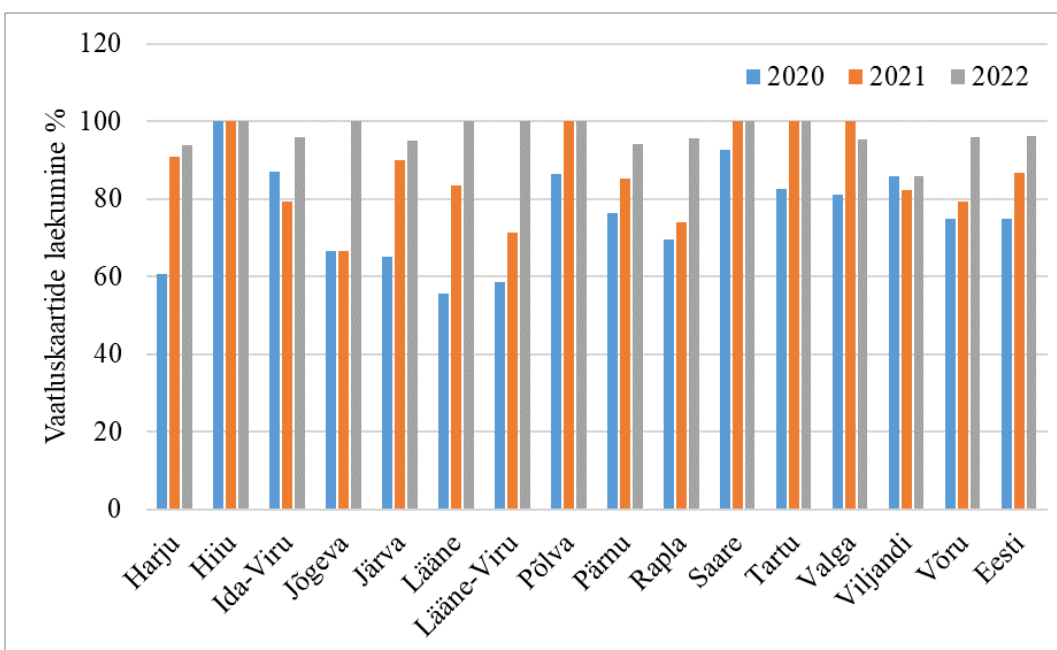
Uluksõraliste (põdra, metskitse, metssea ja hirve) vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % maakonniti 2022. aastal.

Proportion of hunting districts that have presented red deer (blue), roe deer (orange), wild boar (grey) and moose (green) observations in 2022.

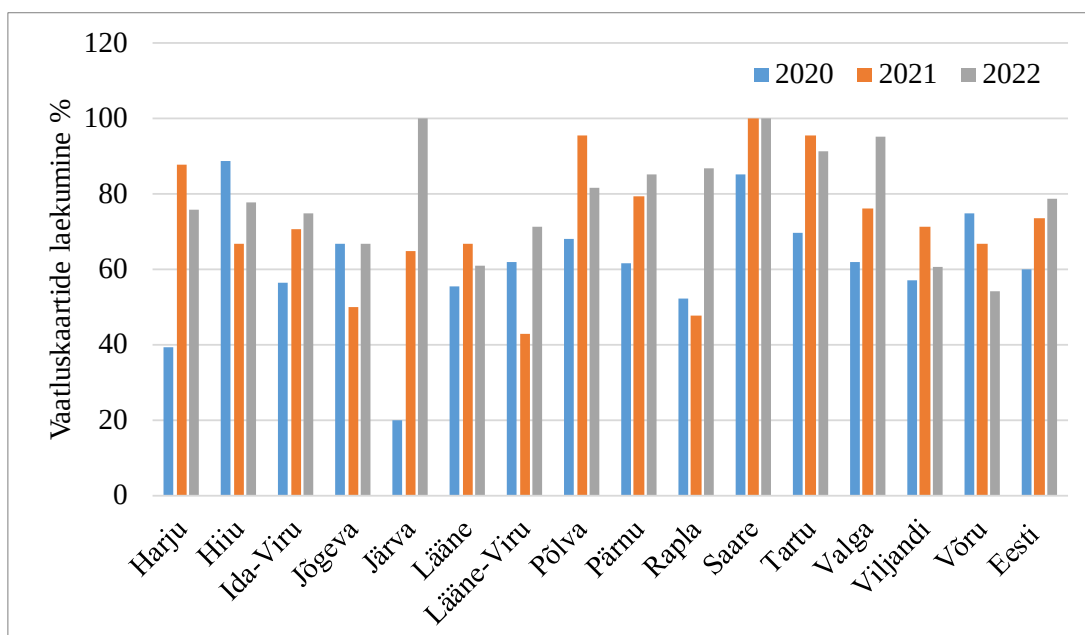
Põdravaatluskaarte esitasid 100% jahipiirkondadest Jõgeva-, Järva-, Lääne-, Põlva-, Saare-, Tartu- ja Valgamaalt. Teistes maakondades oli vaatluskaartide esitamise protsent vahemikus 88-97. Metskitse vaatluskaarte esitasid kõik Hiiu-, Jõgeva-, Lääne-, Lääne-Viru-, Põlva-, Saare- ja Tartumaa jahipiirkonnad. Ka teistest maakondadest oli metskitsevaatluskaartide esitamine väga tubli, 86-96%. Metsseavaatluskaartide esitamise osakaal maakonniti/jahipiirkonniti jäi võrreldes teiste sõraliste vaatlustega märksa madalamaks. Järva- ja Saaremaa jahipiirkonnad esitasid vaatluskaarte 100%. Viiest maakonnast esitati metsseavaatluskaarte üle 80% ning kaheksast maakonnast alla 80%. Hirvevaatluskaarte esitasid kõik Hiiu- ja Saaremaa jahipiirkonnad.

Põdra jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2020–2022.
Proportion of hunting districts that have presented moose observations in recent years.

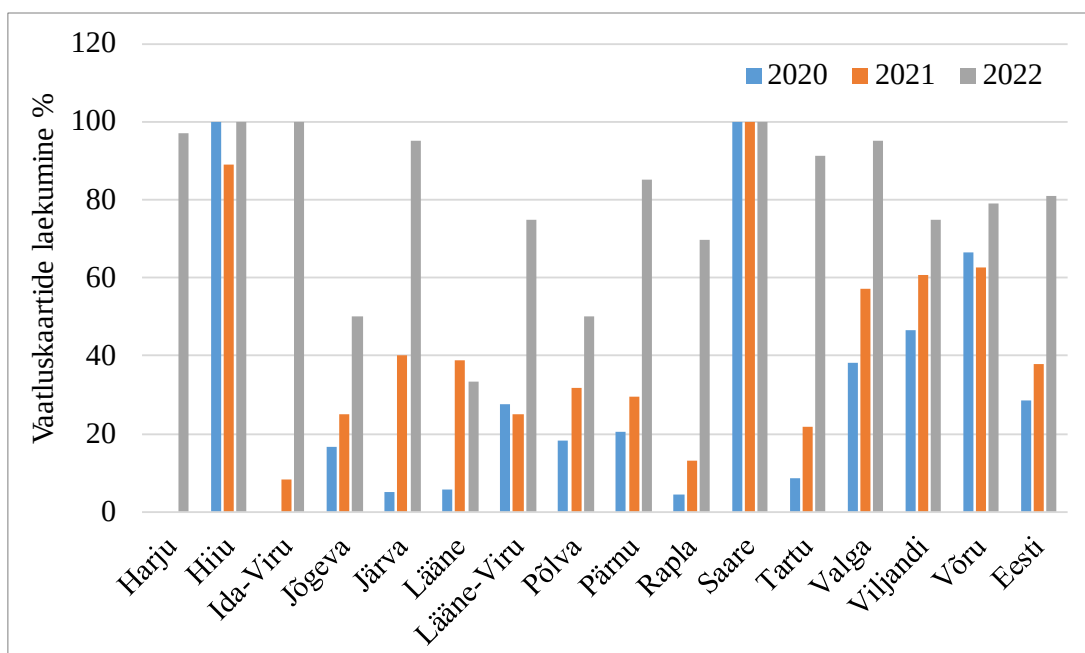

Metskitse vaatlusi esitanud jahipiirkondade % aastatel maakonniti 2020-2022.
Proportion of hunting districts that have presented roe deer observations in recent years.

Metssea vaatluskaarte esitanud jahipiirkondade % aastatel 2020-2022 maakonniti.

Proportion of hunting districts that have presented wild boar observations in recent years.

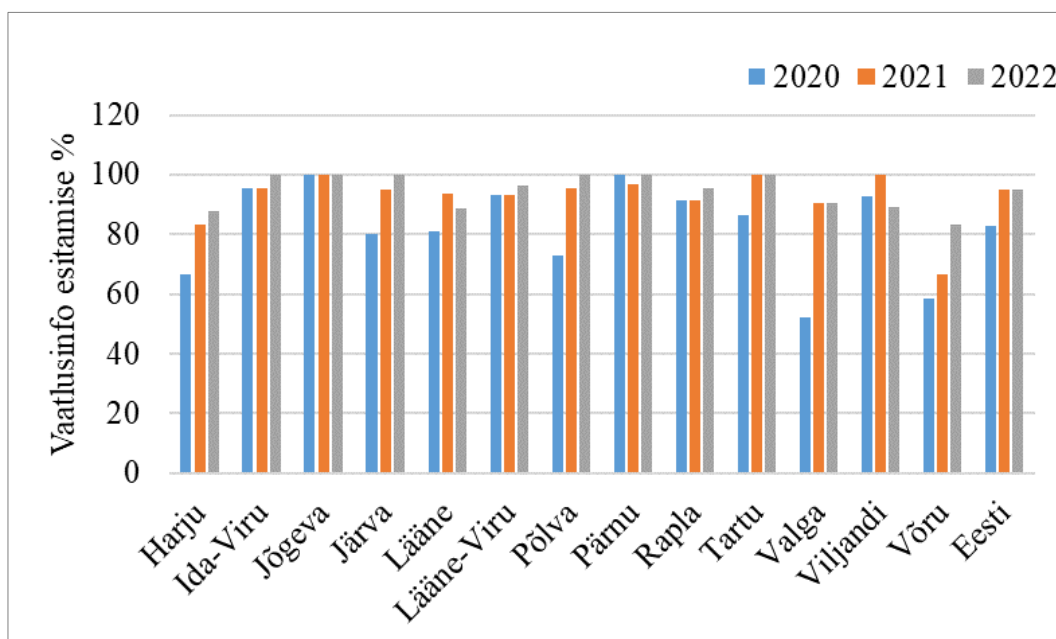

Hirve jahiaegseid vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2020-2022.

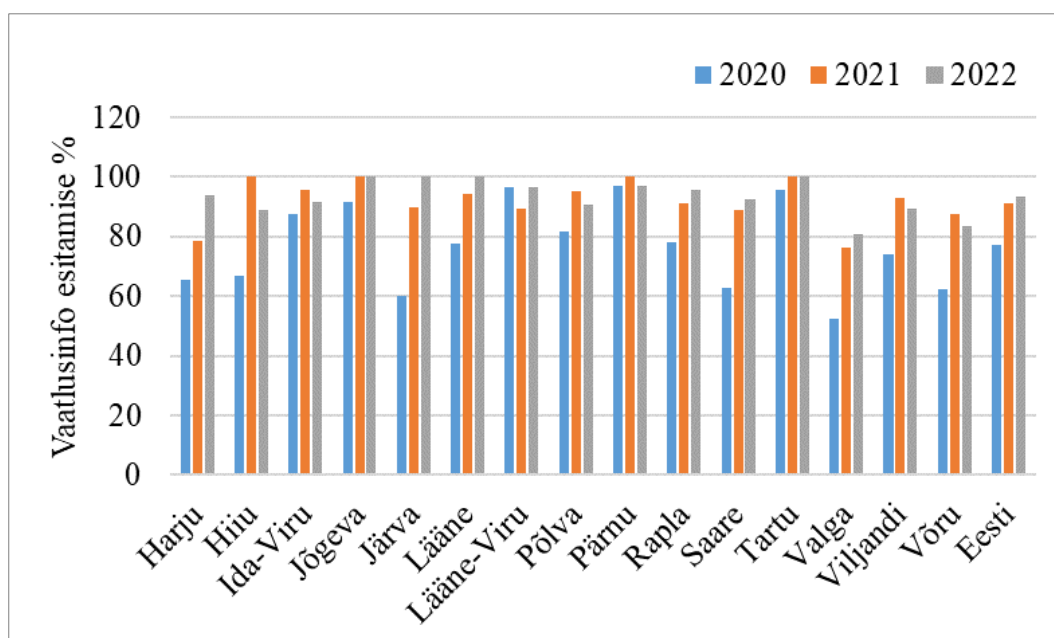
Proportion of hunting districts that have presented red deer observations in recent years.

Suurkiskjate vaatluste kohta esitasid infot 93% jahipiirkondadest, üle 90% esitasid 10 maakonna jahipiirkonnad ning viiel maakonnal jäi suurkiskjate vaatluste esitamise protsent vahemiku 83-89. Karuvaatluste kohta laekus info kuuest maakonnast kõigist jahipiirkondadest, ülejäänud maakondadest saadeti infot tehtud vaatluste kohta 78-89% jahipiirkondadest. Hundi-ilvese-šaakali vaatluste kohta kogunes üle 90% 11 maakonna

jahipiirkondadest, neljast maakonnast saabusid andmed vaatluste kohta 82-89% jahipiirkondadest.

Karu vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2020–2022 Mandri-Eestis.
Proportion of hunting districts that have presented bear brown observations in recent years on mainland part of Estonia.

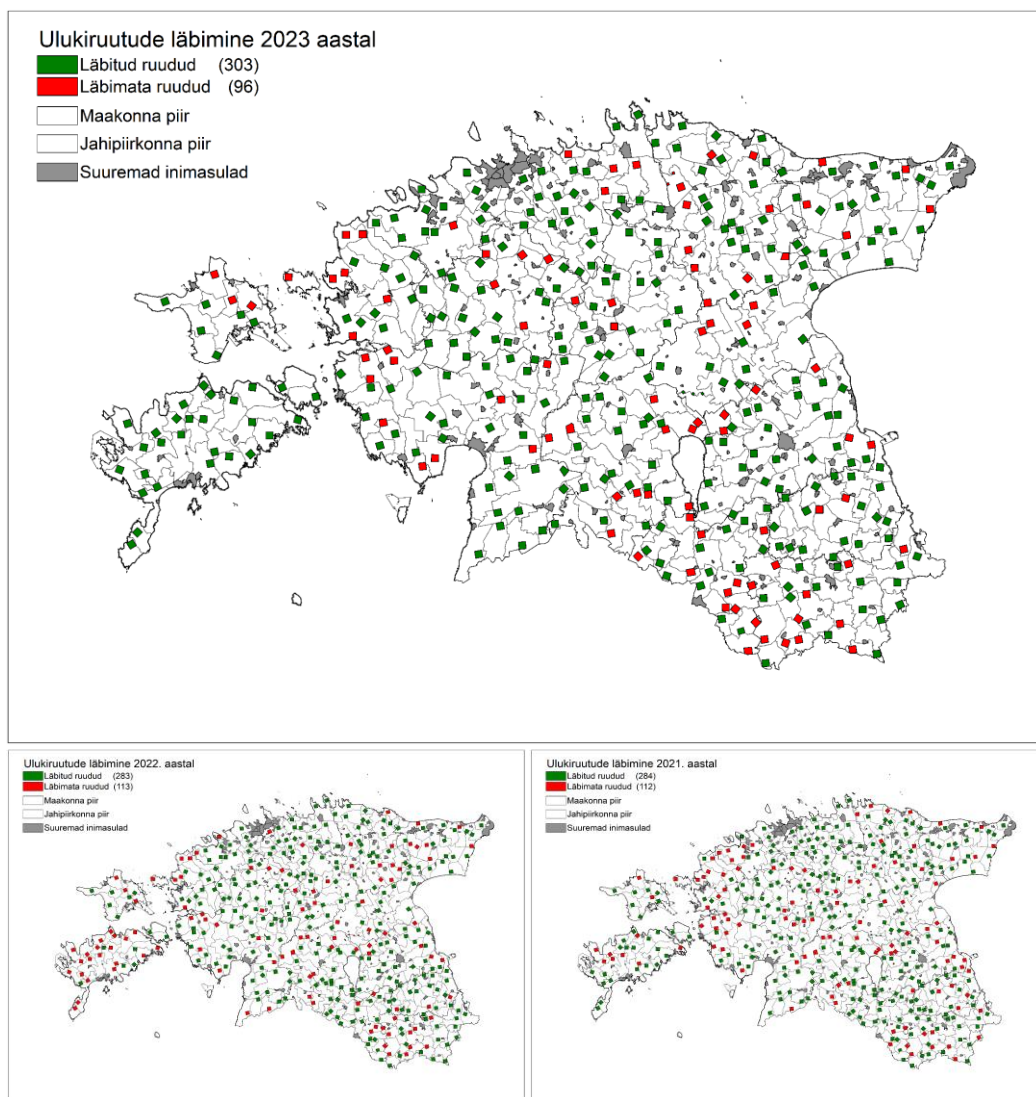
Hundi ja/või ilvese ja/või šaakali vaatlusi esitanud jahipiirkondade % maakonniti aastatel 2020–2022.
Proportion of hunting districts that have presented wolf and lynx observations in recent years.

Bioproovid

Kütitud põtrade vanuse määramiseks hammaste arengu ja kulumise järgi analüüsiti 3380 isendi alalõualuud. Kütitud põdralehmade viljakusproove laekus 638 loomalt, neist analüüsikõlbulike proove oli 567 ja neist omakorda alates 10. oktoobrist kütitud isendite komplektseid proove, mis on viljakusnäitajate määrangu aluseks, oli 354.

Kütitud suurkiskjatelt laekus vanuse määranguks 143 (69% kütitud karudest-huntidest) hambaproovi: karu hambaid 70 ja hundi hambaid 73. Viljakusnäitajate määranguks kogunes 22 emakaru ja 25 emahundi (63% kütitud sigimisealistest emastest karudest-huntidest) sigimiselundkonda, neist analüüsiks sobivaid proove oli 30 (64%).

2022. jahiaastal kütitud 35-lt šaakalilt saadeti bioproove vaid viielt isendilt.

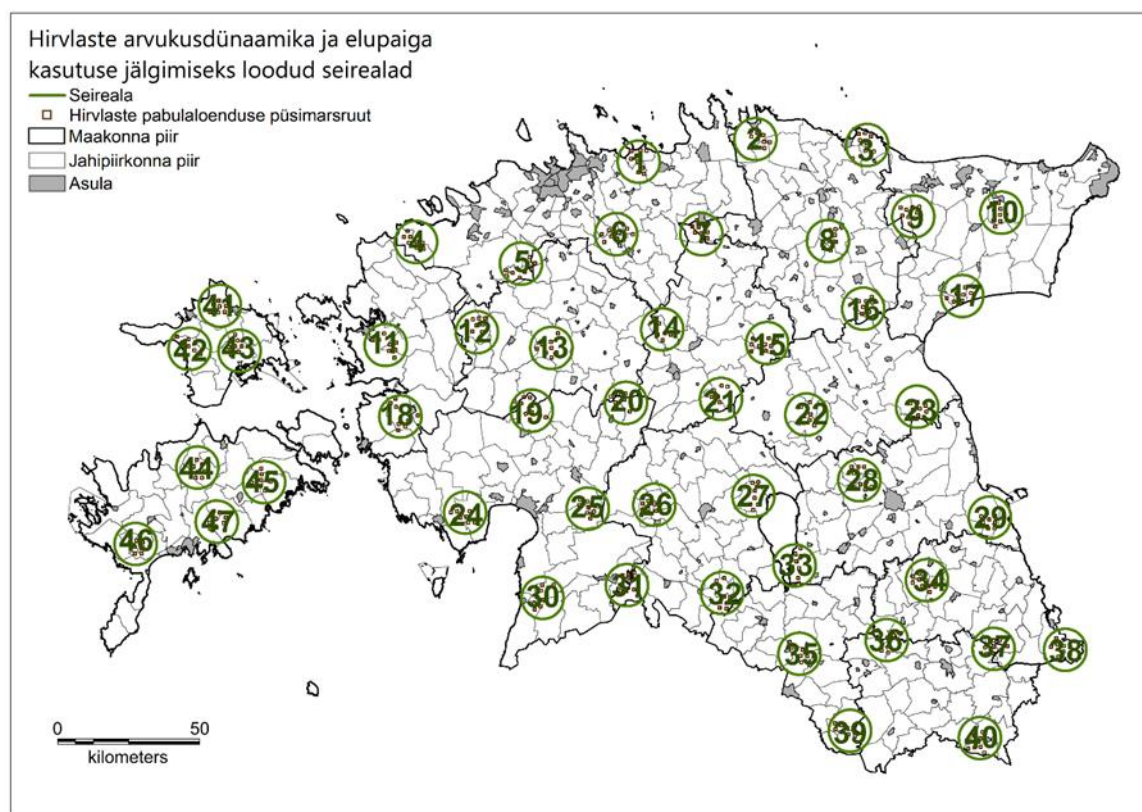

Ulukijälgede loendusruutude läbimine 2023. aastal ning võrdlus 2022. ja 2021. aasta loendustega.

Location of 12 km long (quadrat shape 4x3 km) permanent transects of winter track counts. The colour of the quadrats indicates whether the counts were carried out (green) or not (red) in current year.

Möödunud 2022/2023 oli jäljeloenduste tegemiseks piisavalt lumerohe ja üle mitme aasta õnnestus jäljeloendused piisavas mahus läbi viia kõikides maakondades. Sealjuures Saaremaal, kus lume puuduse tõttu on sageli suurel osal maakonna loendusruutudest loendus tegemata jäänud, koguti sel aasta jäljefoto kõikidelt maakonna loendusruutudelt. Kõige tagasihoidlikumaks jäi läbitud loendusruutude protsent sel korral Läänemaal. Kokku laekus 2023. aastal Keskkonnaagentuuri loendusinfo 303 loenduruudu kohta 399-st.

2023. aasta kevadel üle riigi paigutatud 47-l seirealal viidi läbi ka hirvlaste talviste pabulahunnikute loendus. Lisaks neile seirealale viidi samadel põhimõtetel hirvlaste pabulaloendus läbi Kaitseväge Keskpõlügenil asuvatel metsaladel (seireala nr 48). Kõikidel valdavalt metsaaladel paiknevatel seirealadel on 32 km loendusmarsruuti (kaheksa ruudu kujulist 4 km pikkust transekti), kus loendatakse 2 m laiusel alal kõik hirvlaste poolt viimasel talvel tekitatud pabulahunnikud. Lisaks hirvlastele kogutakse pabulaloendustel analoogset infot ka metssea, jäneste ja kanaliste ekskrementide kohta. Pabulaloendust on tehtud juba üheksa aastat järjest.

Hirvlaste arvukusdünaamika ja elupaiga kasutuse jälgimiseks 2015-2016 loodud seirealade ja nendele märgitud pabulaloenduse transektide paiknemine.
Monitoring areas of cervids and permanent transects of pellet group counts.

Lisaks pabulaloendusele hinnati seirealadel ja nende lähiümbruses kümnes erinevas männinoorendikus ja viies koorimiseas ~ 30-50 aastases kuusikus värsked hirvlaste (peamiselt põdra) tekitatud metsakahjusid. Sama metoodika alusel koguti värsket infot põdra tekitatud kahjustuste kohta ka väljaspool nimetatud seirealasid. Seirealadelt ja väljaspool seirealasid kogutud andmed värske kahjustuste kohta on esitatud peatükis „Põder“ olevates VUK-seire tabelites. Kokku tehti värsket ulukikahjustuse seire 1547 proovitükil, millest 1016 paiknesid männinoorendikes ning 532 koorimiskahjustuste eas kuusikuis.

ASURKONDADE SEISUNDIT JA SELLE MUUTUSI KIRJELDAVAD NÄITAJAD

Küttimismahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 \cdot (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Aruandes on esitatud 2022. aasta küttimise muutus võrreldes 2021. aasta jahihooajaga ning on lisatud ajas kaugemale tagasivaatav võrdlus 2013. aasta jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse karu, hundi, ilvese ja šaakali puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad. Šaakali puhul on eristatud isendipaarid või grupid, mis võivad olla pesakonnad, kuid ei pruugi seda alati olla.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi ja ilvese puhul kahte viimast aastat. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI) – on loendusmarsruudiga ristuvate jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta jagatud jälgede võimaliku maksimaalse vanusega päevades (24h -1; 36h - 1,5; 48h - 2; 60h - 2,5). Jälgede võimaliku maksimaalse vanuse leidmisel on aluseks võetud viimase vanu jälgi katva lumesaju lõpu orienteeruv kellaaeg.

Pabulaindeks – hirvlaste pabulahunnikute (metssea puhul ekskrementide) arv 1 km transekti kohta. Transekti laius on 2 meetrit. Aruande tabelites esitatud pabulaindeksid on ühtlustatud arvestades iga konkreetse loendusruudu läbimise kuupäevaga. Tasanduskoefitsiendi arvutamisel on arvestatud pabulahunnikute akumulatsiooni perioodi pikkuseks 200 päeva ja selle alguseks võeti 1. oktoober.

Tuhnimislaikude pindala (m²) metssigade poolt viimase talve jooksul tekitatud tuhnimislaikude pindala 1 km pikkusel transektil. Hinnatakse ainult transektile ulatuvate tuhnimislaikude suurust 2 m laiuse pabulaloenduse transektiala piires.

Liikluses hukkunud isendid – käesolevas aruandes on kasutatud jahipiirkonna kasutaja esitatud jahindusstatistikas toodud andmeid liikluses hukkunud sõraliste kohta.

Värske ulukikahjustus (VUK) –aruandes on esitatud eeskätt põdra tekitatud värskete kahjustustega puude osakaal seirealadel. Värskest kahjustatud puude hulka loetakse edasise kasvu seisukohast nii olulisel kui ka ebaolulisel määral kahjustatud okaspuid.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni (v.a punahirvel).

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – sõraliste puhul saadud jahimeeste 2023. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2022. aasta omaga, väikeulukite ja suurkiskjate puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

+ arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
= arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

+ arvukus suurenenud (tabelites heleroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
++ arvukus oluliselt suurenenud (tabelites tumeroheline taust). Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
= arvukus jäänud samaks (tabelites kahvatukollane). Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;

- arvukus vähenenud (tabelites pruunikaspunasel taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- - arvukus oluliselt vähenenud (tabelites pruunil taustal). Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv – vaatluskaartidel esitatud keskmine vaadeldud isendite arv ühe vaatluspäeva (vaatlusrea) kohta. Põdra kohta esitatud näitaja leidmisel on aluseks võetud 15. septembrist 31. oktoobrini, metsseal 1. septembrist detsembri lõpuni. Vaatluspäevadena on arvesse võetud vaid need vaatluspäevad, mil loomi kohati.

Küttimissoovitus

- ↑ – küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;
- ↑↑ – küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;
- – küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);
- / ↑ – küttida samas mahus või veidi enam;
- / ↓ – küttida samas mahus või veidi vähem;
- ↓ – küttimismahtu vähendada;
- ↓↓ – küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on valges kastis esitatud erinevates näitajates toimunud muutuste põhjal antud koondhinnang liigi üldseisundile, hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks eeloleval jahihooajal võrreldes eelmisega.

Aruande erinevates tabelites esitatud kollakas kirjas märgitud näitajad on arvutatud väga väikese andmete hulga põhjal, mistõttu ei saa neid pidada järelduste tegemisel piisavalt usaldusväärseks.

Aruandes esitatud küttimise tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional 2019 tarkvara abil. Küttimiskaartidel kasutatud Eesti kontuur ja maakondade piiride kihi on loonud Maaamet.

Sigade Aafrika katku levikukaartide alusandmed pärinevad Põllumajandus- ja Toiduametilt.

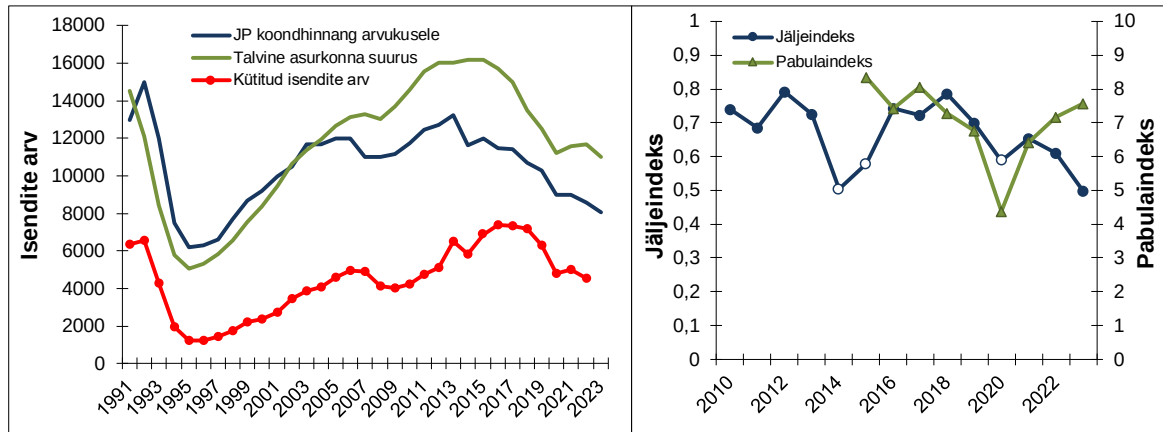
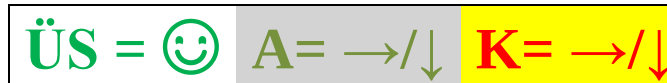
Andmed suurkiskjate ja haneliste kahjude kohta pärinevad Keskkonnaametilt.

Aruandes esitatud info hirvlaste tekitatud metsakahjustuste kohta (metsakaitseeksportiisid ja metsateatised) on kogutud Keskkonnaameti poolt ja pärinevad Metsaregistrist.

NB! Eelnevate aastate andmete võrreldavuse tagamiseks ja tulenevalt sellest, et maakondlikud jahindusnõukogud tegutsevad täna endiselt haldusreformi eelsetes piirides, on ka käesolevas aruandes maakondlike koondandmete esitamisel ja küttimissoovituste koostamisel lähtutud haldusreformi eelsetest maakonna piiridest.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Talvine asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud põtrade arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaindeksi muutused. Population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph – tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of pellet groups per 1 km of transects).

- Põdra asurkonna suurus oli 2023. aasta alguses vahemikus 10 500 – 11 500 isendit. Võrreldes eelmise aastaga on põdra üldarvukus veidi langenud.
- Asurkonna sooline struktuur on püsinud stabiilne. Asurkonna juurdekasvu iseloomustav vasikate osakaal sügisestes vaatlustes oli 2022. aastal viimase 20 aasta madalaim.
- 2022. aasta jahihooajal kütitud põdralehmade viljakusnäitajad olid vastupidiselt aasta varasemale viimase 15 aasta ühed kõrgeimad. Seetõttu võib eeldada, et 2023. aasta oli eelnevate aastatega võrreldes kõrgem ka ühe põdralehma kohta asurkonda lisandunud vasikate arv. Kuna karu ja hundi arvukus on aastakümnete kõrgeimal tasemel, võib vasikate osakaal sügisestes asurkonnas jääda siiski võrreldes 4-5 aasta taguse ajaga märksa tagasihoidlikumaks.
- Värskeid põdrakahjustusi esines seiratud männinoorendikes ja keskealistes 30-60-aastastes kuusikutes eelmise aastaga võrreldes vähem.
- Põdra üldarvukuse hoidmiseks 2023. aasta algusega sarnasel mõõdukalt tasemel soovitame 2023. aasta jahihooajal küttida Eestis kokku 4200-4600 põtra.
- Põdra küttimismahtu, võrreldes eelmise jahihooajaga, soovitame suurendada üksnes kõrge põdra asustustiheduse ja/või sagedaste ja kõrgete põdrakahjustustega piirkondades. Madalama asustustihedusega piirkondades, kus olulised kahjustused puuduvad ja eelneval jahihooajal on esinenud suuri raskuseid jahindusnõukogude poolt määratud miinimumkvootide täitmisega, soovitame küttimismahte langetada.

Vaatamata mõningasele vastuolule 2023. aasta esimeses pooles kogutud arvukuse muutusi iseloomustavate seirenäitajates, on põdra üldarvukus viimase aasta jooksul tõenäoliselt veidi langenud. Jahipiirkonna kasutajate poolt antud hinnangud ja ruutloenduse jäljeindeks osutavad selgelt põdra üldarvukuse vähenemisele, püsiseirealadel tehtud hirvlaste pabulahunnikute loendused aga arvukuse püsimisele eelmise aastaga võrreldes samal tasemel.

Võrreldes 2022. aasta loenduste tulemusega kasvas 2023. aastal põdra pabulaindeks 21-l seirealal (tõus üle 10%), langes 18-l seirealal (langus üle 10%) ja püsis enam-vähem samal tasemel 8-l seirealal. Seirealade lõikes oli jätkuvalt kõrgeim talvine põdra asustustihedus Viljandimaal Sudiste-Veisjärve seirealal ning keskmisest ligi kaks korda kõrgem ka Matsalu-Lihula-Vatla, Lõõla-Vahastu, Kabala-Imavere ja Valjala-Tagavere-Laimjala seirealadel. Äärmiselt madala põdra asustustiheduse poolest torkab juba mitmendat aastat silma Lääne-Virumaal asuv Väike-Maarja-Viru-Jaagupi seireala, mille ümbruses paiknevatest jahipiirkondadest kogunenud seireinfo tervikuna osutab väga madalale põdra arvukusele. Oluliste põdrakahjustuste puudumisel eeloleval hooajal tasuks selle seireala ümbruses olevatel jahipiirkondadel lasta põdraasurkonnal taastuda ja põtrade kütimisest loobuda.

2023. aasta kevadel loendati seirealadel iga läbitud 1 km loendusmarsruudi kohta keskmiselt 7,6 põdra pabulahunnikut, 2022. aasta kevadel 7,2. Vaadeldes eraldi Mandri-Eesti ja saartel asuvate seirealade tulemusi, on näha, et Mandri-Eesti seirealade keskmine on ligilähedaselt sama mis 2022 aastal. Õige pisut on 2023. aasta tulemust mandril tõstnud uue keskmisest oluliselt kõrgema põdra asustustihedusega seireala (nr 48 - Keskpõlügen) lisandumine. Saaremaal paiknevatel seirealadel on põdra pabulaindeks oluliselt kerkinud, Hiiumaal aga langenud. Saaremaa seirealadel toimunud pabulaindeksi järsu tõusu põhjal ei tasuks aga sugugi järeldada, et saarel on põdra arvukus laiemalt oluliselt kasvanud, sest paljuski võib isegi konkreetsete seirealade kõrgem tulemus olla tingitud 2023. aasta talveolude positiivsest mõjust hirvlaste pabulate püsivusele ning oluliselt paranenud pabulaloenduste kvaliteedist (vahetunud loendajad ja loenduste aegsam läbiviimine).

Tuletades pabulaindeksist põdra asustustiheduse seirealadel, saame pärast kütimise mõjude arvesse võtmist keskmiseks talviseks asustustiheduseks seirealadel ~5,9 isendit 1000 ha kohta. 2022. aasta loenduse tulemused andsid sama arvutuskäigu alusel seirealade keskmiseks asustustiheduseks ~5,5 isendit 1000 ha kohta. Sealjuures mandril asuva 40 seireala keskmiseks põdra asustustiheduseks saab pabulaindeksi põhjal mõlemal aastal ligilähedaselt sarnase tulemuse (5,9).

Põdra suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2023 tehtud pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendus-marsruudi kohta.
Results of moose pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr	Maakond	Seireala asupaik	Pabulaindeks										Muutus	Indeksite vahe
No of monitoring area	County	Location of monitoring area	No of pellet groups per 1 km										vr 2022	(2023-2022)
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Change (%)	Difference (2023-2022)	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	6,7	6,0	7,9	7,7	6,5	3,0	6,3	6,0	5,0	-16,3	-1,0	
4	Harju	Nõva-Keibu	8,4	7,7	5,2	6,6	7,0	2,6	7,5	6,3	8,1	28,9	1,8	
5	Harju	Haiba	5,5	2,5	4,2	2,9	7,5	2,2	4,4	4,9	3,9	-20,5	-1,0	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	10,3	10,6	10,6	7,4	6,1	3,2	5,2	7,9	7,3	-7,1	-0,6	
48	Harju	Keskpolügoon*									12,8			
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	11,4	3,2	5,0	3,1	2,7	2,1	2,7	2,9	3,8	32,7	0,9	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	6,7	15,1	11,3	8,3	5,6	4,0	9,1	12,0	11,6	-2,9	-0,3	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	4,2	2,3	1,8	1,9	0,8	0,8	0,2	0,2	0,4	82,8	0,2	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	15,7	11,5	12,2	16,3	12,8	7,4	7,3	8,3	4,9	-40,7	-3,4	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	6,3	5,3	6,6	6,9	6,6	4,3	11,0	15,1	7,3	-51,4	-7,8	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtina-Pagari	3,0	2,7	2,9	4,3	5,4	3,6	2,6	2,0	3,1	53,8	1,1	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	10,2	7,7	4,4	6,1	9,1	2,2	4,4	4,3	3,4	-22,5	-1,0	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	23,2	15,0	16,3	14,5	9,6	8,0	8,6	15,8	13,9	-12,4	-2,0	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	10,2	11,4	15,8	9,9	6,4	6,5	11,9	9,0	15,6	74,4	6,7	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	8,7	8,4	8,8	3,7	7,0	5,3	5,9	9,9	11,6	17,3	1,7	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	11,2	11,2	17,0	17,3	11,2	5,7	9,2	9,8	8,8	-9,7	-0,9	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	9,0	10,7	12,1	9,2	9,0	5,8	4,6	6,3	6,8	8,6	0,5	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	15,2	14,9	11,9	13,8	8,6	6,1	6,3	9,9	11,9	20,0	2,0	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	8,3	8,3	12,5	10,3	11,7	8,3	7,6	6,3	8,4	34,8	2,2	
25	Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	10,7	8,5	10,5	8,7	3,5	4,2	8,6	9,8	12,9	32,6	3,2	
26	Pärnu	Õordi	9,1	6,2	6,5	4,6	4,2	2,0	4,5	3,6	2,1	-42,3	-1,5	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	2,1	3,5	2,0	1,5	0,8	1,5	3,5	2,3	3,0	29,9	0,7	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	8,1	5,9	4,1	8,5	6,4	4,4	3,9	5,7	6,4	13,1	0,7	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	4,8	8,6	5,7	6,2	7,9	6,2	9,8	11,4	7,6	-33,2	-3,8	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	37,2	24,3	18,9	19,7	25,9	19,7	23,0	20,0	18,8	-6,2	-1,2	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	6,7	6,1	5,4	9,5	6,7	7,0	6,8	4,6	7,6	64,5	3,0	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	17,3	13,3	15,4	9,7	11,5	9,3	9,8	16,6	16,0	-3,6	-0,6	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	16,8	15,5	10,0	12,1	10,0	5,9	7,8	6,6	7,4	12,4	0,8	
21	Järva	Kabala-Imavere	14,2	16,4	17,5	13,1	14,6	3,7	6,1	6,8	15,4	127,5	8,6	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	1,9	2,3	2,9	1,6	1,1	2,4	2,9	1,3	-54,7	-1,6	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	16,4	12,8	15,9	11,1	7,9	3,7	6,9	6,3	8,3	30,2	1,9	
28	Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	2,7	3,5	5,8	3,8	3,7	2,0	4,2	7,4	6,3	-14,6	-1,1	
29	Tartu	Järvselja	9,3	10,7	12,2	5,3	10,6	4,2	13,2	15,6	11,0	-29,8	-4,7	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,9	1,2	0,7	0,5	0,3	1,6	1,5	1,6	0,7	-54,6	-0,9	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	3,6	2,8	1,6	3,9	4,7	4,4	6,3	7,4	6,7	-10,6	-0,8	
38	Põlva	Saatse	1,8	1,0	3,8	5,0	4,0	1,8	4,4	5,6	6,0	7,4	0,4	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	3,3	1,6	3,4	1,2	0,4	0,9	2,0	0,9	1,1	15,1	0,1	
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	1,7	1,2	2,1	1,7	2,1	2,2	5,1	8,4	9,8	17,1	1,4	
40	Võru	Misso	10,8	7,6	16,0	13,6	8,7	13,6	7,5	8,3	8,3	-0,2	-0,0	
35	Valga	Valga-Õru	2,5	3,7	1,9	2,1	2,0	1,0	1,5	1,4	0,6	-57,2	-0,8	
39	Valga	Hargla-Karula	4,0	5,4	8,8	7,8	6,9	3,1	9,1	8,7	7,4	-14,9	-1,3	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	2,2	1,8	1,7	2,4	1,9	0,7	1,3	1,8	1,3	-27,0	-0,5	
42	Hiiu	Leluselja	1,5	2,1	2,1	2,2	2,4	1,1	2,1	3,7	2,3	-37,4	-1,4	
43	Hiiu	Käina-Tubala	5,9	6,6	8,2	5,0	5,7	3,6	6,4	7,4	6,0	-19,4	-1,4	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,8	4,0	4,8	4,9	6,0	2,9	6,9	4,3	6,5	51,7	2,2	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	8,3	9,6	13,8	7,1	12,4	4,2	7,4	12,9	15,0	16,1	2,1	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,2	3,1	4,3	5,1	2,8	2,4	6,7	3,3	7,8	133,2	4,5	
47	Saare	Laugi		5,4	6,6	12,8	6,7	5,6	8,5	5,1	11,6	126,4	6,5	
1-40	Mandri-Eesti		9,0	7,9	8,4	7,6	7,0	4,6	6,6	7,5	7,6	2,4	0,2	
41-43	Hiiumaa		3,2	3,5	4,0	3,2	3,4	1,8	3,3	4,3	3,2	-25,6	-1,1	
44-47	Saaremaa		4,8	5,5	7,4	7,4	7,0	3,8	7,4	6,4	10,2	59,3	3,8	
	Eesti	Seirealade andmed kokku	8,3	7,4	8,1	7,3	6,8	4,4	6,4	7,2	7,6	5,7	0,4	
		All areas included												

Viimase kahe aasta pabulaloenduste tulemuste võrdlemisel eelnevatega tasub kindlasti meele pidada, et paks ja pikalt kevadeni maas püsinud lumikate on soodne pabulahunnikute säilivusele ja kuna paksus lumes liikumisega kaasnev suurenenud

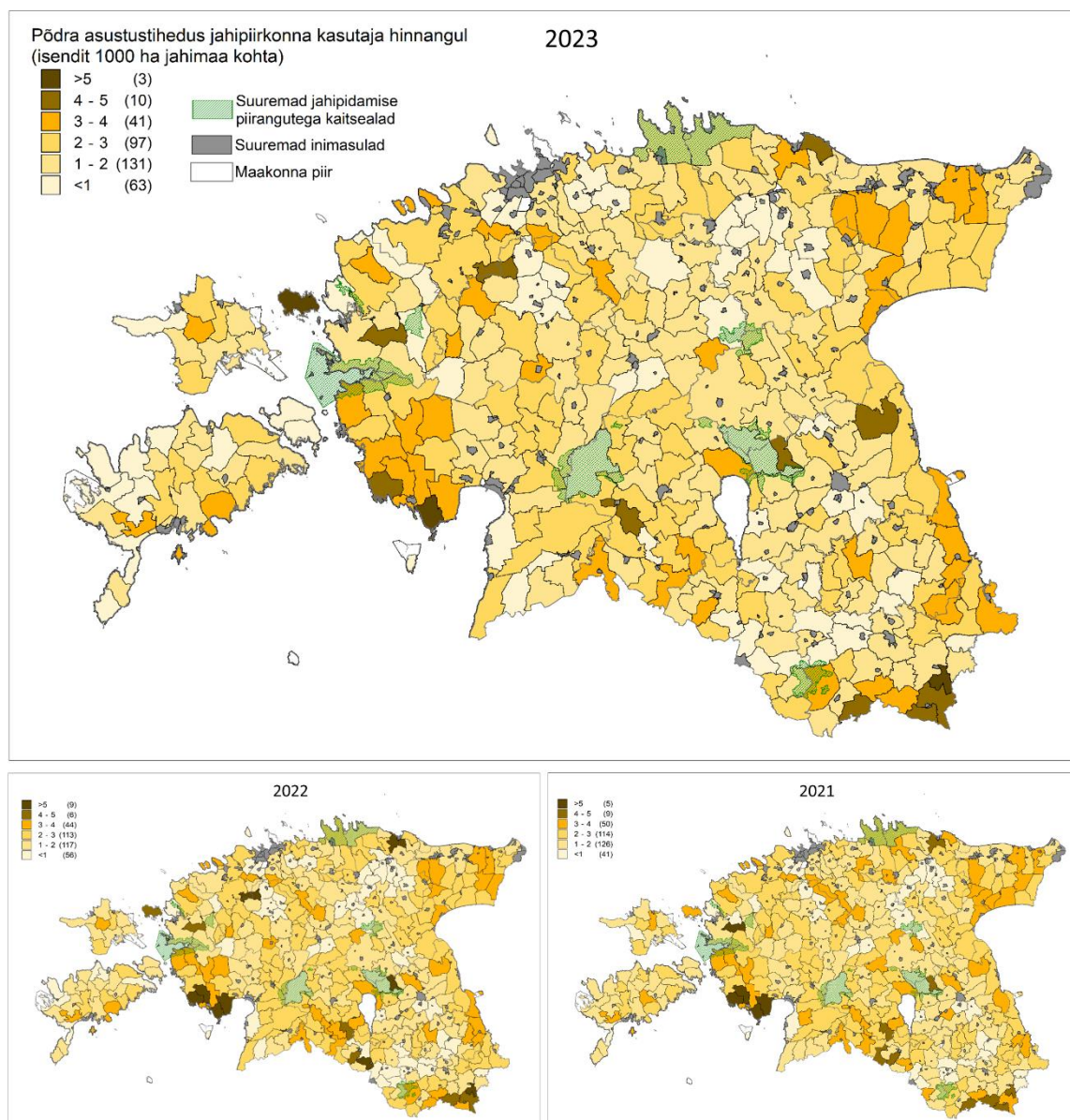
energiakulud vajavad tarbitava toidu koguste suurenemise näol kompenseerimist, siis teatud määral tõstab see ka põtrade poolt talvel metsa alla jäetud hunnikute arvu.

Kuigi seirealad katavad vaid väikest osa riigi territooriumist, tasub maakondlikel jahindusnõukogude liikmetel piirkondlike küttimismahtude jaotuse üle otsustades kindlasti jälgida nii enda maakonnas asuvatel seirealade kui ka maakonna lähemas naabruses asuvate seirealade pabulaindeksites toimuvat ning seda infot nii seirealadega kattuvate kui lähimas naabruses asuvate jahipiirkondade küttimiskohustuste määramisel ära kasutada.

Jahimeeste poolt möödunud talvel läbiviidud ruutloenduste tulemused osutavad põdra asustustiheduse langusele. Loenduste käigus kohati põtrade jäljeridasid 84%-l, 2022. aastal 87%-l ja 2021. aasta loendustel 89%-l läbitud loendusruutudest. Siinkohal tuleb märkida, et maakondade võrdluses esines kõige enam selliseid loendusruute, mille läbimisel põdra jäljeridasid ei kohatud sarnaselt eelneva aasta loendusega taaskord Lääne-Virumaal. Põdra jäljeindeksi (ühe ööpäeva jooksul põtrade poolt tekitatud jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) keskmine 2023. aasta loendustel ligi 0,5 ja 2022. aasta loendustel 0,61. Siinkohal olgu lisatud, et hirvlaste pabulaloendusteks kasutatavate seirealade vahetus läheduses asuvate jäljeloendusruutude põdra jäljeindeks keskmine on võrreldes kõikide loendusruutude keskmisega veidi kõrgem.

Põdra jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2013-2023 teostatud ruutloenduste põhjal. *Moose winter track index since 2013.*

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,74	0,56	0,63	0,75	0,91	0,66	0,65		0,74	0,61	0,50
Hiiumaa	0,66				1,57	0,76			0,55	0,33	0,45
Ida-Virumaa	0,71	0,49	0,53	0,65	0,53	0,94	0,48	0,41	0,65	0,51	0,62
Jõgevamaa	0,68		0,86	0,79	1,01	1,51	0,86		0,54	0,67	0,53
Järvamaa	0,62	0,40	0,54	1,05	0,89	0,83	0,97	0,82	0,88	0,84	0,37
Läänemaa	1,45			1,23	1,07	0,90	1,16	0,75	0,66	0,86	0,73
Lääne-Virumaa	0,67	0,37	0,32	0,65	0,33	0,49	0,26		0,27	0,26	0,32
Põlvamaa	0,41			0,35	0,37	0,45	1,00		0,56	0,91	0,62
Pärnumaa	0,58			0,91	0,66	1,06	0,75	0,59	0,60	0,50	0,49
Raplamaa	1,11	0,70		1,08	0,67	0,72	0,92	0,92	0,75	0,60	0,66
Saaremaa	0,91	0,69				0,45	0,59		0,53	1,24	0,34
Tartumaa	0,60		0,40	0,52	0,68	1,03	0,44	0,44	0,54	0,65	0,50
Valgamaa	0,44			0,50	0,21	0,39	0,58	0,35	0,60	0,52	0,57
Viljandimaa	0,81			0,62	0,86	0,64	0,71	0,72	0,83	0,59	0,42
Võrumaa	0,39		0,75	0,87	0,98	0,70	0,62	0,63	0,95	0,51	0,59
Kokku Total	0,73	0,50	0,58	0,74	0,72	0,79	0,70	0,59	0,65	0,61	0,50

Põdra asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2023., 2022. ja 2021. a kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Moose density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of hunting districts.*

Jahipiirkondade kasutajate poolt 2023. aasta märtsis antud arvukuse hinnangute kogusumma võrreldes 2022. aastaga langes 6,2% võrra. Suhtarvudes kõige enam langes jahipiirkondade kasutajate koondhinnang Järva-, Valga- ja Harjumaal. Suurenemist võrreldes 2022. aastaga on aga näha vaid Põlva- ja pisut ka Läänemaa jahipiirkondade kasutajate koondhinnangutes. Võrreldes kümme aastat tagasi jahimeeste poolt põdra arvukusele antud hinnangutega, on tänavuse aasta vastavad numbrid keskeltläbi 31% võrra väiksemad.

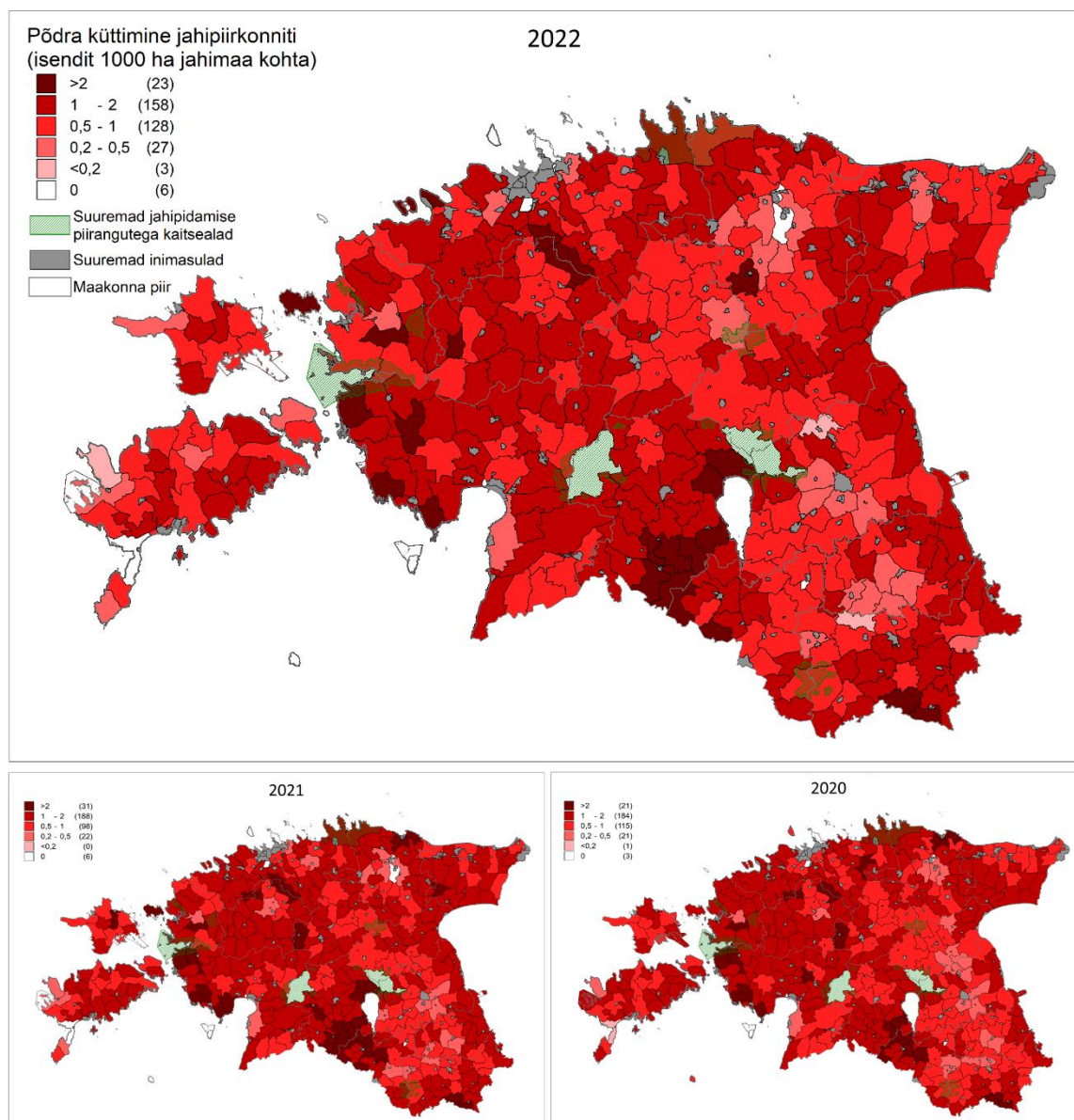
Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang põdra arvukusele ja selle muutustele aastatel 2014-2023.
Hunters estimated moose population size (in winter, post harvest) in 2014-2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2023/2023 muutus (%) Change in hunters estimation (%)	2023/2014 muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Harjumaa	1310	1380	1220	1220	1060	1010	840	830	760	670	-11,8	-48,9
Hiiumaa	320	310	280	250	250	220	190	190	180	170	-5,6	-46,9
Ida-Virumaa	880	900	920	940	940	950	800	820	810	760	-6,2	-13,6
Jõgevamaa	610	660	600	570	510	480	410	460	450	430	-4,4	-29,5
Järvamaa	580	590	570	510	520	520	440	420	400	340	-15,0	-41,4
Läänemaa	870	880	910	960	850	720	620	610	500	510	2,0	-41,4
Lääne-Virumaa	870	950	870	810	800	750	620	630	540	510	-5,6	-41,4
Põlvamaa	470	480	460	440	410	410	410	450	460	490	6,5	4,3
Pärnumaa	1440	1520	1390	1430	1370	1380	1280	1250	1210	1140	-5,8	-20,8
Raplamaa	920	960	930	1010	810	820	660	610	570	550	-3,5	-40,2
Saaremaa	800	800	800	770	700	640	560	530	480	440	-8,3	-45,0
Tartumaa	660	670	660	650	660	610	550	570	580	550	-5,2	-16,7
Valgamaa	570	570	540	480	520	480	420	380	350	300	-14,3	-47,4
Viljandimaa	840	880	850	870	800	800	760	800	800	720	-10,0	-14,3
Võrumaa	510	510	490	500	530	480	430	460	500	480	-4,0	-5,9
Kokku Total	11650	12060	11490	11410	10730	10270	8990	9000	8590	8060	-6,2	-30,8

2022. aasta jahihooajal kütiti Eestis 4551 põtra, mis on võrreldes eelnenud 2021. aasta jahihooajaga 480 isendi võrra vähem. 2022. aasta ulukite seirearuandes soovitatud orienteeruva miinimummahuga võrreldes oli kütitud põtrade arv 246 isendi võrra väiksem, kuid üldkokkuvõttes igati ootuspärane. Võrreldes eelneva 2021. aasta jahihooajaga kütiti põtru 2022. aasta jahihooajal mõne isendi võrra enam vaid Põlva- ja Võrumaal.

Põdra küttimine aastatel 2013 - 2022. *Hunting of moose in 2013-2022.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	820	670	774	800	811	747	666	476	484	441	-8,9	-46,2
Hiiumaa	222	165	170	164	183	171	145	106	112	87	-22,3	-60,8
Ida-Virumaa	293	287	412	464	505	503	464	361	367	327	-10,9	11,6
Jõgevamaa	262	261	321	372	355	351	288	177	236	228	-3,4	-13,0
Järvamaa	363	280	346	421	392	406	384	269	277	225	-18,8	-38,0
Läänemaa	547	468	515	594	653	579	475	378	350	310	-11,4	-43,3
Lääne-Virumaa	430	443	581	654	592	643	535	392	363	310	-14,6	-27,9
Põlvamaa	199	180	216	289	265	222	214	183	210	216	2,9	8,5
Pärnumaa	894	842	945	933	891	840	755	596	627	596	-4,9	-33,3
Raplamaa	631	511	582	589	589	609	533	403	408	352	-13,7	-44,2
Saaremaa	357	362	382	406	414	398	348	287	301	223	-25,9	-37,5
Tartumaa	357	320	363	388	404	398	329	233	249	245	-1,6	-31,4
Valgamaa	315	271	390	393	379	412	363	290	289	233	-19,4	-26,0
Viljandimaa	618	516	590	601	590	573	526	420	505	504	-0,2	-18,4
Võrumaa	224	239	286	322	314	311	279	237	253	254	0,4	13,4
Kokku Total	6532	5815	6873	7390	7337	7163	6304	4808	5031	4551	-9,5	-30,3

Põdra küttimine jahipiirkonniti 2022 ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting season.*

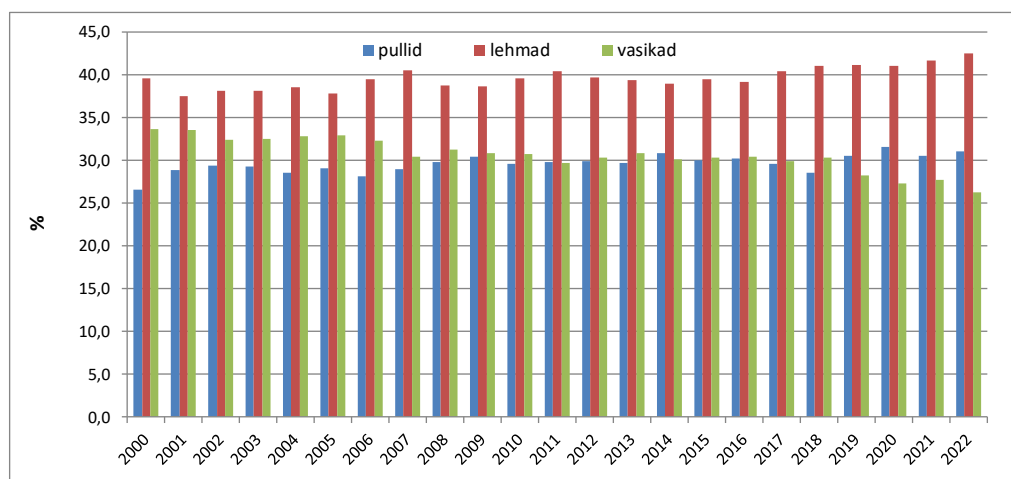
Põdrajahi esimeses pooles kohtasid jahimehed põtru ligilähedaselt sama sagedusega kui eelneval 2021. aastal. Sarnaselt eelnevate aastatega domineerisid 2022. aastal jahtide käigus vaadeldud mullikate ja vanemate isendite seas põdralehmad (137 põdralehma 100 põdrapulli kohta), kütitud põtrade seas olid aga enamuses maakondades sarnaselt 2020. ja 2021. aasta jahihooajaga selges ülekaalus põdrapullid. Pullide eelisküttimine on tõenäoliselt suuresti tingitud jahimeeste soovist langenud arvukuse ja asurkonna juurdekasvu tingimustes emasloomi küttimisest säästa. Kui mõõdukas kõrvalekalle kütitud isendite soolises jaotuses suurt probleemi ei tekita, siis liialdada ühe või teise soorühma eelisküttimisega, eriti kui see on ristivastupidine soolise jaotusega looduses, ei tohiks.

Põtrade sooline jaotus, vasikate osakaal küttemises ja sügisestes vaatlusandmetes ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud isendite arv jahihooaja esimeses pooles (15. september-31. oktoober) tehtud põdravaatlustes aastatel 2020 - 2022.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Ühe jahipäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Harjumaa	0,81	0,72	0,83	24,2	25,2	25,3	1,13	1,33	1,26	24,8	27,0	24,8	3,3	2,3	3,1
Hiiumaa	0,60	0,95	0,74	27,4	33,9	24,1	1,20	1,52	1,15	28,6	23,3	22,0	3,0	2,7	2,2
Ida-Virumaa	0,72	0,82	0,79	26,6	27,0	27,2	1,22	1,39	1,18	24,4	27,7	22,9	4,2	4,2	3,1
Jõgevamaa	0,81	0,82	0,87	30,5	31,4	30,3	1,35	1,27	1,49	25,5	28,6	26,7	3,0	1,9	2,9
Järvamaa	0,81	0,83	0,90	29,4	30,7	26,7	1,32	1,47	1,56	23,0	27,3	23,7	2,1	2,3	2,1
Läänemaa	0,93	0,94	0,85	30,2	26,3	25,8	1,14	1,18	1,23	25,2	28,1	22,1	2,8	2,6	3,1
Lääne-Virumaa	0,85	0,91	0,92	31,9	29,5	26,5	1,48	1,91	1,49	26,1	24,3	25,1	3,7	3,7	2,5
Põlvamaa	0,65	0,71	0,74	33,3	32,4	30,6	1,01	1,03	1,15	27,0	26,2	25,7	3,7	2,8	3,6
Pärnumaa	0,91	0,87	0,87	30,9	31,3	29,7	1,32	1,32	1,41	28,2	27,4	29,3	3,8	4,5	4,5
Raplamaa	1,06	1,02	1,01	28,8	32,6	31,0	1,47	1,56	1,60	27,1	30,0	29,6	2,4	2,8	2,5
Saaremaa	1,01	1,08	0,97	33,4	30,2	33,6	1,44	1,46	1,52	26,4	22,3	24,4	3,9	2,8	2,4
Tartumaa	0,80	0,77	0,82	27,5	27,3	26,5	1,18	1,20	1,32	26,9	27,9	23,1	4,2	3,7	3,6
Valgamaa	0,83	0,91	0,88	30,0	29,4	21,9	1,37	1,20	1,13	32,6	27,4	27,5	2,2	2,1	1,9
Viljandimaa	0,89	0,98	0,99	32,4	31,1	31,0	1,57	1,79	1,65	31,2	29,3	28,3	4,4	4,7	3,8
Võrumaa	0,71	0,72	0,82	33,8	31,2	31,1	1,44	1,25	1,40	32,3	32,3	31,4	3,3	3,8	3,2
Kokku Total	0,85	0,87	0,87	29,9	29,7	28,3	1,30	1,36	1,37	27,3	27,7	26,3	3,2	3,0	3,1

Vasikate osakaal (26,3%) põdrajahtide käigus vaadeldud põtrade seas oli viimase paarikümne aasta madalaim. Eelnevate aastatega võrreldes märksa madalamat juurdekasvu sai prognoositud ka eelmises seirearuandes ja seda johtuvalt 2021. aastal kütitud põdralehmade viimase viieteistkümne aasta ühtede madalaimate viljakusnäitajate (loodete arv) põhjal. Kuid madalad viljakusnäitajad ei ole sugugi vasikate vähesuse ainuke põhjus, vaid olulist mõju avaldavad ka suurkiskjad hunt ja karu, kelle arvukus on tõusnud aastakümnete kõrgeimale tasemele. Kuna põtrade poolt tekitatud metsakahjude tõttu on põdra arvukus viidud märksa mõõdukamale tasemele kui 5-10 aastat tagasi oli, siis seda selgemalt ka kiskluse mõju juurdekasvule ka väljendub.

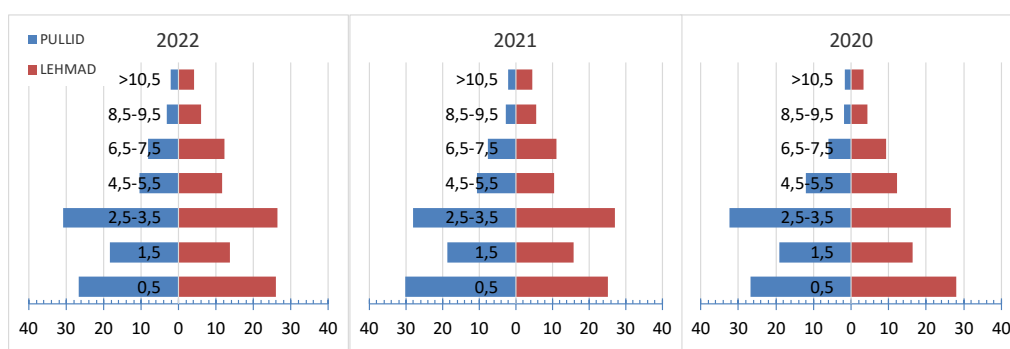
Sarnaselt 2021. aastaga saab ka 2022. aasta sügisel kütitud põtrade vanuselises jaotuses täheldada mõningast 6,5-aastaste ja vanemate isendite osakaalu suurenemist ja nooremate, 1,5-3,5-aastaste, osakaalu vähenemist, mis omakorda väljendub ka kütitud põtrade (v.a vasikad) keskmise vanuse suurenemises. Sellise muutuse peamiseks põhjuseks on ilmselt asjaolu, et viimaste aastate põdrapõlvkonnad on isendite arvult märksa väiksemad kui 5-6 aasta tagustel kõrgeimadel sündinud põlvkonnad.

Põdraasurkonna koosseis jahiaegsetes vaatlustes (%).

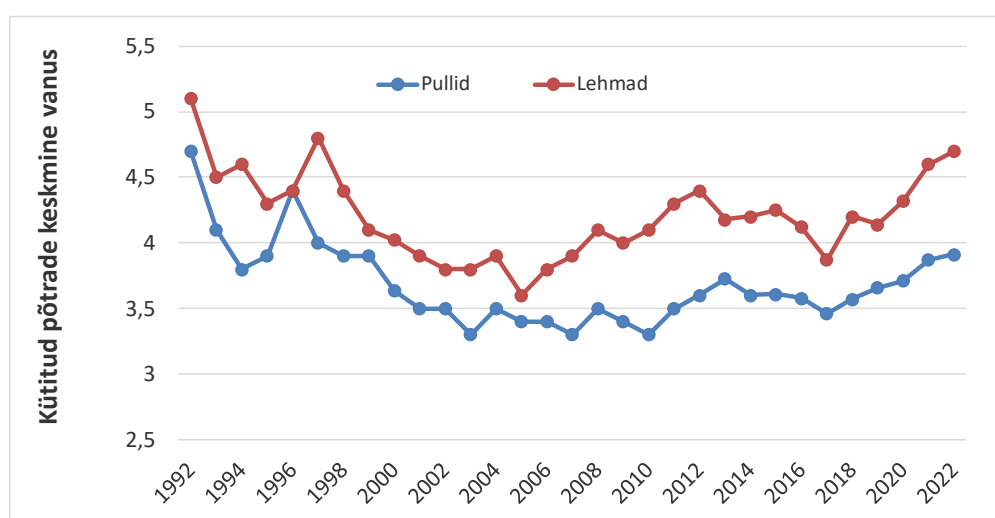
Population composition of moose based on observations made by hunters during hunts.

Adult males – blue; Adult females – red; calves – green.

Põdraasurkonna vanuseline struktuur. Mullikate ja vanemate isendite jaotus kütitud isendite vanuselise jaotuse põhjal. Vasikate osakaaluna kasutatud nende osakaalu jahiaegsetes vaatlustes.

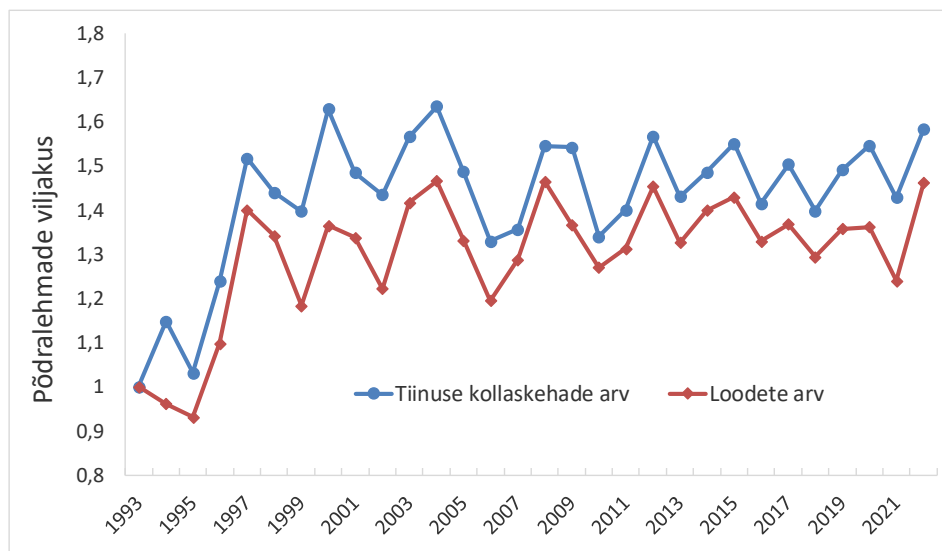
Population age structure based on hunting data (yearlings and older individuals) and observation data (calves).

Kütitud põdrapullide- ja lehmade (v.a vasikad) keskmise vanuse muutused aastatel 1992-2022. Vanus määratud kütitud isendite hammaste kulumispildi alusel (jahimeeste poolt esitatud kütitud põtrade alalõualuud).

Dynamics of mean age (in years) of hunted male (blue) and female (red) moose in 1992-2022.

Kui 2021. aastal kütitud põdralehmade viljakusnäitajad oli ühed viimase 15 aasta madalaimad, siis 2022 aastal kütitud põdralehmade viljakusnäitajad (tiinuse kollaskehade arv ja loodete arv) olid viimase viieteistkümne aasta kõrgeimad.

Põdralehmade viljakusnäitajate dünaamika. Keskmise tiinuse kollaskehade arv ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

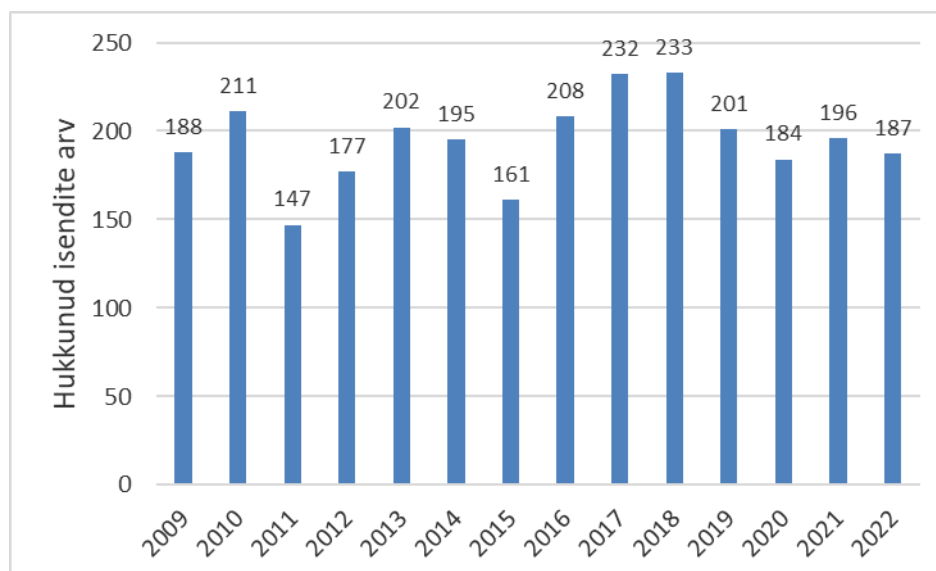
Kui 2021. aastal võis tõsist negatiivset mõju põtrade konditsioonile ja viljakusnäitajatele avalda 2021. aasta rekordiliselt kuum ja sademetevaene suvi, eeskätt just suve esimene pool, siis tollaegne tagasihoidlikum põdralehmade sigimispingutus võib olla ka üheks oluliseks põhjuseks viljakusnäitajate tõusule 2022. aastal. Viletsamas konditsioonis mullikatel lükkus edasi suguküpsuse saavutamine ja täiskasvanud põdralehmadel olid pesakonnad väiksemad (valdavalt üks vasikas), mistõttu 2022. aasta suvel oli neil väiksemate järglaste üleskasvatamise kulude tõttu rohkem ressursi võimalik nende endi konditsiooni parandamiseks suunata.

Maakondade tasemel on varieeruvus mõõdetud viljakusnäitajates sarnaselt eelnevate aastatega päris suur ja siin mängib olulist rolli valimi esinduslikkus: kui suur on maakonnas kogutud proovide arv ning milline on valimisse sattunud isendite vanuseline jaotus.

Kütitud põdralehmade (mullikad ja täiskasvanud) viljakusnäitajad (innelnu põdralehmade osakaal ja keskmine loodete arv ühe põdralehma kohta) erinevates maakondades viimasel kolmel aastal.

Maakond <i>County</i>	Analüüsitud proovide arv <i>No of analyzed samples</i>			Indlevate emaste osakaal <i>Proportion of females ovulating (yearlings+adults)</i>			Keskmine loodete arv ühe emaslooma kohta <i>No of embryos per female (yearlings+adults)</i>		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Harjumaa	38	40	26	78,9	82,5	84,6	0,97	1,20	1,14
Hiiumaa	9	9	10	88,9	66,7	90,0	1,00	0,60	1,50
Ida-Virumaa	24	37	30	95,8	89,2	100,0	1,58	0,95	1,71
Jõgevamaa	12	23	26	91,7	91,3	100,0	1,33	1,31	1,60
Järvamaa	27	18	14	92,6	100,0	92,9	1,38	1,67	1,67
Läänemaa	23	20	23	87,0	90,0	87,0	1,22	1,33	1,44
Lääne-Virumaa	37	26	26	97,3	92,3	96,2	1,55	1,30	1,65
Põlvamaa	17	17	21	94,1	94,1	90,5	1,67	1,56	1,40
Pärnumaa	30	40	37	86,7	90,0	91,9	1,38	1,15	1,35
Raplamaa	33	30	26	81,8	96,7	96,2	1,17	1,40	1,59
Saaremaa	17	27	23	94,1	88,9	87,0	1,29	1,05	1,27
Tartumaa	22	13	17	100,0	84,6	94,1	1,41	1,00	1,20
Valgamaa	17	20	18	100,0	100,0	88,9	1,91	1,56	1,28
Viljandimaa	25	31	33	96,0	83,9	93,9	1,41	0,96	1,54
Võrumaa	17	14	21	100,0	100,0	95,2	1,45	1,50	1,44
Kokku <i>Total</i>	353	364	354	91,5	90,1	92,9	1,36	1,24	1,46

Jahipiirkonna kasutajate andmetel hukkus autodega kokkupõrgete tagajärjel Eestis 2022. aastal vähemalt 187 ja aasta varem 196 põtra. Tavapäraselt juhtus kõige rohkem põdraga seotud liiklusõnnetusi (hukkus 39) maakondades kõrgeima liiklustihedusega Harjumaal. Harjumaale järgnes Raplamaa 30 ja Lääne-Virumaa 25 liikluses elu kaotanud põdraga.

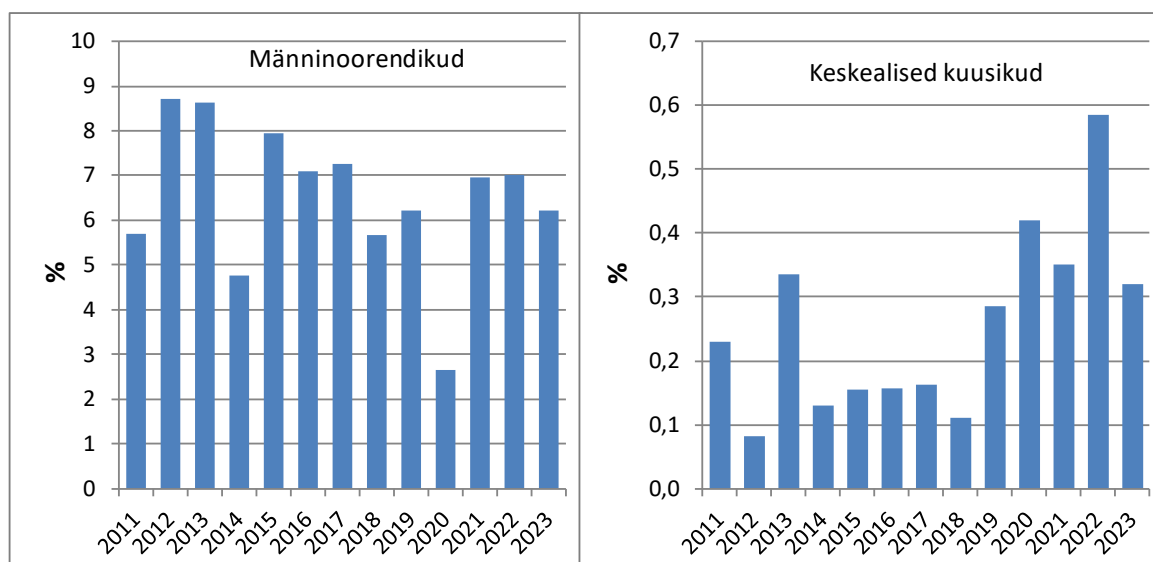

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud põtrade arv aastatel 2009 - 2022.

The number of moose killed in traffic accidents in 2009 - 2022 (data registered by the users of hunting districts).

2023. aasta kevadel põdrakahjustuste seire käigus läbi vaadatud 1016 männinoorendikus (5-15- aastased) esines värsked, põtrade poolt viimasel talvel tekitatud vigastusi 6,2%-l ja puu arengut oluliselt mõjutavaid kahjustusi 3,7%-l uuritud mändidest. Kõikide seiratud männinoorendike kokkuvõttes esines põtrade tekitatud värsked toitumisjälgi ligi 11% võrra vähem kui eelneval aastal. Maakondade võrdluses kõige enam kahjustatud mände kohati Rapla-, Saare- ja Viljandimaa proovitükkidel.

Värskete vigastustega mände esines 2023. aastal 45,3%-l kõigist läbi vaadatud proovitükkidest (2022. 48,4%, 2021. aastal 49,1%, 2020. aastal 26,8%), sealjuures oluliste uue vigastustega mände täheldati 37,0%-l (2022. aastal 41,9%-l, 2021. aastal 41,8%, 2020. aastal 20,8%-l) vaadeldud proovitükkidest.

Värsked kahjustused mändide osakaal (%) noortes männikutest ja kuuskede osakaal keskealistes kuusikutest seirealadel. *Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands and spruce trees in mid-aged spruce stands in studied survey plots.*

Värsked põtrade poolt vigastatud kuuski keskealistes 30-60-aastastes kuusikutest esines 2023. aasta kevadel vähem kui varasemal kolmel aastal. Kõige enam tuli kuuskede koorimist ette Pärnu-, Järva- ja Raplamaa proovitükkidel. Seiratud kuusikute kokkuvõttes esines värsked vigastusi 0,32%-l, sealjuures värsked olulisi vigastusi 0,14%-l seiratud kuuskedest. Seega olid põdrad viimasel aastal kahjustusi tekitanud kolmele kuusele tuhandest. Värskete vigastustega kuuski esines 9,0%-l kõikidest 2023. aastal seiratud proovitükkidest, sealjuures oluliste uute vigastustega kuuski täheldati 5,6% proovitükkidest. Aasta varem esines värsked põdrakahjustusi 14,9%-l kõigist läbi vaadatud proovitükkidest ja olulisi uusi vigastusi täheldati 9,4% vaadeldud proovitükkidest.

Värske kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel ja inventeeritud noorendike arv (N). *Proportion of newly damaged (by moose) pine trees in young pine stands in survey plots and the number of studied survey plots.*

Maakond	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
County	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	24	2,3	49	6,8	67	6,7	75	0,8	92	8,1	87	5,8	88	4,3	100	2,0	95	2,5	91	1,3	102	7,0	77	6,1	83	3,4
Hiiumaa	7	35,4	18	29,1	5	34,2	31	21,9	54	8,7	65	9,0	59	11,7	63	6,4	63	8,7	62	4,8	50	8,2	50	5,9	50	6,9
Ida-Virumaa	44	4,2	43	1,7	54	5,3	52	1,9	49	4,9	55	3,2	65	7,9	54	1,9	65	6,9	75	3,2	61	4,1	73	6,8	59	6,9
Jõgevamaa	29	2,2	22	4,3	24	11,1	34	6,0	21	17,1	38	7,9	58	11,8	59	6,9	33	14,1	41	2,4	30	5,7	33	3,9	32	4,8
Järvamaa	20	5,3	26	9,8	10	10,0	25	2,2	26	27,4	30	24,6	25	28,5	33	10,2	46	7,9	47	2,7	24	5,5	32	11,4	22	4,4
Läänemaa	33	7,5	18	7,7	7	1,0	52	7,8	49	8,6	50	7,7	39	19,6	48	9,5	68	8,9	65	4,9	65	8,0	35	13,4	75	7,4
Lääne-Virumaa	55	4,7	58	12,4	53	10,2	68	3,0	84	8,1	119	8,5	128	6,4	129	4,8	166	3,7	123	1,8	102	4,8	72	7,5	71	4,5
Põlvamaa	15	4,3	36	0,1	69	2,7	44	0,2	85	1,5	77	1,7	82	0,3	72	1,2	74	0,7	115	1,1	116	2,0	116	0,5	91	3,4
Pärnumaa	12	23,3	32	28,7	52	10,3	48	1,9	39	4,3	49	7,3	75	2,1	95	6,1	104	6,9	83	2,4	74	11,1	51	12,5	107	6,0
Raplamaa	28	4,5	26	5,3	44	16,7	35	11,4	30	18,8	28	18,8	28	14,5	51	9,5	58	9,1	47	5,9	35	7,3	34	16,6	64	14,9
Saaremaa	47	4,1	35	7,4	56	13,6	83	9,4	72	8,6	71	10,1	76	6,2	55	7,4	87	8,8	73	6,6	75	14,9	68	18,3	70	9,3
Tartumaa	33	3,6	27	2,4	44	10,8	59	3,8	114	3,5	112	2,9	105	5,7	135	5,1	75	4,1	93	2,1	91	2,8	88	4,3	77	6,6
Valgamaa	39	4,3	28	6,3	31	2,2	56	2,9	77	11,9	59	5,8	105	6,7	95	9,8	87	7,6	118	1,8	91	8,0	80	3,1	75	2,0
Viljandimaa	22	18,4	24	14,5	29	14,3	33	3,6	32	14,0	34	10,3	44	7,3	39	9,9	44	11,4	99	1,4	51	14,2	77	8,0	88	9,2
Võrumaa	38	1,2	36	3,2	59	3,0	42	0,6	57	2,4	45	1,4	48	1,2	55	0,5	64	3,1	72	1,6	46	4,6	60	1,9	52	2,8
EV kokku Total	446	5,7	478	8,7	606	8,6	737	4,8	881	7,9	919	7,1	1025	7,3	1083	5,7	1129	6,2	1204	2,6	1013	7,0	946	7,0	1016	6,2

Värske kahjustusega kuuskede osakaal (%) keskealistes kuusikutes seirealadel ja inventeeritud kuusikute arv (N). *Proportion of newly damaged (by moose) trees in the studied survey plots of mid-aged spruce stands and the number of studied spruce stands.*

Maakond	2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023	
County	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Harjumaa	8	0,50	13	0,08	14	1,43	23	0,00	41	0,34	39	0,03	41	0,24	46	0,00	25	0,00	33	0,00	37	0,65	38	0,61	31	0,07
Hiiumaa	3	0,33	14	0,00			13	0,20	20	0,10	34	0,12	37	0,03	26	0,08	24	0,08	25	0,08	25	0,08	25	0,40	25	0,00
Ida-Virumaa	11	0,18	17	0,06	9	0,22	24	0,00	21	0,14	21	0,29	34	0,17	15	0,00	32	0,41	33	0,06	21	0,90	33	1,27	25	0,32
Jõgevamaa	7	0,00	27	0,00	22	0,23	21	0,00	34	0,21	39	0,10	53	0,10	60	0,03	40	0,00	33	0,06	33	0,03	27	0,33	24	0,04
Järvamaa	25	0,24	7	0,00	8	0,00	31	0,00	38	0,05	48	0,08	34	1,03	51	0,00	45	0,16	47	1,40	26	2,35	13	0,38	26	1,00
Läänemaa	3	0,33	2	0,00	1	0,00	37	0,40	36	0,36	19	0,00	30	0,20	22	0,00	25	1,08	22	2,36	24	1,17	21	0,14	30	0,30
Lääne-Virumaa	7	0,29	24	0,17	10	1,10	34	0,10	39	0,03	91	0,15	78	0,36	44	0,05	61	0,48	50	0,94	38	0,74	38	0,42	35	0,09
Põlvamaa	3	0,00	3	0,00	30	0,27	29	0,00	40	0,00	33	0,06	37	0,00	29	0,00	21	0,10	52	0,06	26	0,04	34	0,00	34	0,03
Pärnumaa	11	0,00	36	0,06	39	0,10	50	0,00	32	0,00	32	0,16	62	0,08	66	0,20	65	0,08	40	0,00	44	0,00	28	0,43	55	1,52
Raplamaa	19	0,68	23	0,26	29	0,76	42	0,70	34	0,29	27	0,30	24	0,33	28	0,29	33	0,39	23	0,48	13	0,15	26	1,08	31	0,90
Saaremaa	4	0,00	15	0,00	10	0,00	10	0,00	14	0,00	17	0,00	27	0,00	32	0,09	31	0,39	25	0,56	38	0,64	36	3,06	31	0,06
Tartumaa	6	0,00	12	0,42	23	0,00	51	0,10	125	0,22	113	0,12	122	0,05	72	0,53	65	0,11	54	0,24	66	0,06	47	0,21	46	0,00
Valgamaa	1	0,00	13	0,00	15	0,00	35	0,00	43	0,09	34	0,59	74	0,24	68	0,59	40	0,65	35	0,00	27	0,07	28	0,00	42	0,00
Viljandimaa	13	0,00	18	0,00	24	0,67	20	0,00	30	0,07	39	0,31	44	0,14	72	0,38	68	0,12	47	0,43	38	0,18	62	0,19	69	0,09
Võrumaa	5	0,00	8	0,00	29	0,00	11	0,00	11	0,00	16	0,00	10	0,00	26	0,00	23	0,87	30	0,00	18	0,61	22	0,00	27	0,00
EV kokku Total	126	0,23	232	0,08	263	0,33	431	0,13	558	0,15	602	0,16	707	0,16	657	0,11	598	0,29	549	0,42	474	0,35	478	0,59	531	0,32

Kuigi põdra asustihedus ja kahjustuste riskid on omavahel tihedalt seotud, siis okaspuude, eeskätt männi, kahjustusi tekitavad põdrad enamasti talve teises pooles, mil nende toidulaud on muutunud kasinaks ja talvised energiavarud ammendumas. Kahjustusi kipub palju tekkima just aastatel, mil paks lumikate ja madalad temperatuurid kestavad pikalt kevadeni välja.

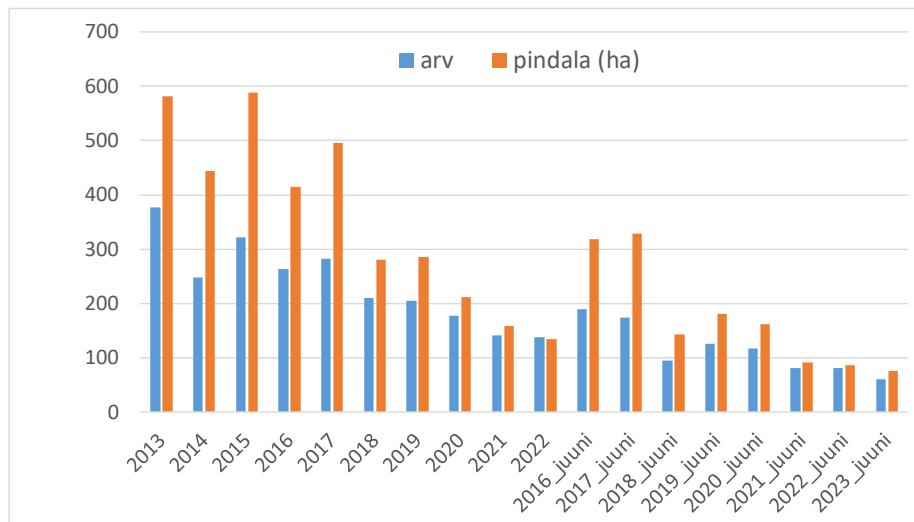
Järgnevalt on esitatud ülevaatlik tabel erinevates maakondades aastatel 2014 – 2022 läbi viidud metsakaitseeksperimentide (MKE) arvu ja pindalade kohta, milles on värske kahjustuse peamiseks tekitajaks märgitud põder. Eraldi tabelina on välja toodud ka aastate 2016 – 2023 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani tehtud eksperimentidest.

Metsakaitse ekspertiiside (MKE) andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud põder aastatel 2014 – 2022 ning eraldi aastate 2016 – 2023 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani. *Number of cases of moose damages and affected areas registered during forest damage expertise.*

Maakond County	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala
	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)
Harjumaa	36	50,9	15	22,9	23	26,8	22	24,4	28	34,6	9	8,4	18	19,6	13	14,9	24	21,8
Hiiumaa	2	4,2	1	1,2	0	0,0	2	3,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0		
Ida-Virumaa	15	22,5	27	54,7	10	29,9	22	90,2	4	6,5	1	0,5	0	0,0	2	4,1	0	0,0
Jõgevamaa	18	48,7	16	32,9	14	19,3	24	46,5	16	17,7	9	12,1	2	0,7	8	7,6	17	13,4
Järvamaa	13	30,7	44	75,0	27	30,1	14	22,3	52	91,3	50	72,6	32	33,1	32	45,0	11	16,2
Läänemaa	17	21,9	4	5,1	11	17,6	6	10,7	1	0,9	10	13,8	19	25,9	0	0,0	4	1,7
Lääne-Virumaa	7	6,7	17	48,1	5	30,9	5	3,9	1	0,6	6	5,7	4	3,0	8	5,7	1	0,2
Põlvamaa	8	15,5	19	31,4	22	30,8	11	17,1	5	3,5	11	19,0	3	4,0	7	6,8	3	4,6
Pärnumaa	18	33,8	45	102,9	36	54,8	29	44,9	13	17,2	13	21,8	17	17,5	19	17,6	20	27,2
Raplamaa	13	21,0	12	13,3	17	22,8	21	24,1	20	18,3	21	35,2	29	27,6	18	16,2	27	19,5
Saaremaa	1	1,1	6	6,4	0	0,0	2	4,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tartumaa	24	69,8	38	68,7	20	45,8	45	88,0	14	13,5	13	14,4	10	7,2	10	7,4	6	4,9
Valgamaa	17	28,5	44	68,7	26	37,7	22	31,9	12	16,5	18	28,5	5	8,8	10	10,7	2	6,5
Viljandimaa	44	71,2	30	51,9	36	48,5	45	65,2	27	38,6	16	19,2	18	24,0	3	5,2	10	8,4
Võrumaa	14	18,1	4	5,3	16	19,8	13	18,7	17	20,6	28	35,0	21	40,6	11	17,0	13	10,5
Kokku Total	247	444,6	322	588,5	263	414,8	283	495,2	210	279,9	205	286,1	178	211,9	141	158,1	138	134,9

Maakond County	2016 juuni 2016 until June		2017 juuni 2017 until June		2018 juuni 2018 until June		2019 juuni 2019 until June		2020 juuni 2020 until June		2021 juuni 2021 until June		2022 juuni 2022 until June		2023 juuni 2023 until June	
	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala	arv	pindala
	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)	(N)	area (ha)
Harjumaa	12	17,4	14	13,3	14	19,7	8	7,3	8	11,7	5	7,5	10	9,9	9	11,9
Hiiumaa	0	0	1	2,1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Ida-Virumaa	8	24,3	19	85,8	2	5,3	1	0,5	0	0,0	1	2,9	0	0,0	1	0,8
Jõgevamaa	11	17,3	13	27,5	10	9,9	5	8,0	1	1,2	6	4,4	13	11,6	0	0,0
Järvamaa	14	20,5	6	10,5	26	52,3	30	49,7	8	6,4	20	31,5	8	13,7	14	22,1
Läänemaa	10	15,3	6	10,5	0	0,0	6	6,3	19	25,9	0	0,0	4	1,7	1	1,9
Lääne-Virumaa	4	30,6	2	1,3	1	0,6	1	1,4	4	3,0	4	2,4	1	0,2	2	2,4
Põlvamaa	20	26,8	10	14,6	0	0,0	7	15,2	3	4,0	6	5,2	2	4,0	0	0,0
Pärnumaa	23	30,2	19	31,4	7	12,3	6	9,8	14	16,2	15	14,9	12	20,1	8	11,2
Raplamaa	8	8,5	6	9,5	8	5,9	13	18,2	14	18,3	7	7,0	16	13,4	19	19,1
Saaremaa	0	0	0	0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1	3,3
Tartumaa	20	45,8	32	66,8	6	6,3	12	12,3	3	2,6	3	3,9	0	0,0	0	0,0
Valgamaa	23	30,7	19	26,2	9	13,9	12	22,0	5	8,8	9	8,7	0	0,0	5	3,1
Viljandimaa	25	35,1	26	29,9	9	9,8	2	2,4	18	24,4	1	1,3	5	2,8	0	0,0
Võrumaa	12	15,3	0	0	3	6,3	23	27,7	20	39,5	3	2,1	9	7,9	0	0,0
Kokku Total	190	317,8	173	329,4	95	142,2	126	180,8	117	161,76	80	91,7	80	85,21	60	75,67

Siinkohal tuleb aga taaskord märkida, et metsakaitseekspertiisi algatamiseks tuleb metsaomanikul Keskkonnaametile esitada metsateatis kahjustuste esinemise kohta, mis tähendab seda, et ulukite tekitatud kahjustuste info vastavasse andmestikku jõudmine sõltub suuresti metsaomanike endi aktiivsusest. Seega kajastub MKE andmestikus vaid osa ulukite tekitatud metsakahjustustest. Eraldi toome siinkohal taas välja vastuolu Saare ja Hiiu maakonna seirealadel tehtud värske ulukikahjustuse seire (VUK) tulemuste ja MKE-de andmestiku vahel. Nimelt, kui MKE kohaselt ei ole juba mitu aastat kummaski maakonnas ühtegi põdrakahjustust registreeritud ning tagasihoidlikud on ka teiste ulukiliikidega seotud kahjud, siis VUK seire käigus on värskeid kahjustusi männinoorendikes ja keskealiste kuusikutes täheldatud üsna palju.

Põdra tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel aastatel 2013 – 2022 ning lisaks aastate 2016 - 2023 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of moose damages (blue) and affected areas (orange) registered during forest damage expertise.

Põhjalikumad jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtted metsakahjustuste ekspertiisidest, esitatud metsateatistest ning ka RMK poolt fikseeritud olulistest ulukikahjustustest leiab aruande lisana Keskkonnaportaalist <https://keskkonnaportaal.ee> ning need edastatakse abimaterjalidena ka maakondlikele jahindusnõukogudele.

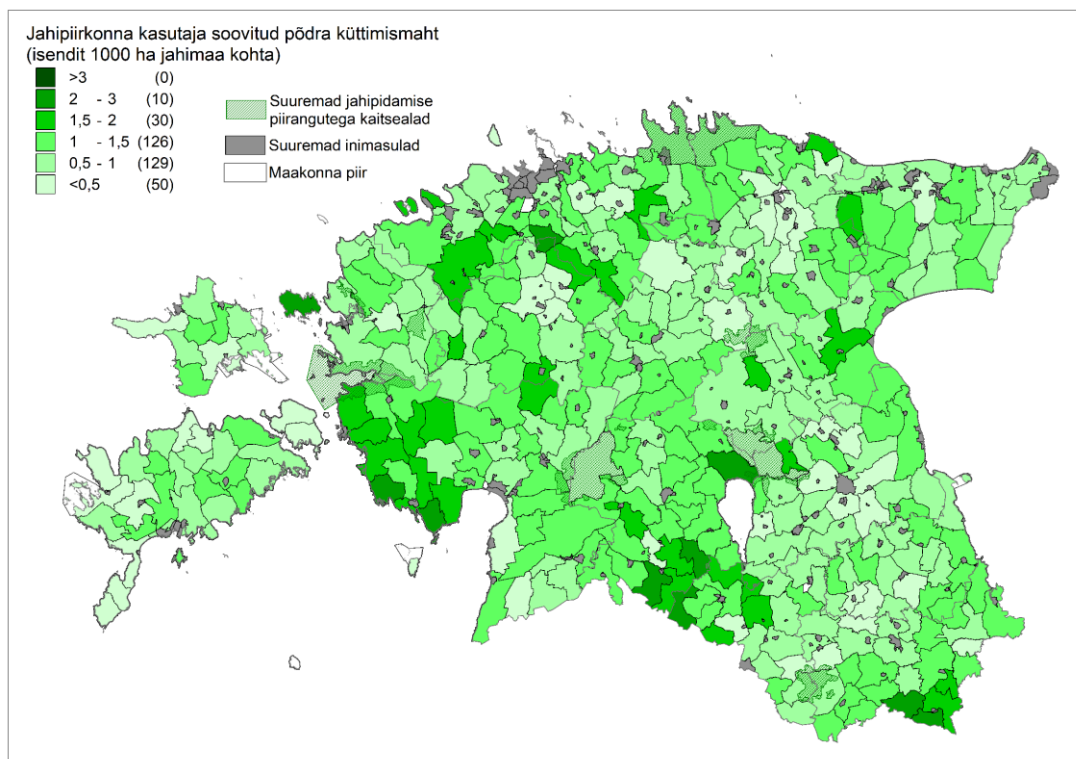
Kokkuvõtteks

Kokkuvõtteks võib tõdeda, et põdra arvukus Eestis on viimase aasta jooksul veidi langenud ning 2022/2023 talve lõpu seisuga võib üldarvukust hinnata vahemikku 10 500 - 11 500 isendit. Üldarvukuse hoidmiseks ligilähedaselt sarnasel tasemel võiks eelseisval jahihooajal küttida Eestis kokku ~ 4200 põtra. Arvukuse mõõdukaks langetamiseks või hoidmiseks enam-vähem samal tasemel, juhul kui reaalne arvukus on hinnatud arvukusvahemiku ülemises pooles (üle 11000 isendi) võiks eelseisval jahihooajal küttida aga kuni 4600 põtra. Piirkondlikud erinevused põdra asustustiheduses on aga kohati väga suured: leidub nii väga kõrge asustustihedusega piirkondi, kus küttimissurvet võrreldes eelneva hooajaga suurendada ning ka selliseid, kus väga madalale langenud asustustiheduse tõttu tuleks küttimismahte oluliselt vähendada. Mõningates väga madala asustustihedusega jahipiirkondades on põhjendatud ka põtrade küttimisest 2023. aasta jahihooajal sootuks hoiduda.

Orientiirina maakondlike küttimismahtude määramisel soovitame kasutada järgnevas tabelis esitatud soovituslike küttimismahtude vahemikke.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduseosakonna soovitusel põdra küttimismahtude määratlemiseks 2023. a jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttimiseks 2023 aastal Suggestions for hunting in 2023			
	2022	2022 küttime võrreldes küttime sooviga (%) Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)	2023	Küttime soov muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas ♀/♂ Sex ratio among adults	vasikad (%) calves	küttime maht hunting quota	% eelmise aasta küttimest % of bag 2022
Harjumaa	460	98,0	407	-11,5	1 : 1	25 - 30	390 - 420	86,5 - 93,1
Hiiu	83	104,8	72	-13,3	1 : 1	25 - 30	70 - 80	80,5 - 92,0
Ida-Viru	349	93,7	306	-12,3	1 : 1	25 - 30	300 - 320	91,7 - 97,9
Jõgeva	224	101,8	225	0,4	1,1 : 1	25 - 30	210 - 240	92,1 - 105,3
Järvamaa	248	90,7	219	-11,7	1,1 : 1	25 - 30	220 - 250	97,8 - 111,1
Läänemaa	293	105,8	267	-8,9	1 : 1	25 - 30	300 - 330	96,8 - 106,5
Lääne-Viru	307	101,0	283	-7,8	1 : 1	25 - 30	250 - 270	80,6 - 87,1
Põlvamaa	203	106,4	195	-3,9	1 : 1	27 - 33	210 - 230	97,2 - 106,5
Pärnumaa	601	99,2	569	-5,3	1 : 1	25 - 30	580 - 620	97,3 - 104,0
Raplamaa	350	100,6	308	-12,0	1,1 : 1	27 - 33	360 - 380	102,3 - 108,0
Saaremaa	222	100,5	187	-15,8	1 : 1	25 - 30	210 - 240	94,2 - 107,6
Tartu	240	102,1	230	-4,2	1 : 1	25 - 30	230 - 250	93,9 - 102,0
Valgamaa	241	96,7	210	-12,9	1 : 1	25 - 30	210 - 230	90,1 - 98,7
Viljandimaa	438	115,1	407	-7,1	1,1 : 1	27 - 33	430 - 460	85,3 - 91,3
Võrumaa	246	103,3	238	-3,3	1,1 : 1	27 - 33	240 - 260	94,5 - 102,4
Kokku Total	4505	101,2	4123	-8,5	1 : 1	25 - 35	4210 - 4580	92,3 - 100,4

Jahipiirkonna kasutaja soovitud põtrade küttime maht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2023. a jahihooajaks.

Hunting quota (moose per 1000 ha) of moose requested by the users of hunting districts for the 2023 hunting season.

Täiendavad küttimissoovitused

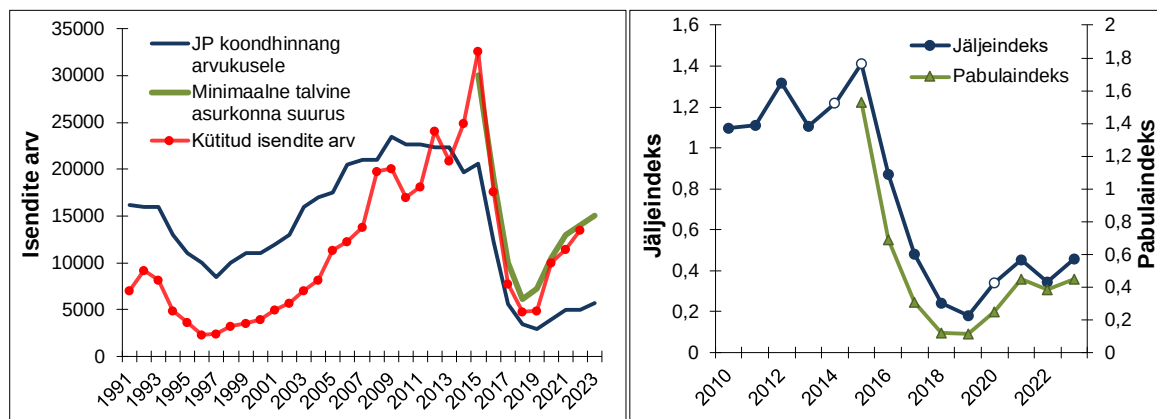
- Põdra tekitatud kahjude ja nende tekke riskide vähendamisel tuleks küttimismahte võrreldes eelneva aastaga suurendada üksnes kõrge põdra asustustiheduse ja/või sagedaste ja kõrgete põdrakahjustustega piirkondades. Madalama asustustihedusega piirkondades, kus olulised kahjustused puuduvad ja eelneval jahihooajal on esinenud suuri raskusi jahindusnõukogude poolt määratud miinimumkvootide täitmisega, tuleks küttimismahte langetada. Lihtsakoelisi kvoodi jaotusprintsiipe - vähendades või suurendades küttimismahtu kõikidele jahipiirkondadele ühtemoodi - tuleb kindlasti vältida. Sellise praktika viljelemine viib lõpuks paratamatult olukorrani, kus osa maakonna jahipiirkondadest ei suuda põtrade vähesuse tõttu jahindusnõukogude poolt määratud küttimismahte täita, samas kui kõrge põdra asustustihedusega piirkondades küttimismahud küll täidetakse ja vahel ka ületatakse, kuid arvukuse langust soovitud tasemele see nendes piirkondades kaasa ei too.
- Kohalikele oludele paremini vastavate suunisteni jõudmiseks soovitame jahindusnõukogudel teha otsused põdra maakondlike kvootide jaotuse osas alles pärast põhjalikumat eeltööd värske kahjustuste leviku ja olemasoleva seireinfo. Kuna jahihooaeg põdrale algab alles 15. septembril, soovitame põdra küttimiskvootide jaotust puudutavad otsused langetada teistest sõralistest eraldi jahindusnõukogude koosolekul (kasvõi augusti lõpus).
- Küttimismahu määramisel jahipiirkondade lõikes tuleb kindlasti arvestada ka värske põdrakahjustuse esinemise ja asustustihedust iseloomustava infoga naaberjahipiirkondades. Täiendav jahipiirkondade tasemel info hirvlaste tekitatud kahjustuste esinemise ja ulatuse kohta nii Metsaregistri kui RMK andmetele tuginevalt on esitatud aruande lisana.
- Põdraasurkonna looduslähedase demograafilise struktuuri säilitamise huvides soovitame üldjuhul kütida põdrapulle ja -lehmi ligilähedaselt võrdsel tasemel (üks pull ühe lehma kohta). Piirkondades, kus sooline jaotus hälbib oluliselt tasakaalustatud soolisest jaotusest (näiteks ületab taset 1 pull 1,5 lehma kohta või vastupidi), on soovitav tõsta ka enam esindatud soorühma osakaalu kütitavate isendite seas.
- Põdravasikate osakaal kütitud isendite seas tuleks asurkonna normaalse uuenemise huvides, sõltuvalt vasikate rohkusest, hoida üldjuhul vahemikus 25-33%. Samas tuleb

rõhutada, et soovitud vasikate osakaalu järgimisest, märksa olulisem on jälgida, et asurkonna normaalseks uuenemiseks moodustaks jahihooaja järgses asurkonnas vasikad vähemalt 25%. Seega kui vasikate soovitud määral kütimisega on nende puuduse tõttu piirkonnas tõsiseid raskusi, siis igati mõistlik otsus on jätta mõni vasikas kütimata.

- Jahipiirkondade kasutajatel on soovitatav hoiduda täiskühvelsarvi kandvate pullide, kelle sarve kühvliosa moodustab kummagi sarvelaba valendikust enam kui poole, kütimisest, olenemata sarvede suurusest. Eesmärk on suurendada meie põdraasurkonna looduslähedust. Kühvelsarvi kandvaid põdrapulle on tulenevalt nende sarvede kõrgest trofeeväärtusest võrreldes nende esinemisega asurkonnas pika aja vältel märgatavalt rohkem survestatud, mistõttu on selle sarvetüübi esindajate osakaal Eesti ja ühtlasi ka kogu Põhja-Euroopa põdraasurkonnas aegade jooksul vähenenud.
- Pullide kütimisega soovitame alustada sarnaselt lehmade ja vasikate kütimisega alates oktoobrist. Sellest lähtuvalt soovitame seaduseandjal muuta jahieeskirjas põdrajahi alguskuupäeva 1. oktoobrile. Jahi vastu septembri teises pooles räägib asjaolu, et see kattub populatsiooni tuumiku jooksuajaga, mil viljastatud järglased on kõige elujõulisemad. Dominantsete pullide kõrvaldamine just sel ajal on populatsiooni elujõulisuse seisukohast kahjulik. Säilitades dominantse põdrapulli septembris, on tema panus järgnevasse põlvkonda tunduvalt tõenäolisem ja tema ära kütamise kahjulikkus populatsiooni elujõulisusele väiksem. Pullide suurem arv ja konkurents jooksuajal on asurkonnale tervikuna kasulik.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

$$\ddot{U}S = \text{☹} \quad A = \uparrow \quad K = \uparrow$$

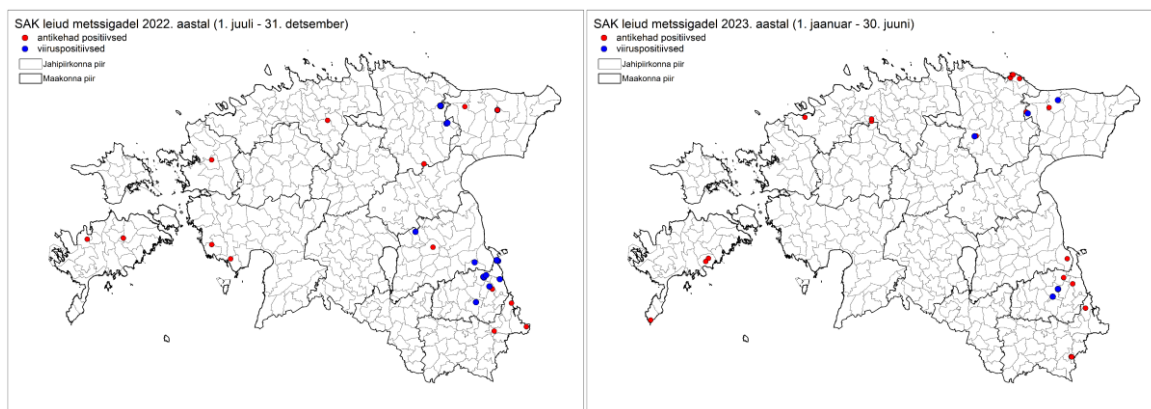

Talvine metssea asurkonna suuruse (Keskkonnaagentuuri hinnang ja jahipiirkonna kasutajate hinnangute summa), kütitud isendite arv (punane joon) ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeks ja pabulaindeksi muutused. *Wild boar population size (green line – wintering population size estimated by Estonian Environment Agency; blue line – based on estimates given by the users of hunting districts), hunting bag, winter track index (blue line second graph - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – n of excrements per 1 km of transects)*

- Metssea üldarvukus küündis 2022/2023 lõpus tõenäoliselt 15 000 isendi tasemele (keskmise asustustihedus ~3,6 isendit 1000 ha kohta). Võrreldes 2021 ja 2022 aastaga on metssea arvukus enamuses jahipiirkondades suurenenud.
- Möödunud 2022. jahihooajal kütiti Eestis kokku 13 525 metssiga. Võrreldes 2021. aasta jahihooajaga kütiti metssigu 2124 isendi võrra rohkem.
- 2023. aastal on sigade Aafrika katku (SAK) viirust leitud Põlva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. See kodu- ja metssigadele üldjuhul surmaga lõppev haigus ei ole Eestist taandunud ning meie naaberriigis Lätis on SAKi levik taas laialdane, mistõttu oht uute taudikollete tekkimiseks on suur ning koos metssea asustustiheduse suurenemisega suureneb ka risk haiguse laialdasemaks levikuks.
- Metssigade arvukuse tõusu takistamiseks ja kõrgema asustustihedusega piirkondades arvukuse langetamiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimismahtu tõsta vähemalt 15 750 isendini.
- Asurkonna juurdekasvu piiramiseks tuleks pöörata rohkem tähelepanu emiste küttimisele ning kultu ja emiseid tuleks lasta võrdselt.

Kui 2022. aasta seireandmetes olulist metssea arvukuse kasvu näha ei olnud, näiteks ruutloenduse jäljeindeks isegi langes, siis 2023. aasta andmed viitavad sellele, et arvukuse tõus paljudes jahipiirkondades jätkus ning asurkonna suurus 2022. aasta alguses oli siiski eelmisel aastal hinnatust veidi suurem ja vaatamata metssigade kütamise osas eelnevaga võrreldes märksa edukamale 2022. jahihooajale metssea arvukus paljudes jahipiirkondades 2023. aasta märtsiks aasta tagusega võrreldes suurenes.

Sigade Aafrika katkust senini me paraku jagu ei ole saanud ja ka sel aastal on SAK viirust leitud Põlva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. Seni viimased (2023. aasta juuni lõpu seis) SAK viiruse leiud (PCR positiivne) pärinevad 7. veebruaril Lääne-Virumaalt Põdrangu küla ja Ida-Virumaa Lüganuse vallas kütitud metssigadelt. Seni teadaolevalt viimane SAK antikehadega isend kütiti juuni alguses Võrumaalt Viitka küla lähistelt. Arvestades sellega, et Lätis levib SAK taas laialdasemalt ja metssea asustustihedus Mandri-Eestis on suurenenas, on nii uute katkukollete tekkimise kui ka viiruse laiema leviku riskid siinses metssea asurkonnas pigem kasvamas. Seega tuleks lähematel aastatel metssigade arvukuse tõusu kindlasti vältida ja kõrgema metssea asustustihedusega jahipiirkondades arvukust ka oluliselt langetada.

Sigade Aafrika katku leiud metssea asurkonnas viimasel aasta jooksul (alates 2022. aasta 1. juuli kuni 1. juuni 2023). Punaselt on tähistatud SAK antikehade, siniselt SAK viiruse leiud metssigadel. Algandmed: Põllumajandus- ja Toiduamet.

African swine fever (ASF) findings in wild boar (1. July 2022 to 30. June 2023). Red dots – antibody positive, blue dots – virus positive.

2023. aasta ulukite talviste jäljeradade loenduse käigus loendatud metssea jäljeradade arv (jäljeindeks) oli võrreldes 2022. aastal loenduste tagasihoidliku tulemusega keskmiselt ligi kolmandiku võrra kõrgem. Maakondade võrdluses oli 2023 aasta tulemus 2022. aasta omaga võrreldes väiksem vaid Raplamaal ja Jõgevamaal. Võrreldes 2021. aasta loendusega

oli tänavune loenduste keskmine metssea jäljeindeks üsna samal tasemel, kuid kui võrrelda tulemusi maakondade lõikes, siis on valdavalt täheldada indeksi tõusu.

Metssea jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2023 teostatud ruutloenduste põhjal. *Wild boar winter track index since 2012.*

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	1,12	1,01	0,95	1,03	1,14	0,20	0,21	0,14		0,29	0,20	0,33
Hiiumaa	1,19	1,05					0,43	0,59		0,95	0,59	1,20
Ida-Virumaa	0,68	0,82	0,67	0,29	0,78	0,44	0,30	0,31	0,55	0,34	0,41	0,64
Jõgevamaa	0,80	0,76		5,74	1,04		0,03	0,06		0,79	0,25	0,17
Järvamaa	1,51	0,79	1,17	0,68	1,28	0,13	0,22	0,28	0,33	0,44	0,40	0,49
Läänemaa	1,88	2,24			1,64	2,07	0,20	0,18	0,13	0,16	0,24	0,18
Lääne-Virumaa	1,16	0,88	1,71	1,32	0,76	0,28	0,16	0,01		0,15	0,08	0,11
Põlvamaa	1,32	0,98			0,47	0,01	0,19	0,17		0,40	0,23	0,37
Pärnumaa	0,98	0,72			0,81	0,53	0,12	0,01	0,31	0,54	0,27	0,31
Raplamaa	1,90	1,64	1,84		1,84	0,37	0,17	0,36	0,47	0,31	0,62	0,22
Saaremaa	1,72	1,41	1,27			1,26	0,16	0,19		0,67	0,59	0,85
Tartumaa	0,96	1,27		1,03	0,94	0,19	0,42	0,20	0,30	0,34	0,37	0,64
Valgamaa	1,16	1,08			0,25	0,08	0,43	0,25	0,28	0,45	0,48	0,60
Viljandimaa	1,68	1,21			0,18	0,22	0,29	0,12	0,40	0,74	0,32	0,42
Võrumaa	1,63	0,80		2,10	0,55	0,03	0,35	0,09	0,08	0,63	0,46	0,64
Kokku Total	1,32	1,11	1,22	1,41	0,87	0,48	0,24	0,18	0,34	0,45	0,34	0,46

Hirvlaste pabulaloenduste käigus registreeriti metssea väljaheiteid 2023. aasta kevadel rohkem kui 2022. aastal. See näitaja suurenes märgatavalt Saaremaal ja veidi ka mandril, Hiiumaal aga langes. Sarnaselt jäljeloendustega on ka selle näitaja puhul 2023. aasta tulemus sarnane 2021. aasta omaga. Metssigade poolt viimasel talvel tekitatud tuhnimislaikude pindala (1 km ja 2 m laiuse loendustransekti kohta), mida samuti pabulaloenduste käigus hinnatakse, oli Mandri-Eesti seirealadel keskmiselt ligi kaks korda suurem kui eelneval kolmel aastal. Hiiu- ja Saaremaa seirealadel registreeriti metssigade tuhnimislaike vähem. Võrreldes eelneva aastaga suurenes see näitaja 26-l ja vähenes 19-l seirealal.

Metssea suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2023 talvel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – ekskremendihunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. Tuhnimislaikude pindala (m²) 2 m laiuse loendustransekti piires 1 km loendusmarsruudi kohta.
Results of the counts of wild boar excrements and area (m²) disturbed by wild boars on per 1k long and 2 m wide transects in monitoring areas situated all over Estonia.

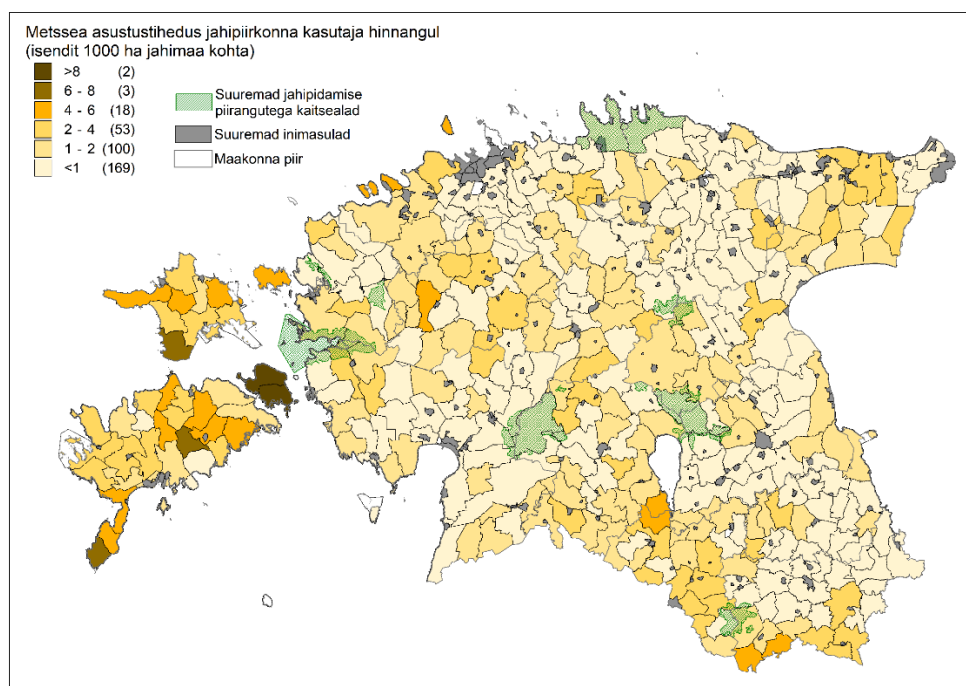
Seireala	Maakond	Seireala asupaik	Pabulaindeks										Muutus	Indeksite	Tuhnimislaikude pindala (m ²)					Muutus	Indeksite
No of monitoring area	County	Location of monitoring area	No of pellet groups per 1 km										vr 2022	vahe	1 km loendustransekti kohta					vr 2022	vahe
													Change (%)	2023-2022	The disturbed area (m ²) per 1 km					Change (%)	2023-2022
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023			2019	2020	2021	2022	2023			
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,26	0,33	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	-100,0	-0,0	0,00	0,00	0,00	0,04	0,00	-100,0	-0,0	
4	Harju	Nõva-Keibu	0,41	0,26	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,07	10,8	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55	+	0,6	
5	Harju	Haiba	2,78	0,71	0,71	0,25	0,03	0,29	0,45	0,40	0,39	-4,1	-0,0	4,72	1,23	0,30	1,83	4,48	144,3	2,6	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	1,28	2,17	0,17	0,03	0,09	0,43	0,40	0,22	0,28	27,3	0,1	0,04	0,80	0,35	3,00	1,86	-38,1	-1,1	
48	Harju	Keskkolüügon*									0,23							1,39			
2	Lääne-Viru	Palmsse-Sagadi-Korjuse	1,68	0,12	0,12	0,00	0,06	0,04	0,00	0,12	0,00	-100,0	-0,1	0,09	0,15	0,21	0,15	0,00	-100,0	-0,2	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	4,02	7,88	2,67	0,09	0,16	0,10	0,44	0,30	0,06	-79,4	-0,2	0,12	0,17	0,41	3,51	0,31	-91,3	-3,2	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	2,19	0,56	0,06	0,00	0,00	0,18	0,03	0,17	0,03	-82,5	-0,1	0,00	0,47	0,00	0,00	0,00		0,0	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,42	0,00	0,14	0,00	0,00	0,03	0,15	0,17	0,09	-48,4	-0,1	0,00	0,20	0,27	0,06	0,24	312,9	0,2	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,53	0,21	0,11	0,24	0,09	0,06	0,90	0,18	0,09	-49,6	-0,1	0,00	0,54	1,95	0,21	0,03	-85,4	-0,2	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,31	0,77	0,32	0,47	0,63	0,00	1,69	0,90	0,38	-57,9	-0,5	2,51	3,20	12,02	5,05	5,52	9,4	0,5	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,92	0,28	0,13	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00		0,0	0,06	0,07	0,00	0,59	0,00	-100,0	-0,6	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	1,05	0,44	1,10	0,00	0,00	0,06	0,24	0,03	0,34	1000,0	0,3	0,15	1,42	0,47	1,87	12,84	588,3	11,0	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,70	0,57	0,12	0,09	0,00	0,00	0,13	0,00	0,25	+	0,2	0,00	2,14	0,65	2,24	2,26	0,8	0,0	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,66	0,90	0,17	0,09	0,12	0,44	0,44	0,93	0,47	-49,5	-0,5	1,90	4,60	1,32	4,40	5,78	31,3	1,4	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,82	0,80	0,00	0,03	0,25	0,35	0,51	0,23	0,26	13,2	0,0	0,79	2,12	2,89	0,11	2,50	2075,9	2,4	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,53	0,12	0,15	0,03	0,03	0,61	0,25	0,08	0,23	179,0	0,1	0,00	0,94	0,34	0,28	0,74	169,0	0,5	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,63	1,92	0,91	0,88	0,09	1,66	0,68	0,34	0,70	107,6	0,4	1,05	4,08	1,56	2,64	5,02	90,4	2,4	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	1,03	1,59	1,27	0,44	0,00	0,13	0,42	0,08	0,09	20,7	0,0	0,00	1,82	1,12	2,33	1,71	-26,5	-0,6	
25	Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	0,51	0,05	0,00	0,00	0,14	0,00	0,15	0,04	0,03	-13,8	-0,0	0,04	0,09	0,48	1,70	1,85	8,9	0,2	
26	Pärnu	Õordi	0,54	0,06	0,00	0,16	0,03	0,20	0,18	0,24	0,00	-100,0	-0,2	0,00	0,02	0,07	0,38	0,09	-75,9	-0,3	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiasaare	0,13	0,03	0,00	0,09	0,00	0,06	0,60	0,20	0,35	72,0	0,1	0,32	0,28	0,51	1,28	0,25	-80,1	-1,0	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	3,03	0,29	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,85	0,61	-28,4	-0,2	0,00	0,10	1,21	1,38	7,84	468,0	6,5	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,40	0,19	0,03	0,00	0,21	0,32	0,37	0,69	0,23	-66,2	-0,5	0,18	10,25	0,30	1,35	7,45	453,7	6,1	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	7,37	0,63	0,00	0,03	0,49	0,81	0,65	0,47	0,58	21,9	0,1	4,60	5,67	3,91	1,28	1,84	43,8	0,6	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	1,79	0,36	0,29	0,03	0,03	0,03	0,27	0,12	0,20	67,2	0,1	0,06	0,14	1,04	0,42	0,35	-16,0	-0,1	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	1,72	2,45	0,00	0,14	0,00	0,20	0,21	0,03	0,30	943,0	0,3	0,00	2,28	1,65	1,71	2,27	32,4	0,6	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	4,25	0,39	0,15	0,33	0,41	0,07	0,71	0,20	0,40	103,5	0,2	0,76	1,77	0,74	1,22	1,49	22,2	0,3	
21	Järva	Kabala-Imavere	2,73	1,01	0,06	0,12	0,18	0,13	0,17	0,49	1,36	181,2	0,9	0,26	5,06	0,58	3,40	3,52	3,7	0,1	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,29	0,41	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,0	0,00	0,54	0,99	0,63	0,45	-29,3	-0,2	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,52	1,12	0,03	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,03	+	0,0	0,00	0,44	0,21	0,26	0,20	-24,4	-0,1	
28	Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	1,06	0,89	0,18	0,35	0,03	0,66	0,66	0,65	0,79	22,9	0,1	0,90	1,76	0,78	0,93	2,02	118,0	1,1	
29	Tartu	Järvelja	0,00	0,22	0,00	0,00	0,06	0,48	0,53	1,19	0,81	-32,1	-0,4	0,00	0,68	0,72	0,00	0,33	+	0,3	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	2,49	0,06	0,06	0,03	0,03	0,29	0,59	0,53	0,34	-36,0	-0,2	0,36	0,24	0,54	0,66	1,79	169,6	1,1	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	6,46	0,13	0,07	0,29	0,40	1,10	1,23	1,04	2,29	119,6	1,2	6,50	4,28	11,48	11,52	34,40	198,7	22,9	
38	Põlva	Saatse	0,88	0,06	0,00	0,00	0,06	0,12	0,26	0,19	0,12	-36,2	-0,1	0,75	0,68	0,25	0,14	3,08	2148,1	2,9	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,39	0,18	0,35	0,03	0,28	0,00	0,06	0,00	0,03	+	0,0	0,56	0,36	0,00	0,00	0,48	+	0,5	
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	2,31	0,22	0,03	0,00	0,00	0,06	0,00	0,17	0,13	-24,9	-0,0	0,70	0,94	0,06	0,49	0,19	-60,8	-0,3	
40	Võru	Misso	1,41	0,14	0,19	0,09	0,27	0,42	0,53	0,45	0,06	-87,0	-0,4	4,92	1,65	1,02	4,68	2,59	-44,7	-2,1	
35	Valga	Valga-Õru	0,62	0,00	0,16	0,27	0,03	0,34	0,14	0,20	0,06	-69,7	-0,1	0,00	2,23	1,37	2,00	1,70	-15,4	-0,3	
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,00	0,07	0,18	0,00	0,12	0,14	0,09	0,73	756,3	0,6	0,82	1,87	1,98	1,31	6,42	391,0	5,1	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,34	0,45	0,27	0,29	0,22	0,28	0,18	0,38	0,13	-65,7	-0,2	0,81	1,66	1,55	5,38	3,58	-33,4	-1,8	
42	Hiiu	Leluselja	0,50	0,49	0,66	0,08	0,18	0,42	0,53	1,97	1,94	-1,7	-0,0	2,30	2,39	6,97	6,96	4,79	-31,2	-2,2	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,37	0,17	0,37	0,16	0,31	0,32	0,18	0,50	0,19	-63,2	-0,3	1,76	1,22	1,61	0,79	1,52	92,1	0,7	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	3,73	0,39	1,07	0,15	0,18	0,30	1,72	0,77	1,40	81,7	0,6	0,92	6,93	6,42	4,37	5,05	15,5	0,7	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,19	0,19	0,17	0,00	0,06	0,36	1,81	0,00	1,32	+	1,3	0,41	8,03	5,36	0,54	9,58	1668,2	9,0	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	2,65	1,89	1,09	0,15	0,05	0,06	1,42	1,92	4,69	143,9	2,8	1,13	9,45	15,26	18,75	5,70	-69,6	-13,1	
47	Saare	Laugi		0,40	0,86	0,12	0,00	0,06	1,03	0,64	0,17	-73,8	-0,5	1,81	5,00	7,21	7,99	2,61	-67,3	-5,4	
Mandri-Eesti			1,57	0,71	0,25	0,12	0,11	0,25	0,36	0,30	0,33	8,3	0,0	0,83	1,58	1,34	1,63	3,07	88,8	1,4	
Hiiumaa			0,40	0,37	0,43	0,18	0,23	0,34	0,30	0,95	0,23	-76,2	-0,7	1,62	1,76	3,38	4,38	2,50	-42,9	-1,9	
Saaremaa			2,19	0,72	0,80	0,11	0,07	0,20	1,50	0,83	1,89	127,2	1,1	1,07	7,35	8,56	7,91	5,74	-27,5	-2,2	
Eesti			1,53	0,69	0,31	0,12	0,11	0,25	0,45	0,39	0,45	16,2	0,1	0,90	2,08	2,09	2,34	3,26	39,3	0,9	
Seirealade andmed kokku																					
All areas included																					

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele Eestis suurenes võrreldes 2022. aasta hinnanguga ligi 15%. Maakondade lõikes suurenesid jahimeeste hinnangud metssea arvukusele kõige enam Saare-, Rapla- ja Viljandimaal, arvukust aastatagusega võrreldes langenuks hindasid aga Tartu- ja Hiiumaa jahimehed ning väikest arvukushinnangu vähenemist on näha ka Jõgeva- ja Ida-Virumaa jahipiirkondade kasutajate hinnangutes.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele ja selle muutustele aastatel 2014-2023. Punaselt on märgitud arvukuse koondhinnangud juhul, kui järgneval jahihooajal kütitud kesikute ja täiskasvanud isendite arv seda ületab.

Hunters estimated wild boar population size (in winter, post harvest) in 2014-2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2023/2022 muutus (%) Change in hunters estimation (%)	2023/2014 muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022		
Harjumaa	1670	1740	1030	450	290	200	280	379	381	383	0,5	-77,1
Hiiumaa	560	580	600	270	290	340	290	354	462	420	-9,1	-25,0
Ida-Virumaa	770	820	650	400	340	300	370	406	411	389	-5,4	-49,5
Jõgevamaa	1240	1300	580	70	90	70	160	232	285	266	-6,7	-78,5
Järvamaa	1270	1250	460	110	160	120	210	263	232	281	21,1	-77,9
Läänemaa	1310	1480	1380	950	150	90	120	205	256	324	26,6	-75,3
Lääne-Virumaa	1910	2070	980	260	130	130	270	233	198	199	0,5	-89,6
Põlvamaa	1160	1180	310	120	120	130	160	208	179	176	-1,7	-84,8
Pärnumaa	1500	1780	1160	620	270	250	320	444	441	449	1,8	-70,1
Raplamaa	1760	1810	1560	480	270	240	300	361	319	416	30,4	-76,4
Saaremaa	1150	1290	2100	1240	490	290	440	662	632	1041	64,7	-9,5
Tartumaa	1300	1380	570	250	280	190	250	255	276	239	-13,4	-81,6
Valgamaa	1030	850	160	100	120	150	240	304	327	414	26,6	-59,8
Viljandimaa	1750	1780	360	140	180	220	250	367	316	406	28,5	-76,8
Võrumaa	1330	1300	320	160	190	150	230	273	269	308	14,5	-76,8
Kokku Total	19710	20600	12220	5620	3370	2870	3890	4946	4984	5711	14,6	-71,0

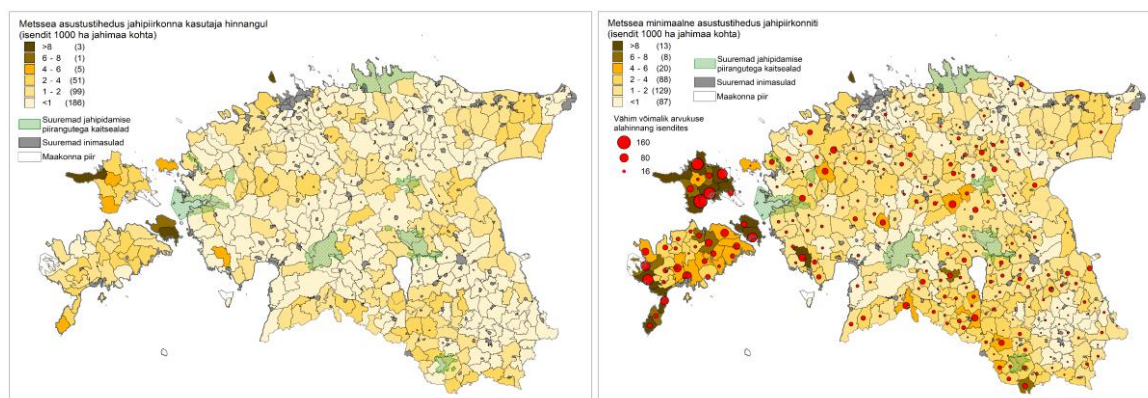
Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2023. aasta märtsis jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel.

Density of wild boar in spring 2023 by hunters estimations.

Siinkohal juhime aruande lugeja tähelepanu taaskord sellele, et jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute numbrilistest väärtustest vastust asurkonna tegeliku suuruse kohta otsida ei tasu, sest viimane on arvukushinnangutega võrreldes kordi suurem. Selles veendumiseks tasub heita vaid pilk küttemisandmetele, õigemini kütitud täiskasvanud ja

kesikute arvule; 2022. aastal kütiti kesikuid (2021. aastal sündinud põrsaid) ja vanemaid isendeid kokku 8298 looma, 2022. aasta märtsikuine jahipiirkonna kasutajate koondhinnang oli aga vaid 4984 isendit.

Arvukushinnanguga võrreldes üle kahe korra rohkem kütiti täiskasvanuid ja kesikuid Hiiumaa ja Saare maakonnas ning ligi kaks korda rohkem Järvamaal. Kuigi arvukushinnangute ja reaalse arvukuse vaheline erinevus on mitmekordne, on siiski kiiduväärt, et kütimine haakub reaalsusega oluliselt paremini.

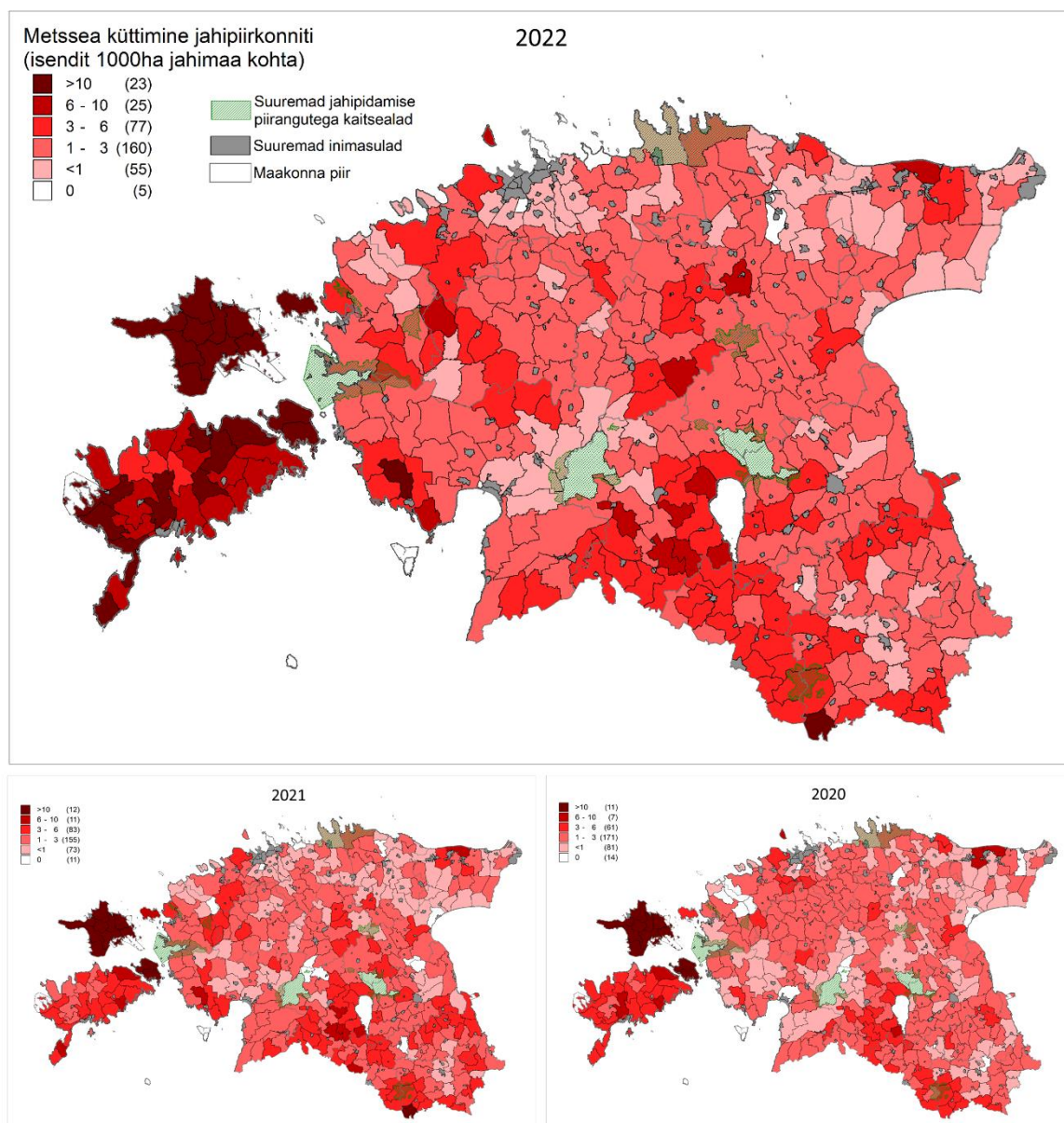
Metssea asustustihedus jahipiirkonniti 2022. aastal. Vasakpoolne kaart on koostatud jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangute alusel, parempoolse kaardi koostamisel on arvestatud lisaks jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangutele ka järgneval jahihooajal (2022) kütitud kesikute ja täiskasvanud isendite arvu.

Density of wild boar in spring before parturition based on hunters' estimations (left map) and minimum density of wild boar in spring before parturition based on combination of data of hunters' estimations and bag statistics (right map). The size of red dots express the minimum number of underestimated animals.

Metssea kütimine aastatel 2013 -2022. *Hunting of wild boar in 2013-2022.*

Maakond County	Kütimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	1367	1802	2732	1647	671	318	230	614	599	595	-0,7	-56,5
Hiiumaa	850	908	1509	2025	1534	1227	1285	1690	1846	1742	-5,6	104,9
Ida-Virumaa	422	372	749	633	286	292	214	395	421	483	14,7	14,5
Jõgevamaa	992	1248	1750	304	72	94	85	330	447	461	3,1	-53,5
Järvamaa	1659	1964	2200	273	131	171	181	430	554	688	24,2	-58,5
Läänemaa	1329	1782	3026	3064	1007	160	84	311	475	629	32,4	-52,7
Lääne-Virumaa	1513	2178	3043	996	173	138	180	447	393	544	38,4	-64,0
Põlvamaa	1641	1800	1742	109	124	118	202	367	616	440	-28,6	-73,2
Pärnumaa	1872	2255	2977	1929	430	284	194	616	958	1109	15,8	-40,8
Raplamaa	1659	2252	3219	1453	286	175	148	559	545	679	24,6	-59,1
Saaremaa	2561	2940	5250	4471	2110	775	938	1933	1598	2935	83,7	14,6
Tartumaa	1117	1621	1620	223	279	282	199	474	603	665	10,3	-40,5
Valgamaa	1122	800	551	130	134	154	205	512	636	736	15,7	-34,4
Viljandimaa	1537	1611	1245	184	192	312	382	824	1012	1113	10,0	-27,6
Võrumaa	1244	1376	967	169	261	261	293	476	698	706	1,1	-43,2
Kokku Total	20885	24909	32580	17610	7690	4761	4820	9978	11401	13525	18,6	-35,2

2022. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku 13 523 metssiga, mis on 2124 isendi võrra enam kui 2021. hooajal. Eelmise aasta ulukite seirearuandes soovitatud 14 000 isendilise küttemismahuga võrreldes hooaja lõpuks realiseerunud küttemistulemus oli siiski veidi tagasihoidlikum.

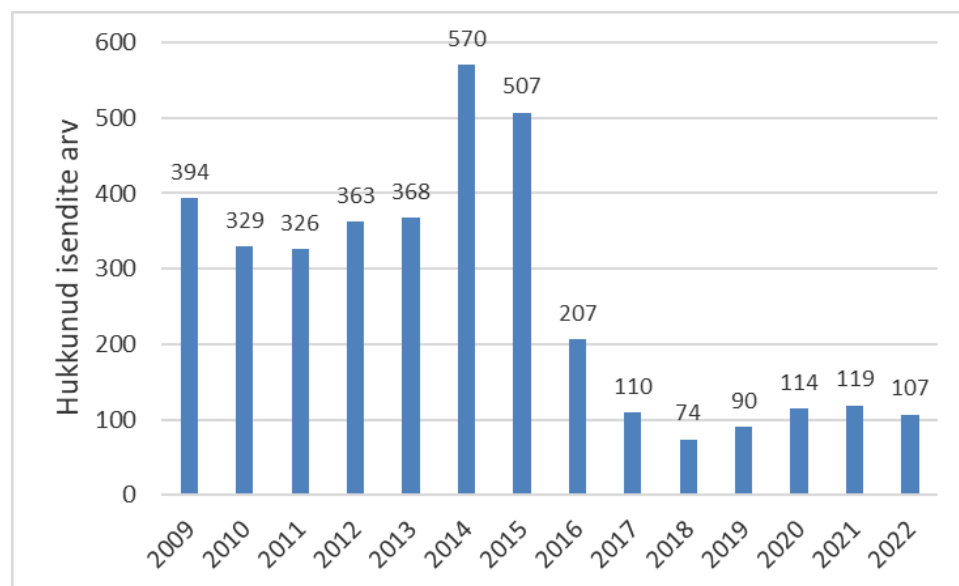

Metssea kütmine jahipiirkonniti 2022. a ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of wild boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.*

Soovitatud miinimumahust oluliselt rohkem kütiti metssigu Saare maakonnas, kus aga näiteks eelneval 2021. aastal jäi küttemistulemus soovitatud mahust oluliselt väiksemaks. Nagu 2022. aasta metssigade vanuseline jaotus näitab, oli metssea arvukus ka 2021. aastal Saaremaal kõrge, kuid nende tabamine osutus oluliselt keerulisemaks kui 2022. aastal.

2022. aastaks soovitatud mahust kaugele jäi realiseerunud küttemistulemus väga kõrge metssigade asustustihedusega Hiiumaal, kus küttemist arvukuse märgatavaks langetamiseks vajalikul hulgal takistab ilmselt jahimeeste suutlikkus. Soovitatud küttemismahuga võrreldes jäädi suhtarvudes kõige enam alla Põlvamaal. Kui osade Põlvamaa jahipiirkondade puhul võib tagasihoidlikku küttemist seostada SAKi leviku tõttu langenud arvukusega, siis katku levikust puutumata jahipiirkondades, see põhjendus ei päde. Mitmel Põlvamaa seirealal kohatud metssea tegevusjälgede rohkus ja lausaline levik seirealade piires ei haaku kuidagi ümbruskonna jahipiirkondade tagasihoidlike küttemistulemustega.

Metssea ja auto kokkupõrgetes hukkus 2022. aastal jahipiirkondade kasutajate andmetel minimaalselt 107 metssiga. Maakondade lõikes kõige suurem arv metssigu hukkus liiklusõnnetustes Harjumaal (22).

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metssigade arv aastatel 2009 - 2022.

The number of wild boars killed in traffic accidents in 2009 - 2022 (data registered by the users of hunting districts).

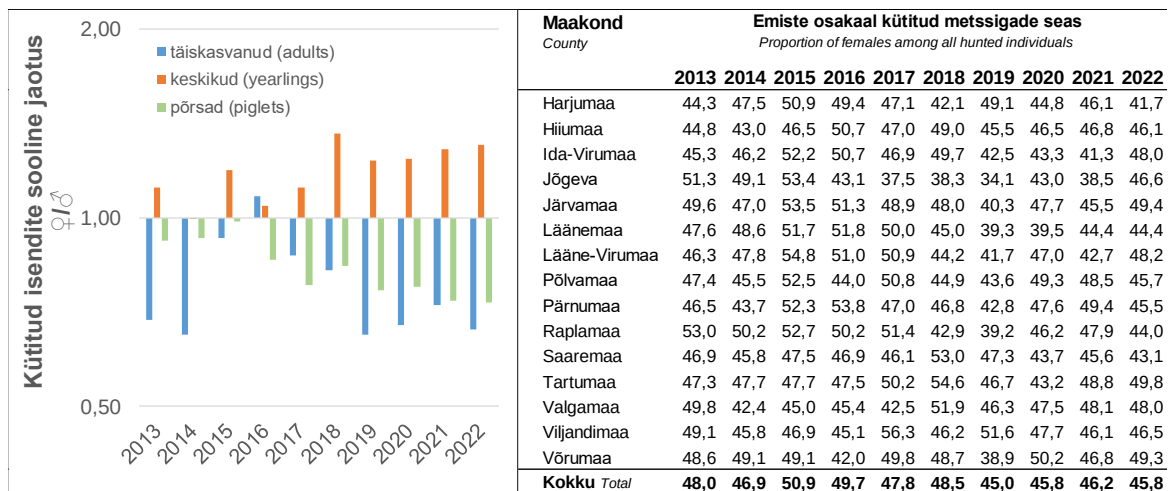
2022. jahiaastal kütitud kesikute ja vanemate isendite sooline jaotus oli Eesti kokkuvõttes (mõlemad vanusrühmad kokku) sarnaselt mitme eelneva aastaga veidi kaldus kultide ülekaalu poole. Kõige suurem oli kultide ülekaal Põlvamaa küttemisandmetes. Arvestades sellega, et Põlvamaa küttemismahud olid arvukuse tõusu vältimiseks selgelt liiga tagasihoidlikud, lahjendab kultide ülekaalus kütmine selle arvukust piiravat efekti veelgi.

Emiseid kütiti kultidega (mõlemad vanusrühmad kokku) võrreldes rohkem neljas maakonnas: Tartu-, Võru- ja Järva- ja Valgamaal.

Vaadates soolist jaotust kolme eristatava vanuseklassi kaupa eraldi, on selgelt näha, et kütitud täiskasvanud isendite seas on viimasel neljal jahihooajal suures ülekaalus kütitud kulte, kesikute seas emiseid ja põrsaste seas on alates 2016. aastast süvenenud kultpõrsaste ülekaalus kütmine. Kõikide kütitud isendite kokkuvõttes on kütmine viimastel aastatel olnud isegi rohkem kaldu kultide poole kui see oli SAKi eelsetel aastatel. Kui eeldada, et asurkonda lisandub isas- ja emasloomi märksa tasakaalukamas jaotuses, kui see kütitud põrsaste puhul välja paistab, siis seatud eesmärki, metssea asurkonna juurdekasvuvõimet läbi emiste intensiivsema kütamise piirata, meil kuigi edukalt täita ei ole õnnestunud. Eestis juba mitmeid aastaid rakendatud rahalist motivatsiooni, mis peaks SAK leviku piiramiseks/takistamiseks jahimehi suunama rohkem emiseid kütima, on seega üsna küsitava mõju ja kasuteguriga meede.

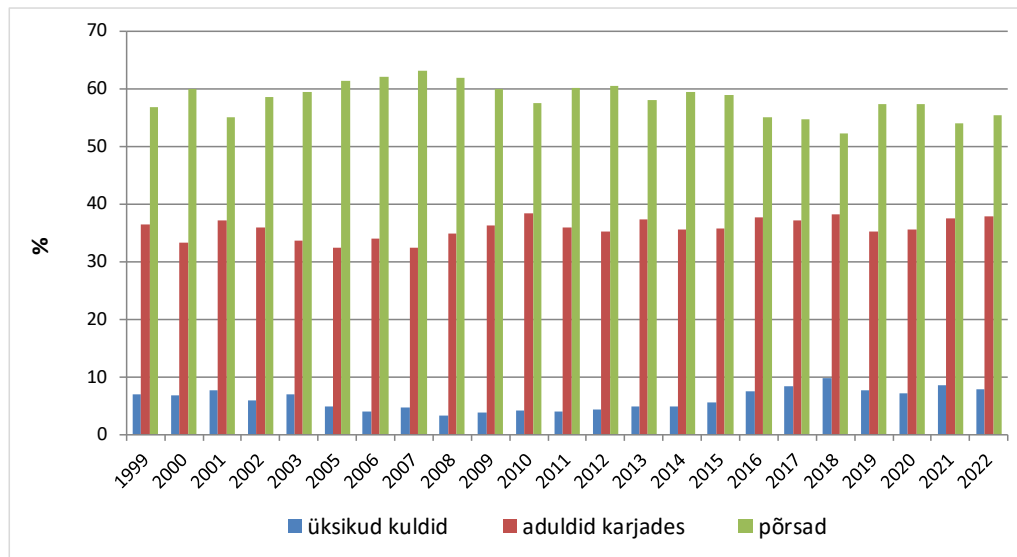
Metssea sooline jaotus ja põrsaste osakaal kütimises ning põrsaste ja üksikute kultide osakaal ning keskmine ühe vaatluspäeva jooksul vaadeldud (vaatlusrea kohta märgitud) isendite arv sügisestes vaatlusandmetes aastatel 2020–2022.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Sügisese vaatlused Observations in autumn											
	♀/♂ sugude suhe Adult sex ratio			Põrsad % piglets			Üksikud % single males			Põrsad % piglets			Ühe vaatluspäeva kohta vaadeldud isendite arv No. of observed ind. per day					
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022			
Harjumaa	0,9	0,9	0,8	44,5	38,6	31,3	12,5	10,8	9,2	51,0	62,1	55,3	5,6	5,0	4,8			
Hiiumaa	1,0	1,0	0,9	37,6	44,4	41,9	5,7	4,5	6,0	69,4	68,7	61,4	7,2	6,2	7,1			
Ida-Virumaa	0,7	0,8	1,0	35,7	32,1	32,5	4,1	8,5	7,6	48,2	32,3	53,8	7,3	5,5	6,1			
Jõgevamaa	0,6	0,6	0,9	33,0	27,7	29,7	6,4	12,0	6,1	45,2	41,1	54,8	5,7	4,9	5,3			
Järvamaa	1,1	1,1	1,2	26,7	29,2	32,4	3,8	9,0	9,4	57,5	62,5	49,7	5,3	5,2	6,4			
Läänemaa	0,5	0,8	0,9	28,3	29,3	32,0	10,1	6,4	7,5	64,0	53,2	57,4	4,1	4,8	5,2			
Lääne-Virumaa	0,9	0,9	0,9	37,6	32,8	39,3	8,2	12,4	7,8	51,6	29,2	56,6	4,7	4,3	5,7			
Põlvamaa	0,8	0,9	0,7	55,3	57,8	44,3	5,1	9,3	12,5	61,2	51,0	52,5	5,9	5,1	4,8			
Pärnumaa	1,4	1,3	1,0	39,8	35,0	36,6	6,9	10,1	5,6	56,9	57,6	60,7	4,7	5,7	8,4			
Raplamaa	0,8	1,0	0,8	34,2	37,8	34,6	7,5	12,5	9,8	66,3	61,3	56,0	5,3	4,6	5,1			
Saaremaa	0,8	0,9	0,8	35,4	27,5	41,8	8,9	11,1	9,1	52,1	39,8	64,7	5,4	4,4	4,6			
Tartumaa	0,9	1,2	1,3	33,1	37,6	32,3	8,7	5,1	5,5	54,8	54,5	53,9	5,6	6,6	7,0			
Valgamaa	0,9	0,9	1,1	32,8	39,2	31,4	6,8	7,4	6,3	58,6	57,1	43,4	6,5	7,0	6,0			
Viljandimaa	0,9	0,9	0,9	52,5	51,3	50,0	7,9	5,1	5,9	59,4	53,4	57,8	7,4	8,3	7,4			
Võrumaa	0,9	1,1	1,3	43,9	44,0	44,3	8,1	4,8	9,2	63,4	60,9	41,9	6,1	7,2	5,7			
Kokku Total	0,9	0,9	0,9	38,3	38,4	38,6	7,2	8,6	7,8	57,3	53,9	55,3	6,0	5,6	5,9			

Kütitud metssigade sooline jaotus (emised/kuldid) erinevates vanusrühmade ja kütitud emiste osakaal kõikide kütitud metssigade seas 2013-2022 jahihooajal.

Sex ratio (female/male) among hunted wild boar in different age groups and proportion (%) of female wild boar (all age groups included) among all hunted individuals.

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

Population structure of wild boar based on observations made in autumn. Single males – blue; adults and subadults in sounders – red; piglets – green.

2022. aasta sügisestes vaatlustes oli porsaste osakaal 2021. aastaga võrreldes veidi suurem. Maakondade lõikes paistab silma aga suur erinevus Saaremaa vaatlustes, kus 2021. aastal oli porsaste osakaal äärmiselt madal ning 2022. aastal aga teiste maakondadega võrreldes kõrgeim. Samasugune suur erinevus paistab silma Lääne-Virumaa vaatlusandmetes. Eelneva paari aastaga võrreldes märksa väiksem oli porsaste osakaal Võru- ja Valgamaa vaatlustes. Üksikute kultide osakaal võrreldes eelmise aastaga veidi langes.

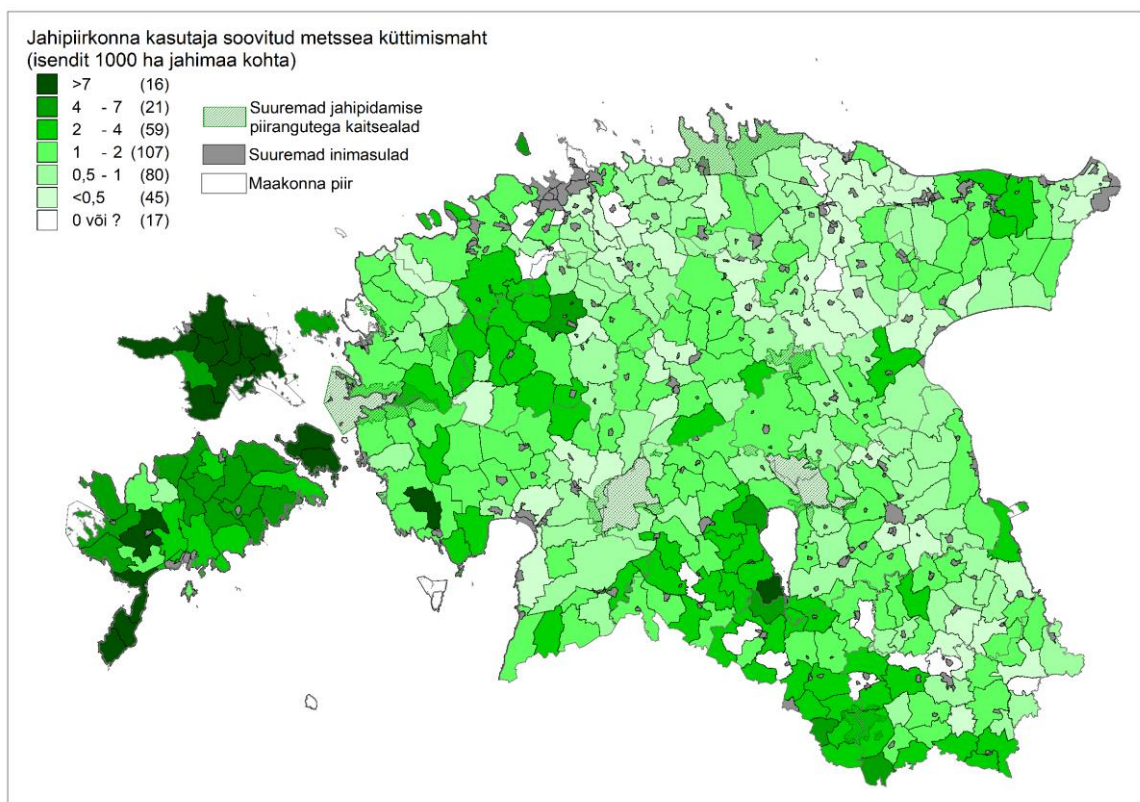
Kokkuvõtvalt tuleb tõdeda, et metssigade arvukus on vaatamata suurenenud küttimismahtudele taaskord kasvanud. Asurkonna suurus 2023. aasta märtsis võib hinnata ~14 500-15 500 isendi tasemele. Viimase aasta jooksul kogunud seireandmed annavad alust arvata, et metssea arvukus oli juba ka eelmisel 2022 aasta jahihooaja lõppedes hinnatust veidi kõrgem.

Kuna ka sel aastal on mitmes erinevas piirkonna kütitud või surnuna leitud SAK viirusega nakatunud metssigu ja see haigus on taas laiemalt levimas ka Lätis, siis oht uute taudipuhangute tekkeks ja haiguse kandumiseks metssigadelt kodusigadele püsib kõrgel.

Arvestades metssea asurkonna suure juurdekasvupotentsiaaliga, tuleks käesoleval jahihooajal arvukuse edasise olulise suurenemise vältimiseks üleriigiline metssigade küttimismaht tõsta 15 750 isendi tasemele. Vastavalt Põllumajandus- ja Toidumetis 18.05.2023 toimunud loomataudide tõrje ekspertrühma kohtumisel kokkulepitule, tuleks lähiaastatel kütimisega metssea asustustihedust (jahihooaja järgne/poegimisperioodi eelne) hoida tasemel <3 isendit 1000 ha kohta. Mandri-Eesti jahipiirkondade keskmine metssea asustustihedus 2022. aasta jahihooaja lõppedes oli ka selle lubatava ülempiiri lähedal. Saare ja Hiiu maakonnas on aga asustustihedus selle tasemega võrreldes kordi kõrgem.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning soovitusel metssea küttimismahtude määratlemiseks 2023. jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitav küttimiskvoot 2023 jahihooajaks	
	2022	2022 kütimine võrreldes küttimissooviga (%) Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)	2023	Küttimissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Minimaalne küttimismaht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta kütimisest % of bag 2022
Harjumaa	323	190,1	341	5,6	800	134
Hiiumaa	1175	143,8	1329	13,1	2000	115
Ida-Virumaa	292	135,3	317	8,6	600	124
Jõgevamaa	220	150,0	295	34,1	550	119
Järvamaa	234	183,8	292	24,8	800	116
Läänemaa	257	121,0	384	49,4	800	127
Lääne-Virumaa	151	296,0	192	27,2	600	110
Põlvamaa	211	173,9	191	-9,5	700	159
Pärnumaa	593	103,9	700	18,0	1300	117
Raplamaa	340	164,4	467	37,4	700	103
Saaremaa	1008	191,8	1697	68,4	3300	112
Tartumaa	310	152,9	303	-2,3	700	105
Valgamaa	332	154,2	461	38,9	800	109
Viljandimaa	592	139,2	633	6,9	1300	117
Võrumaa	341	139,6	417	22,3	800	113
Kokku Total	6379	156,4	8019	25,7	15750	116

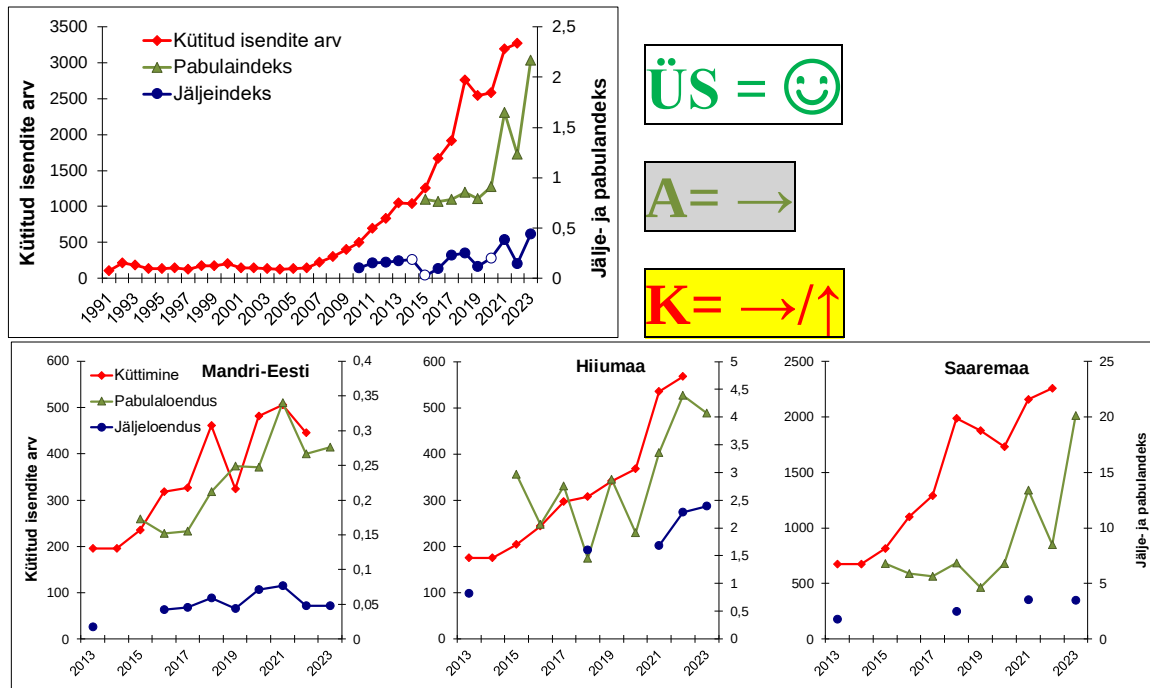
Jahipiirkonna kasutaja soovitud metssea küttimismaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2023. a jahihooajaks. *Hunting quota (individuals per 1000 ha) of wild boar requested by the users of hunting districts for the 2022 hunting season.*

Küttimissoovitused:

- 2023. jahiaastal tuleb arvukuse tõusu ja uute SAK puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu küttida vähemalt asurkonna juurdekasvu ulatuses;
- orientiirina maakondlike minimaalsete küttimismahtude määramisel soovitame jahindusnõukogudel kasutada ülalpool olevas tabelis esitatud küttimismahte;
- jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik minimaalne küttimismaht. Küttimismahtude määramisel soovitame arvestada nii jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttimissoovide, eelneva hooaja küttimistulemuste ja arvukushinnangute suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes ning eelneval jahihooajal määratud küttimismahu täitmist/vastavust saavutatud küttimistulemusega. Kindlasti tuleb küttimismahtude jaotusel arvestada ka metssigade poolt tekitatud kahjude esinemise ja ulatusega jahipiirkonnas;

- emiseid ja kulte tuleks üldjuhul küttida proportsionaalselt nende osakaaluga asurkonnas, kuid kõrge metssea asustustihedusega piirkondades (näiteks Hiiumaa ja Muhu saar) tuleks nii kesikute ja kui ka täiskasvanud isendite seas emiseid küttida kõrgendatud osakaalus. Mitte mingil juhul ei tohiks kuskil tegeleda emiste hoiuga;
- kõigile jahimeestele soovitame suhtuda täie tõsidusega metssea arvukuse tõusu vältimisse ning uute metsseakarjade ja/või hea kohaliku juurdekasvu ilmnemisel küttimismahte vastavalt ka suurendada, sõltumata sellest, kas jahindusnõukogude poolt ette antud minimaalne küttimismaht on juba täidetud või mitte;
- Keskkonnaametil soovitame metssea asurkonna ohjamise paremaks korraldamiseks koostada pikemaajalise ohjamiskava (jahiseaduses märgitud liigi tegevuskava);
- jahipiirkonna kasutajatel soovitame põllukahjustuste tekkeperioodil nii metssea arvukuse kui ka metssigade poolt tekitatud põllukahjude paremaks ohjamiseks küttimisvõimalust jagada sellest huvitatud põllupidajatega;
- kõrge metssea asustustiheduse ja korduvate metssigade poolt tekitatud suurte põllumajanduskahjustustega piirkondades, kus jahimaa kasutaja ei ole suutnud või soovinud metssigade asustustihedust eelnevatel aastatel piisaval määral langetada, kaaluda metssigade küttimisõiguse lühiajalist laiendamist kahju kannatavatele põllupidajatele;
- metssigade peibutussöötmisele tuleks ka käesoleval jahihooajal kehtestada analoogsed piirangud nagu eelnevatel aastatel. Ühtlasi tuleks tõhustada kontrolli neist piirangutest kinni pidamise üle. Seadusandjal soovitame ulukite lisa söötmist keelavad või piiravad sätted viia sisse seadusandlusesse. Jahimeeste kõrval tuleks viljajäätmete ladustamist puudutavad piirangud seada ka põllumajandustootjatele ja maaomanikele;
- kui olukord ei nõua teisiti, siis lähtuda metssigade küttimisel 2023. jahiaastal enne 2023. aasta ulukiseire aruande ilmunist käesolevas aruandes toodud põhimõtetest.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Kütitud punahirvede arv ja ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of red deer hunted (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line - pellet groups per 1 km of transects)

- Suuri muutusi punahirve üldarvukuses viimase aasta jooksul toimunud ei ole ja asurkonna üldsuurust 2023. aasta alguses võib hinnata jätkuvalt 10 500 - 11 000 isendile.
- Saare maakonnas on hirve arvukus püsinud eelmise aastaga võrreldes samal tasemel, Hiiumaal langenud. Mandri-Eestis on arvukus püsinud aastatagusega võrreldes samal tasemel. Samas ei saa välistada, et hirve leviku laienemise ja püsiva hirve asustuse kinnistumise tulemusena on arvukus Mandri-Eestis jätkanud tõusu.
- 2022. aasta jahihooajal küiti Eestis kokku rekordiliselt 3270 punahirve, mis on 75 isendi võrra enam kui senine kõrgeim 2021. aastast pärinev küttimistulemus. Järjekordne küttimisrekord saavutati nii Saare maakonnas kui ka Hiiumaal. Mandri-Eesti maakondades jäi hirvede küttimine tagasihoidlikumaks kui eelneval kahel aastal.
- Nii Hiiu kui Saare maakonnas tuleks 2023. aasta jahihooajal hoida küttimismahte vähemalt 2022. aasta jahihooaja tasemel ning võimalusel isegi 5-10% võrra tõsta. Küttimismahte soovitame tõsta ka Mandri-Eestis.
- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides soovitame kõrge asustustihedusega Saare- ja Hiiumaal sõlmida erinevate osapoolte (põllupidajad, metsaomanikud, jahimehed) huvidega arvestav ning arvukuse kompromisistasemeid või vahemikke sisaldav ohjamise kokkulepe.

Erinevalt teistest meie sõralistest on punahirve arvukuse kohta kogutud seireandmetes näha aastate lõikes väga suuri kõikumisi, mis on tingitud punahirve väga ebaühtlasest levikust ja tohutu suurtest piirkondade vahelistest erinevustest asustustiheduses. Asustustihedus on väga kõrge Saare- ja Hiiumaal, kuid suures osas Mandri-Eestist on see seni veel väga madal ja hirv pigem harvakohatav loom. Sellest tulenevalt sõltuvad loenduste koondtulemused väga tugevalt indeksite muutustest kõrge asustustihedusega aladel ja sellest kuidas ja millises mahus sellistel aladel andmeid koguda õnnestub. Talviseid jäljeloendusi on läbi viidud aastati väga varieeruvast mahus ja tulemused sõltuvad sellest, kui palju satub läbitud loendusruutude hulka tihedama hirve asustustihedusega aladel paiknevaid loendusruute. Sel põhjusel on punahirve osas mõtet üleriigilises mastaabis võrrelda omavahel vaid nende aastate tulemusi, mil kõikides maakondades on enamuse loendusruutudel loendused tehtud. Möödunud talve lumeolud olid head ja erinevalt eelmisest talvest jagus lund ka saartele, mistõttu viidi jäljeloendused piisavalt suures mahus läbi nii mandril kui ka saartel. Kuna eelmisel talvel lumeolud Saaremaal loendust vajalikus mahus teha ei võimaldanud, saab selle aasta hirve jäljeindeksit võrrelda 2021. aasta tulemusega, mis nagu näha, on ligilähedaselt sarnane tänavusega. Eelmise aasta tulemusega võrreldes ei ole kuigi suurt muutust aset leidnud ka Hiiumaa ja Mandri-Eesti loendusruutude kokkuvõttes.

Omajagu problemaatiline on hirve puhul ka seirealadel tehtavate pabulaloenduste tulemuste tõlgendamine, sest seirealade koguarv on väike ja tulemuste tooni kipuvad määrama eeskätt mõned väga kõrge hirve asustustihedusega seirealadel toimuvad muutused. Üksikutel seirealade tasemel toimuvad punahirve pabulaindeksi muutused näitavad eeskätt liigi talvist asustustihedust konkreetse seireala loendustransektide läheduses ning aastate vahelised suured hüppelised muutused võivad siin tuleneda aastati väga eriliimeliste talveolude ja ka inimtegevuse (lähedal paiknevad põllukultuurid, metsaraied ja -uuendus) mõjust liigi elupaiga eelistustele. Sellel aastal Saaremaa seirealade väga kõrged hirve pabulaindeksi väärtused on tõenäoliselt osalt seotud eelnevalt mainituga, kuid kindlasti on siin oluline mõju ka pabulaloenduste kvaliteedi märkimisväärsel paranemisel (varasem loenduste läbiviimise aeg ja terasema silmaga loendajad) ja talve jooksul hirvlaste poolt tekitatud pabulahunnikute paremal säilivusel (miinustemperatuurid ja lumikate).

Jättes kõrvale pabulaindeksite konkreetset väärtust, suurenes 2023. aasta loendustes eelneva aastaga võrreldes hirve pabulaindeks 21-l ja vähenes 15-l seirealal. Neljast Saaremaal asuvast seirealast kolmel suurenes hirve pabulaindeks võrreldes eelmise aastaga hüppeliselt, ühel seirealal jäi aga samale tasemele. Hiiumaal suurenes hirve pabulaindeks ühel ja langes kahel seirealal.

Enamusel Mandri-Eesti seirealadel üksikute hirve pabulahunnikute leidmine pigem kinnitab hirve esinemist piirkonnas, kuid asustustiheduse või selle muutuste kohta enamasti täpsemaid järeldusi teha ei võimalda.

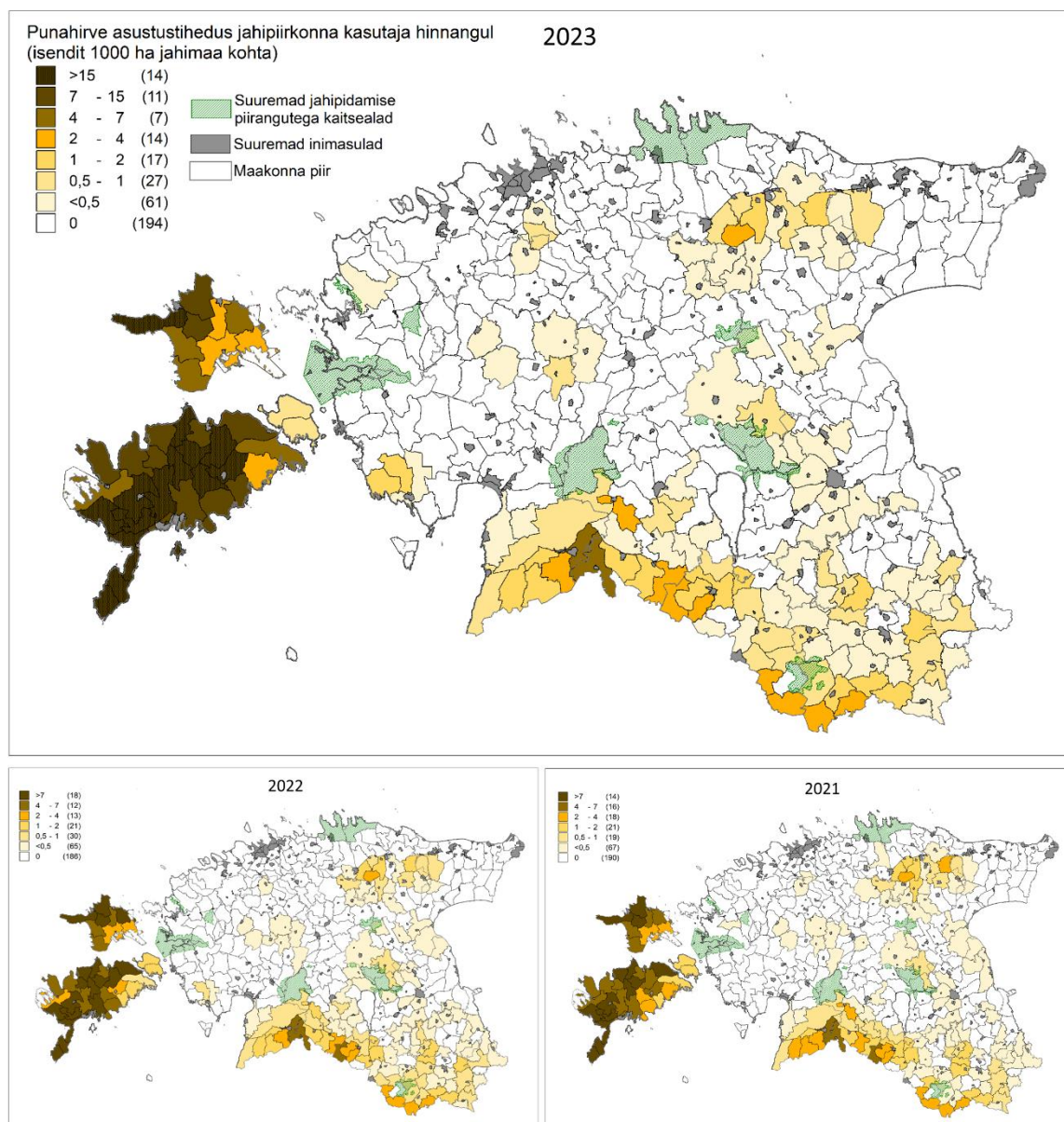
Punahirve suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 - 2023 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta. *Results of red deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.*

Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>										Muutus (vr 2022) <i>Change (%)</i>	Indeksite vahe (2023-2022) <i>Difference (2023-2022)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
4	Harju	Nõva-Keibu	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	+	0,07	
5	Harju	Haiba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,00	0,00	0,11	0,00	0,09	0,06	0,00	0,11	0,03	-69,8	-0,08	
48	Harju	Keskpõlügenoon*									0,00			
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	0,03	0,06	0,12	0,00	0,12	0,04	0,00	0,34	0,00	-100,0	-0,34	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,09	0,10	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,41	0,06	-85,0	-0,35	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	0,00	0,06	0,42	0,71	0,33	0,14	0,50	0,06	0,00	-100,0	-0,06	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,03	0,06	107,7	0,03	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,13	0,15	0,03	0,09	0,00	0,00	0,00	0,06	0,12	93,5	0,06	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,00	0,15	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	0,03	0,00	-100,0	-0,03	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	-100,0	-0,06	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,00	0,00	0,00	0,03	0,00	0,00	0,15	0,20	0,21	5,6	0,01	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,07	0,03	0,00	0,00	0,18	0,00	0,03	0,00	0,03	+	0,03	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	0,09	0,24	175,1	0,15	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,03	0,00	0,00	0,06	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00			
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,00	0,00	0,03	0,00	0,09	0,03	0,00	0,00	0,00			
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,16	0,03	0,25	0,00	0,15	0,16	0,03	0,11	0,00	-100,0	-0,11	
25	Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
26	Pärnu	Õordi	0,32	0,00	0,00	0,09	0,09	0,00	0,45	0,03	0,00	-100,0	-0,03	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,07	0,10	0,13	0,16	0,18	1,04	2,25	0,58	0,95	64,0	0,37	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,49	1,26	2,20	3,04	4,83	2,55	4,55	5,37	5,72	6,4	0,34	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,08	0,16	0,09	0,09	0,54	0,18	0,27	0,35	0,17	-49,3	-0,17	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	1,12	1,14	0,51	1,03	1,51	2,04	1,53	1,43	1,19	-17,1	-0,24	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,00	0,00	0,46	0,15	0,19	0,20	0,00	0,06	0,00	-100,0	-0,06	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	0,14	0,00	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,07	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,39	0,19	0,41	113,0	0,22	
21	Järva	Kabala-Imavere	0,16	0,55	0,00	0,03	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00			
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,20	0,00	0,14	1,63	0,46	1,69	1,97	0,42	0,60	42,1	0,18	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	0,00	0,06	0,00	0,03	0,06	0,19	0,06	0,06	0,43	611,2	0,37	
28	Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,13	0,08	0,09	0,06	-31,6	-0,03	
29	Tartu	Järvelja	0,00	0,16	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	0,00	0,09	+	0,09	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	0,18	0,09	0,28	0,00	0,09	0,13	0,21	0,37	0,00	-100,0	-0,37	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	0,00	0,12	0,19	0,18	0,06	0,60	0,06	0,00	0,30	+	0,30	
38	Põlva	Saatse	0,00	0,00	0,06	0,00	0,00	0,03	0,03	0,00	0,00			
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,44	0,27	0,00	0,00	0,17	0,00	0,10	0,00	0,00			
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,18	0,46	0,28	0,09	0,00	0,00	0,24	0,00	0,00			
40	Võru	Misso	1,22	0,60	0,36	0,23	0,27	0,16	0,20	0,09	0,33	264,7	0,24	
35	Valga	Valga-Õru	0,09	0,26	0,25	0,12	0,12	0,10	0,30	0,06	0,06	3,3	0,00	
39	Valga	Hargla-Karula	0,56	0,21	0,22	0,65	0,27	0,22	0,03	0,06	0,19	226,2	0,13	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	3,06	2,23	2,44	2,29	2,65	2,53	3,73	4,30	2,98	-30,8	-1,33	
42	Hiiu	Leluselja	5,02	3,09	3,91	1,46	4,78	1,93	4,25	7,55	8,53	13,0	0,98	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,80	0,87	1,90	0,60	1,19	1,28	2,08	1,31	0,71	-45,9	-0,60	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	12,33	7,30	8,65	11,89	9,91	16,26	33,15	12,50	21,24	69,9	8,74	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,60	5,76	6,04	1,04	3,80	2,95	1,40	4,25	4,26	0,4	0,02	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	5,42	8,17	5,67	9,79	3,91	6,61	17,53	15,46	49,67	221,4	34,21	
47	Saare	Laugi		2,38	2,15	4,71	1,03	1,41	1,59	1,87	5,39	188,4	3,52	
Mandri-Eesti			0,17	0,15	0,16	0,21	0,25	0,25	0,34	0,27	0,28	3,6	0,01	
Hiiumaa			2,96	2,06	2,75	1,45	2,87	1,91	3,35	4,39	4,07	-7,2	-0,32	
Saaremaa			6,78	5,90	5,63	6,86	4,66	6,81	13,42	8,52	20,14	136,4	11,62	
Eesti			0,79	0,76	0,79	0,86	0,79	0,91	1,65	1,23	2,17	76,0	0,94	
Seiealade andmed kokku														
All areas included														

Punahirve jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2023 tehtud ruutloenduste põhjal. *Red deer winter track index since 2012.*

Maakond	County	Jäljeindeks (1 km kohta)										
		Track index (tracks per 1 km)										
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	
Hiiumaa	0,82						1,60	0,92		1,68	2,28	2,39
Ida-Virumaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Jõgevamaa	0,01		0,10	0,02		0,02	0,02		0,00	0,01	0,01	
Järvamaa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	
Läänemaa	0,00			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Lääne-Virumaa	0,03	0,08	0,00	0,05	0,07	0,05	0,08		0,11	0,06	0,05	
Põlvamaa	0,00			0,03	0,00	0,04	0,01		0,02	0,02	0,03	
Pärnumaa	0,05			0,13	0,18	0,14	0,17	0,23	0,22	0,05	0,11	
Raplamaa	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	
Saaremaa	1,81	3,10			2,72	2,49	1,54		3,56	1,88	3,49	
Tartumaa	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,00	
Valgamaa	0,06			0,09	0,01	0,24	0,48	0,00	0,35	0,25	0,48	
Viljandimaa	0,06			0,08	0,09	0,13	0,26	0,27	0,12	0,12	0,03	
Võrumaa	0,00		0,12	0,08	0,01	0,17	0,02	0,03	0,12	0,13	0,07	
Kokku Total	0,17	0,19	0,03	0,09	0,23	0,25	0,12	0,20	0,38	0,15	0,44	
saartel (on islands)	1,57				2,90	2,21	1,54		3,08	2,06	3,30	
mandriosas (on mainland)	0,02	0,00	0,03	0,04	0,05	0,06	0,04	0,07	0,08	0,05	0,05	

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang punahirve arvukusele on eelmise aastaga võrreldes Mandri-Eesti maakondade kokkuvõttes 9% ja Hiiumaal ligi 11% võrra langenud. Saaremaal aga koguni 77 % võrra suurenenud. Siinkohal tuleb aga kohe märkida, et selline arvukuse tõus ei oleks hirve asurkonna maksimaalset juurdekasvuvõimet silmas pidades kuidagi võimalik isegi juhul kui hirvi ei kütitaks. Arvukushinnangu muutuse taga on hoopis oluliselt paranenud kohalike jahimeeste arusaam hirve arvukusest maakonnas. Arvukushinnangu oluline reaalsele lähemale nihkumine on igatahes väga positiivne, samas selle lühiajaliseks puudseks on paratamatult see, et antud näitaja põhjal ei ole sel aastal võimalik suurt midagi järelda tegelike arvukuse muutuste kohta. Kuna oluliselt paranes ka mitmel Saaremaa seirealal läbiviidud hirvlaste pabulaloenduse kvaliteet, mis ka selle näitaja võrreldavus eelnevatega keerulisemaks muudab, siis peamiseks tugipunktiks hirve arvukuse muutuste hindamisel saarel on sedapuhku ruutloenduse tulemused. Õnneks võimaldasid möödunud talve lumeolud Saaremaa jahimeestel üle mitme aasta taas jäljeloendused täies mahus läbi viia. Jäljeloenduse tulemuste põhjal võib küll järeldada, et suur muutusi hirvede asustustiheduses saarel viimase 2-3 aasta jooksul toimunud ei ole. Kui üle mitme aasta on mandri osas vähenenud nende jahipiirkondade arv kes punahirvi nõ jahipiirkonnas elavate isenditena ka jahindusstatistilises aruandes on kirja pannud, siis hirvede vaatlusinfo, mida sel aastal laekunud kõikidest maakondadest annab tunnistust hirve leviala jätkuvast laienemisest. Selgelt on andmetest näha, et grupp punahirvi (sealjuures on vaadeldud ka vasikaid) on kanda kinnitanud nüüd ka Harjumaal.

Punahirve asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2023., 2022. ja 2021. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Red deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

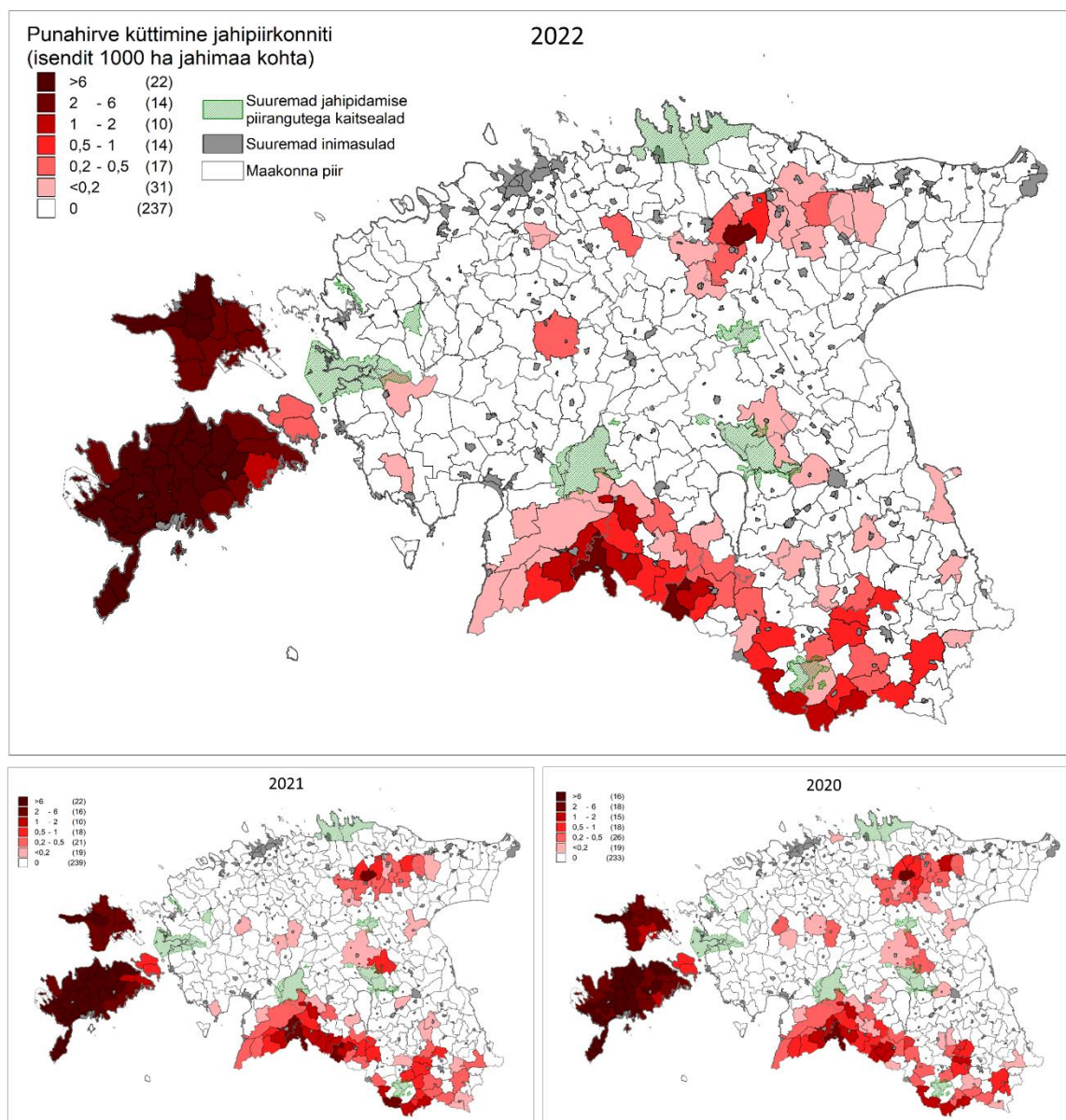
Möödunud jahihooajal kütiti Eestis kokku 3270 punahirve, mis on 75 isendi võrra enam kui eelneval 2021. aasta jahihooajal. Ligi 69% jahisaagist ehk 2257 hirve kütiti Saare maakonnast. Sarnaselt Saare maakonnaga tegid uue maakonna küttemisrekordi ka Hiiumaa jahimehed, küttes kokku 567 punahirve. Mandri-Eesti maakondades kütiti kokku 446 isendit, mis on eelneva kahe hooajaga võrreldes tagasihoidlikum tulemus. Esmakordselt kütiti möödunud jahihooajal punahirvi kõikides Eesti maakondades.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang punahirve arvukusele ja selle muutustele aastatel 2014-2023. *Hunters estimated population size of red deer (in winter, post harvest) in 2014-2023.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunter estimated population size (n)										2023/2022 muutus (%) Change in hunters estimation (%)	2023/2014 muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Harjumaa	0	0	0	2	0	0	0	3	0	9	+	+
Hiiumaa	600	611	625	680	516	584	521	590	860	768	-10,7	28,0
Ida-Virumaa	0	0	5	5	6	6	26	13	21	13	-38,1	+
Jõgevamaa	43	48	35	31	20	19	31	32	39	32	-17,9	-25,6
Järvamaa	3	20	12	11	9	11	13	16	16	6	-62,5	100,0
Läänemaa	0	0	2	2	5	3	1	1	0	1	+	+
Lääne-Virumaa	112	125	124	106	129	124	142	139	95	87	-8,4	-22,3
Põlvamaa	22	22	28	33	44	41	57	60	59	47	-20,3	113,6
Pärnumaa	185	191	163	158	148	138	158	186	188	186	-1,1	0,5
Raplamaa	3	10	9	14	21	23	31	19	13	19	46,2	+
Saaremaa	1565	1613	1783	1902	1961	1833	1794	1799	2341	4134	76,6	164,2
Tartumaa	3	5	15	16	29	15	23	23	21	21	0,0	+
Valgamaa	111	120	150	145	170	195	187	201	193	173	-10,4	55,9
Viljandimaa	146	172	209	219	188	177	213	220	232	180	-22,4	23,3
Võrumaa	65	92	100	112	111	118	119	156	164	172	4,9	164,6
Kokku Total	2858	3029	3260	3436	3357	3287	3316	3458	4242	5848	37,9	104,6
<i>saartel (on islands)</i>	2165	2224	2408	2582	2477	2417	2315	2389	3201	4902	53,1	126,4
<i>mandriosas (on mainland)</i>	693	805	852	854	880	870	1001	1069	1041	946	-9,1	36,5

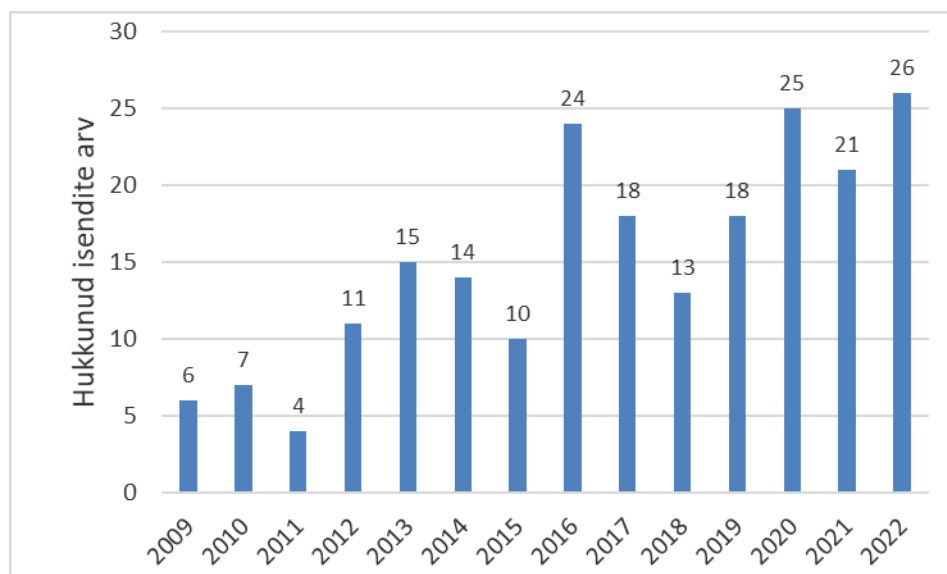
Punahirve küttimine aastatel 2013 - 2022. *Hunting of red deer in 2013-2022.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	0	0	0	0	0	1	0	1	0	4	+	+
Hiiumaa	226	175	204	244	297	307	341	368	535	567	6,0	150,9
Ida-Virumaa	0	0	0	1	1	0	4	6	4	4	0,0	+
Jõgevamaa	7	11	17	13	8	8	4	20	20	3	-85,0	-57,1
Järvamaa	0	0	1	2	1	4	1	6	6	2	-66,7	+
Läänemaa	0	0	0	1	1	0	0	0	0	1	+	+
Lääne-Virumaa	16	25	22	48	50	95	62	83	62	42	-32,3	162,5
Põlvamaa	0	0	2	3	4	10	1	14	15	10	-33,3	+
Pärnumaa	25	48	66	68	51	60	55	74	81	63	-22,2	152,0
Raplamaa	0	0	0	2	2	12	8	12	4	5	25,0	+
Saaremaa	691	674	813	1102	1293	1989	1878	1733	2155	2257	4,7	226,6
Tartumaa	0	0	1	0	3	0	0	1	1	4	300,0	+
Valgamaa	27	27	43	51	63	106	49	76	99	96	-3,0	255,6
Viljandimaa	46	53	74	104	112	113	99	122	137	141	2,9	206,5
Võrumaa	9	31	9	25	30	52	41	66	76	71	-6,6	688,9
Kokku Total	1047	1044	1252	1664	1916	2757	2543	2582	3195	3270	2,3	212,3
<i>saartel (on islands)</i>	917	849	1017	1346	1590	2296	2219	2101	2690	2824	5,0	208,0
<i>mandriosas (on mainland)</i>	130	195	235	318	326	461	324	481	505	446	-11,7	243,1

Punahirve küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal. Hunting of red deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

Jahipiirkonna kasutajate andmetel hukkus 2022. aastal liiklusõnnetustes kokku vähemalt 26 punahirve, neist 15 Saare-, neli Hiiu-, kaks Lääne-Virumaal. Ida-Viru-, Pärnu-, Valga-, Viljandi- ja Võrumaa 2022. aasta kokkuvõtetes on märgitud üks liiklusõnnetuses hukkunud hirv. 2021. aastal hukkus liiklusõnnetustes samadele allikatele tuginevalt Eestis 21 ja 2020. aastal 25 punahirve.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud punahirvede arv aastatel 2009 - 2022.

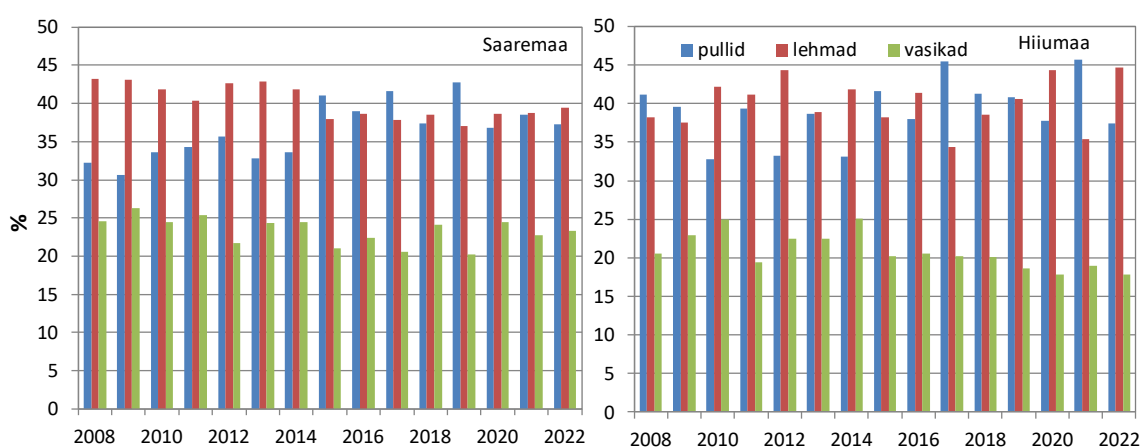
The number of red deer killed in traffic accidents in 2009 - 2022 (data registered by the users of hunting districts).

Hirvede sooline jaotus (lehma pulli kohta) ja vasikate osakaal 2020. – 2022. a jahihooaegadel kütitud hirvede seas ning jahiaegsetes hirvevaatlustes. Sooline jaotus leitud mullikad+täiskasvanud põhjal.

Maakond County	Küttimisstruktuur Content of hunting bag						Jahiaegsed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves			Vaatluste arv No of observations			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			vasikate % calves		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Harjumaa	0/1		0/4			0,0			14			1,00			14,29
Hiiumaa	0,96	0,93	0,75	21,7	28,0	24,9	688	1095	1404	1,17	0,77	1,19	17,9	19,00	17,88
Ida-Virumaa	0,67	0,5	0,50	16,7	25,0	25,0		12	6		2,00	1,50		25,00	16,67
Jõgevamaa	0,31	1,00	1,00	15,0	40,0	33,3		36	11		1,08	1,00		30,56	9,09
Järvamaa	0/6	0	0/2	0,0	16,7	0,0	13	21	7	1,67	0,50	0,17	0,0	14,29	0,00
Läänemaa									4			0,00			0,00
Lääne-Virumaa	0,79	1,15	0,82	28,9	30,6	26,2	108	24	41	1,67	1,38	1,38	33,3	20,83	24,39
Põlvamaa	0,4	0,27	0,43	0,0	6,7	0,0	21	20	20	0,38	0,55	0,29	14,3	15,00	10,00
Pärnumaa	0,33	0,60	0,52	13,5	21,0	25,4	148	147	190	0,54	0,80	1,32	16,9	14,29	30,53
Raplamaa	0,25	0	0,67	16,7	0,0	0,0	8	4	4	3,00	0,00	0,00	50,0	0,00	0,00
Saaremaa	0,90	1,02	1,02	32,8	30,5	30,7	3119	3842	3367	1,05	1,00	1,06	24,5	22,70	23,31
Tartumaa	0/1	0	0,33		0,0	0,0		8	8		1,00	0,40		25,00	12,50
Valgamaa	0,55	0,57	0,36	10,5	22,2	17,7	81	131	138	0,94	0,79	0,43	23,5	23,66	13,77
Viljandimaa	0,57	0,79	0,67	25,4	30,7	24,1	389	616	246	1,57	1,97	1,26	23,4	27,60	21,95
Võrumaa	0,31	0,37	0,16	16,7	11,8	16,9	179	166	177	0,43	0,66	0,53	15,1	15,06	19,77
Kokku (Total)	0,79	0,92	0,86	28,6	29,0	28,3	4754	6122	5708	1,04	0,99	1,08	22,9	22,12	21,36
saartel (on islands)	0,91	1,00	0,95	30,9	30,0	29,5	3807	4937	4771	1,07	0,95	1,10	23,3	21,88	21,71
mandriosas (on mainland)	0,46	0,60	0,45	18,7	23,8	20,9	947	1185	937	0,94	1,20	1,00	21,6	23,12	19,53

2022. aastal kütitud hirvede sooline jaotus oli Saaremaal kütitud täiskasvanud isendite seas üsna ligilähedane jaotusele üks hirvepull ühe -lehma kohta. Hiiumaal ja Mandri-Eestis domineerisid kütitud hirvede seas pullid. Sarnaselt kütitud hirvedele oli taaskord ka

hirvepulle ja –lehmi üsna võrdselt Saaremaalt laekunud vaatlusandmetes. Vastupidiselt eelmisele aastale oli Hiiumaa vaatlustes mõõdukas lehmade ülekaal. Mandri-Eesti maakondades, kus vaadeldud loomade hulk on võrreldes saartega oluliselt väiksem, on ka pilt hirvede soolise jaotuse osas oluliselt kirevam. Vasikate osakaal oli vaatlustes kõige kõrgem sedapuhku Pärnumaal, kus see näitaja oli aasta tagasi maakondadest kõige tagasihoidlikum. 2021. aastaga võrreldes oli veidi vähem hirvevasikaid Hiiumaa vaatlustes ja veidi rohkem Saaremaa vaatlustes. Kahe kõrge hirve asustustihedusega saare võrdluses on Saaremaa vaatlustes vasikate osakaal viimastel aastatel olnud märksa kõrgem kui Hiiumaal.

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal aastatel 2008 – 2022 jahiaegsete vaatluste põhjal (%). Population structure of reed deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.

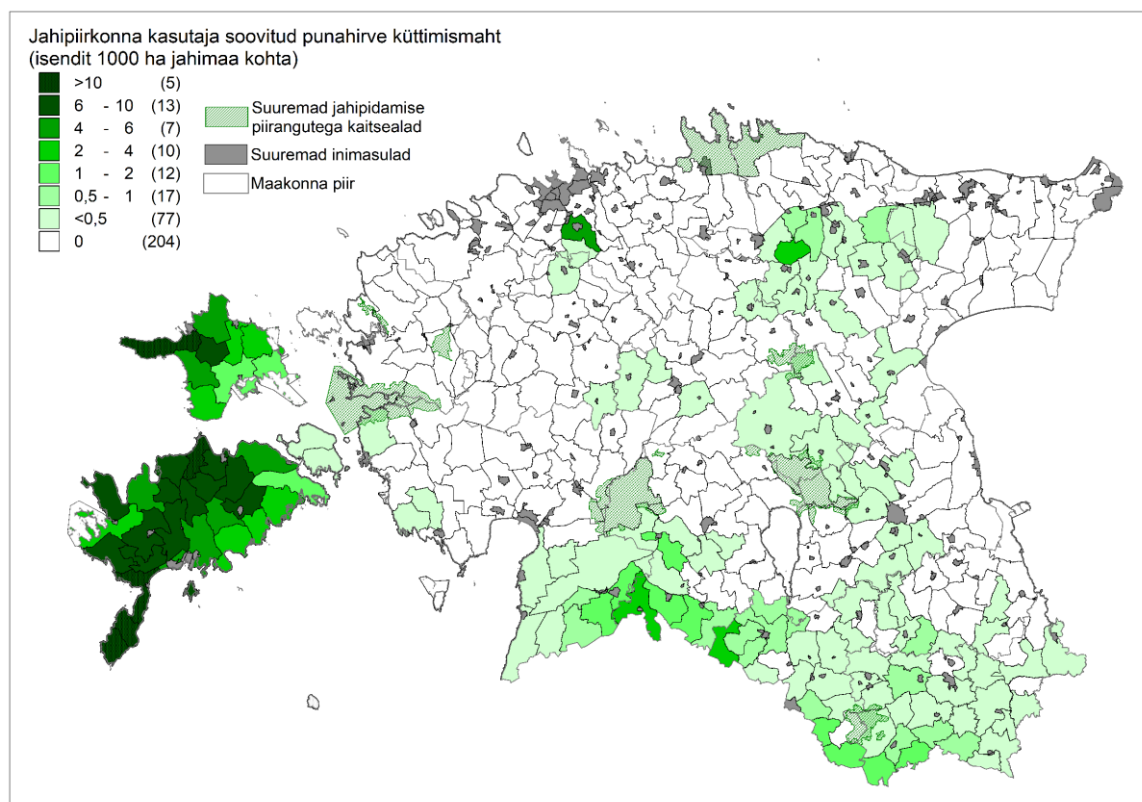
Kokkuvõtteks võib öelda, et Hiiumaal on tõenäoliselt viimaste aastate intensiivsema kütamise tulemusel õnnestunud arvukus langustrendi suunata. Tänapäev võrreldes oluliselt madalamale arvukuse tasemele jõudmiseks, eesmärk mille kohalikud põllumehed, metsaomanikud ja jahimehed sihiks on seadnud, tuleb intensiivsema hirvede kütamisega Hiiumaal jätkata kindlasti ka tänavusel jahihooajal.

Osades Saaremaalt kogutud arvukust iseloomustavates näitajates sel aastal nähtavad suured hüppelised muutused tulenevad eeskätt oluliselt paranenud andmete kvaliteedist. Arvestades ruutloenduse tulemuste, eelnevate aastate prognooside ning viimase kahe aasta küttimismahtudega, on hirve arvukus saarel püsinud tõenäoliselt eelnevate aastatega võrreldes sarnasel kõrgel tasemel. Hirvede tekitatud põllu- ja metsakahjude vähendamiseks tuleks Saaremaal kindlasti püüelda arvukuse olulise langetamise suunas, mistõttu tuleks hirvi kütida saarel vähemalt samas mahus kui 2022 jahihooajal ning võimalusel ka küttimismahte tõsta.

Kuigi erinevad arvukuse muutusi iseloomustavad näitajad olid Mandri-Eestis hirverohkemates piirkondades veidi madalamad kui eelneval aastal, viitab kogunenud vaatlusinfo jätkuvalt hirve leviku laienemisele. Üksikisendite (enamasti pullid) vaatluste kõrvale on mitmel pool lisandud ka hirvelehmade ja -vasikate vaatlused. Hõreda hirve asustustihedusega aladel (enamus Mandri-Eestist) on hirve arvukust ja selles toimuvaid muutuseid sisuliselt võimatu olemasolevate seiremeetoditega adekvaatselt hinnata, mistõttu ei ole sugugi kindel, et hirverohkemate piirkondade veidi langenud arvukushinnangud ka laiemalt Mandri-Eestis toimuvaid arvukusemuutuseid peegeldavad. Kuna hirve asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise soovitage eelseisval jahihooajal enamuses Mandri-Eesti maakondades hirve küttimismahte suurendada.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning KAUR eluslooduse osakonna poolsed soovitused punahirve küttimismahtude määratlemiseks 2023. aasta jahihooajal.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitus küttimiseks 2023 aastal Suggestions for hunting in 2023		
	2022	2022 küttime võrreldes küttimeissooviga (%) Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)	2023	Küttimeissoovi muutus Change in requested hunting quota (%)	Sooline jaotus täiskasvanute seas Sex ratio among adults	Küttimeisaht hunting quota	% eelmise aasta küttimeisest % of bag 2022
Harjumaa	0		2			+	
Hiiumaa	482	117,6	522	8,3	1 : 1	593	104,6
Ida-Virumaa	7	57,1	6	-14,3		5	125,0
Jõgeva	18	16,7	13	-27,8		15	500,0
Järvamaa	7	28,6	5	-28,6		5	250,0
Läänemaa	1	100,0	1	0,0		+	
Lääne-Virumaa	67	62,7	61	-9,0	1 : 1	60	142,9
Põlvamaa	18	55,6	15	-16,7		15	150,0
Pärnumaa	85	74,1	78	-8,2	1 : 1	80	127,0
Raplamaa	3	166,7	5	66,7		5	100,0
Saaremaa	1467	153,9	1718	17,1	1 : 1	2400	106,3
Tartumaa	14	28,6	14	0,0		10	
Valgamaa	93	103,2	97	4,3	1 : 1	110	114,6
Viljandimaa	107	131,8	96	-10,3	1 : 1	140	99,3
Võrumaa	79	89,9	81	2,5	1 : 1	90	126,8
Kokku Total	2448	133,6	2714	10,9	1 : 1	3528	107,9
saartel (on islands)	1949	144,9	2240	14,9	1 : 1	2993	106,0
mandriosas (on mainland)	499	89,4	474	-5,0	1 : 1	535	120,0

Jahipiirkonna kasutaja soovitud punahirve küttimismaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2023. a jahihooajaks. *Hunting quota (moose per 1000 ha) of red deer requested by the users of hunting districts for the 2023 hunting season.*

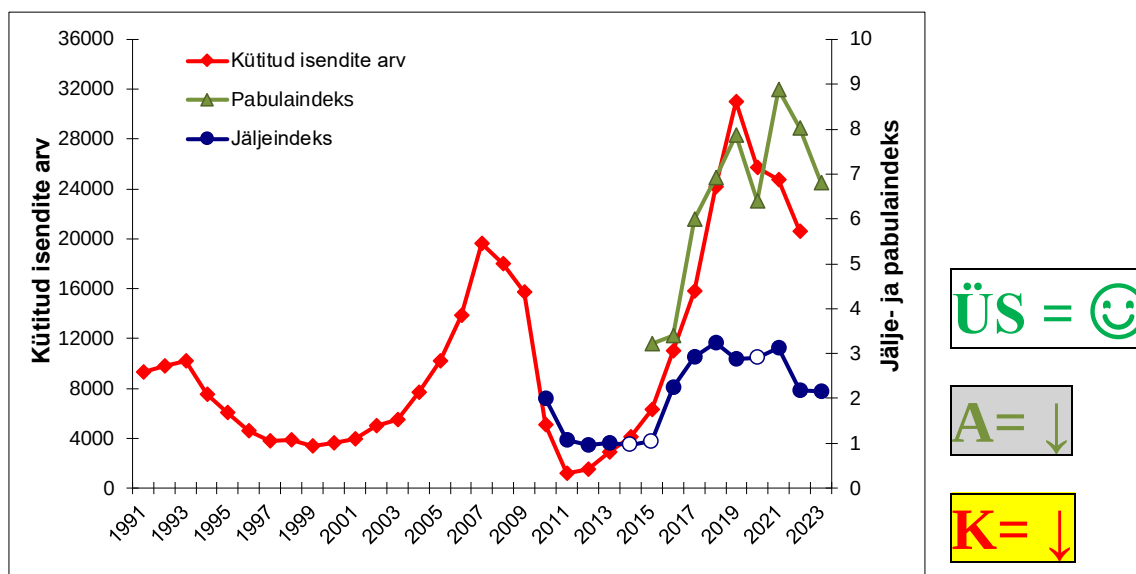
Täiendavad küttimissoovitused

- 2023. aasta jahihooajal on kindlasti vajalik punahirve küttimiskvoodi kehtestamine saartele ning ka kõigile neile Eesti mandriosa jahipiirkondadele, kus 2023. aasta kevadel on jahipiirkonna kasutaja hinnanud hirve arvukuseks viis või enam isendit. Arvukuse tõusu vältimiseks ning ka langetamiseks soovitame orientiirina maakondlike punahirvede küttimismahtude määramisel kasutada eelmisel leheküljel olevas tabelis esitatud küttimismahtusid.
- Nii Hiiu kui Saare maakonnas tuleks 2022. aasta jahihooajal hoida küttimismahte vähemalt 2022. aasta jahihooaja tasemel ning võimalusel seda isegi 5-10% võrra tõsta.
- Mandri-Eesti jahipiirkondades, kus talvine arvukusehinnang on ületanud kümne isendi piiri, võiks miinimumkvoot moodustada vähemalt 40% kevadisest isendite arvukuse hinnangust.
- Mõlema soo esindajaid on soovitav küttida tasakaalustatult, lähtudes põhimõttest üks pull ühe lehma kohta. Juhul kui jahipiirkonnas sooline jaotus oluliselt hälbib jaotusest

üks pull ühe lehma kohta, tuleks hirvi küttida vastavalt soolisele jaotusele kohalikus asurkonnas.

- Hirvevasikate osakaal küttimises võiks sõltuvalt vasikate rohkusest asurkonnas jääda 24-33% piiresse. Hõreda asustustihedusega ja katkendliku levikuga piirkondades tuleks hirvede küttimismaht ja struktuur jätta jätkuvalt jahipiirkonna kasutajate määrata.
- Küttimise korraldamisel Eesti mandriosas tuleb silmas pidada, et valdavalt on siinsete hirvede näol tegemist Läti erinevatest Euroopa hirve asurkondadest introductseeritud isendite baasil tekkinud naturaliseeruva asurkonnaga. Samuti tuleb arvesse võtta, et punahirv võib tihedama asustuse korral muutuda põdrale, Mandri-Eesti kõige olulisemale jahiulukile, oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks. Hirve asurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa põllu- ning suure tõenäosusega ka metsakahjustuste suurenemise. Sellest lähtuvalt tuleks hirvede küttimisõigus ja võimalus jätta ka 2023. aastal kõikidele jahipiirkondadele ning vastavasisuline hirvedele jahipidamist võimaldav klausel tuleks lisada kõikide maakondade jahindusnõukogudel jahimeestele antavatele suunistele.
- Punahirve asurkonna ohjamise eesmärkide selguse huvides tuleks Hiiu- ja Saaremaal koostada erinevate osapoolte, põllupidajate, metsaomanike ja jahimeeste, huvidega arvestav ohjamiskokkulepe, milles lepitakse kokku kompromisstaasemed või vahemikud, milles asurkonna suurust saartel soovitakse hoida ning millest lähtuvalt koostataks iga-aastased küttimissoovitused.

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

Kütitud metsskitsede arv ja asustustiheduse muutusi iseloomustavate ruutloenduse jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutused.

The number of roe deer hunted in 1991 – 2022 (red line), winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours) and pellet index (green line – pellet groups per 1 km of transects)

- Metskitse arvukus on viimase paari aasta jooksul märgatavalt langenud.
- Asurkonna suurust 2023. aasta alguses võib hinnata 105 000 - 115 000 isendile ning asurkonna seisundit võib jätkuvalt pidada soodsaks.
- Viimase kahe aasta jooksul toimunud arvukuse langust võib seostada oluliselt suurenenud kisklussurve, viimase kahe talve ilmastikutingimustest tingitud suurema suremuse ning kütamise koosmõjuga.
- 2022. aasta jahihooajal kütiti Eestis kokku 20 623 metsskitse, mis eelneva nelja aasta kütamise tulemusega võrreldes on 4000 - 11000 isendi võrra vähem.
- Praegune metsskitse arvukuse tase on nii asurkonna enda seisundi kui ka metsskitsega seotud metsa ja liikluskahjude mõõdukama taseme tõttu soodne. Kuid arvestades suurmetsade jätkuvalt suureneva arvukusega, tuleb suurema metsskitse arvukuse languse vältimiseks enamuses Mandri-Eesti maakondades metsskitse küttemahte eelmise aastaga võrreldes oluliselt langetada.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame juulis, metsskitse jooksuajal, sokujahti mitte pidada. Samuti soovitame seadusandjal algatada vastava muudatuse sätestamine jahieeskirjas.

Metskitse arvukus on võrreldes mõne aasta taguse ajaga langenud ning seda peegeldavad nii hirvlaste pabulaloenduste ja talviste jäljeradade loenduste (ruutloenduse) tulemused kui ka jahimeeste poolt antud hinnangud metskitse arvukusele.

2023. aasta kevadel üle Eesti paiknevatel seirealadel läbiviidud hirvlaste pabulaloenduste kokkuvõttes saadi metskitse pabulaindeksiks 6,8 pabulahunnikut 1 km loendusmarsruudi kohta, mis on ligi 22% võrra väiksem kui eelmisel aastal (8,0). Selgelt väiksem oli 2023 aasta seirealade keskmine ka eelneva kolme aasta omast ning kui vaadata Mandri-Eesti seirealade keskmist, siis väiksem ka 2018. aasta tulemusest. Seirealade lõikes suurenes (>10%) pabulaindeks võrreldes eelmise aastaga 16-l ja langes 27-l seirealal. Selgelt torkavad silma piirkondlikud erinevused. Näiteks kui Mandri-Eesti seirealadel valdavalt pabulaindeks langes, siis kõikidel Saaremaa seirealadel see hoopis hüppeliselt kasvas ja Hiiumaa seirealadel püsis enam-vähem eelmise aasta tasemel. Pabulaindeksi järsk tõus Saaremaal on kindlasti olulisel määral tingitud juba eelnevates peatükkides mainitud loenduste kvaliteedi paranemisest, samas kui võrrelda ka teiste seireparameetrite muutusi Saaremaal Mandri-Eestiga, siis joonistub välja selge erinevus.

2023. ruutloenduse jäljeindeks eelneva aasta tulemusega võrreldes küll märkimisväärselt ei langenud, kuid meenutuseks tasub mainida, et jäljeindeks oli juba eelmise aasta loendusel eelneva viie aasta tulemusega võrreldes märgatavalt madalam. Vähemalt osaliselt oli möödunud aastane indeksi langus seotud paksu lumikattega Mandri-Eestis, mis mõjutas nii metskitsede kui ka metssigade liikumist. Kindlasti võis 2021/2022 talve paks lumikate mõnel pool suurendada ka metskitsede suremust ning negatiivselt mõjutada ka talve üleelanute konditsiooni. Näiteks tuli suve teises pooles Lääne-Virumaalt teateid mõningatest väga viletsas seisundis ja silmnähtavalt hääbuvatest isenditest. Ka 2022/2023 aasta lumeküllasel, kuid õhutemperatuuride mõttes üsna mõõdukal talvel võis mõnel pool metskitsede talvist suremust sagedamini ette tulla, kuid tõenäoliselt ei ole see kaugeltki arvukuse languse ainsaks põhjuseks. Võrreldes 2018-2021 aastal läbitud loendusruutude keskmisega oli 2023 aasta metskitse jäljeindeks 25-33% võrra väiksem. Kuna ka sel aastal oli loenduste ajal lumesügavus paiguti päris suur, siis mingi väike osa indeksi langusest olla seotud metskitsede väiksema liikuvusega. Oluline muutus, mis tõenäoliselt metskitse arvukust selgemalt mõjutama on hakanud, on viimastel aastatel oluliselt tõusnud ilvese ja hundi arvukus. Suurkiskjate kisklussurve metskitseasurkonnale on jahipidamisega võrreldes juba oluliselt suurem ning prognooside kohaselt see lähema aasta jooksul kasvab veelgi.

Metskitse suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel aastatel 2015 - 2023 pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.
Results of roe deer pellet group counts in monitoring areas situated all over Estonia.

Seireala nr	Maakond	Seireala asupaik	Pabulaindeks										Muutus	Indeksite vahe
No of monitoring area	County	Location of monitoring area	No of pellet groups per 1 km										(vr 2022)	(2023-2022)
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Change (%)	Difference (2023-2022)	
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	4,5	1,7	5,8	21,3	37,5	14,4	19,3	23,2	8,7	-62,5	-14,5	
4	Harju	Nõva-Keibu	0,8	1,5	1,0	4,5	7,0	3,1	4,3	2,2	2,3	7,1	0,2	
5	Harju	Haiba	0,4	0,4	0,6	1,3	3,4	0,5	2,5	1,5	1,3	-14,5	-0,2	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,6	3,2	1,8	2,4	1,2	2,3	1,5	5,5	3,9	-29,6	-1,6	
48	Harju	Keskpõlügenoon*									9,3			
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	5,3	3,3	2,9	3,7	1,1	8,8	5,4	8,0	10,3	28,3	2,3	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	1,0	2,7	2,6	2,4	4,0	2,1	3,3	9,6	2,9	-70,0	-6,7	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	8,7	2,7	7,8	19,6	19,4	16,1	28,9	11,5	6,5	-43,7	-5,0	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	3,6	4,4	5,6	14,0	16,4	10,8	15,9	10,1	4,9	-51,3	-5,2	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,5	0,8	0,7	1,5	5,5	1,9	5,1	4,7	2,0	-57,2	-2,7	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,5	0,3	1,9	0,8	5,9	6,4	2,1	0,6	1,6	159,3	1,0	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	6,8	5,0	10,5	12,4	19,2	9,0	13,5	7,5	6,9	-7,9	-0,6	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	2,1	1,6	3,2	4,6	0,1	2,3	1,1	4,7	6,6	39,7	1,9	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,9	2,4	5,0	1,9	0,4	2,0	3,0	1,2	2,9	137,5	1,7	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	1,4	1,0	2,4	0,7	3,2	1,7	1,0	2,5	1,4	-41,5	-1,0	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	3,1	1,1	5,7	5,8	9,6	5,2	2,7	6,8	3,7	-45,8	-3,1	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	2,8	2,2	16,5	11,0	11,3	13,7	18,1	11,8	13,4	12,9	1,5	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	1,8	5,6	6,3	8,1	5,3	3,4	3,2	3,2	1,5	-54,1	-1,7	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	3,5	5,5	9,3	13,2	5,9	12,7	12,4	17,3	15,0	-13,4	-2,3	
25	Pärnu	Põlndmaa-Põõrikaasiku	0,5	0,2	0,5	1,1	6,2	1,6	2,6	6,4	3,0	-53,0	-3,4	
26	Pärnu	Õõrdi	2,2	2,4	3,7	13,2	10,9	11,6	19,1	16,1	6,7	-58,8	-9,5	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	5,5	8,1	13,2	16,0	14,9	22,8	31,5	16,4	18,7	14,2	2,3	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	7,9	3,2	4,5	6,0	5,3	5,6	11,0	9,1	7,0	-23,4	-2,1	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,6	3,2	2,1	1,7	2,8	4,3	4,3	11,1	3,6	-67,7	-7,5	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	6,1	3,9	3,0	6,7	15,0	10,7	8,3	8,2	4,1	-49,8	-4,1	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	0,6	1,4	0,7	5,7	4,6	6,5	9,8	5,3	5,8	10,5	0,6	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	6,2	6,7	9,3	6,5	6,4	9,7	10,6	8,9	7,7	-13,0	-1,2	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,7	2,7	1,0	5,3	6,4	8,7	3,0	2,7	2,0	-27,9	-0,8	
21	Järva	Kabala-Imavere	1,8	3,2	5,0	6,8	5,9	2,2	3,3	1,9	3,5	88,1	1,6	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	1,2	2,6	7,8	11,0	11,0	8,0	29,1	15,0	14,8	-1,6	-0,2	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	20,5	14,0	25,5	21,8	28,8	18,9	26,1	14,8	24,9	68,5	10,1	
28	Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	1,7	8,4	9,7	13,6	6,6	1,8	8,9	10,2	6,9	-31,9	-3,2	
29	Tartu	Järvelja	1,5	12,8	10,7	2,1	4,6	8,2	10,8	11,5	5,4	-53,0	-6,1	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	13,1	8,3	7,0	2,8	9,0	9,3	13,1	18,0	11,5	-36,2	-6,5	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	9,8	6,9	14,8	17,1	18,5	20,6	22,9	19,8	13,0	-34,3	-6,8	
38	Põlva	Saatse	2,1	0,7	4,0	11,9	9,2	7,1	16,6	6,2	3,2	-48,5	-3,0	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	1,0	2,8	15,5	7,3	11,9	2,5	5,4	3,9	5,3	35,8	1,4	
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	3,0	4,6	14,4	9,1	4,6	5,0	7,4	10,1	12,0	18,5	1,9	
40	Võru	Misso	1,7	0,7	9,0	3,7	5,0	4,0	9,1	5,8	2,5	-57,1	-3,3	
35	Valga	Valga-Õru	0,8	4,3	4,6	8,1	5,5	5,5	3,9	6,8	7,1	4,3	0,3	
39	Valga	Hargla-Karula	0,9	1,7	9,9	6,0	3,6	4,7	4,2	7,1	4,9	-30,3	-2,1	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	1,7	0,3	0,8	0,5	1,2	1,2	2,1	2,9	1,5	-46,4	-1,3	
42	Hiiu	Leluselja	0,7	0,3	0,7	0,2	1,1	0,4	1,2	7,2	6,2	-14,5	-1,0	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,2	0,4	0,6	0,4	0,5	0,6	1,3	2,5	4,0	62,1	1,5	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	2,0	1,6	1,5	2,6	2,8	0,4	3,1	4,5	9,8	118,8	5,3	
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	2,5	4,8	8,9	3,0	3,1	0,3	1,5	5,3	7,2	35,1	1,9	
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	3,9	2,8	2,3	2,9	3,9	1,2	2,6	6,6	10,5	60,7	4,0	
47	Saare	Laugi		1,3	1,7	3,0	3,5	1,3	1,0	1,0	9,3	869,6	8,4	
Mandri-Eesti			3,4	3,7	6,6	7,8	8,8	7,4	10,1	8,7	6,8	-21,7	-1,9	
Hiiumaa			0,8	0,3	0,7	0,4	0,9	0,7	1,6	4,2	3,9	-6,8	-0,3	
Saaremaa			2,8	2,6	3,6	2,9	3,3	0,8	2,0	4,3	9,2	112,7	4,9	
Eesti			3,2	3,4	6,0	6,9	7,9	6,4	8,9	8,0	6,8	-15,1	-1,2	
Seiealade andmed kokku														
All areas included														

Metskitse jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2023 tehtud ruutloenduste põhjal. *Roe deer winter track index since 2012.*

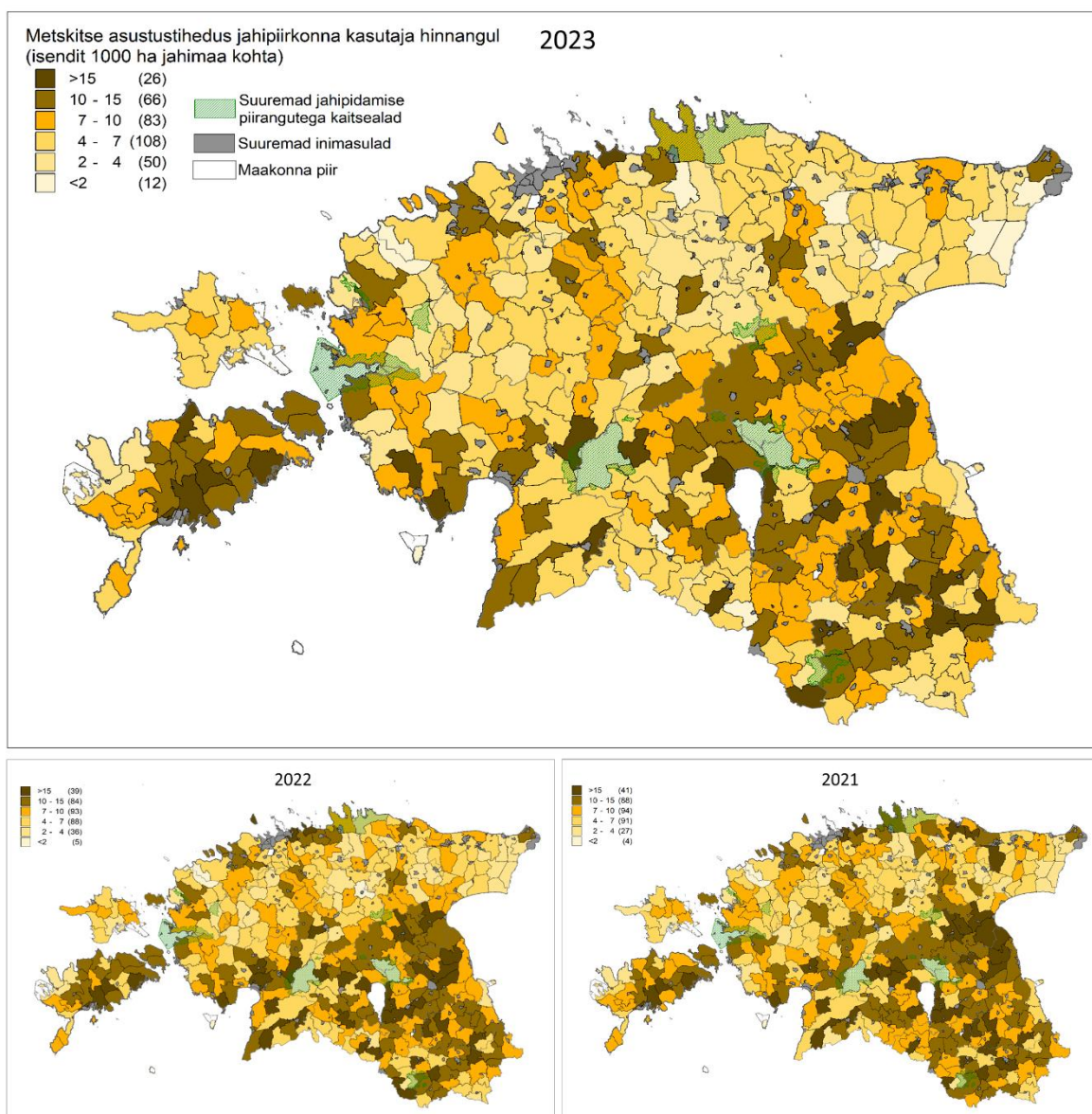
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,56	0,66	0,64	0,56	1,18	2,12	2,58	2,24		2,59	2,03	2,30
Hiiumaa	0,36	0,75					1,49	1,64		1,84	1,47	1,79
Ida-Virumaa	0,38	0,26	0,44	0,38	0,78	1,29	2,07	1,29	1,65	1,73	1,39	1,09
Jõgevamaa	1,00	1,24		1,73	3,72		5,49	4,88		2,67	2,77	2,81
Järvamaa	0,42	0,46	0,73	0,37	2,10	2,97	3,75	2,57	3,87	3,01	2,06	1,42
Läänemaa	1,36	1,16			1,49	4,65	3,42	4,94	3,50	2,58	2,35	1,93
Lääne-Virumaa	0,52	0,51	0,86	0,65	1,48	1,90	2,51	2,19		2,80	1,87	2,17
Põlvamaa	1,36	1,80			3,58	6,85	4,58	4,07		4,14	2,73	3,14
Pärnumaa	0,82	0,57			1,59	3,05	3,25	3,29	2,58	2,92	2,29	1,84
Raplamaa	0,67	0,68	1,01		1,69	2,22	2,26	2,38	2,93	3,40	2,14	1,88
Saaremaa	1,92	2,16	3,02			3,19	2,92	2,06		3,74	2,91	3,11
Tartumaa	1,37	1,42		1,24	3,58	3,73	3,56	3,03	3,08	3,49	2,61	2,46
Valgamaa	0,70	1,05			2,82	2,09	3,39	2,43	4,04	2,17	2,04	1,95
Viljandimaa	0,97	0,76			1,10	2,52	2,61	3,84	2,66	3,32	1,79	1,62
Võrumaa	1,91	2,10		2,51	5,19	3,00	4,83	3,92	3,53	5,80	2,86	2,50
Kokku Total	0,95	1,01	0,96	1,04	2,24	2,92	3,25	2,88	2,90	3,12	2,19	2,15

Jahipiirkonna kasutajate hinnang metskitse arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2023. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2022. ja 2014. a hinnanguga (%). *Hunters estimated changes in population size (in winter, post harvest) - compared to previous season.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										2022/2021 muutus (%) Change in hunters estimation	2022/2013 muutus (%) Change in hunters estimation
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Harjumaa	=	=	+	+	+	+	-	=	=	-	-12,2	11,8
Hiiumaa	=	=	=	+	-	+	-	-	+	-	-6,5	17,1
Ida-Virumaa	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-22,8	46,6
Jõgevamaa	+	+	-	=	+	=	=	-	-	-	-18,3	-1,4
Järvamaa	=	+	+	=	+	+	-	=	-	-	-13,4	11,9
Läänemaa	+	+	+	+	+	+	-	-	-	-	-7,6	13,3
Lääne-Virumaa	=	+	+	=	+	-	=	-	-	-	-17,0	-10,6
Põlvamaa	=	=	+	=	=	-	-	=	+	-	-8,4	-8,4
Pärnumaa	=	+	+	+	+	+	-	-	+	=	0,1	102,3
Raplamaa	-	=	+	+	=	+	=	-	-	-	-8,2	16,4
Saaremaa	=	+	+	+	+	-	-	+	=	+	8,4	17,5
Tartumaa	=	+	+	+	+	=	-	-	-	-	-10,9	6,3
Valgamaa	-	+	=	=	+	+	-	=	-	-	-17,3	-15,3
Viljandimaa	-	+	+	+	+	=	=	=	=	-	-19,8	21,4
Võrumaa	+	-	=	+	+	-	=	-	-	-	-12,2	-21,1
Kokku Total	=	+	+	+	+	=	-	-	=	-	-10,3	12,8

Ka jahipiirkonna kasutajate poolt 2023. aasta märtsis antud hinnangud metskitse arvukusele andsid kõikide jahipiirkondade hinnangute summana kokku 10,3% võrra väiksema numbri kui eelmisel aastal. Viimase kümnendi kõrgeima 2019. aastal jahimeeste poolt antud metskitse arvukuse koondhinnanguga võrreldes oli tänavune hinnang ligi 24% võrra madalam. Maakondade võrdluses näitavad jahipiirkonna kasutajate arvukushinnangud selget suurenemist vaid Saaremaa. Eelmise aastaga võrreldes samale tasemel olevaks on

metskitse arvukust hinnanud Pärnumaa jahimehed. Kõigi ülejäänud maakondade arvukushinnangud on võrreldes eelmise aastaga langenud.

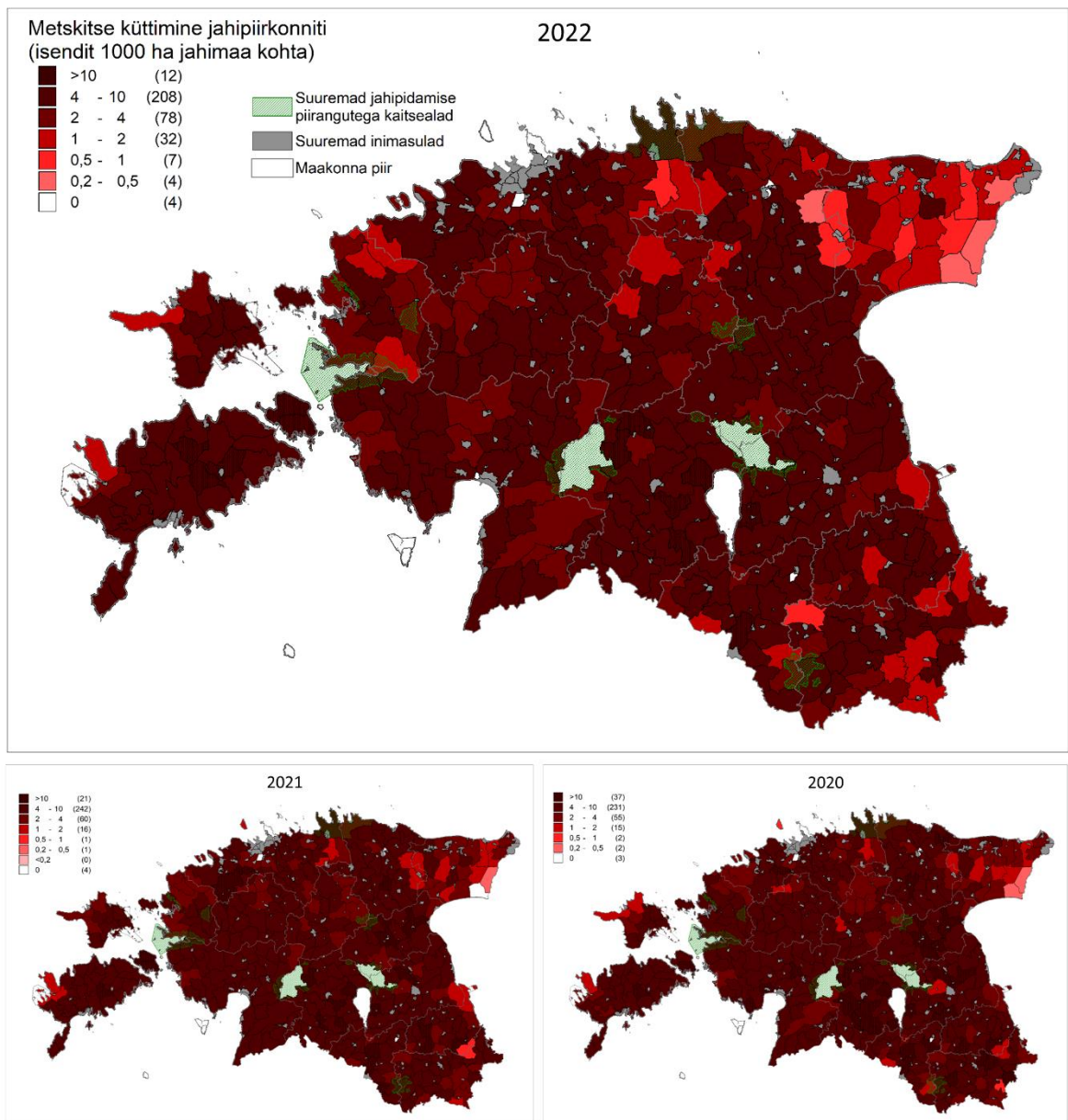
Metskitse asustustihedus (isendit 1000 ha jahimaa kohta) jahipiirkonna kasutajate poolt 2023., 2022. ja 2021. aasta kevadel antud arvukushinnangute põhjal. *Roe deer density (individuals per 1000 ha) according to population size estimated by the users of local hunting districts.*

Sarnaselt eelnevatele aastatele tuletame siinkohal meelde, et jahipiirkonna kasutajate poolt antud arvukushinnangud ja nende põhjal arvutatud piirkondlikud asustustihedused on keskeltläbi 3,5 korda madalamad sellest, mis need päriselt looduses on. Samas võib aastati ja jahipiirkondade lõikes arvukushinnangute seos tegeliku arvukusega kõikuda väga suures ulatuses. Sellist jahipiirkonda, kus kasutaja poolt antud arvukushinnang selgelt reaalselt metskitse arvukust ületaks, Eestis jätkuvalt ei ole.

Jahipiirkonna kasutajate andmetel kütiti möödunud 2022. aasta jahihooajal Eestis kokku 20623 metskitse, mida on veidi üle nelja tuhande isendi vähem kui 2021. aastal. Maakondade lõikes arvuliselt kõige enam metskitsi kütiti sarnasel eelmise aastaga Viljandi-, Pärnu- ja Saaremaal, väikseim kütitud metskitsede arv oli tavapärasel Hiiumaal. Pinnaühiku kohta arvestatuna oli kõige kõrgem kütmissurve Viljandimaal, kõige madalam Ida-Virumaal. Soovitatuga võrreldes oluliselt tagasihoidlikum oli küttemistulemus kõrgema metskitse asustustihedusega Põlva- ja Võrumaal.

Metskitse kütmine aastatel 2013 -2022. *Hunting of roe deer in 2013-2022.*

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	53	112	197	485	827	1286	1949	1825	2024	1694	-16,3	3096,2
Hiiumaa	35	58	96	194	288	292	353	384	496	459	-7,5	1211,4
Ida-Virumaa	73	123	131	328	539	920	1094	930	852	561	-34,2	668,5
Jõgevamaa	428	512	594	922	1204	1912	2268	2027	1882	1541	-18,1	260,0
Järvamaa	43	58	147	434	600	1039	1385	1111	1229	1072	-12,8	2393,0
Läänemaa	40	99	213	446	932	1195	1709	1385	1165	924	-20,7	2210,0
Lääne-Virumaa	36	81	204	598	766	1750	2351	2095	1948	1303	-33,1	3519,4
Põlvamaa	273	435	656	1117	1513	1754	2091	1422	1292	1019	-21,1	273,3
Pärnumaa	67	159	339	993	1447	2167	3710	2874	2602	2265	-13,0	3280,6
Raplamaa	22	76	311	530	949	1645	2105	1876	1760	1489	-15,4	6668,2
Saaremaa	533	696	971	1309	1768	2132	2242	2040	2256	2211	-2,0	314,8
Tartumaa	629	639	805	1113	1600	2539	2646	1993	1705	1517	-11,0	141,2
Valgamaa	205	286	525	797	893	1538	2066	1406	1551	1178	-24,0	474,6
Viljandimaa	222	266	460	904	1455	2384	2900	2829	2763	2436	-11,8	997,3
Võrumaa	225	472	615	830	1026	1593	2163	1581	1227	954	-22,2	324,0
Kokku Total	2884	4072	6264	11000	15807	24146	31032	25778	24752	20623	-16,7	615,1

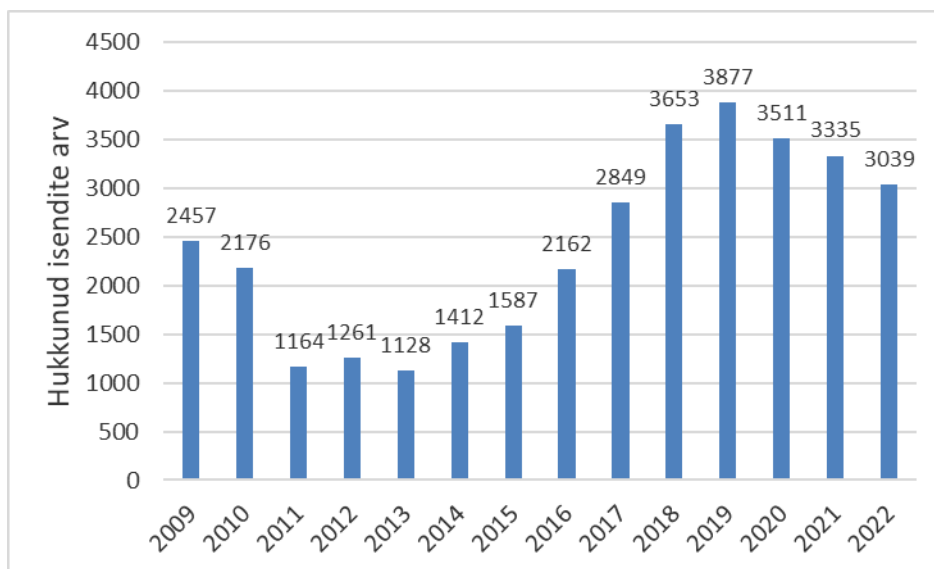

Metskitse küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of roe deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.*

2022. aastal hukkus liiklusõnnetustes jahipiirkonna kasutajate esitatud andmetel vähemalt 3039 metskitse. Võrreldes eelneva 4 aastaga on liikluses hukkunud metskitsede arv 296 kuni 836 isendi võrra väiksem. Võrreldes viimase kümnendi kõrgeima 2019. aastaga hukkus 2022. aastal metskitse jahipiirkondade kasutajate andmetel 21% vähem.

Tegelik liikluses hukkunud metskitsede arv on igal aastal olnud tõenäoliselt registreeritust märksa suurem, sest info kõigist toimunud auto ja metskitse kokkupõrgetest jahipiirkonna kasutajani ei pruugi jõuda. Lisaks ei ole kõikides jahipiirkondades arvestust liikluses hukkunud loomade kohta süstemaatiliselt peetud või ei ole lihtsalt vastavat infot Keskkonnaagentuurile esitatud jahindusstatistika aruandesse kantud. Maakondade lõikes

kõige rohkem õnnetusi registreerisid jahimehed Harjumaal (512) ja Tartumaal (352). Kui Harjumaal oli liikluses hukkunud metskitsede arv sisuliselt sama mis 2021. aastal (toona 514), siis Tartumaal oli kirja pandud liikluses hukkunud metskitsede arv 2022. jahiaastal 22 isendi võrra suurem.

Jahipiirkondade kasutajate poolt registreeritud liiklusõnnetustes hukkunud metskitsede arvu muutused aastatel 2009 - 2022.

The number of roe deer killed in traffic accidents in 2009 - 2022 (data registered by the users of hunting districts).

2022. aasta jahihooajal kütitud metskitsede sooline jaotus oli ligilähedane jaotusele üks sokk ühe kitse kohta. Liigset sokkude eelisküttimist on järjekordselt märgata Võru- ja Valgamaa küttemisandmetes ning nüüd ka Ida-Virumaal. Suuremat kitsede ülekaalu kütitud isendite seas võib tavapäraselt näha Põlvamaa ja nüüd ka Saaremaa küttemisandmetes. Tallede osakaal kütitud isendite seas oli võrreldes teiste maakondadega tavapäraselt kõrgem Põlvamaal. Tallede osakaalu suurendamist ja mõõdukat kitsede ülekaalus (kuni 1,2 kitse 1 soku kohta) küttemist võib asurkonna juurdekasvu piiramiseks lubada eeskätt kõrge metskitse asustustihedusega jahipiirkondades, kuid sellest oluliselt vildakamaks küttemisstruktuuri ajada ei soovita.

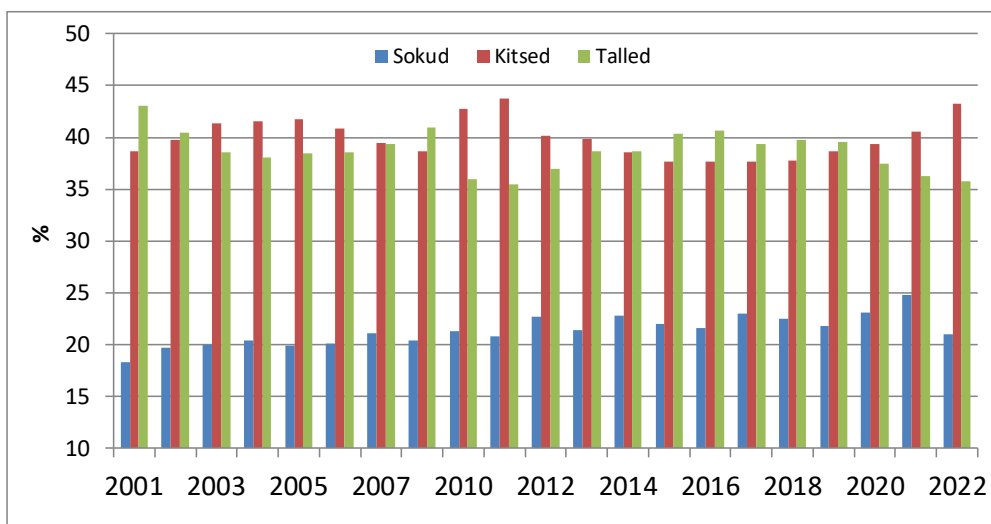
Metskitse sügisestele vaatlustele iseloomulikult domineerisid ka 2022. aasta vaatlustes kitsed, kelle ülekaal 2,1 kitse 1 soku kohta on aga märgatavalt suurem kui eelnevatel aastatel. Kõige enam kitsede poole kaldu (3,1 kitse 1 soku kohta) oli sooline jaotus Järvamaa vaatlustes, kus ka kitsi võrreldes sokkudega rohkem kütiti.

Kommentaariks sügiseste vaatlusandmete tõlgendamisel tuleb märkida, et tegelik sooline jaotus asurkonnas on palju lähedasem suhtele üks sokk ühe kitse kohta. Valdavalt avamaastikul tehtavates vaatlustes märgatakse kitsi koos neid saatvate talledega oluliselt lihtsamini, samuti võivad saada kitsedeks määratud väga kesise sarvekasvuga aastased sokud.

Tallede osakaal vaatlustes oli viimase kümne aasta madalaim, sarnanedes 2010. ja 2011. aasta omaga. Vaadates viimaste aastate vaatluseid, jääb mulje, et nii mõneski jahipiirkonnas on osa vaadeldud ja üksikute kitsede lahtrisse kantud isenditest tegelikult talled või ka distantsilt raskesti märgatavate sarvemüksudega sokud. Nimelt tuleb küllaltki sageli ette vaatluskaarte, millel üksikute kitsede lahtrisse on kantud oluliselt rohkem isendeid, kui talledega kitsesid ja sokkusid kokku. Arvestades sellega, et selliseid üksikute kitsede reale kantud isendeid on päris palju, ei saa paraku täie kindlusega välistada, et tallede osakaal sügiseses asurkonnas on märksa kõrgem ja ka sooline jaotus vaadeldud isendite seas märksa tasakaalukam. Sellest lähtuvalt tuletame vaatluste tegijatele meelde, et kui kohtate metskitsede gruppe, milles täiskasvanud ja noorloomade eristamine on keeruline, siis sellised vaatlused tuleks kõik kanda määramata isendite lahtrisse, mitte aga üksikute kitsede reale.

Metskitse sooline jaotus ning tallede osakaal küttimises ja sügiseses vaatlusandmetes ning keskmine vaatluskaartidele märgitud isendite arv aastatel 2020-2022.

Maakond County	Küttimestruktuur Content of hunting bag						Sügisesed vaatlusandmed Observations in autumn								
	♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Talled % fawns			♀/♂ sugude suhe Sex ratio (adult+yearlings)			Tallede % fawns			Vaadeldud isendite arv vaatluskaartidel No. of observed individual in observation cards		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Harjumaa	0,94	1,02	1,06	33,4	31,5	32,1	1,5	1,7	1,7	38,7	37,4	35,3	1256	2400	1936
Hiiumaa	0,91	1,02	0,89	33,9	32,5	31,8	2,2	1,4	1,5	35,2	30,4	28,6	348	254	513
Ida-Virumaa	0,90	0,96	0,75	31,2	34,3	33,3	1,3	1,0	2,0	32,9	32,1	35,0	660	920	506
Jõgevamaa	0,99	1,02	1,03	34,2	34,9	32,6	1,5	1,3	2,2	35,2	35,0	39,6	379	869	1518
Järvamaa	0,94	1,02	1,19	31,4	33,8	35,0	1,7	2,0	3,1	39,4	37,8	36,1	730	1091	1081
Läänemaa	1,10	0,96	1,01	38,2	36,7	37,2	2,7	1,6	1,6	40,7	33,2	31,9	370	704	802
Lääne-Virumaa	1,16	1,18	1,13	38,2	38,0	36,3	1,7	1,8	2,3	41,0	40,2	36,2	789	922	1124
Põlvamaa	1,41	1,50	1,31	44,2	44,0	42,6	1,5	1,4	1,9	36,5	34,9	35,8	1040	1265	1570
Pärnumaa	1,08	0,97	1,08	35,5	33,6	33,8	1,6	1,4	2,2	35,3	34,2	36,9	1600	1827	2299
Raplamaa	0,94	0,95	0,95	36,6	38,2	36,0	1,6	1,6	1,6	41,0	39,1	36,9	948	1084	1295
Saaremaa	1,16	1,22	1,30	34,3	33,2	31,3	2,4	2,3	2,5	35,1	33,9	32,6	1811	3212	2465
Tartumaa	0,93	0,96	1,12	32,2	31,9	32,3	1,7	1,5	1,9	35,6	36,9	36,1	1460	2169	2044
Valgamaa	0,77	0,79	0,76	34,4	32,8	32,0	1,5	1,8	2,0	40,6	41,1	34,9	959	1024	788
Viljandimaa	1,06	1,16	1,11	36,8	33,9	36,9	1,6	1,4	2,3	38,3	37,8	38,0	2295	1863	1596
Võrumaa	0,76	0,75	0,76	33,7	33,9	33,8	2,0	2,1	2,1	38,8	36,8	36,6	1007	1302	1180
Kokku Total	1,00	1,03	1,05	35,5	34,7	34,4	1,7	1,6	2,1	37,5	36,3	35,8	15652	20906	20717

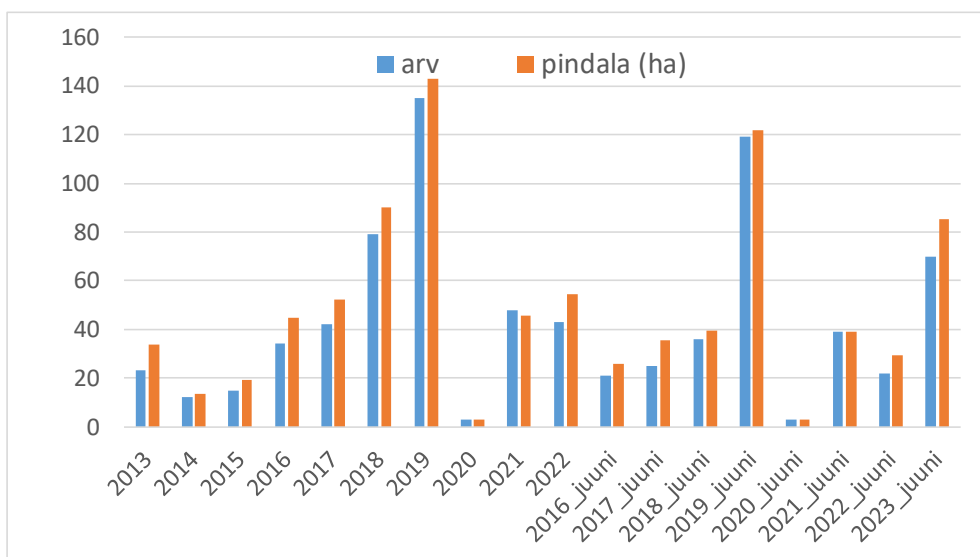

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).

Population structure of roe deer based on field observations made in autumn.

Bucks – blue; does – red; fawns – green.

Metskitsede tekitatud värsked kahjustusi metsakultuuridele registreeriti metsakaitseeksperdiiside käigus 2022. aastal 22 ja 2023. aasta kohta oli juuni alguse seisuga registreeritud 2 sellist juhtumit (*Keskkonnaamet, Metsaregister*). Metskitse tekitatud metsakahjustusi kokku (värked+vanemad) registreeriti 2022. aastal 43 ja 2023. aasta juuni alguses seisuga 70. Seega oli lõviosa 2023. aastal registreeritud metskitsedega seotud kahjustustest tekkinud eelnevatel aastatel.

Metskitsede tekitatud metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiiside (MKE) andmetel 2013 – 2022 ja eraldi veel ka 2016 - 2023. vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of roe deer damages (blue) and affected areas (orange) registered during forest damage expertise.

Kommentaariks tuleb aga lisada, et metskitsede tekitatud kahjustustest metsakultuuridele ja -noorendikele jõuab info metsaregistrisse vaid väga väikeses ulatuses, sest metsaomanikud neist enamusel juhtudel Keskkonnaametit ei teavita. Seega, metskitsede tekitatud olulisi kahjustusi esineb igal aastal palju kordi enam, eriti just lumerohkete ja pikalt kevadesse püsiva lumikatttega aastatel.

Metskitsede tekitatud värsked metsakahjustuste (kahjustatud metsaeraldiste arv ja pindala) muutused metsakaitseeksperdiitide (MKE) andmetel aastatel 2014 – 2022 ja eraldi aastate 2016 - 2023 vastavad näitajad aasta algusest kuni juuni keskpaigani.

Number of cases of roe deer damages and affected areas registered during forest damage expertise.

Maakond County	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa									1	4,2			1	0,9				
Hiiumaa																		
Ida-Virumaa			1	1,4	2	4,4			1	3,0			1	1,0				
Jõgevamaa					5	2,7	10	8,5	5	4,3	4	3,9					16	36,9
Järvamaa									2	1,6	5	7,0			10	14,3		
Läänemaa							1	1,4	1	1,0	4	1,7						
Lääne-Virumaa											2	2,7						
Põlvamaa			2	4,0							4	1,8			4	4,8		
Pärnumaa					8	14,4	3	8,0			8	6,4			1	0,2	1	1,1
Raplamaa			1	1,2					1	3,7							3	2,2
Saaremaa	3	2,3	1	0,4			7	9,6	3	2,4								
Tartumaa	1	0,5	4	5,0	4	5,9	1	1,4			20	25,4			8	7,5		
Valgamaa	3	4,9	2	2,4	5	3,2	6	3,9	17	17,5	72	73,9			25	19,0	1	1,7
Viljandimaa									1	3,1								
Võrumaa							2	0,5	24	25,0	11	10,9						
Kokku Total	7	7,7	11	14,4	24	30,6	30	33,3	56	65,7	130	134	2	1,9	48	45,8	21	41,9

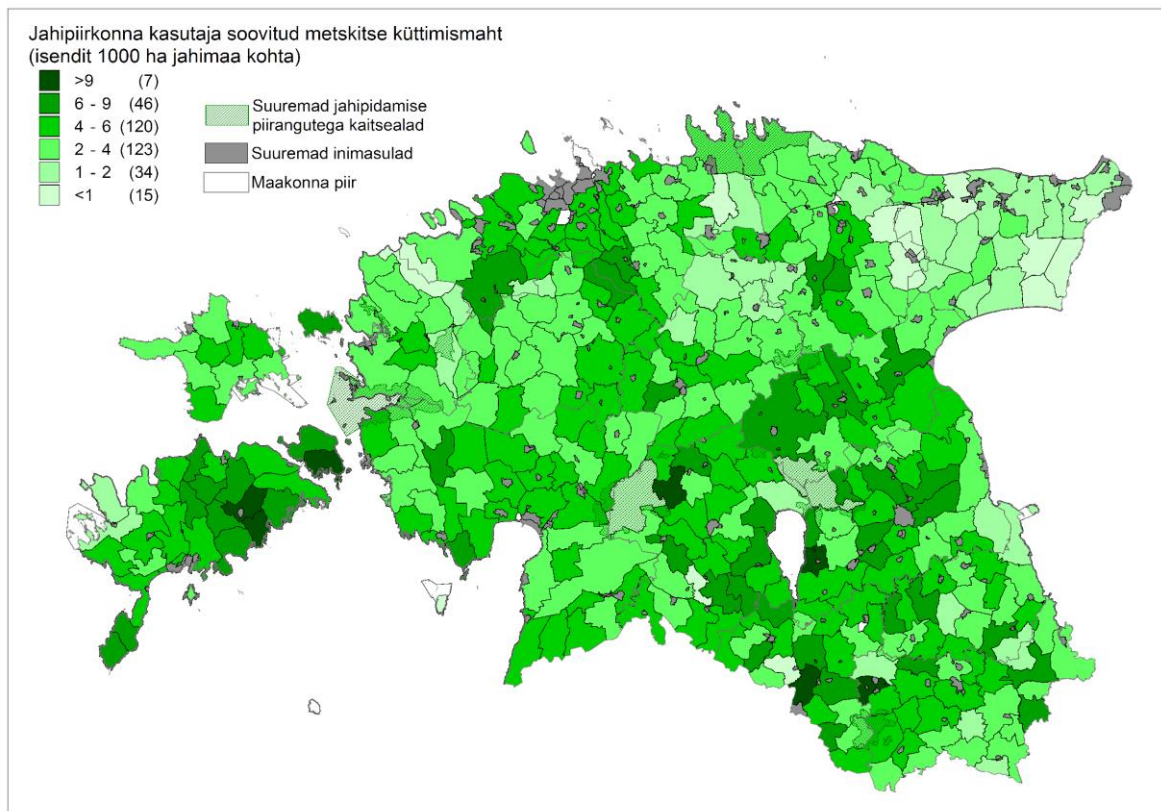
Maakond County	2016 juuni 2016 until June		2017 juuni 2017 until June		2018 juuni 2018 until June		2019 juuni 2019 until June		2020 juuni 2020 until June		2021 juuni 2021 until June		2022 juuni 2022 until June		2023 juuni 2023 until June	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	1	1,3			1	4,2			1	0,9						
Hiiumaa																
Ida-Virumaa									1	1,0						
Jõgevamaa	5	2,7	1	1,2	3	3,0	2	0,9					11	20,6		
Järvamaa							5	6,97			10	14,3			1	0,7
Läänemaa			1	1,4			4	1,66								
Lääne-Virumaa																
Põlvamaa							4	1,8								
Pärnumaa	2	3,8	3	8			8	6,41					1	1,1		
Raplamaa					1	3,7							3	2,2		
Saaremaa			7	9,1	3	2,4										
Tartumaa	3	4,2	1	1,4			20	25,36			8	7,5				
Valgamaa	2	1,3	6	3,9	16	13,7	69	67,6			21	17,4			1	0,6
Viljandimaa					1	3,1										
Võrumaa					6	4,0	2	1,9								
Kokku Total	13	13,3	19	25	31	34,1	114	112,6	2	1,9	39	39,2	15	23,86	2	1,31

Kokkuvõtvalt võib öelda, et metskitse üldarvukust on võrreldes eelneva nelja aastaga selgelt langenud ning asurkonna suurus võib 2023. aasta alguse seisuga hinnata 105 000 - 115 000 isendi tasemele. Ühelt poolt võib siin näha seost viimase kahe talve ilmastikutingimuste mõjuga, kuid teisalt on oluline roll arvukuse languses kindlasti ka suurenenud kiskluse surve. Tänapäevaste prognooside kohaselt suureneb kiskjate mõju lähema aasta-kahe jooksul

veelgi. Näiteks ainuüksi eelneva seireaasta jooksul hinnatud ilvese arvukuse tõus 2021. aasta tasemelt 2022. aasta tasemele tõstis olemasolevate teadmiste baasilt hinnatuna ilveste poolt aasta jooksul murtavate metskitsede arvu 3000-3500 isendi võrra. Lisaks sellele on ka hundi arvukus viimase paarikümne aasta kõrgeimal tasemel ning praeguste prognooside kohaselt tarbivad kaks kiskjaliiki (arvestades nende arvukusega 2022. aastal) aasta jooksul kokku ligi 60-65% metskitse asurkonna 2023. aasta juurdekasvust. Kuigi praegune metskitse arvukuse tase on nii asurkonna enda seisundi kui ka metskitsega seotud metsa ja liikluskahjudega seondult soodne, siis arvukuse suurema languse vältimiseks, soovitame enamuses Mandri-Eesti maakondades metskitse küttimismahte eelmise aastaga võrreldes oluliselt langetada. 2023. aasta jahihooajal soovitame küttimissurve suunata eeskätt kõrgema metskitse asustustiheduse ja kõrgema kitsede poolt tekitatavate kahjustusriskiga aladele. Suurema kisklussurvega metsaaladel, kus metskitsega seotud metsakahjud on tagasihoidlikud või puuduvad sootuks, on soovitav küttimist oluliselt vähendada. Saaremaal, kus kiskluse mõju on marginaalne ja metskitse arvukus on eelmise aastaga võrreldes isegi suurenenud, tuleks küttimissurvet hoida eelneva paari aastaga võrreldes vähemalt samal tasemel. Küttimismahtude määramisel soovitame alljärgnevas tabelis olevaid maakondlike soovitavaid metskitse küttimismahte käsitleda kui orientiire, millest oluliselt suuremas mahus küttimisse tasuks suhtuda ettevaatlikult. Kindlasti ei tasuks neid käsitleda miinimummahtudena.

Jahipiirkondade kasutajate poolne küttimissoov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri eluslooduse osakonna poolsed soovitusel metskitse küttimismahtude määratlemiseks 2023. aasta jahihooajal.

Maakond <i>County</i>	Jahipiirkondade kasutajate küttimissoov <i>Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)</i>				Soovitus küttimiseks 2023 aastal <i>Suggestions for hunting in 2023</i>		
	2022	2022 küttime võrreldes küttimissooviga (%) <i>Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)</i>	2023	Küttimissoovi muutus <i>Change in requested hunting quota (%)</i>	Sooline jaotus täiskasvanute seas <i>Sex ratio among adults</i>	küttime maht <i>hunting quota</i>	% eelmise aasta kütimisest <i>% of bag 2022</i>
Harjumaa	1547	109,5	1384	-10,5	1 : 1	1000	59,0
Hiiumaa	395	116,2	390	-1,3	1 : 1	390	85,0
Ida-Virumaa	699	80,3	511	-26,9	1 : 1	400	71,3
Jõgeva	1675	92,0	1350	-19,4	1 : 1	1300	84,4
Järvamaa	879	122,0	775	-11,8	1 : 1	700	65,3
Läänemaa	905	102,1	773	-14,6	1 : 1	700	75,8
Lääne-Virumaa	1280	101,8	972	-24,1	1 : 1	900	69,1
Põlvamaa	1069	95,3	875	-18,1	1 : 1	1100	107,9
Pärnumaa	2320	97,6	1978	-14,7	1 : 1	1300	57,4
Raplamaa	1478	100,7	1205	-18,5	1 : 1	1000	67,2
Saaremaa	1622	136,3	1730	6,7	1 : 1	2200	99,5
Tartumaa	1488	101,9	1345	-9,6	1 : 1	1200	79,1
Valgamaa	1168	100,9	972	-16,8	1 : 1	900	76,4
Viljandimaa	1906	127,8	1510	-20,8	1 : 1	1500	61,6
Võrumaa	1108	86,1	920	-17,0	1 : 1	900	94,3
Kokku Total	19539	105,5	16690	-14,6	1 : 1	15490	75,1

Jahipiirkonna kasutaja soovitud metskitse küttimismaht (isendit 1000 ha jahimaa kohta) 2023. jahihooajaks.

Hunting quota (individuals per 1000 ha) of roe deer requested by the users of hunting districts for the 2023 hunting season.

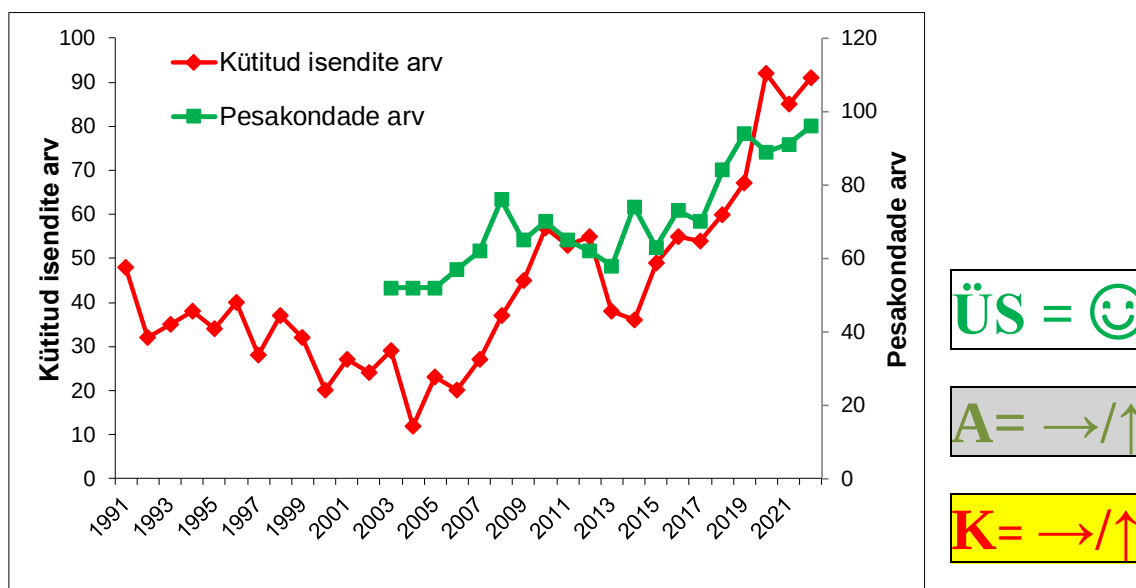
Järgnevalt on esitatud viimaste aastate seire tulemustest lähtuvad soovitusel.

- Eelmise aasta küttemistulemustega võrreldes võiks maakondlikku küttemismahtu mõningal määral tõsta vaid Põlva- ja Saare maakonnas. Kõige enam võiks küttemissurvet vähendada Harju- ja Pärnumaa kõrge kiskjate kontsentratsiooniga jahipiirkondade arvelt. Suurkiskjate (ilvese ja hundi) olemasolu ja rohkusega tuleks kindlasti arvestada ka teistes maakondades jahipiirkondade vahelise küttemismahu jaotusel.
- Jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele ära märkida soovituslik orienteeruv küttemismaht.
- 2023. aastal soovitame maakondliku küttemismahu lähtejaotuse koostamisel 1/3 maakondlikust küttemismahust jahipiirkondade vahel jaotada pindalapõhiselt, arvestades jahimaade pindalast maha suuremad lagerabad ja veekogud. Ülejäänud 2/3 jaotusel soovitame lähtuda jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttemissoovist, arvukushinnangu muutusest ja metskitsega seotud kahjude esinemisest 2023. kui ka

2022. aastal. Kuna kohalikud olud võivad olla kohati väga eriilmelised, siis tuleks sel moel tekitatud küttimismahu lähtejaotus kindlasti kriitiliselt üle vaadata ja teha sellesse ka suurkiskjate rohkusega arvestavad korrektuurid. Hirvlaste seirealadega kattuvate jahipiirkondade puhul soovitame arvestada ka konkreetse seireala pabulaloendustulemustega.

- Küttimissurve teravik tuleks 2023. aastal suunata kõrgema asustustihedusega ja oluliste metskitsega seotud liiklus- ja metsakahjustustega piirkondadesse, langetades samal ajal küttimissurvet madalama asustustihedusega piirkondades.
- Sokkusid ja kitsesid soovitame kütida ligilähedaselt võrdsel tasemel: üks kits ühe soku kohta. Eelnevate aastatega võrreldes olulisel määral küttimismahte langetades tuleks küttimissurvet proportsionaalselt vähendada mõlemast soost isendite küttimisel.
- Jahindusnõukogudel on soovitav rangeid küttimisstruktuurist kinnipidamise kohustusi jahipiirkonna kasutajatele mitte seada, sest see võib viia küttimisandmete tahtliku moonutamisele.
- Jätmaks suuremad võimalused looduslikuks valikuks soovitame metskitse jooksuajal juulis sokujahti mitte pidada.
- 2024. jahiaastal, enne 2024. aasta ulukiseire aruande ilmumist, jätkata metskitse küttimist käesolevas aruandes toodud soovitustest lähtuvalt.

KARU (*Ursus arctos*)

Karu küttimine aastatel 1991 – 2022 ning sama-aastaste poegade pesakondade arv aastatel 2004 - 2022.

The number of brown bear hunted in 1991 – 2022 (red line) and number of females with cubs of the year in 2004 – 2022 (green line).

- Sama-aastaste poegade emakarude arvuks saadi möödunud aastal 96, mis on siiani suurim. Üldarvukust saab möödunud suvel hinnata jätkuvalt vahemikus 900-950, arvukuse muutust aga kerges tõusutrendis olevaks.
- Pikemas ajaskaalas on karu arvukus ja levik väljendanud tõusutrendi viimased 15 aastat ning asurkonna seisundit võib pidada väga heaks.
- Karu tekitatud kahjustuste hulk mesindusele oli 2022. aastal võrreldes aasta varasemaga üle kahe korra väiksem. Kahjustatud mesitarude arv oli viimase nelja aasta madalaim. Tänavu kevadel oli kahjustuste hulk taas kahanenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga.
- Karusid kütiti kokku 91. Küttimissurve oli pisut alla 10%, viimane peaks praeguste teadmiste kohaselt olema lähedane või jääma pisut alla asurkonna potentsiaalsele juurdekasvumäära.
- Soovitame Keskkonnaametil määrata eeloleva hooaja karu küttimiskvoodiks 102 isendit, millest 6 jätta võimalike erakorraliste juhtumite (jahihooaja vältel ilmnevad probleemisendid) lahendamiseks.
- Soovitame vältida küttimist loodusmaastikus paiknevalt peibutusplatsilt ning valiklaskmist, mille eesmärgiks on suurema trofee saamine.

2022. aastal esitasid jahimehed kokku info 5360 karu vaatlusjuhtumi (2021. ja 2020. aastal vastavalt 5365 ja 4560), neist 1076 poegadega emakarude või poegade kohta. Sama-aastaste poegade vaatlusi tehti 476 (2021. ja 2020. aastal vastavalt 532 ja 477) ja üheaastaste poegade vaatlusi 600 (2021. ja 2020. aastal vastavalt 570 ja 331). Lisaks neile vaatlustele kaasati vaatlusandmete analüüsi 2023. aasta 1. märtsist 20. maini tehtud 278 aastaste poegadega emakaru vaatlust. Analüüsi tulemusel saadi kokku 96 erinevat sama-aastaste poegadega karu pesakonda, mis on praeguse seire perioodi (2003-2022) kõrgeim näitaja.

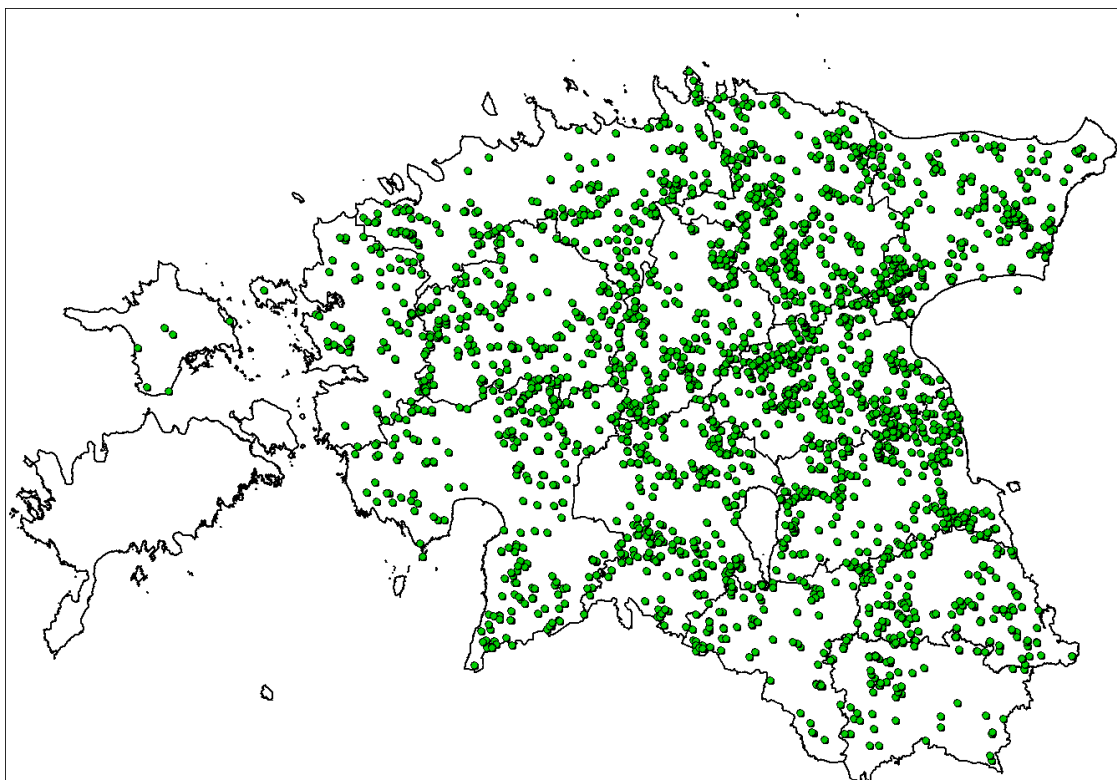
Pruunkaru pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.

Number of brown bear reproductions (females bears cubs-of-the-year) in 2013-2022

Maakond County	Pesakondade arv No. of females with cubs-of-the-year										Pesakondade arvu muutus 2021-2022 vr 2019-2020 Change in no. of females with cubs-of-the-year		Pesakondade arvu muutus 2021-2022 vr 2013-2014 Change in no. of females with cubs-of-the-year	
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022				
Harjumaa	8	8	3	9	8	4	6	5	9	9	+		+	
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=		=	
Ida-Virumaa	10	11	9	11	16	9	10	15	12	17	+		+	
Jõgevamaa	9	9	9	8	5	14	15	10	12	11	-		+	
Järvamaa	6	8	7	7	6	9	10	10	10	10	=		+	
Läänemaa	1	2	0	2	1	1	2	2	5	0	+		+	
Lääne-Virumaa	5	12	13	12	9	12	17	11	15	14	=		+	
Põlvamaa	5	3	3	8	3	4	4	2	5	2	+		-	
Pärnumaa	5	6	6	2	6	4	7	7	6	7	-		+	
Raplamaa	3	1	6	1	7	4	6	4	3	4	-		+	
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=		=	
Tartumaa	4	7	4	7	4	14	5	10	6	10	+		+	
Valgamaa	0	1	1	1	1	3	2	5	1	2	-		+	
Viljandimaa	1	5	2	5	4	6	9	6	6	8	-		++	
Võrumaa	1	1	0	0	0	0	1	2	1	2	=		+	
Kokku Total	58	74	63	73	70	84	94	89	91	96	=		+	

Jahihipirkonna kasutajate hinnang karu arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga, 2023. a arvukushinnangu suhteline muutus võrreldes 2022. ja 2014. a hinnanguga (%). *Hunters estimated changes in population size (in winter; post-harvest) - compared to previous season.*

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										2023/2022 muutus (%) Change in hunters estimation		2023/2014 muutus (%) Change in hunters estimation	
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023				
Harjumaa	+	+	-	=	-	=	+	+	+	=	-1,0		23,8	
Hiiumaa														
Ida-Virumaa	=	=	+	+	=	+	=	=	+	+	7,5		67,1	
Jõgevamaa	+	+	+	+	=	+	+	=	+	=	1,8		139,8	
Järvamaa	-	+	=	=	+	+	+	-	+	+	7,5		111,8	
Läänemaa	+	+	+	=	-	-	++	-	+	+	8,0		68,8	
Lääne-Virumaa	=	+	+	=	+	=	=	+	+	+	10,5		84,7	
Põlvamaa	=	+	=	-	+	+	-	+	+	=	-2,4		116,2	
Pärnumaa	+	-	+	-	+	=	+	+	+	-	-18,0		37,7	
Raplamaa	-	-	++	=	+	+	-	=	+	+	16,2		149,0	
Saaremaa					+	-								
Tartumaa	+	+	=	=	+	+	-	+	=	+	6,7		104,8	
Valgamaa	-	+	++	++	+	+	+	++	+	-	-46,5		850,0	
Viljandimaa	+	+	-	-	+	+	=	+	+	-	-6,9		56,7	
Võrumaa	-	-	-	-	+	++	-	++	+	++	63,6		125,0	
Kokku Total	=	+	+	=	+	+	+	+	+	=	2,1		89,2	

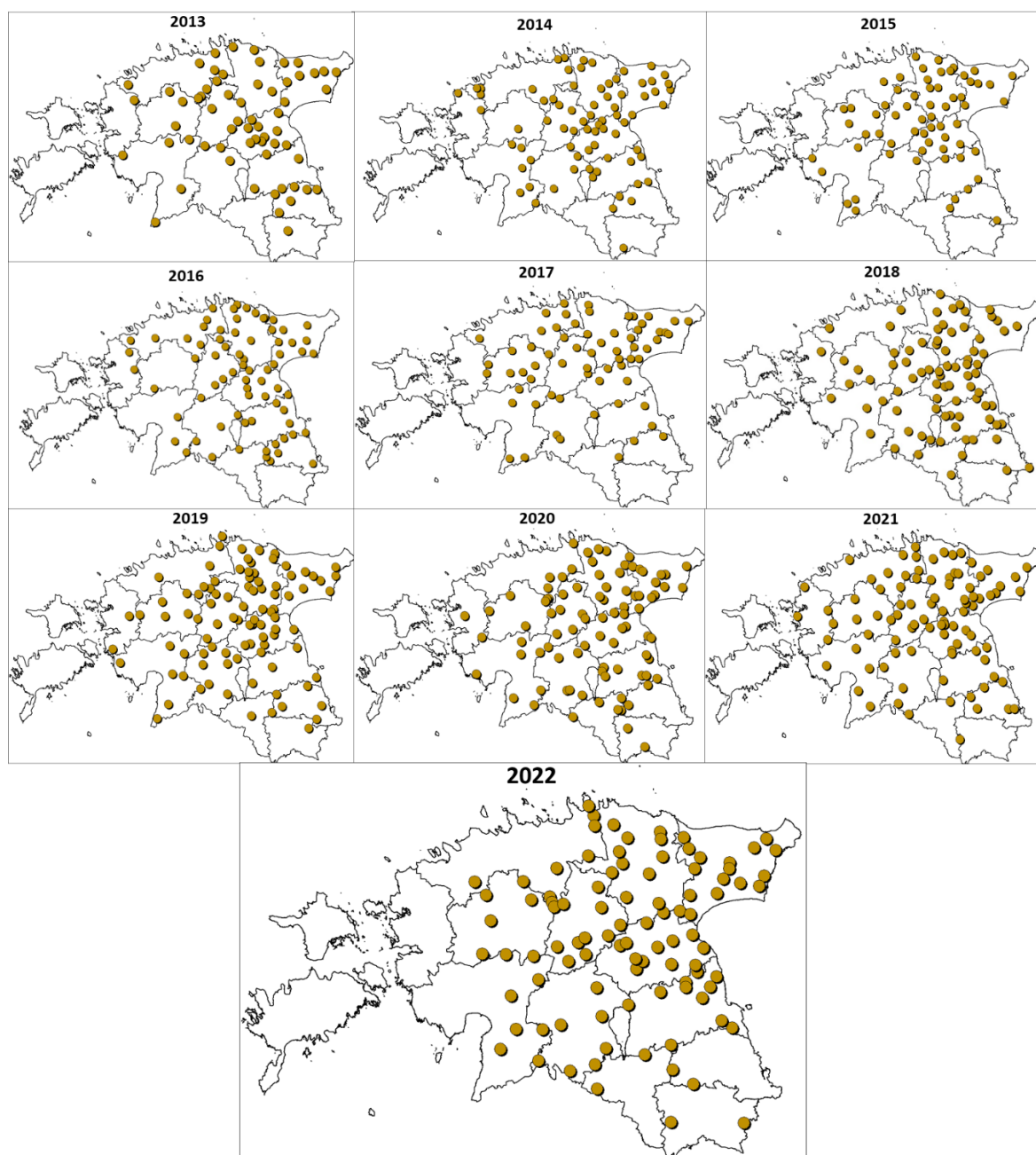

2022. aasta karuvaatlused. *Observations of brown bear in 2022 (n=5360).*

Karuvaatlusi esitasid 95% Mandri-Eesti jahipiirkondadest (2021. aastal samuti 95%), sealhulgas 100%-ga oli esindatud Ida-Viru-, Jõgeva-, Järva-, Põlva-, Pärnu ja Tartumaa. Karu-vaatlustega kaetuse jätkuvat kasvu pärssisid Läänemaa ja Viljandimaa, kus vaatlusi esitanud jahipiirkondade osakaal langes alla 90% sarnaselt Harju- ja Võrumaale. Viimases kahes on vaatluste esitajaid siiski 2021. aastaga võrreldes pisut enam. JAHISE kaudu esitati 2022. aastal 86% (2021., 2020. ja 2019. aastal vastavalt 83%, 75% ja 62%) vaatlustest, millest omakorda 71% (2021. ja 2020. aastal vastavalt 67 % ja 60%) oli varustatud fotodega (kokku 3277 fotot karudest või karu jälgedest). Niisiis on JAHISE kaudu karu vaatluste ja fotode esitamine jätkuvalt tõusutrendis, mis aina enam seire kvaliteeti tõstab. Siinkohal soovitame tungivalt ka neil viimastel 14% vaatluste tegijatest JAHIST kasutama hakata. Sellega paraneks seire algandmete maht, kvaliteet ja seire tulemused veelgi. JAHISse karu vaatluste sisestajatel palume aga täita hoolikalt kõik seal olevad antud vaatlust puudutavad väljad. Kuna andmete maht on juba väga suur, üle viie tuhande kirje, tuleb neid enne analüüsi sorteerida. Kui olulised väljad, näiteks poegade arv, on täitmata, jäävad need vaatlused antud valimist välja ning on seetõttu kasutud.

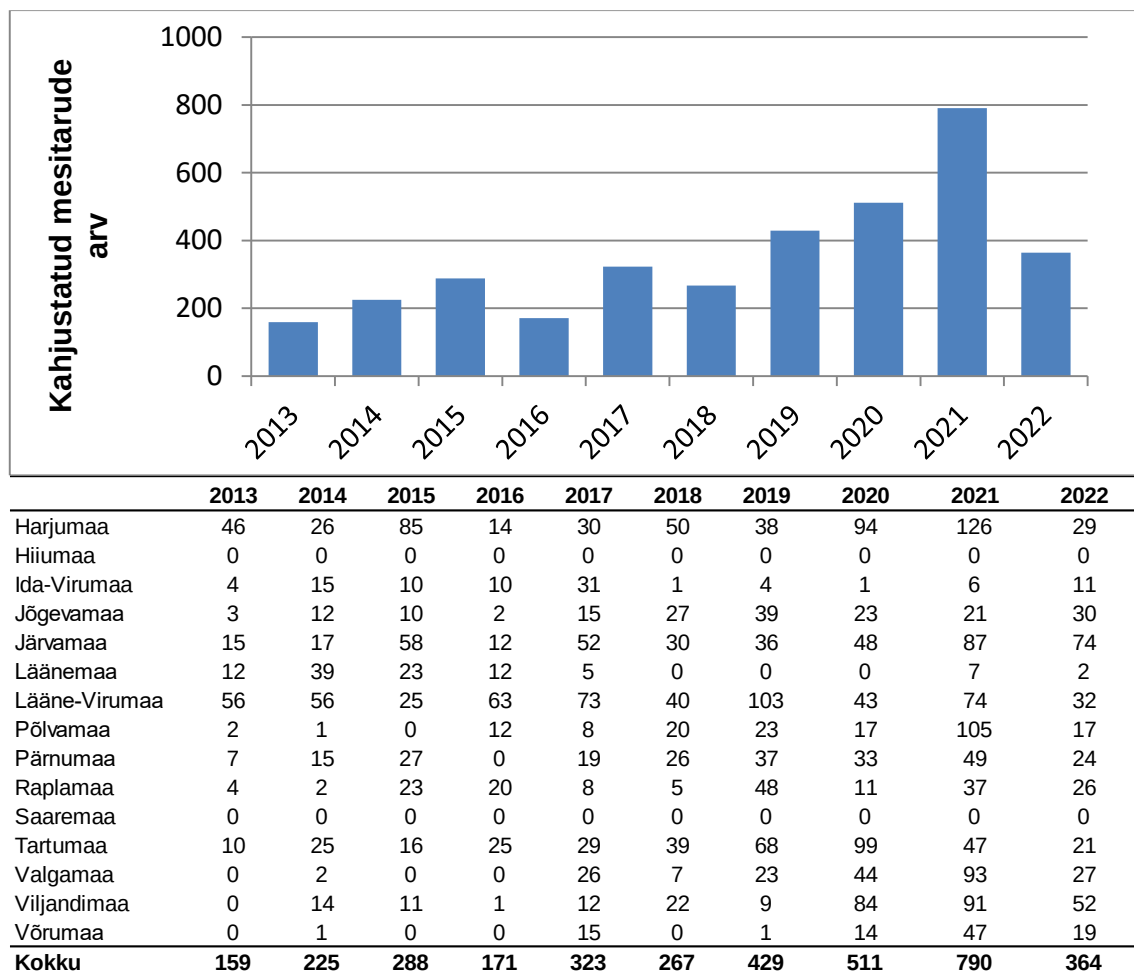
Pesakonna keskmine suurus oli 2,58 (aasta varem 2,48) ja nelja pojaga emakarude arv oli sarnaselt 2021. aastaga 13. Viie pojaga emakarusid oli aga koguni kaks (2021. aastal ei olnud

ühtegi). Karu populatsiooni üldarvukust võib Eestis 2022. aasta suvise seisuga hinnata siiski jätkuvalt 900-950 isendi suuruseks.

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2013 - 2022.
Female brown bears with cubs-of-the-year in 2013 – 2022.

2022. aastal oli karu kahjustatud mesitarude arv 2021. aastaga võrreldes üle kahe korra väiksem ning väiksem oli see ka viimase nelja aasta võrdluses. Enim kahjustusi oli Järva- ja Viljandimaal, eelmise aastaga võrreldes olid kahjustused kasvanud aga vaid Ida-Viru- ja Jõgevamaal. Päris puutumata ei jäänud mesilad aga taas üheski Mandri-Eesti maakonnas.

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2013 – 2022 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi). Number of beehives damaged by brown bear in 2013 - 2022.

Lisaks mesilakahjustustele hinnatakse ja kompenseeritakse omanikule riigi poolt karu tekitatud kahjustused kariloomadele ja silopallidele. Kui kariloomade murdmist karu poolt juhtub meil väga harva ning seda statistikat ei ole mõtet käesolevas aruandes esitada, siis lõhutud silorullide kogused on võrreldavad mesitarude omadega, mistõttu näitame edaspidi ka neid. 2021. aasta jäi sarnaselt rekordiliste mesilakahjustustele silma ka rekordiliste silopallide lõhkumistega. 2022. aastal lõhuti karude poolt silorulle võrreldes 2021. aastaga aga üle kolme korra vähem. Kuigi karu kahjustuste hulk on kahtlemata seotud karude arvukusega, mängivad siin väga olulist rolli ka muud tegurid, mis aastati suurel määral kõikuda võivad. Esmajoones on selleks loodusliku toidu rohkus ja mitmekesisus aga ka sobivate põllumajanduskultuuride saagikus ja kättesaadavus eeskätt karude sügisel nuumaperioodil. Kui karud on sügiseks saavutanud korraliku konditsiooni talve ja toiduvaese kevade üleelamiseks, kahaneb oluliselt ka vajadus mesitarude kallale minna. Teiseks on kindlasti olulised omaniku poolt kahjustuste ennetamiseks tarvitusele võetud abinõud ja riigipoolne tugi sellele. Kolmandaks tähtsaks teguriks on võimalikele

kahjustajatele suunatud küttime õnnestumine, kuna karusid kütitakse meil ju eeskätt kahjustuste ennetamiseks. Mesilakahjustuste tekitajateks on peamiselt noored karud, kelle energiavajadus on organismi aktiivse kasvu faasis täiskasvanute omast suurem ning kes karu asustustiheduse kasvuga seotult aina suureneva liigisisese konkurentsi tingimustes ja vähesema inimpelglikkuse tõttu enam asulate lähedusse satuvad. Samuti on silorullide kahjustajateks eeskätt noorloomad, kes kiletatud palle ka lihtsalt mängulustist lõhkuda võivad.

Lisaks riigi poolt kompenseeritavatele objektidele tekitavad karud olulisi kahjustusi ka põllukultuurides, eelkõige maisi-, kaera- ja nisupõldudes. Paraku puudub selle kohta igasugune statistika. Seda lisaks muule ka põhjusel, et võib olla väga keeruline hinnata, kui mitte võimatu, kui suur osa ühest või teisest põllust on rüüstatud karude ja kui suur osa metssigade poolt. Jahimehe võimalused põllukultuure karu eest kaitsta on märksa ahtamad, kui metssea eest.

Karu kahjustatud silorullide arv aastatel 2015 – 2022 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of silage rolls damaged by brown bear in 2013 - 2022.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	0	0	45	0	5	0	51	16
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	0	0	9	84	57	130	225	0
Jõgevamaa	0	0	0	10	0	0	0	0
Järvamaa	0	0	25	10	0	21	300	48
Läänemaa	33	0	19	17	0	20	76	0
Lääne-Virumaa	107	154	351	183	13	234	565	185
Põlvamaa	0	0	0	25	0	0	102	40
Pärnumaa	0	0	0	427	144	0	37	0
Raplamaa	0	0	63	48	4	39	96	72
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0
Tartumaa	0	0	30	22	0	0	0	9
Valgamaa	0	0	39	0	37	96	9	42
Viljandimaa	0	0	0	0	0	37	0	0
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0	0
Kokku	140	154	581	826	260	577	1461	412

Tänavu kevadel on samuti kõigis Mandri-Eesti maakondades mesilate ja/või silorullide kallal käidud, kuid märksa vähem kui eelneval kolmel aastal. Teistest eristub selgelt Järvamaa, kus kolmel viimasel aastal on karu kevadised ründed mesilatele olnud suurimad ning on aasta-aastalt kasvanud.

Karu tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti
2020-2023 kevadperioodil (andmed: Keskkonnaamet).
Brown bear damage cases in spring 2020-2023.

Maakond <i>County</i>	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 <i>Damage cases</i>			
	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	14	19	18	2
Hiiumaa	0	0	0	0
Ida-Virumaa	1	5	4	2
Jõgevamaa	2	4	9	7
Järvamaa	21	23	27	35
Läänemaa	0	1	2	3
Lääne-Virumaa	20	12	14	13
Põlvamaa	8	10	10	2
Pärnumaa	10	13	5	9
Raplamaa	1	17	7	6
Saaremaa	0	0	0	0
Tartumaa	27	3	13	7
Valgamaa	8	17	2	3
Viljandimaa	22	14	12	2
Võrumaa	2	6	4	6
Kokku	136	144	127	97

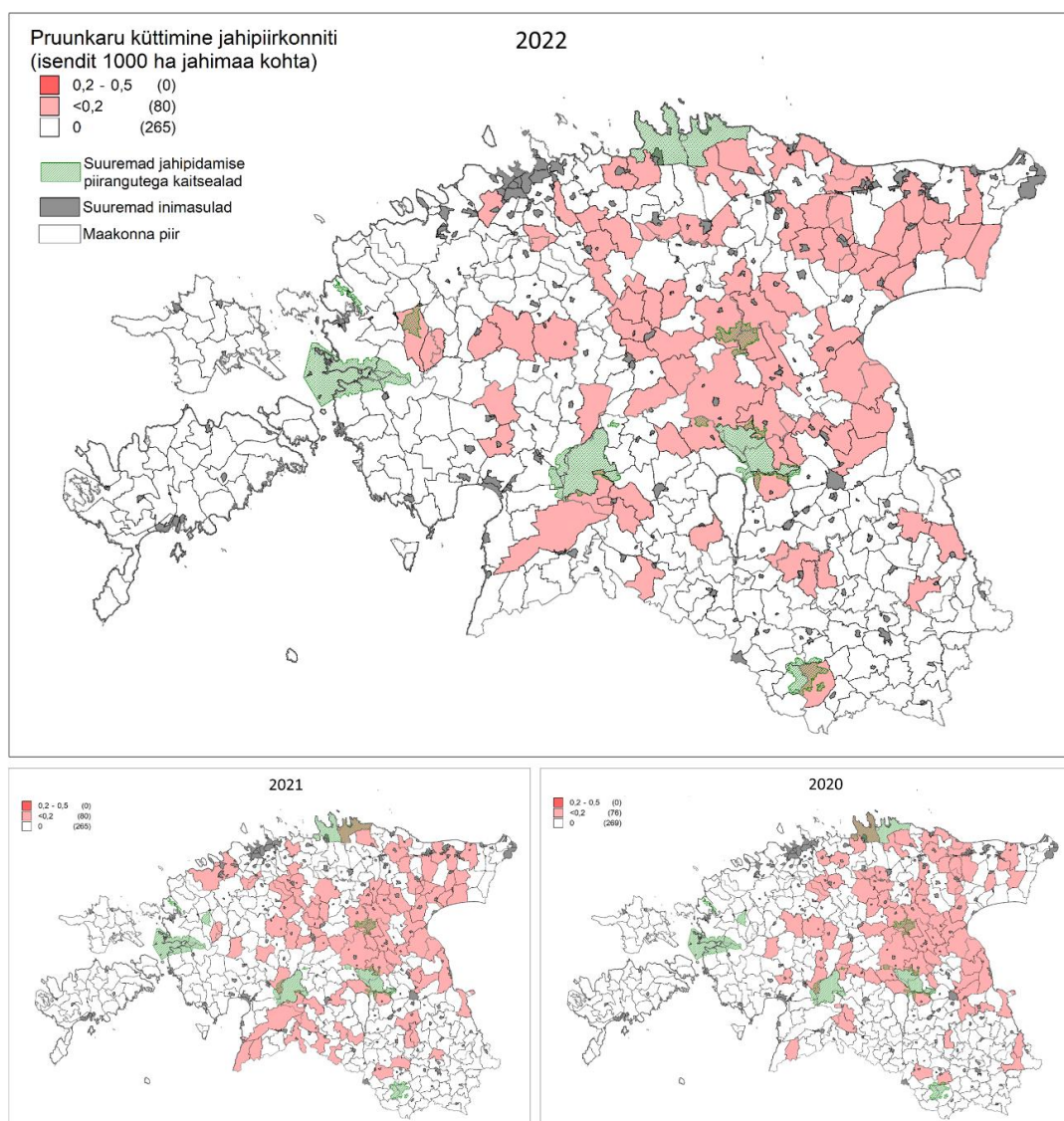
Karu küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting of brown bear in 2013-2022.*

Maakond <i>County</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>										2022/2021 muutus (%)	2022/2013 muutus (%)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	<i>Change in hunting bag</i>	<i>Change in hunting bag</i>
Harjumaa	4	5	8	6	7	9	5	6	8	12	50,0	200,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	7	8	9	8	10	13	12	9	11	13	18,2	85,7
Jõgevamaa	5	5	6	7	6	5	10	18	9	9	0,0	80,0
Järvamaa	4	4	5	7	4	5	7	10	11	12	9,1	200,0
Läänemaa	1	0	1	1	0	0	0	0	1	2	100,0	
Lääne-Virumaa	7	5	8	11	13	11	10	16	13	15	15,4	114,3
Põlvamaa	2	1	1	2	2	4	1	3	3	4	33,3	100,0
Pärnumaa	1	2	4	4	3	2	4	5	6	5	-16,7	400,0
Raplamaa	1	1	1	2	3	4	4	6	6	3	-50,0	200,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	5	4	5	6	4	4	9	9	6	7	16,7	40,0
Valgamaa	0	0	0	0	1	0	1	1	3	2	-33,3	+
Viljandimaa	1	1	1	1	1	3	4	8	7	6	-14,3	500,0
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0,0	+
Kokku Total	38	36	49	55	54	60	67	92	85	91	7,1	139,5

2022. aastal kütiti Eestis kokku 91 karu. Üleriigiline küttimissurve jäi viimastele seireandmetele tuginevalt pisut alla 10% (9,5%), mis tänaste teadmiste kohaselt jääb alla asurkonna praegusele juurdekasvupotentsiaalile.

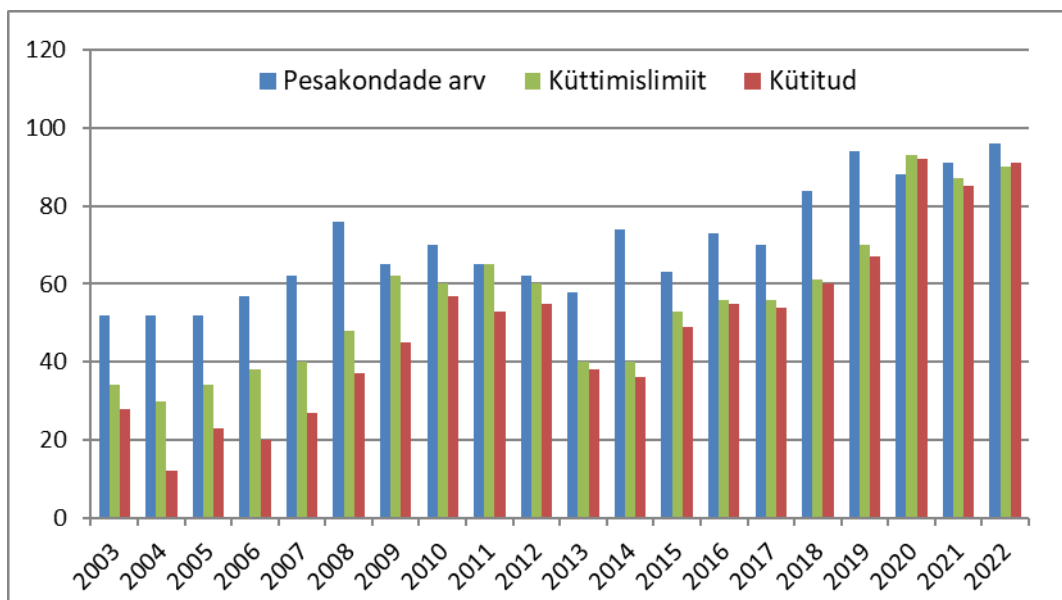
Samas, nagu varasemad kogemused näitavad, mõjutab järgmise aasta seire tulemusi üldisest küttimissurve märksa enam küttimissurve täiskasvanud emakarudele (kütitud täiskasvanud emakarude osakaal eelmisel aastal siginud emakarudest). Tänaste teadmiste kohaselt on asurkonna sigivate emakarude taastumisvõime 24-27%, ehk siis keskeltläbi neljandik

sigivatest emakarudest on esmassigijad. Kui 2021. aastal oli kütmissurve täiskasvanud emakarudele üsna madal 19%, millele järgnes 2022. aastaks signunud emakarude arvu kasv võrreldes 2020. aastaga, siis möödunud aastal oli kütmissurve täiskasvanud emakarudele siiani kõrgeim, 30,8%, mis tõenäoliselt kahandab tänavu signunud emakarude arvu umbes kümnendiku võrreldes 2021. aastaga, mil signunud emakarude arvuks saadi 91. Samas, kuna karude sigimisedukus on viimastel aastatel olnud väga hea, võib ka emakarude taastumisvõime olla siin prognoositust parem ning sel juhul me olulist langust ei pruugi täheldada. Igal juhul tuleb olla valmis selleks, et 2024. aastal võib tekkida vajadus asurkonna emakarude osa turgutada ja seda eeskätt Ida-Viru-, Järva- Põlva- ja Valgamaal, kus kütmissurve emakarudele oli erakordselt kõrge (60% või enam).

Pruunkaru kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.
 Hunting of brown bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

Karu asurkonna seisundit võib jätkuvalt pidada väga heaks. Kuna möödunud aastal oli siginud emakarude hulk siiani kõrgeim, samuti oli suurim ka pesakonna keskmine suurus, on tänavu iseseisvunud noori karusid rohkem kui varasematel aastatel. See lubab küttemiskvooti võrreldes varasemate aastatega mõnevõrra suurendada.

Karu pesakondade (ema sama-aastaste poegade) arv, lubatud küttemiskvoot ja kütitud isendite arv aastatel 2003-2022.

Number of female brown bears with cubs-of-the-year (blue), hunting quota size (red) and number of hunted individuals (green) in 2003-2022.

Küttemissetpanek

Järgnev küttemissetpanek on koostatud eelkõige abiks Keskkonnaametile karu küttemismahu ja selle ruumilise jaotuse määramisel. Ettepanekut arutati ka 21.06.2023 toimunud suurkiskjate koostöökogu koosolekul, kus see osaliste toetuse pälvis. Küttemissoovitus, mis sisaldab karu küttemiskvooti (maksimaalselt lubatavat küttemismahtu) ja selle jaotust maakondade lõikes, on koostatud lähtuvalt järgnevast:

- säilib asurkonna soodne looduskaitseline seisund;
- jätkub karu levikuala lõuna- ja läänesuunaline laienemine;
- küttemise eesmärk on eeskätt kahjustuste ennetamine.

Küttemissetpaneku koostamisel on lähtutud eelkõige järgmistest näitajatest:

- karu asustustihedus ja selle muutused pesakondade arvu põhjal;
- varasemate aastate küttemissurve, sealhulgas täiskasvanud emakarude küttemissurve, ja selle mõju;
- karu tekitatud kahjustuste hulk ja levik eeskätt eelmisel aastal ja tänavu kevadel.

Soovitame 2023. aasta küttemiskvoodiks määrata maksimaalselt 102 isendit. Neist põhiosa, kuni 96 isendit, võiks jaotada maakonniti ning 6 jätta reservi võimalike erakorraliste juhtumite puhuks, milleks võib esmajoones olla probleemisendite ilmumine jahiaja vältel piirkondades, kus küttemiskvooti ei ole/on otsas.

Järgnevas tabelis on välja toodud ettepanek küttemiskvoodi põhiosa jaotuseks maakonniti.

Soovituslik karu küttemiskvoodi jaotus aastaks 2023.
Recommended bear hunting quota for 2023.

Maakond	Kvoot
<i>County</i>	<i>Quota</i>
Harju	11
Ida-Viru	15
Jõgeva	13
Järva	13
Lääne	1
Lääne-Viru	16
Põlva	2
Pärnu	5
Rapla	3
Tartu	8
Valga	1
Viljandi	7
Võru	1
Kokku	96

Antud kvoodi täitumise korral oleks prognoositav keskmine küttemissurve asurkonnale ~10% sellest suurem eelkõige karu tuumikalal (Ida-Viru, Jõgeva, Järva, Lääne-Viru maakonnad) ning väiksem servaaladel.

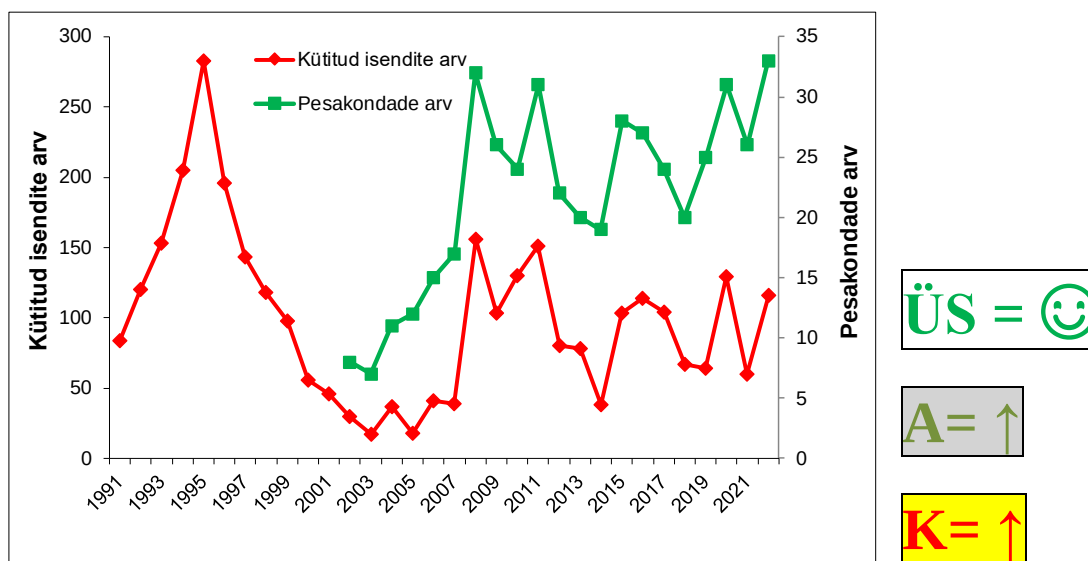
Reservi jäetavast kvoodi osast loa väljaandmist peaks iga üksikjuhtumi puhul eraldi kaaluma, arvestades sealhulgas ka piirkondlikku paiknemist. Leviku servaalal on nimelt kohalik asurkond üle küttemise suhtes väga kergesti haavatav, mistõttu peaks seal ka kahjustusi märksa enam taluma kui leviku tuumikalal.

Lisaks sellele soovitame veel järgnevat:

- ebatavaliselt julge käitumisega isendid tuleks kütida esmajärjekorras;
- korduvate oluliste kahjustuste olemasolu korral tuleks vähemalt osa maakonna limiidist suunata eraldi kahjustuspiirkondadesse, arvestades eriti 2022. aasta juunis ja juulis tehtud kahjustustega. Loa eraldamisel tuleks kindlasti hinnata ka kahjustuste ennetusmeetmete olemasolu;

- seoses karu madala asustustiheduse ja kohaliku asurkonna kerge haavatavusega (varasematel aastatel toimunud täiskasvanud emakarude üle kütmine) ei tohiks ilma erilise põhjusega lubada karu kütida Harjumaa lääneosas Nissi ja Padise jahipiirkondades ning Läänemaa põhjaosas Linnamäe, Nõva, Palivere, Riguldi, Risti ja Variku jahipiirkondades. 2021. aastal antud sarnast soovitus ei rati, mille tulemusel kütiti ära üks selle piirkonna üksikutest (kui mitte ainus) täiskasvanud emakarudest.
- Loa olemasolul arvestada, et kütamise eesmärk on kahjustuste ennetamine. Seetõttu soovitame vältida kütimist loodusmaastikus paiknevatelt peibutusplatsidelt, vaid teha seda eelkõige kahjustuskohal või potentsiaalsel kahjustuskohal, näiteks mesila juures või viljapõllul. Samuti soovitame kütida eeskätt üksikuid noori karusid ning vältida valiklaskmist suurema trofee saamise nimel.

HUNT (*Canis lupus*)

Hundi küttimine aastatel 1991 – 2022 ning kutsikatega karjade arv.

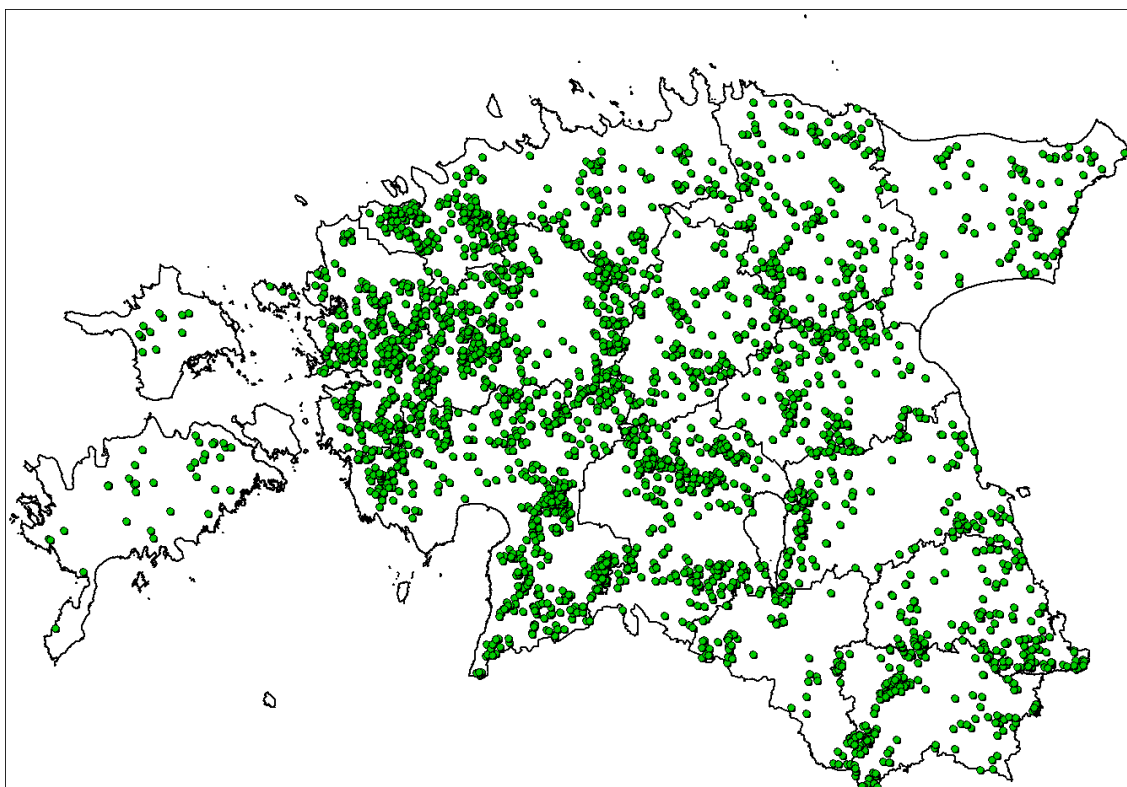
The number of wolf hunted in 1991 – 2022 (red line) and number of reproductive packs (green line).

- Hundi kutsikatega karju oli 2022. aasta sügisel 33, neile lisaks kolm Läti Vabariigi territooriumil Eesti piiri läheduses. Üldarvukus oli sügisel tõenäoliselt vahemikus 300-330 ning tänavu kevadel vahemikus 150-170 isendit.
- Võrreldes 2021. aastaga oli hundi arvukus oluliselt kasvanud ning seda peaasjalikult ülemöödunud jahihooajal toimunud tagasihoidliku küttimise tulemusel.
- Hundi tekitatud kahjustuste hulk oli koos arvukuse tõusuga taas kasvanud, murtud kariloomade arv jäi siiski tuhandest pisut allapoole.
- Hunte kütiti kokku 116 isendit, lõplikuks küttimiskvoodiks oli 124. Tänavu kevadel oli kahjustusjuhtumeid eelmise aasta sama ajaga võrreldes märksa enam, olles üsna lähedal 2020. aasta rekordtasemele.
- Möödunud aasta populatsiooni juurdekasv oli pikaajalise keskmise juures. Sõltuvalt tänavusest juurdekasvumäärast prognoosime pesakondade arvu tänavu sügiseks vahemikku 29-36.
- Soovitame kaaluda hundijahi põhiosa alguse edasilükkamist kuu aja võrra 1. detsembrile, olulistes kahjustuskolletes võiks aga küttimisega alustada 1. oktoobrist.

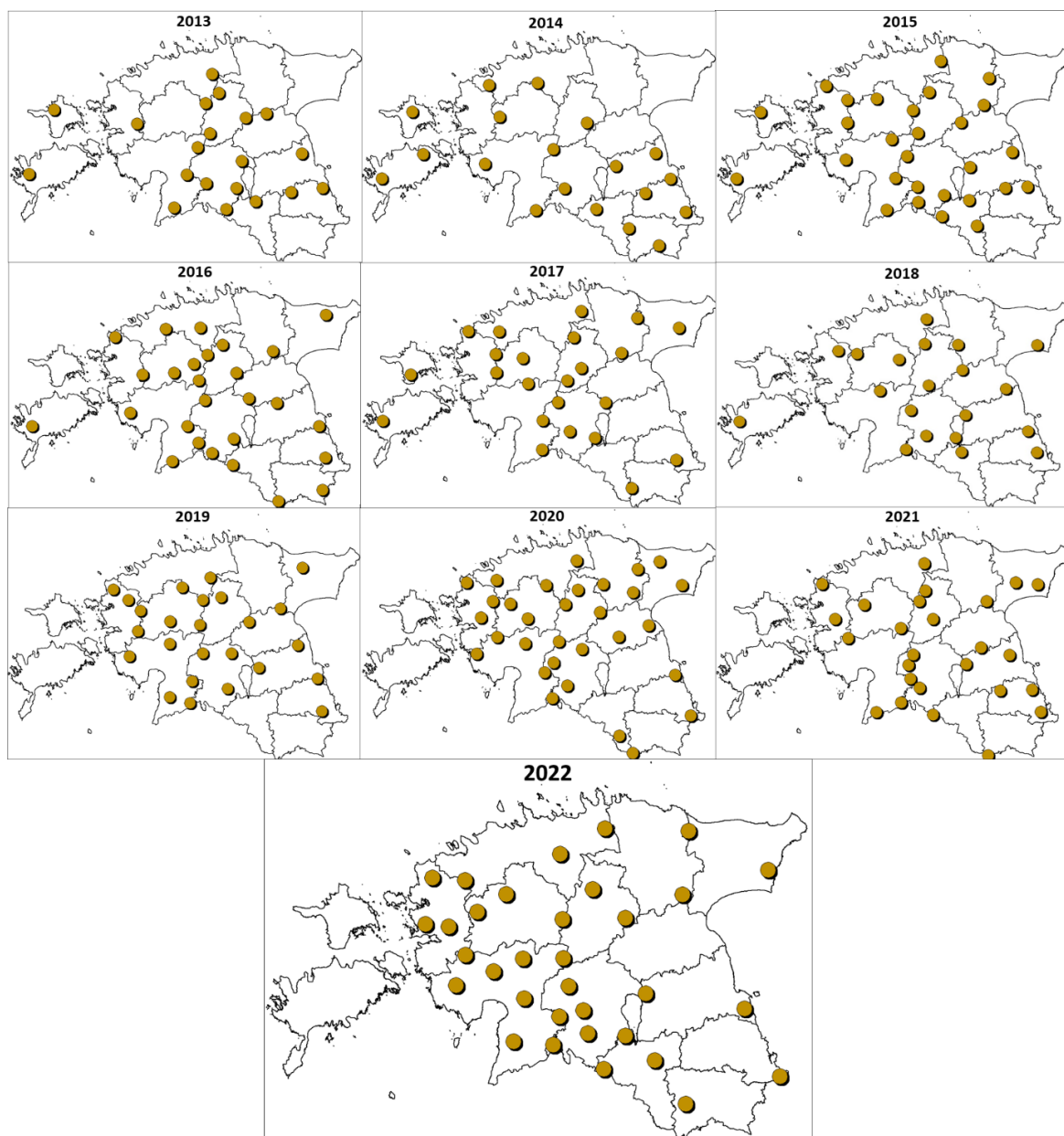
Hundi pesakondade arv ja selle muutused viimasel kümnel aastal.
Number of wolf reproductive packs in 2013 - 2022.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive packs</i>										Pesakondade arvu muutus 2022/2021	Pesakondade arvu muutus 2022/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	<i>Change in no. of reproductive packs</i>	<i>Change in no. of reproductive packs</i>
Harjumaa	2	2	1	2	2	2	2	3	1	3	+	+
Hiiumaa	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	=	-
Ida-Virumaa	0	0	0	1	1	1	1	3	2	1	-	+
Jõgevamaa	1	0	1	1	0	1	2	3	1	0	-	-
Järvamaa	3	1	2	3	3	2	2	3	3	3	=	=
Läänemaa	1	0	3	2	3	1	3	3	2	3	+	+
Lääne-Virumaa	0	0	2	1	2	1	0	2	1	2	+	+
Põlvamaa	2	2	2	1	1	2	1	2	3	1	-	-
Pärnumaa	3	3	4	4	3	2	5	4	3	8	+	+
Raplamaa	0	1	2	3	1	1	3	2	2	2	=	+
Saaremaa	1	2	1	1	1	1	0	0	0	0	=	-
Tartumaa	1	3	2	2	1	3	3	0	2	2	=	+
Valgamaa	2	0	3	1	0	0	0	1	1	2	+	=
Viljandimaa	3	2	4	3	3	3	3	4	4	5	+	+
Võrumaa	0	2	0	2	2	0	0	1	1	1	=	+
Kokku <i>Total</i>	20	19	28	27	24	20	25	31	26	33	+	+

Hundi vaatlusi edastati jahimeestelt kokku 3865 (2021. ja 2020. aastal vastavalt 2935 ja 3041), mis hõlmas 93% Eesti jahipiirkondadest (2021. ja 2020. aastal vastavalt 91% ja 77%). Saja protsendiliselt sai vaatlustega kaetud Jõgeva, Järva, Lääne ja Tartu maakonnad, selgelt puuduliku, alla 90% katvusega jahipiirkondade osas jäid aga Hiiumaa ning Valga-, Viljandi- ja Võrumaa.

2022. aastal tehtud hundi vaatlused. *Wolf observations in 2022 (n=3865).*

Hundi pesakonnad aastatel 2013 - 2022. *Wolf reproductions in 2013 - 2022.*

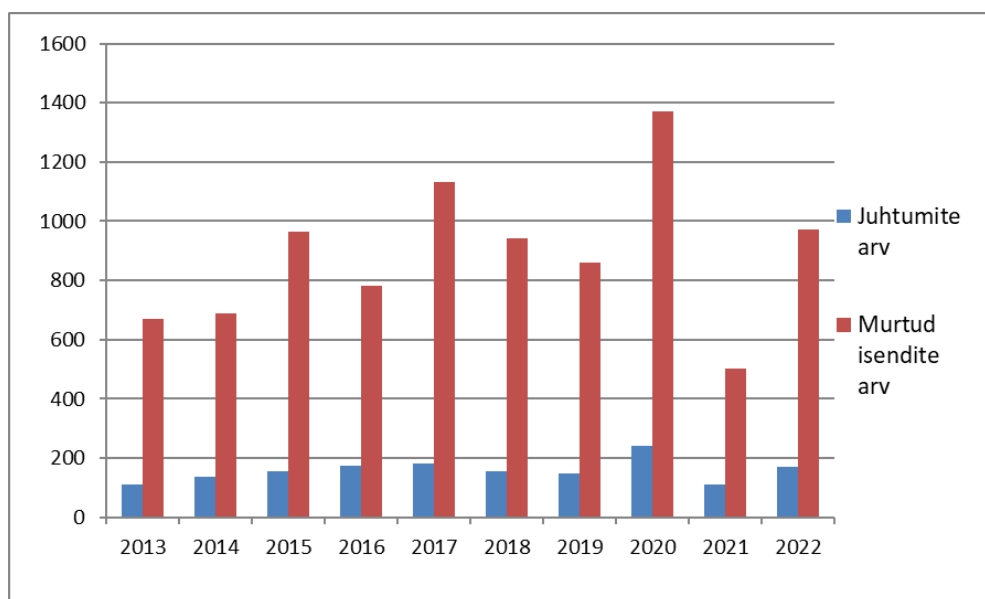
Seire käigus kogutud vaatluste ning küttimisinfo põhjal oli 2022. aasta sügisel Eestis kokku 33 hundi pesakonda (hundikarja, kus sündisid kutsikad). Lisaks neile jäi veel kolme karja tuumikalad Läti poole Eesti piiri lähedusse ning nendest karjadest kütiti osa isendeid ka Eestis. Hundi möödunud aasta juurdekasv oli pikaajalise keskmise tasemel ning pesakondade arv jäi sügisel enne jahihooaega esitatud küttimisettepanekus prognoositu (32-34 pesakonda) piiresse. Ruutloenduse jäljendeiks on ainus näitaja teiste hulgas, millest võib arvukuse langust välja lugeda, kuid vähearvukate liikide, nagu seda on hunt, puhul ei ole see kindlasti näitaja, mille alusel mingeid olulisi järeldusi teha saaks.

Jahipiirkonna kasutajate hinnang hundi arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2014-2023 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in wolf abundance and winter track index in 2014-2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)												Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)											
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Harjumaa	+	-	-	+	+	-	++	-	-	++			0,06	0,01	0,04	0,01	0,11	0,05		0,04	0,03	0,05		
Hiiumaa	++	--	++	=	+	-	-	-	-	-							0,09	0,00		0,00	0,00	0,00		
Ida-Virumaa	=	+	=	+	++	-	+	-	+	-			0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,02	0,05	0,06	0,10	0,00		
Jõgevamaa	++	-	+	=	-	-	++	++	-	-				0,03	0,11		0,25	0,18		0,30	0,07	0,02		
Järvamaa	-	=	+	+	+	-	+	+	-	+			0,07	0,12	0,15	0,14	0,20	0,07	0,28	0,12	0,18	0,07		
Läänemaa	++	=	++	+	=	-	-	++	+	+				0,13	0,31	0,19	0,22	0,13		0,08	0,19	0,30		
Lääne-Virumaa	-	+	+	+	-	-	++	=	+	=			0,00	0,00	0,00	0,02	0,01	0,02		0,02	0,03	0,02		
Põlvamaa	-	+	=	+	-	+	+	-	+	-					0,08	0,02	0,07	0,34		0,14	0,25	0,09		
Pärnumaa	=	=	-	+	=	-	+	+	-	+					0,06	0,06	0,02	0,07	0,07	0,16	0,12	0,12		
Raplamaa	-	+	+	+	-	+	=	+	-	+			0,03		0,13	0,20	0,18	0,04	0,07	0,09	0,09	0,19		
Saaremaa	++	++	-	-	-	+	-	++	-	+			0,00			0,03	0,01	0,00		0,01	0,01	0,00		
Tartumaa	-	++	-	-	+	+	+	=	=	-			0,09	0,03	0,04	0,10	0,09	0,07	0,03	0,07	0,07			
Valgamaa	-	++	-	=	=	=	+	=	=	-				0,10	0,08	0,14	0,03	0,02	0,04	0,01	0,07			
Viljandimaa	=	+	-	=	=	=	-	+	+	+				0,07	0,17	0,06	0,16	0,16	0,13	0,09	0,12			
Võrumaa	++	-	-	+	=	-	++	+	-	+			0,09	0,05	0,10	0,10	0,03	0,00	0,17	0,24	0,08			
Kokku Total	+	+	=	+	=	-	+	+	=	+			0,04	0,04	0,06	0,09	0,09	0,08	0,09	0,09	0,10	0,07		

Võrreldes 2021. aastaga oli hundi murtud kariloomade arv pea kahekordistunud, jäädes siiski alla 2017. ja 2020. aasta taseme ehk siis pisut alla tuhande isendi. Kõrgeim murdmise määr oli juba kolmandat aastat järjest Raplamaal, üsna oluliselt olid kahjustused suurenenud ka Harju, Järva, Lääne-Viru ja Võru maakondades. Kahjustused puudusid täielikult Ida-Viru- ja Hiiumaal. Samuti suurenes taas koerte murdmise huntide poolt – kui 2021. aastal oli Keskkonnaameti akteeritud koerte murdmise juhtumeid 5, siis möödunud aastal 16, neist enamus Harjumaal.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite ja murtud kariloomade arv aastatel 2013 – 2022 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi).

Number of wolf damage cases (blue) and killed livestock (red) in 2013 - 2022 in Estonia.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, murtud lambad ja veised maakonniti aastatel 2017 – 2022 (andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi). *Number of wolf damage cases, killed sheep and killed cattle by counties in 2017 - 2022.*

Maakond County	Murdmisjuhte Damage cases						Murtud lambaid Killed sheep						Murtud veiseid Killed cattle					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Harjumaa	17	5	30	37	10	37	42	14	182	139	58	115	0	1	1	2	2	3
Hiiumaa	8	3	3	0	0	0	56	43	38	0	0	0	0	2	0	0	0	0
Ida-Virumaa	0	2	7	14	0	0	0	14	25	75	0	0	0	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	0	0	0	8	2	2	0	0	0	2	1	7	0	0	0	1	0	0
Järvamaa	14	16	13	18	6	12	117	69	82	62	75	117	0	1	0	5	0	3
Läänemaa	1	24	10	10	9	2	0	144	51	103	48	17	1	9	2	0	0	0
Lääne-Virumaa	3	6	1	12	5	17	6	37	5	47	30	158	0	0	0	2	1	0
Põlvamaa	1	8	6	13	2	7	1	54	37	137	6	56	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	23	16	10	25	7	13	106	21	66	94	25	17	4	2	2	14	2	9
Raplamaa	43	24	35	75	32	45	257	78	152	527	123	252	4	5	6	1	1	5
Saaremaa	15	11	8	3	0	1	214	224	43	1	0	1	0	0	2	16	0	0
Tartumaa	3	10	5	3	3	5	5	28	85	35	6	12	0	1	0	0	0	0
Valgamaa	14	8	5	2	1	2	40	60	31	4	6	4	0	0	0	0	0	1
Viljandimaa	15	21	11	16	23	19	105	100	21	57	75	95	0	2	6	3	12	5
Võrumaa	26	3	4	6	10	9	172	33	24	43	28	95	1	0	0	0	4	0
Kokku (Total)	183	157	148	242	110	171	1121	919	842	1326	481	946	10	23	19	44	22	26

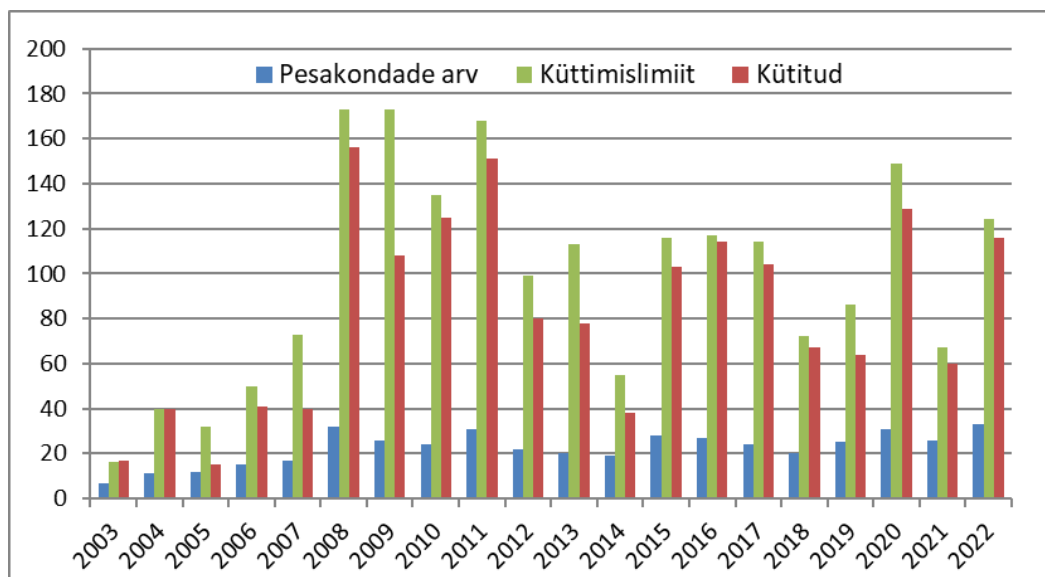
Tänavu kevadel on olnud hundi tekitatud kahjustusjuhtumeid umbes kaks korda enam kui kahel eelneval aastal ning üsna lähedal sellele, mis toimus 2020. aasta kevadel. Enim juhtumeid on taas Raplemaal (järgneb Harju- ja Võrumaa) ja murdmised toimuvad jätkuvalt eeskätt neis lambafarmides, mille omanikel on ebapiisav motivatsioon kahjusid ennetada. Koerte murdmisi huntide poolt on tänavu 1. märtsist alates olnud juba viis. Praegust seisust jälgides on üsna tõenäoline, et tänavu murtakse huntide poolt taas üle tuhande karilooma, sagenevad negatiivsed meediakajastused ning hundi mainele mõjub see kindlasti halvasti. Ebasoodus avalik arvamus on aga kõige suurem ohutegur tema soodsa looduskaitse seisundi säilitamisel.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv maakonniti 2020-2023 kevadperioodil (andmed: Keskkonnaamet). *Wolf damage cases in spring 2020-2023.*

Maakond County	Kahjustusjuhte 1.03- 20.06 Damage cases			
	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	10	0	6	8
Hiiumaa	0	0	0	0
Ida-Virumaa	5	0	0	0
Jõgevamaa	1	2	0	0
Järvamaa	1	1	2	3
Läänemaa	3	5	0	1
Lääne-Virumaa	2	1	2	1
Põlvamaa	2	0	1	3
Pärnumaa	9	2	1	5
Raplamaa	17	0	12	17
Saaremaa	0	1	0	0
Tartumaa	1	1	0	0
Valgamaa	0	0	1	4
Viljandimaa	5	8	0	3
Võrumaa	1	1	2	6
Kokku (Total)	57	22	27	51

Möödunud hooajal kütiti kokku 116 hunti, lõplikust küttemiskvoodist 124 jäi 8 luba realiseerimata. Välja andmata jäid hundi küttemisettepaneku 3. osas soovitatud veel 9 isendi küttemise load. Liikluses hukkus jahindusstatistika järgi 4 isendit.

Kogutud bioproovide põhjal on teada, et ära kütiti vähemalt 7 poeginud emaslooma (karja juhtemased). Lisaks neile võib vanuse põhjal oletada (emakaproove ei esitatud) veel kahe juhtemase küttemist. Lisaks neile kütiti veel 7 emaslooma, kelle kohta bioproove ei esitatud. Kindlasti sai hukka kaks juhtema Järva (Kõrvemaa jp) ning üks Harju (Tammiku jp), Jõgeva (Põltsamaa jp), Lääne-Viru (Rägavere jp), Pärnu (Lõpe jp) ja Võru (Antsla jp) maakondades ning vanuse järgi otsustades tõenäoliselt ka Põlva (Räpina jp) ja Valga (Laatre jp) maakondades. Mainitud piirkondades on tänavuse juurdekasvu võimalus märksa väiksem kui nende hundikarjade aladel, kus juhtemased alles jäid. Nõutavate bioproovide kogumist ja edastamist peaks siiski võtma täie tõsidusega, praegusel tasemel materjali hulk ja kvaliteet ei luba neid ikka veel tõsiseltvõetavalt kasutada asurkonna seisundi muutuste hindamisel ja juurdekasvu prognoosimisel.

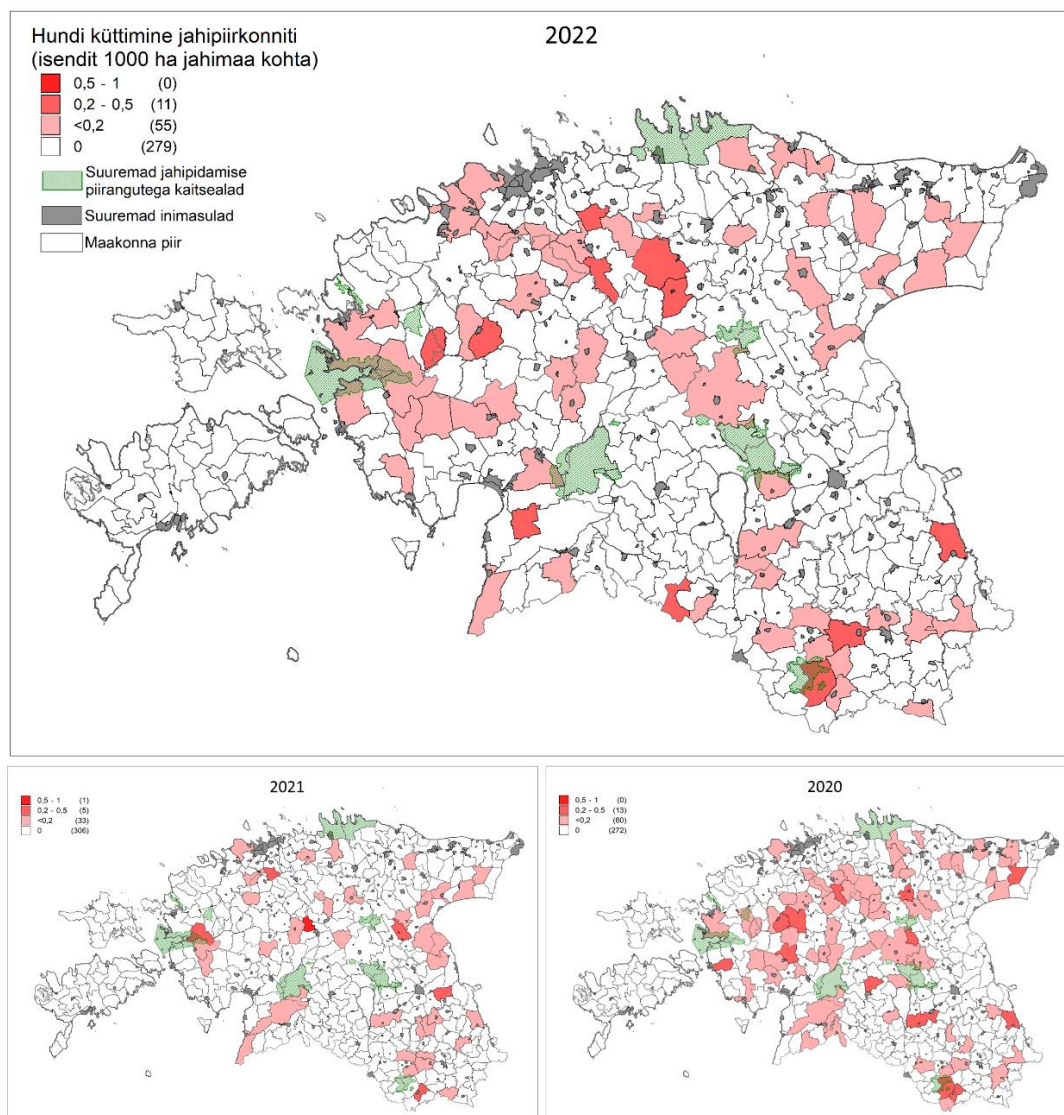

Hundi pesakondade arv, lubatud küttemislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2022.

Number of wolf reproductions (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2022.

Hundi küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal. *Hunting bag of wolf in 2013 - 2022.*

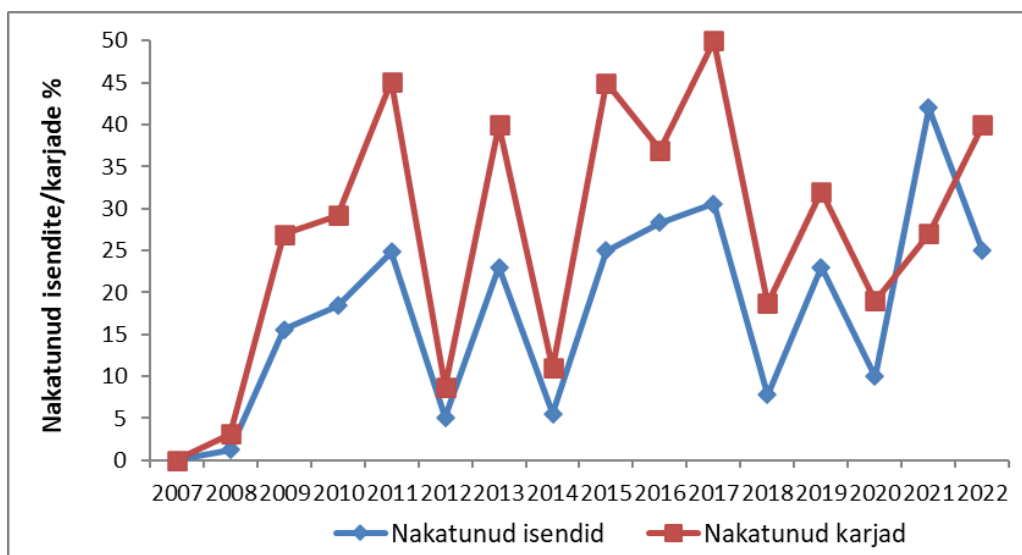
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	12	4	8	17	7	6	3	10	5	16	220,0	33,3
Hiiumaa	5	3	8	1	4	0	0	0	0	0		-100,0
Ida-Virumaa	1	0	2	4	0	3	5	11	5	6	20,0	500,0
Jõgevamaa	4	0	2	3	2	0	3	4	5	3	-40,0	-25,0
Järvamaa	17	0	14	18	10	10	9	9	9	12	33,3	-29,4
Läänemaa	2	1	10	6	15	6	3	8	6	12	100,0	500,0
Lääne-Virumaa	4	0	2	3	4	3	2	15	1	6	500,0	50,0
Põlvamaa	7	4	5	8	3	3	4	8	5	5	0,0	-28,6
Pärnumaa	6	2	9	9	10	12	10	21	5	18	260,0	200,0
Raplamaa	1	3	11	15	11	11	15	20	6	11	83,3	1000,0
Saaremaa	7	9	7	5	7	1	0	0	0	0		-100,0
Tartumaa	3	3	6	8	6	6	4	4	6	3	-50,0	0,0
Valgamaa	3	0	8	4	3	3	0	2	0	6	+	100,0
Viljandimaa	3	0	6	9	7	0	3	7	0	0		-100,0
Võrumaa	3	9	5	4	15	3	3	10	7	18	157,1	500,0
Kokku Total	78	38	103	114	104	67	64	129	60	116	93,3	48,7

Hundi küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

2022. aastal oli kärntõve levik hundi asurkonnas üsna sarnane 2021. aastaga – kütitud kärntõve tunnustega isendite osakaal oli küll väiksem, kuid tõve levik laienenud. Küll tuleb taas mainida, et varasemate aastate kärntõve leviku ja juurdekasvunäitajate vahel ei ole seost märgata, mistõttu ei saa seda olemasolevatele teadmistele tuginevalt oluliseks suuremusteguriks pidada.

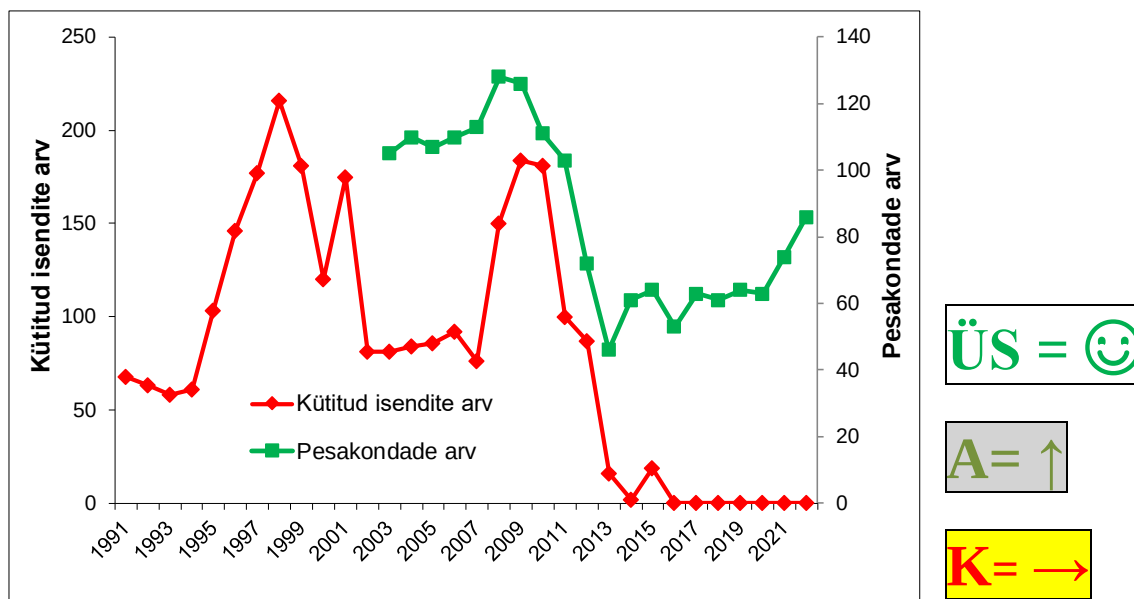
Kärntõvega nakatunud hundipesakondade ja nakatunud huntide osakaal kütitud/hukkunud isendite hulgast aastatel 2007 - 2022.

Proportion of packs infected by sarcoptic mange (red) and proportion of infected individuals among hunted/perished wolves (blue) in 2007 - 2022.

Pikema aja keskmisena on hundi asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär (aastane juurdekasv võrreldes eelneva aasta sügisese arvukusega) olnud 40% juures. Möödunud aasta kütimissurve oli umbes 35%, mille juures keskmise juurdekasvumäära säilimise korral kasvaks arvukus umbes 10% ehk siis umbes 36 pesakonnani. Samas on varem hundi kõrge arvukuse aastatele järgnevalt olnud juurdekasv keskmisest tagasihoidlikum, ehk siis jahiväline suuremus on olnud suurem. Juhul, kui hundi juurdekasv oleks tänavu keskmisest 10% madalam, jääks tänavune arvukus eelmise aastaga samale tasemele. Kui juurdekasv oleks aga keskmisest 20% madalam, nagu see oli eelmise hundi kõrgseisu järgselt 2021. aastal, toimuks arvukuse kerge langus pisut allapoole 30 pesakonna piiri. Milline stsenaarium neist käiku läheb, selgub aga jahihooaja alguseks ning täpsustub selle jooksul. Hundi detailne kütimissoovitus esitatakse aruande lisana sügisel enne jahihooaja algust. Soovitame kaaluda hundi jahiaja muutmist: alustada jahi põhiosaga 1. detsembrist ning jahiga probleemaladel kahjustuste ennetamise eesmärgil 1. oktoobrist. Antud muudatus kontsentreeriks hundijahi põhiosa enam lumega perioodile, mis tähendab juhuslike laskmiste

vähennemist ning suunatud hundijahi osakaalu suurenemist. Lumele jäävate jälgede abil on võimalik vajadusel teha ka valikulist küttemist. Samas oleks novembrikuu oluline aeg info kogumiseks käimasoleva aasta pesakondade kohta, mistõttu saaks küttemislimiit olema kuu aega varem koostatust märksa adekvaatsem ja eesmärgipärasem. Oktoobrist alates võiks aga küttemist alustada neil aladel, kus on ilmnenud olulised kahjustused ning kus huntide olemasolu on alati probleeme tekitanud.

ILVES (*Lynx lynx*)

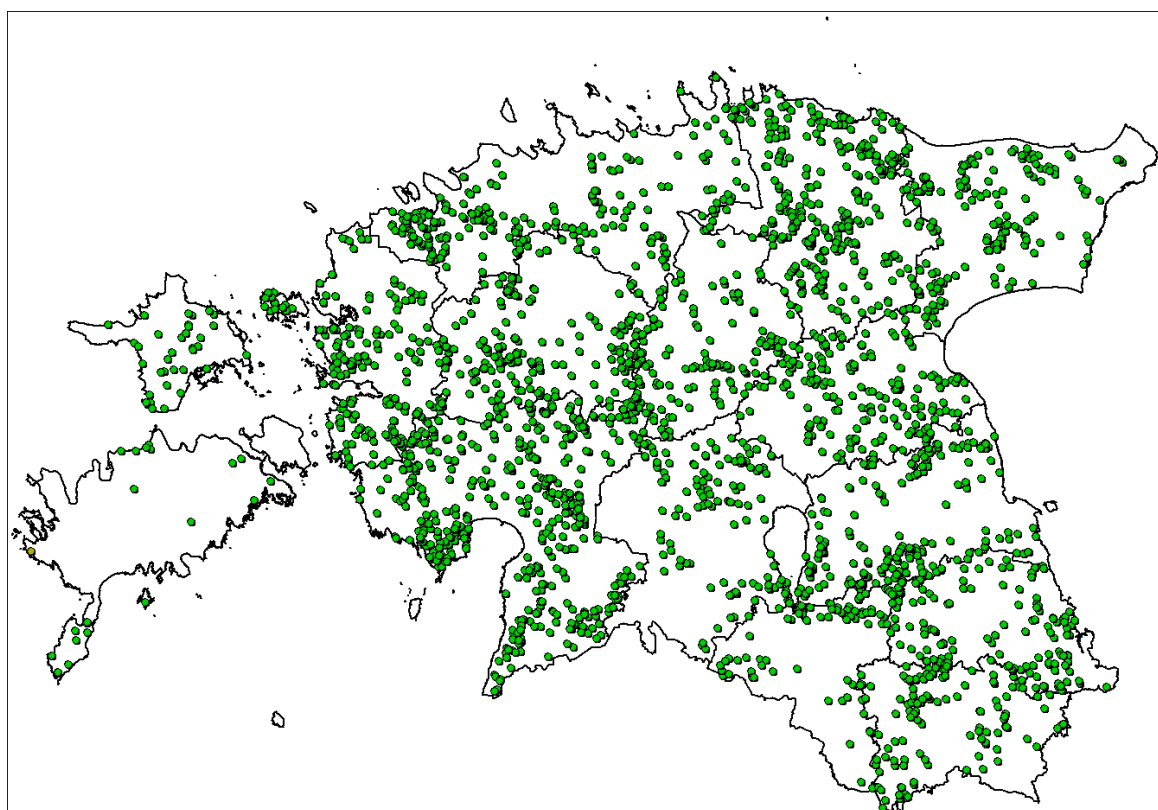
Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2022 ning poegade emailveste arv.

The number of lynx hunted in 1991 – 2022 (red line) and number of reproductive units (green line).

- Poegade emailveste arvuks saadi möödunud aastal 86 ning üldarvukus oli sүgisel tõenäoliselt vahemikus 550-600 isendit.
- Poegade emailveste arv väljendab teist aastat järjest selget kasvu, olles eelmisel aastal jõudnud tasemele, kus me saame asurkonna looduskaitselist seisundit peale 10 aastast pausi taas soodsaks pidada. Juhul, kui sama kasvukiirus on jätkunud ka tänavu, on pesakondade arv nüüdseks jõudnud 100 juurde.
- Ilvese levikupilt on jätkuvalt ebaühtlane: kui suuremas osas paistab kohalik asurkond olevat silmnähtavalt taastunud, siis levikukaardilt jäävad silma mitmed suuremad alad, kus taastumist veel toimunud pole ning kohati on märgata isegi arvukuse langust.
- Kuna ilvese arvukus oli möödunud aastal veel madalam suurkiskjate tegevuskavas toodud soodsast lävendist jahipidamise võimalikuks taasalustamiseks (100 pesakonda), soovitage Keskkonnaametil eelolevaks jahihooajaks küttimiskvooti mitte välja anda.

Ilvese pesakondade arv ja selle muutused aastatel 2012 – 2022.
Number of lynx reproductions (females with cubs-of-the-year) in 2012 - 2022.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of females with cubs-of-the-year</i>										Pesakondade arvu muutus 2022/2021	Pesakondade arvu muutus 2022/2013
											Change in no. of reproductive females	Change in no. of reproductive females
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	6	6	7	3	5	6	5	5	9	11	+	+
Hiiumaa	?	1	0	1	0	1	1	1	0	2	+	+
Ida-Virumaa	3	4	5	3	6	6	7	7	7	7	=	+
Jõgevamaa	5	5	4	2	4	5	4	6	4	6	+	+
Järvamaa	3	3	3	2	4	4	2	4	4	6	+	+
Läänemaa	3	3	3	4	6	3	2	3	5	7	+	+
Lääne-Virumaa	4	9	5	5	3	5	8	6	7	6	-	+
Põlvamaa	6	7	6	7	5	6	3	3	5	5	=	-
Pärnumaa	5	8	6	5	9	4	7	9	9	14	+	+
Raplamaa	3	4	4	3	3	4	4	4	2	5	+	+
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	-	=
Tartumaa	2	2	4	4	5	6	4	5	8	6	-	+
Valgamaa	4	4	8	5	6	6	4	3	4	3	-	-
Viljandimaa	2	2	4	3	2	3	6	3	5	3	-	+
Võrumaa	?	3	5	6	5	2	7	4	4	5	+	+
Kokku <i>Total</i>	46	61	64	53	63	61	64	63	74	86	+	+

2022. aastal tehtud ilvese vaatlused. *Lynx observations in 2022 (n=2928).*

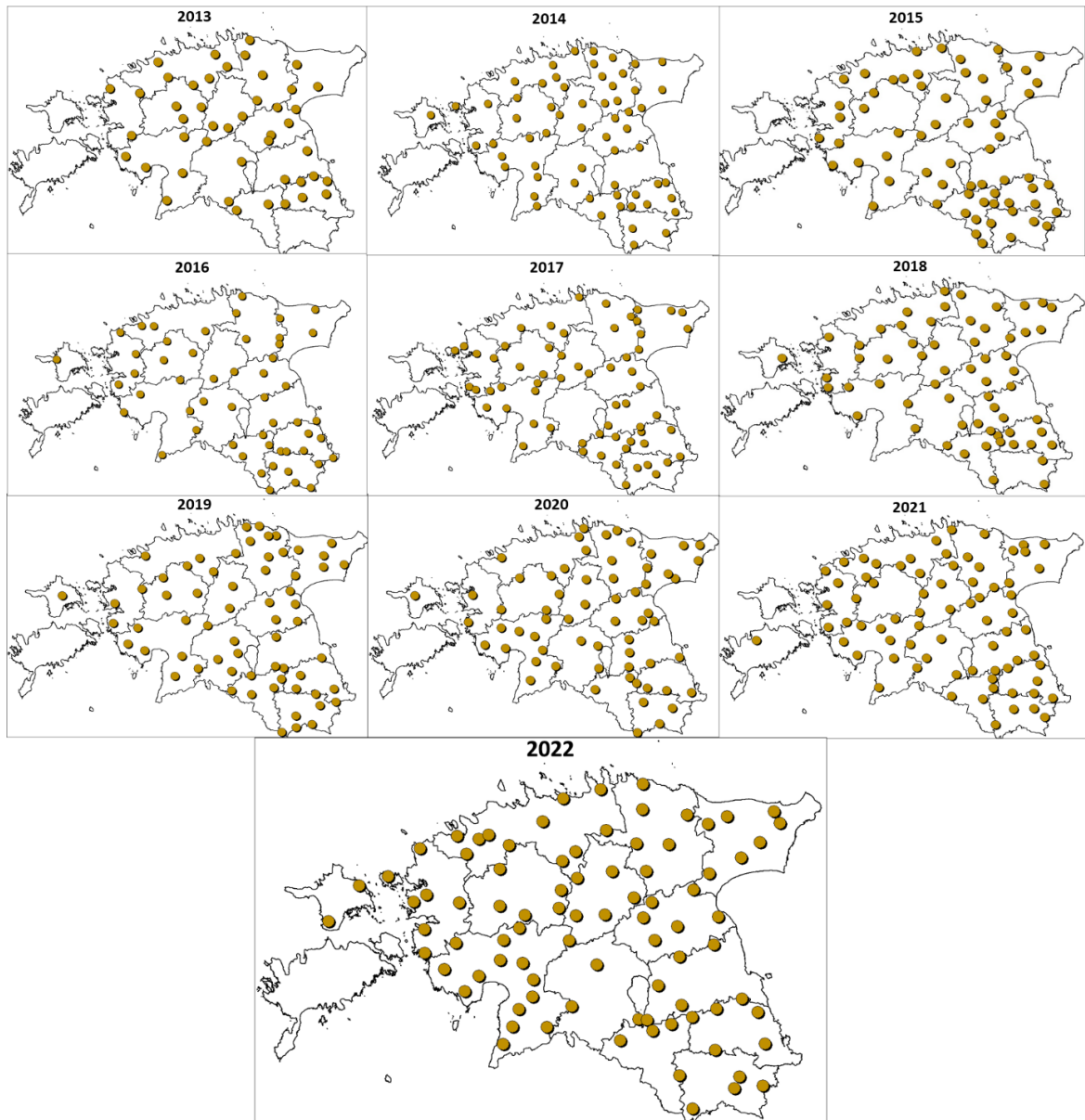
Ilvese vaatlusi esitati jahimeeste poolt kokku 2928 (2021. ja 2020. aastal vastavalt 3075 ja 2064), neist 612 (2021. ja 2020. aastal vastavalt 574 ja 504) poja või poegade ema vaatlust. Lisaks poegade ema vaatlustele kaasati analüüsi, mille käigus pesakondi

teeneteisest eristatakse, ka 117 täiskasvanud ilvesepaaride või gruppide vaatlust. Vaatlustega sai kaetud ala, mis hõlmas 93% Eesti jahipiirkondadest (2021. ja 2020. aastal vastavalt 91% ja 77%). Kui vaatlustega kaetud ala on jätkuvalt suurenenud, siis vaatluste kvaliteet jätab ikka kohati oluliselt soovida. See puudutab just pealiskaudsust pesakondade jäljevaatlustel, kus pahatihti ei tehta kindlaks tegelikku poegade arvu, vaid piirduakse esmapilgul nähtuga. Ilvese puhul on aga väga tavaline see, et pojad astuvad ema või teise poja jälgedes, mistõttu tuleks poegade arvu kindlaks tegemiseks sellele märksa enam tähelepanu pühendada. Vaatluste tegemisel tuleb arvestada ühe olulise käitumusliku iseärasusega - täiskasvanud samast soost ilveste territooriumid ei kattu omavahel või kattuvad väga väikeses ulatuses. Niisiis kuuluvad ühel alal nähtud erineva arvu poegade emaste jäljeread väga suure tõenäosusega siiski ühele ja samale pesakonnale. Tehtud ilvesevaatlustest on näha, et enamuses neist hinnatakse poegade arvu tegelikust väiksemaks.

Analüüsi tulemusel saadi 2022. aastal sügisel Eestis 86 ilvese pesakonda (2021. ja 2020. aastal vastavalt 74 ja 63), mis väljendab juba teist aastat pärast 10 aastast kiratsemist kasvutrendi ning arvukus on jõudnud tasemele, kus me saame asurkonna looduskaitselist seisundit taas soodsaks hinnata (suurkiskjate tegevuskava järgi on see lüvend 80 pesakonda). Siiski on ilvese levik veel sobivates elupaikades ebaühtlane. Nii on suuremas osas Eestist ilvese kohalik juurdekasv üsna kenasti taastunud ning mitmetes maakondades, nagu näiteks Harju-, Ida-Viru-, Lääne-, Pärnu-, ja Tartumaal on pesakondade arv juba võrreldav ilvese eelmise kõrgseisu aastatega. Samas on mitmes maakonnas, nagu näiteks Valga-, Viljandi- ja Võrumaal, olukord jätkuvalt kaugel parimatest aegadest ja tundub minevat pigem halvemuse kui paremuse poole. Seda väljendab pesakondade arvu kahanemine Valga- ja Viljandimaal ning toetab ruutloenduse jäljeindeks, mis on olnud juba teist aastat languses ja Mandri-Eesti madalaimal tasemel nii Viljandi- kui ka Võrumaal. Samas võiks hoopis eeldada Lõuna-Eesti ilveseasurkonna kiiremat taastumist võrreldes teiste piirkondadega. Nimelt on Lätis ilvesejaht keelatud juba teist aastat, mistõttu võiks eeldada sealse asurkonna taastumist ja sealsete noorte ilveste migratsiooni ka põhja suunas. Läti ilveseasurkond oli varem tugeva küttimissurve all ning ilves tõsteti jahiulukite nimekirjast kaitsealuste liikide nimekirja. Samas, isegi kui positiivne migratsioon toimubki, ei saa see kohe avalduda pesakondade kasvuna, kuna hajumisrändeid teevad ikkagi noored, mitte suguküpsed isendid. Niisiis, loodame seda näha eelolevatel aastatel.

Eeldades, et viimase kolme aasta pesakondade arve on hinnatud tõepäraselt, saame viimase kahe aasta populatsiooni juurdekasvu määraks 16-17%, mis on meil ka varasemalt (enne

aastat 2011) olnud tavapärane asurkonna potentsiaalne juurdekasvumäär. Juhul, kui ilvese asurkond on tõesti lõpuks eelmise aastakümne stressist üle saanud ning normaalne juurdekasv väljendub ka tänavu ja edaspidigi, võiks juba järgmisel aastal meie ilvese asurkond jõuda 100 pesakonna tasemele ning saab hakata kaaluma võimalust vähemalt mõnedes maakondades jahipidamise taasalustamiseks (vastavalt suurkiskjate kaitse- ja ohjamise tegevuskavale on selleks vajalik vähemalt 100 pesakonna olemasolu).

Ilvese pesakonnad aastatel 2013 -2022. *Lynx reproductions in 2013 - 2022.*

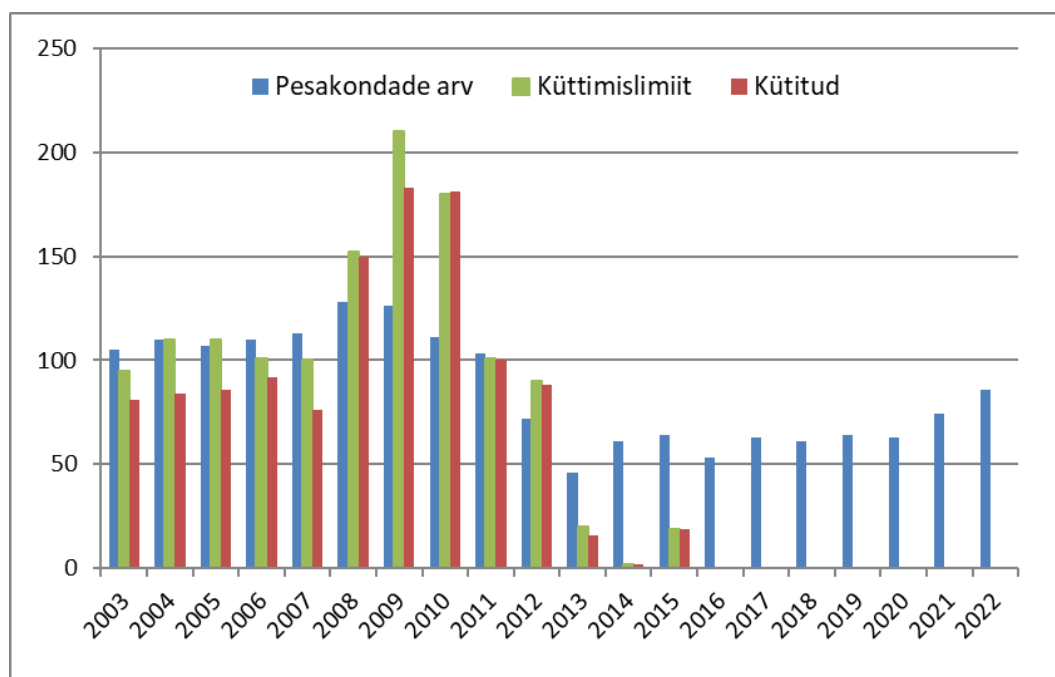
Jahipiirkonna kasutajate hinnangul on eeskätt viimasel kolmel aastal toimunud ilvese arvukuse olulisem kasv, samuti on alates 2016. aastast suurenenud järjepidevalt ka ruutloenduse jäljeindeks, olles tänavu taas sajandiku võrra suurem kui eelmisel aastal. Vaid

Valgamaa jahimeeste hinnangul on ilvese arvukus vähenenud, samas kui jäljeindeks väljendab seal kasvu ning on Eesti keskmisest suurem.

Jahipiirkonna kasutajate hinnang ilvese arvukuse muutustele võrreldes eelneva aastaga ja hundi jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta) aastatel 2014-2023 läbi viidud talvistes marsruutloendustes (ruutloendus).

Hunter estimated changes in lynx abundance and winter track index in 2014-2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)											Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Harjumaa	-	-	=	=	-	-	+	+	+	+	0,11	0,10	0,16	0,07	0,09	0,09		0,15	0,11	0,23		
Hiiumaa	-	=	=	=	-	-	+	+	=	+					0,03	0,00		0,02	0,00	0,08		
Ida-Virumaa	-	-	+	+	=	++	-	+	+	=	0,05	0,05	0,04	0,03	0,11	0,19	0,18	0,19	0,22	0,16		
Jõgevamaa	=	=	+	-	-	-	+	+	-	+		0,11	0,08		0,16	0,52		0,21	0,15	0,18		
Järvamaa	-	=	-	-	+	=	-	+	=	+	0,10	0,06	0,06	0,06	0,11	0,07	0,17	0,10	0,28	0,16		
Läänemaa	-	-	=	-	-	+	=	=	+	+												
Lääne-Virumaa	-	=	+	-	+	=	+	+	+	+	0,05	0,07	0,02	0,04	0,06	0,10		0,14	0,15	0,20		
Põlvamaa	-	=	-	=	-	+	+	+	+	=			0,10	0,12	0,09	0,11		0,16	0,14	0,24		
Pärnumaa	-	-	-	-	+	+	+	+	+	+			0,01	0,04	0,03	0,07	0,10	0,14	0,12	0,11		
Raplamaa	-	-	+	-	-	+	-	+	+	+	0,06		0,06	0,05	0,07	0,05	0,06	0,10	0,12	0,09		
Saaremaa	--	++	-	=	--	=	++	++	++	+	0,00			0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00		
Tartumaa	=	=	=	+	+	=	-	+	=	+	0,01	0,07	0,12	0,07	0,08	0,06	0,05	0,11	0,10			
Valgamaa	-	-	++	=	+	=	-	+	=	-		0,06	0,17	0,08	0,10	0,20	0,14	0,13	0,18			
Viljandimaa	-	+	-	+	-	+	-	+	+	+	0,03	0,10	0,06	0,06	0,02	0,03	0,11	0,07	0,05			
Võrumaa	+	=	=	-	+	-	=	+	+	+	0,12	0,04	0,08	0,17	0,13	0,15	0,21	0,09	0,08			
Kokku Total	-	=	=	-	+	+	=	+	+	+	0,07	0,07	0,06	0,07	0,09	0,12	0,11	0,13	0,13	0,14		

Ilvese pesakondade arv, lubatud küttimislimiit ja kütitud isendite arv aastatel 2003 - 2022.
Number of lynx reproductions (blue), hunting quota size (green) and number of hunted individuals (red) in 2003 - 2022.

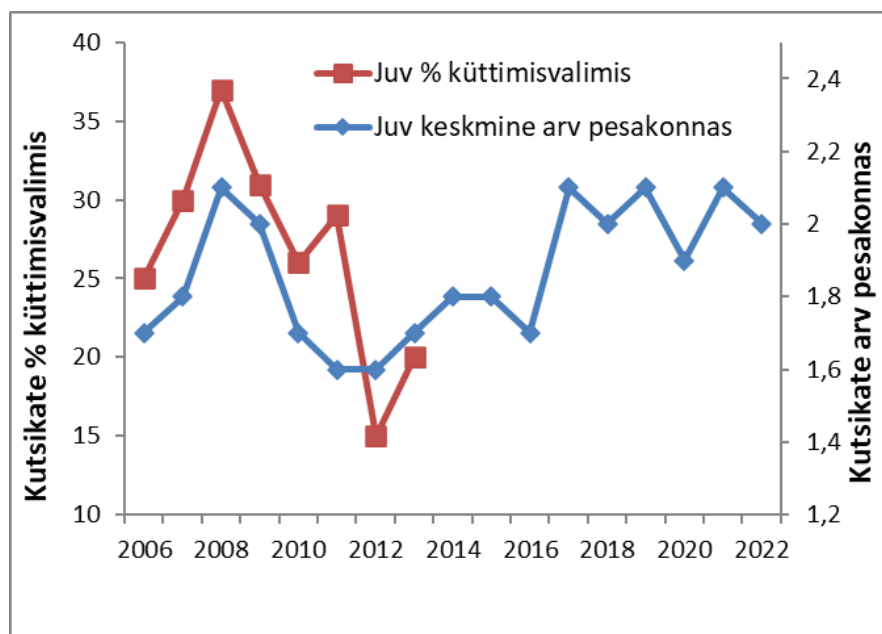
Ilveseid viimasel seitsmel aastal kütitud pole, kuna asurkonna kehv seisund seda ei võimaldanud. Jahindusstatistika järgi hukkus möödunud aastal liiklusõnnetustes 16 ilvest (2021. aastal 9), mis siiani teadaolevalt suurim arv. Lisaks leiti ka üks kärntõve tagajärjel hukkunud ning üks murdmistunnustega ilves, kes hukati. Viimasel kolmel aastal on

laekunud vaid üksikud teated kärntõve tagajärjel hukkunud ilveste kohta, varem oli neid märksa enam. Sellest võib järeldada, et kärntõbi, mida varasematel aastatel ilvese kehva käekäigu üheks oluliseks põhjuseks peeti, on tänaseks oma tähtsuse minetanud.

Ilvese küttimine viimasel kümnel jahihooajal.

Hunting bag of lynx in 2013 – 2022.

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2021/2020 muutus (%) Change in hunting bag	2021/2012 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Hiiumaa	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Ida-Virumaa	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Jõgevamaa	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	=	=
Järvamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=
Läänemaa	1	2	1	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Lääne-Virumaa	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Põlvamaa	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Pärnumaa	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Raplamaa	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	=
Tartumaa	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Valgamaa	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Viljandimaa	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Võrumaa	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0
Kokku Total	16	2	19	0	0	0	0	0	0	0	=	-100,0

Alla aastaste ilveste osakaal küttimisvalimis ja poegade keskmine arv pesakonnas vaatluste põhjal aastatel 2006-2022.

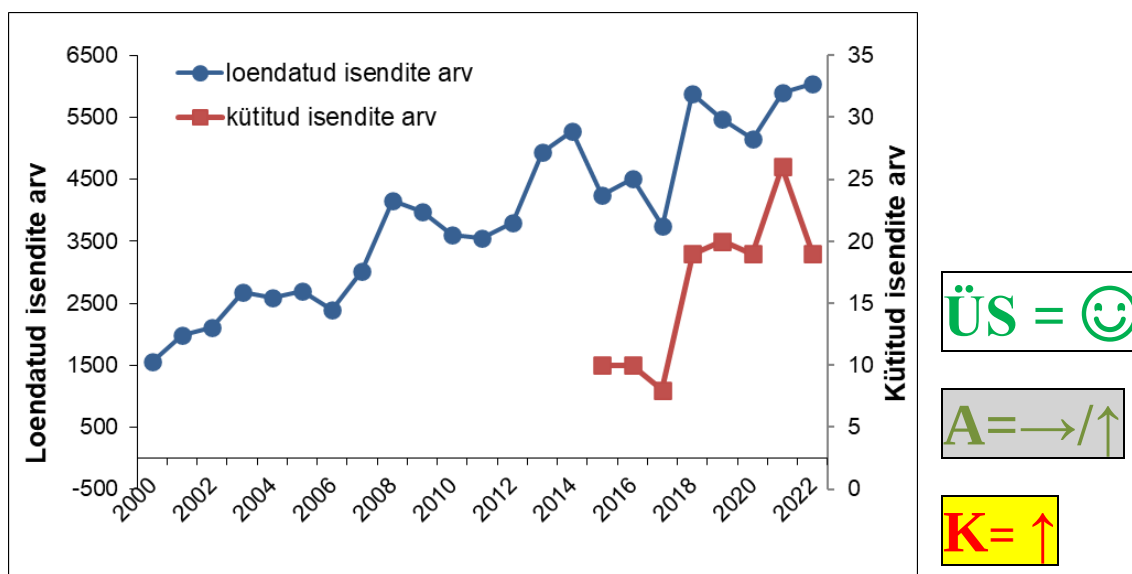
Proportion of juveniles in hunting bag (red) and average litter size in observations (blue) in 2006-2022.

Ilvese populatsiooni üldarvukust võib 2022. aasta sügisese seisuga hinnata 550-600 isendile ning asurkonna looduskaitselist seisundit saab 10 aasta järel taas soodsaks hinnata.

Küttimisettepanek

Ilvese arvukus on ületanud suurkiskjate tegevuskavas toodud soodsa seisundi lävendi (80 pesakonda), kuid polnud veel eelmiseks aastaks saavutanud kavas toodud soodsat lävendit jahipidamise võimalikuks taasalustamiseks (100 pesakonda). Seetõttu soovitame Keskkonnaametil eelolevaks jahihooajaks küttimiskvooti mitte välja anda. Erandkorras Keskkonnaameti loal võib siiski lubada küttida haigeid või oluliste vigastustega loomi või probleemiseendeid kõikjal Eestis.

HALLHÜLJES (*Halichoerus grypus*)

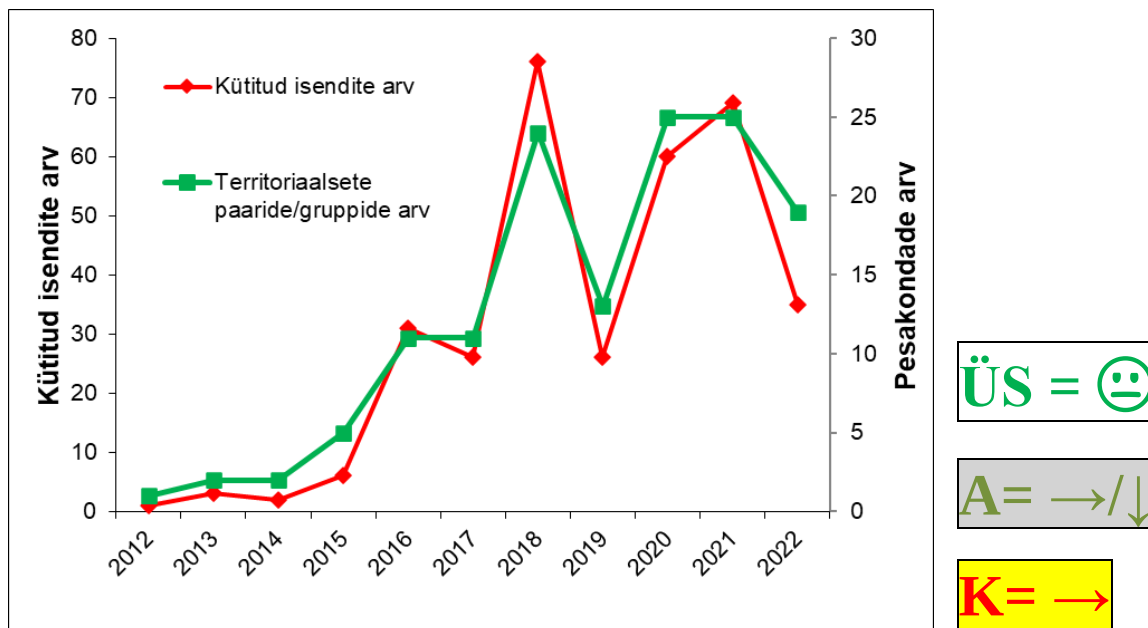
Hallhüljeste arv kevad-suviste karvavahetuse aegsete lesilate kohal läbiviidud lennuloenduste andmetel ning kütitud isendite arv.
 Grey seal numbers in haul-outs, based on aerial counts carried out during moulting period (blue line) and number of hunted seals (red line).

- 2022. aasta kevadsuvisel lennuloendusel loendati lesilates kokku 6031 hallhüljest. Viimase kolme aasta keskmine loendatud hallhüljeste arv, mis on aluseks ka küttemiskvoodi määramisel, oli 5696. 2022. aasta seirearuanne (koostaja Ivar Jüssi, MTÜ Pro Mare) on leitav: [KESE \(envir.ee\)](https://kesee.envir.ee). Hallhülge üldist seisundit nii Eestis kui ka Läänemeres võib pidada väga heaks.
- 2022. aastal kütitati kokku 19 hallhüljest (2021. aastal 26), küttemiskvoot oli 55.
- Käesoleva aasta küttemiskvoot on 57, küttemisettepanek on leitav: [hallhülge küttemisettepanek 2023.pdf \(keskkonnaportaali.ee\)](https://keskkonnaportaali.ee/hallhulge-kuttimisettepanek-2023.pdf)
- 2024. aasta küttemisettepanek koostatakse käesoleva aruande lisana 2024. aasta märtsikuus.
- Hallhülge kahjud kalandusele on jätkuvalt suured ning seda peamiselt rannakalurite püüniste (seisevpüüniste) lõhkumise või neis olevate kalade söömise/vigastamise näol. Antud juhtudel on enamasti tegemist sellele spetsialiseerunud ja inimpelglikkuse kaotanud üksikisenditega, keda peaks käsitlema kui nuhtlusisendeid.
- Seoses eelpoolmainitud probleemiga on tehtud/menetluses muudatused seadusandluses, mis kalapüüniste juures olevate nuhtlusisendite küttemist toetavad: 01.04.2023 jõustus jahiseaduse muudatus, millega lubatakse hüljest küttida seisva mootoriga mootorpaadist;

menetluses on keskkonnaministri määruse muutmise jahipidamiseks välja andmata veealal hallhülge küttemisloa hinna alandamiseks 100 eurolt 15 eurole.

- Menetluses on ka keskkonnaministri määruse muutmise kütitud hallhülgelt kogutavate bioproovide osas: selle jõustumisel ei pea kütitud hülgelt võtma enam koeproovi (pekitükk koos nahaga), samuti emasisendilt emakat koos munasarjadega. Samas jääb kohustus täita vastav ankeet kütitud hülge andmetega ning võtta proov vanuse määramiseks (alalõualuu või ajalõualuu kihvajuure lõik).
- Soovitame Keskkonnaametil koostada hallhülge kaitse ja ohjamise tegevuskava. Viimane tegevuskava oli vaid kaitse tegevuskava ning selle kehtivus lõppes 2019. aastal.

HARILIK ŠAAKAL (*Canis aureus*)

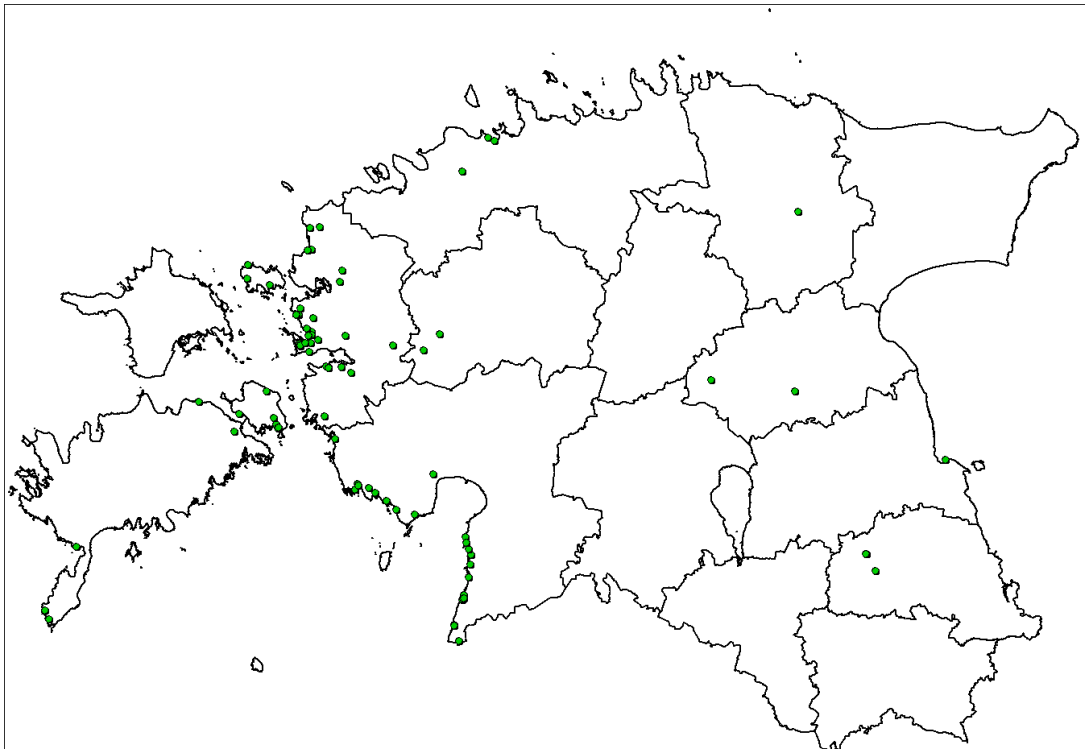
Šaakali küttimine ning territoriaalsete paaride/gruppide arvu muutused aastatel 2012-2022.

The number of hunted individuals and the number of territorial pairs or packs of golden jackal in 2012 - 2022.

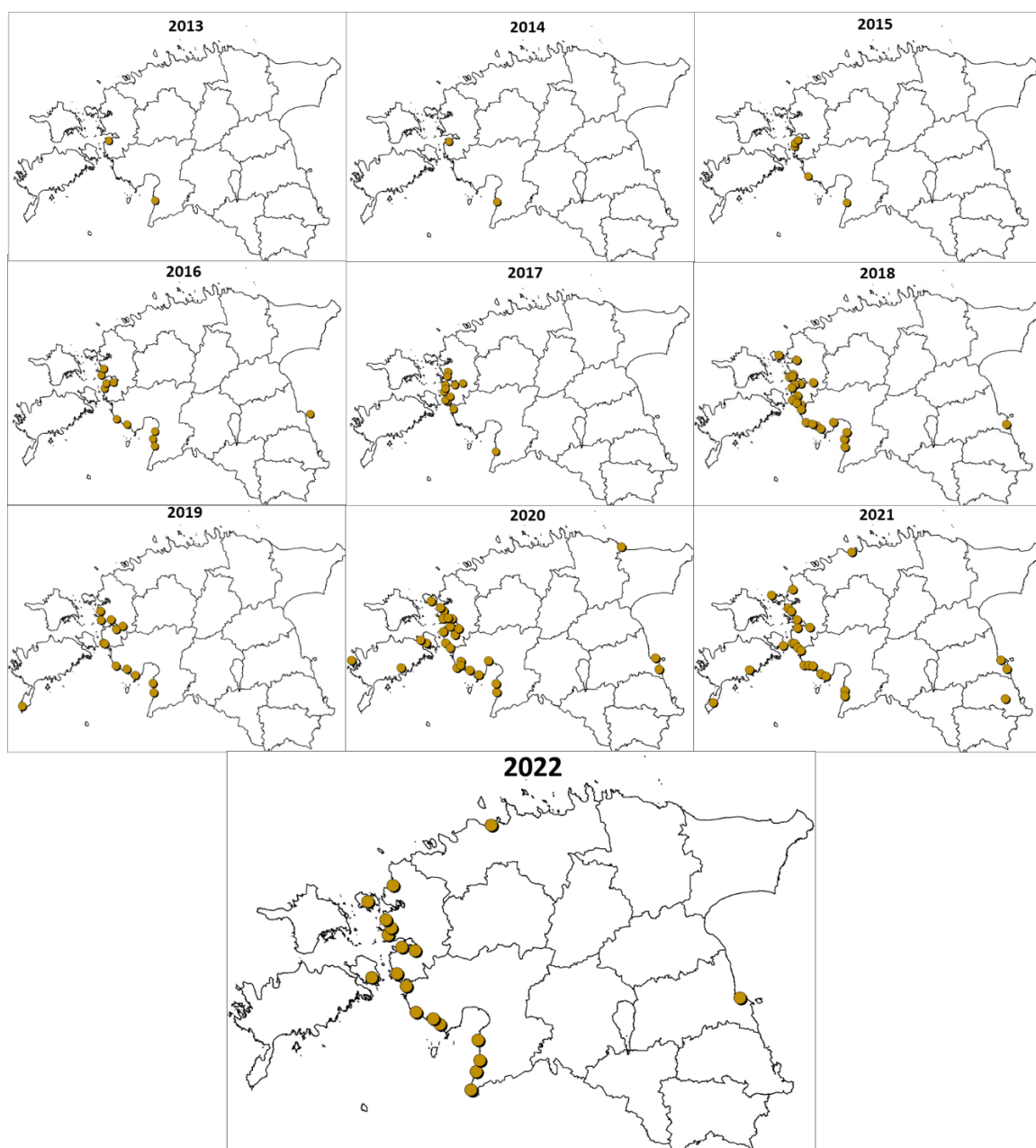
- Šaakali territoriaalseid paare või gruppe oli 2022. aastal vaatluste ja küttimisandmete analüüsi põhjal vähemalt 19. Üldarvukus sügisel jäi tõenäoliselt vahemikku 100-200 isendit, kuid täpsemat arvu ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik välja tuua.
- Võrreldes 2021. aastaga oli šaakali arvukus pigem pisut langenud või jäänud samaks. Olulisi muutuseid ei olnud märgata ka levikupildis. Šaakali vaatlusi on tehtud enam ka sisemaal, kuid tegemist on pigem rändavate isenditega. Pikemas ajaskaalas vaadatuna on viimased viis aastat šaakali olukord olnud üsna sarnane.
- Kokku kütiti 35 šaakalit, mis on pea kaks korda vähem kui 2021. aastal. Võimalik, et 2021. aasta küttimissurve (kokku kütiti 67 isendit) oli asurkonna juurdekasvumäärast kõrgem.
- Šaakali üldseisundile on keeruline hinnangut anda, kuna tegemist on liigiga, kelle asurkond on alles kujunemisjärgus. Samas on tema arvukus ja levikuala väike, küttimissurve ja looduslik suremus kõrge ning asurkond ebasobivate elupaikadega isoleeritud.
- Šaakal on EL loodusdirektiivi V lisa liik, kelle jahipidamine on lubatud juhul, kui see ei halvenda asurkonna soodsat looduskaitselist seisundit. Kui praegu IUCN punase

nimestiku hindamise kriteeriumite järgi šaakali seisundit hinnata, oleks see suure tõenäosusega kategoorias „väljasuremisohus (EN)“. Kuna šaakal on praegu väikeuluk, kelle jahinduslikku regulatsiooni riik vaid ajaliselt piirab, tuleb jahipiirkonna kasutajatel endil järgida jätkusuutliku jahinduse printsiipe vältimaks tema seisundi olulist halvenemist.

- Kuna šaakal tekitab kohati kahju lambakasvatusele (eriti just rannikuäärsetes hooldatavates pool-looduslikes kooslustes), siis tuleks teda intensiivsemalt küttida piirkondades, kus karjakasvatajatel on šaakalitega probleeme, jättes mitteprobleemsed isendid/pesakonnad puutumata või survestada küttimisega neid tagasihoidlikul määral.
- Juhul, kui korraldatakse teaduslikke eksperimente, mis sisaldavad väikekiskjate intensiivset küttimist mingis piirkonnas ning kütitavate liikide hulgas on ka šaakal, tuleks määratleda võrdväärseid kompensatsioonialad, kus šaakaleid ei kütitata.
- Kuna septembrikuus šaakali kutsikad sõltuvad veel oluliselt oma vanematest, tuleks tõsiselt kaaluda jahiaja lühendamist, alustades jahiga 1. oktoobrist.
- Võrreldes kütitud isendite arvuga ($n=35$) tehakse šaakali vaatlusi väga puudulikul määral ($n=57$). Samuti esitatakse nõutavaid bioproove aasta-aastalt vähem. Kui me soovime šaakali küttimist sarnastel alustel jätkata, tuleb jahimeestel nende seiresse märksa tõsisemalt panustada.

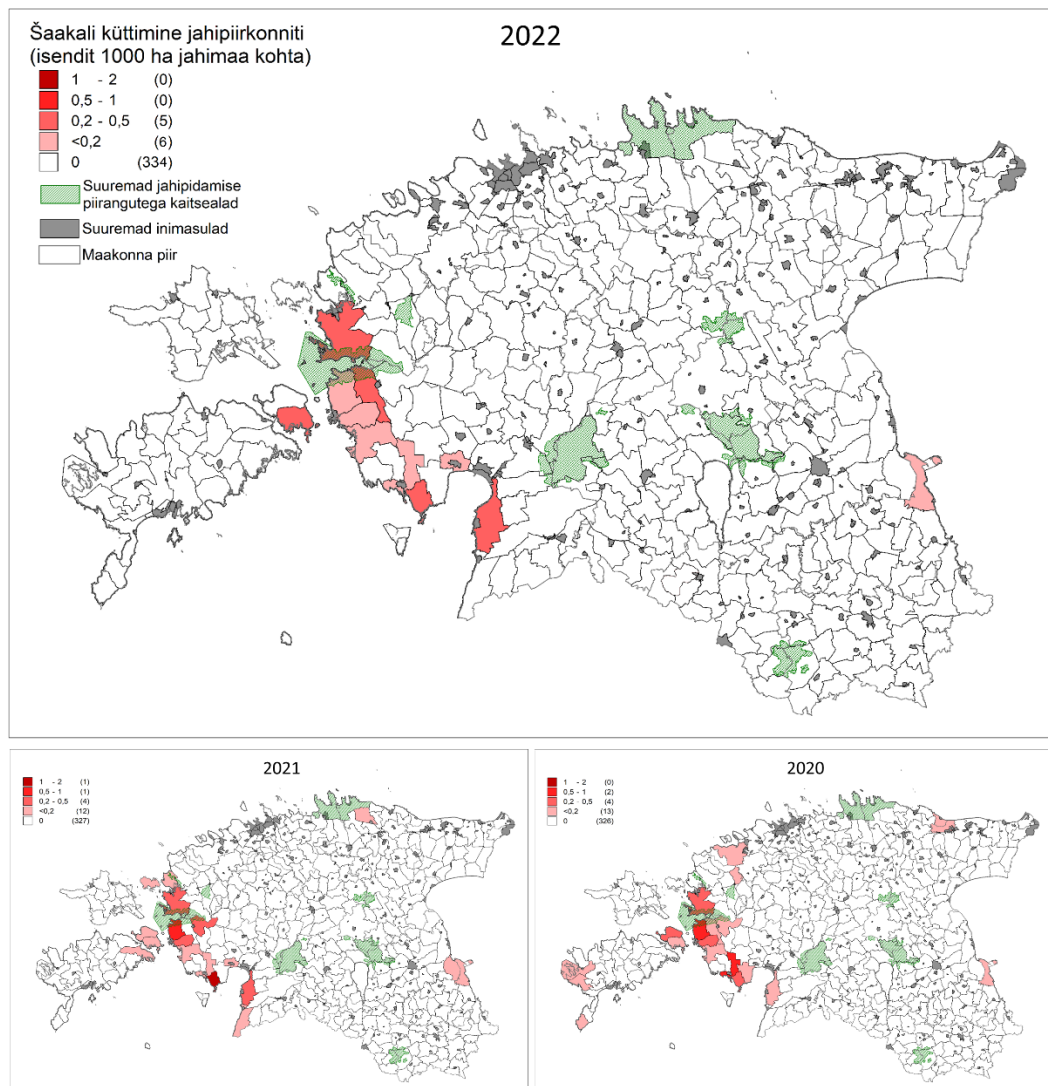
2022. aastal tehtud šaakali vaatlused. *Observations of golden jackal in 2022.*

Šaakali territoriaalsed paarid/grupid aastatel 2013 - 2022.
Territorial pairs or packs of golden jackal in 2013 - 2022.

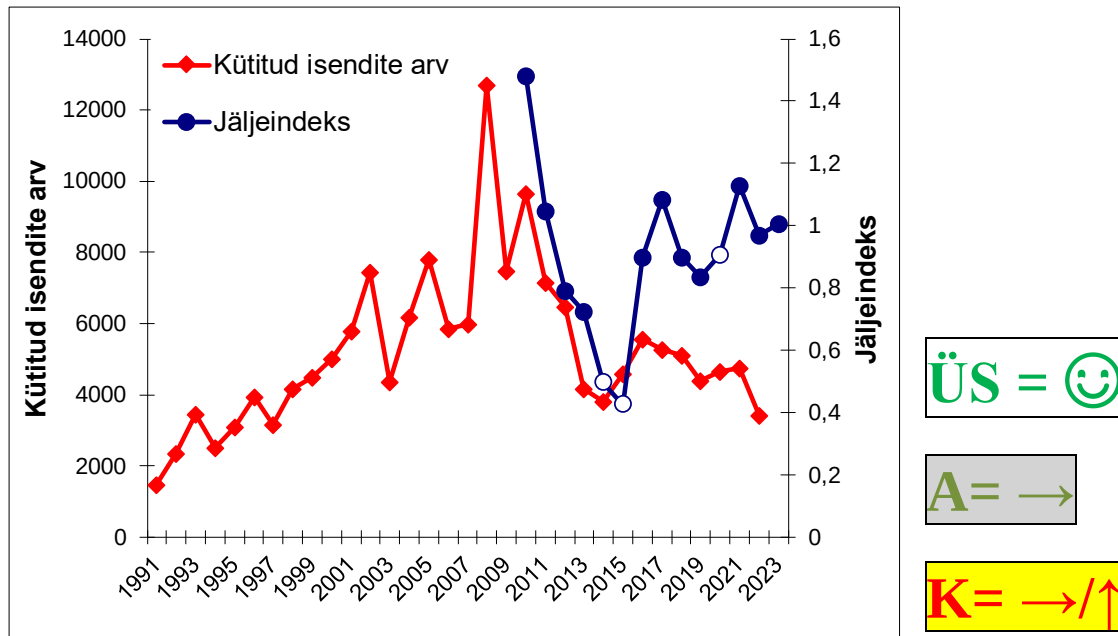
Šaakali küttimine maakonniti 2015 - 2022 jahihooajal ja jahipiirkonna kasutajate hinnang šaakali arvukuse muutustele viimasel kolmel aastal. *Hunting bag of golden jackal and hunters estimation of change in abundance.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag								2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)				
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0	0	0	0	1	1	0	0		=	=	=	+	=
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Ida-Virumaa	0	0	0	0	0	2	0	0		=	=	=	=	=
Jõgevamaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Järvamaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Läänemaa	4	17	21	44	16	34	37	18	-51,4	+	=	+	+	+
Lääne-Virumaa	0	0	0	0	0	0	1	0	-100,0	=	=	=	=	=
Põlvamaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	-	=	=
Pärnumaa	1	14	5	31	6	15	25	12	-52,0	+	=	+	+	+
Raplamaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Saaremaa	1	0	0	0	3	7	4	4	0,0	=	+	+	+	-
Tartumaa	0	1	0	1	0	1	2	1	-50,0	+	=	=	=	=
Valgamaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Viljandimaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	+
Võrumaa	0	0	0	0	0	0	0	0		=	=	=	=	=
Kokku Total	6	32	26	76	26	60	69	35	-49,3	(+)	(+)	(+)	(+)	=

Šaakali küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of golden jackal (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.*

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2022 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of red fox hunted in 1991 – 2022 and winter track index (line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Rebase arvukus on jahimeeste hinnangul kõikjal Mandri-Eestis langenud, ruutloenduse jäljeindeks väljendab pigem stabiilsust.
- Rebase küttimine on eelneva aasta võrdluses ligi kolmandiku langenud, olles viimase kümne aasta madalamal tasemel.
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks tuleks rebast küttida vähemalt eelmise aastaga sarnase intensiivsusega.

Rebase küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of red fox in last ten years.

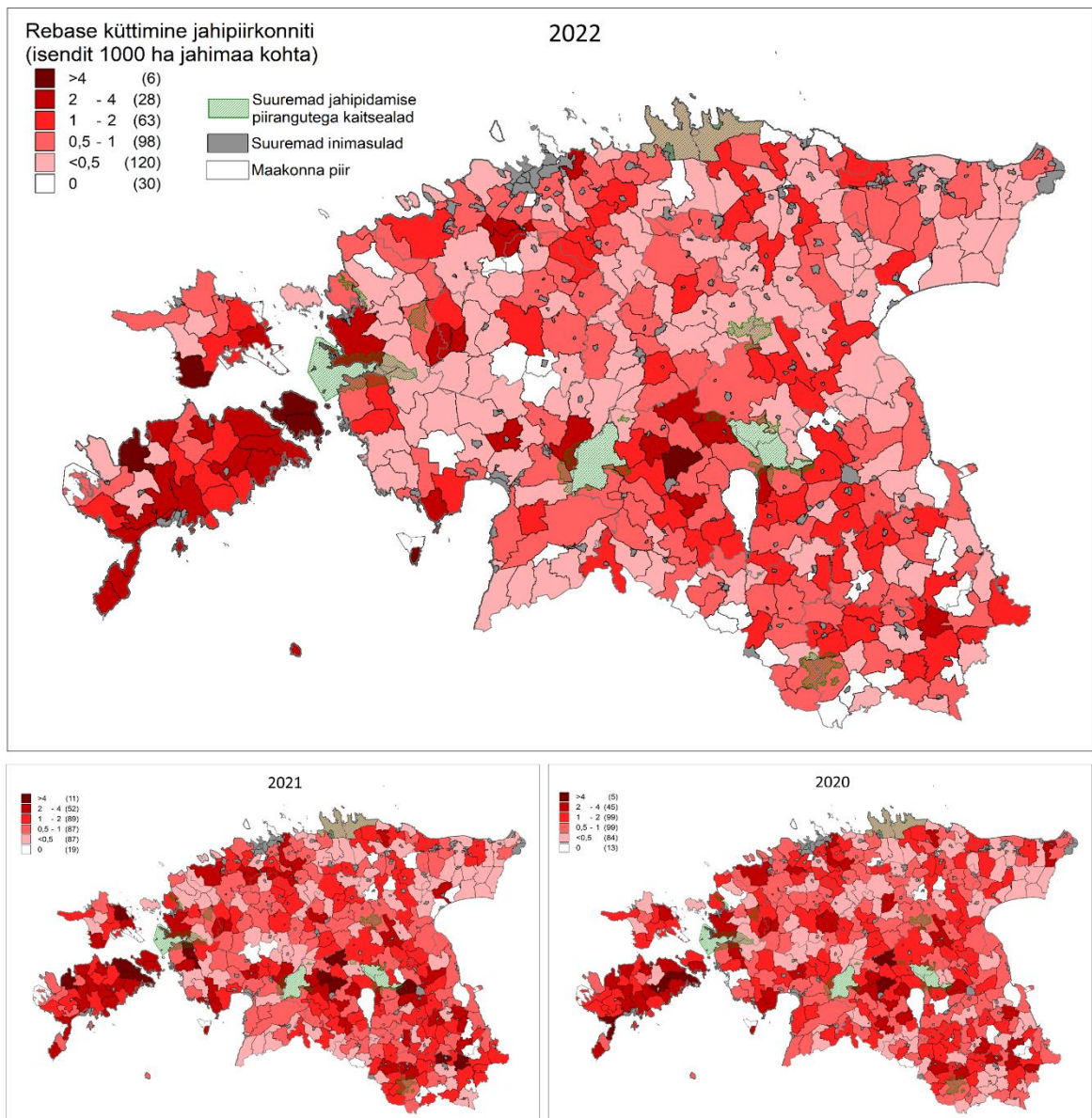
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	310	252	316	373	272	313	323	371	405	263	-35,1	-15,2
Hiiumaa	149	77	98	108	118	101	95	120	194	140	-27,8	-6,0
Ida-Virumaa	108	114	136	216	166	191	189	234	164	141	-14,0	30,6
Jõgevamaa	260	192	209	334	240	258	273	300	248	170	-31,5	-34,6
Järvamaa	265	173	175	282	197	207	172	221	229	141	-38,4	-46,8
Läänemaa	145	162	268	301	359	363	308	332	329	244	-25,8	68,3
Lääne-Virumaa	300	248	232	336	305	292	220	247	228	175	-23,2	-41,7
Põlvamaa	229	249	258	296	241	267	219	233	229	154	-32,8	-32,8
Pärnumaa	320	329	444	573	464	498	509	437	378	283	-25,1	-11,6
Raplamaa	187	154	226	240	253	254	227	279	281	190	-32,4	1,6
Saaremaa	671	803	931	955	1268	867	634	671	702	620	-11,7	-7,6
Tartumaa	315	299	347	484	405	419	295	214	321	201	-37,4	-36,2
Valgamaa	206	200	239	274	297	294	253	216	194	136	-29,9	-34,0
Viljandimaa	417	340	388	491	452	511	402	538	548	387	-29,4	-7,2
Võrumaa	272	223	313	295	237	282	263	246	298	178	-40,3	-34,6
Kokku Total	4154	3815	4580	5558	5274	5117	4382	4659	4748	3423	-27,9	-17,6

Rebase ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2012-2023. Snow track index of red fox in 2012-2023.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,66	0,71	0,56	0,23	0,99	0,89	0,99	0,83		1,30	0,97	1,19
Hiiumaa	0,71	0,66					0,46			0,45	1,13	1,00
Ida-Virumaa	0,46	0,56	0,19	0,22	0,37	0,50	0,42	0,40	0,23	0,49	0,60	0,29
Jõgevamaa	0,83	0,66		0,81	1,32		0,95	0,93		0,51	1,12	0,73
Järvamaa	0,61	0,66	0,49	0,27	0,80	1,14	0,76	1,12	0,93	0,97	0,82	0,65
Läänemaa	0,92	0,94			0,58	1,16	0,82	0,90	0,73	0,37	0,78	0,74
Lääne-Virumaa	0,59	1,02	0,37	0,26	0,56	0,96	0,50	0,57		0,53	0,96	0,67
Põlvamaa	0,80	0,69			1,19	1,15	0,89	0,71		1,04	1,01	1,00
Pärnumaa	1,29	0,40			0,77	0,97	0,84	0,96	0,78	0,82	0,85	0,53
Raplamaa	0,68	0,52	0,48		1,06	0,85	0,59	0,63	0,60	1,11	0,96	0,65
Saaremaa	1,11	1,07	0,82			1,41	2,05	1,05		2,20	1,92	2,49
Tartumaa	0,98	0,81		0,53	0,97	1,49	0,68	1,05	1,00	0,97	1,39	1,48
Valgamaa	0,58	0,38			0,90	1,77	1,03	0,31	2,75	0,79	1,07	0,86
Viljandimaa	0,60	0,54			0,78	1,30	0,97	0,91	1,09	1,74	0,77	0,75
Võrumaa	0,90	1,25		0,79	1,62	0,99	1,14	1,21	0,69	2,49	0,88	1,37
Kokku Total	0,79	0,72	0,50	0,43	0,90	1,08	0,90	0,84	0,91	1,13	0,97	1,01

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang rebase arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2023. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance and suggestion of Estonian EA hunting quota in 2023.

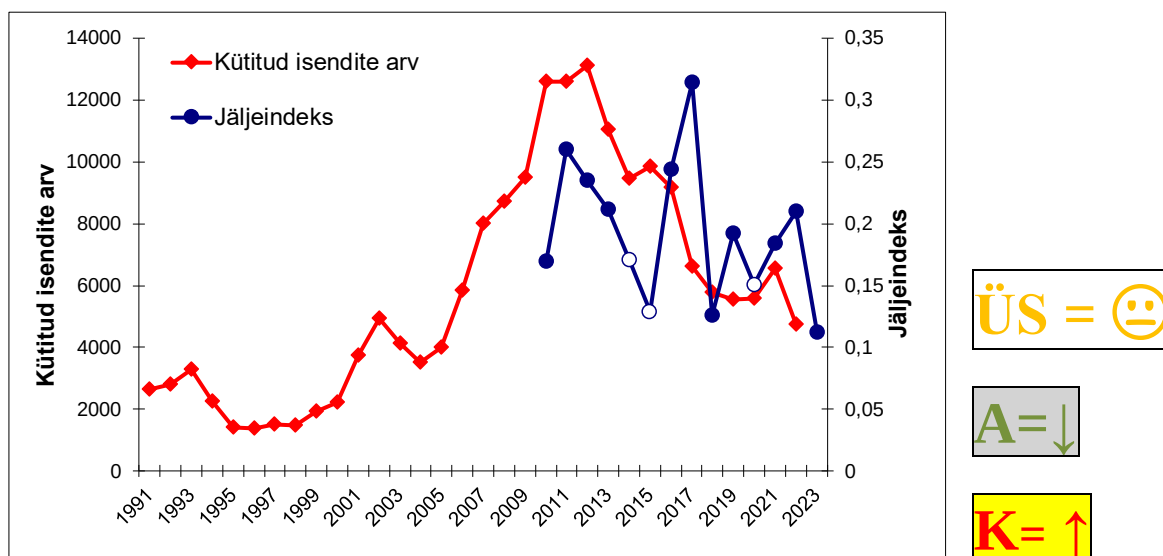
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	--	-	=	=	-	=	=	+	=	=	→/↑
Hiiumaa	--	--	--	-	-	=	=	+	+	++	↑
Ida-Virumaa	-	-	-	-	-	=	-	-	=	-	→/↑
Jõgevamaa	-	-	=	=	--	=	-	-	-	=	→/↑
Järvamaa	--	--	-	-	--	-	-	=	=	-	→/↑
Läänemaa	--	-	=	=	-	=	=	+	+	-	→/↑
Lääne-Virumaa	-	--	--	=	-	-	=	=	=	-	→/↑
Põlvamaa	--	--	--	-	-	-	=	=	=	-	→/↑
Pärnumaa	--	--	=	-	-	+	=	+	+	-	→/↑
Raplamaa	--	--	-	-	-	=	-	-	=	-	→/↑
Saaremaa	--	-	+	+	+	-	--	=	+	=	→/↑
Tartumaa	--	--	--	-	-	-	--	=	=	-	↑
Valgamaa	--	-	-	-	-	-	=	=	-	-	→/↑
Viljandimaa	--	-	-	-	-	-	-	+	+	-	→/↑
Võrumaa	--	-	-	-	-	-	-	=	-	-	→/↑
Kokku Total	--	-	-	-	-	-	-	=	=	-	→/↑

Rebase kütmine 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of red fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

KÄHRIKKOER (*Nyctereutes procyonoides*)

Kährikkoera küttimine aastatel 1991 – 2022 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of raccoon dog hunted in 1991 – 2022 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Kährikkoera arvukus oli möödunud aastal jahimeeste hinnangul kahanenud ning seda toetavad ka küttimisandmed.
- Kährikkoeri kütiti 2021. aastaga võrreldes ligi kolmandiku vähem ning kütitud isendite arv oli viimase 10 aasta madalaim
- Eelkõige just kärntõve leviku ohjeldamiseks ei tohiks kähriku küttimist unarusse jätta. Kuna kährikkoer on meil invasiivne võõrliik, siis hoolimata arvukuse langusest tuleks teda küttida varasemast intensiivsemalt.
- Eetilistest kaalutlustest lähtuvalt soovitame ka kährikkoerale pesakonna üleskasvatamise perioodil jahti mitte pidada. Jahiaeg võiks olla sama mis rebasel ehk siis 1. augustist (mil algab pesakondade lagunemine ja noored isendid iseseisvuvad) kuni 31. märtsini.

Kährikkoera kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of racoon-dog in last ten years.

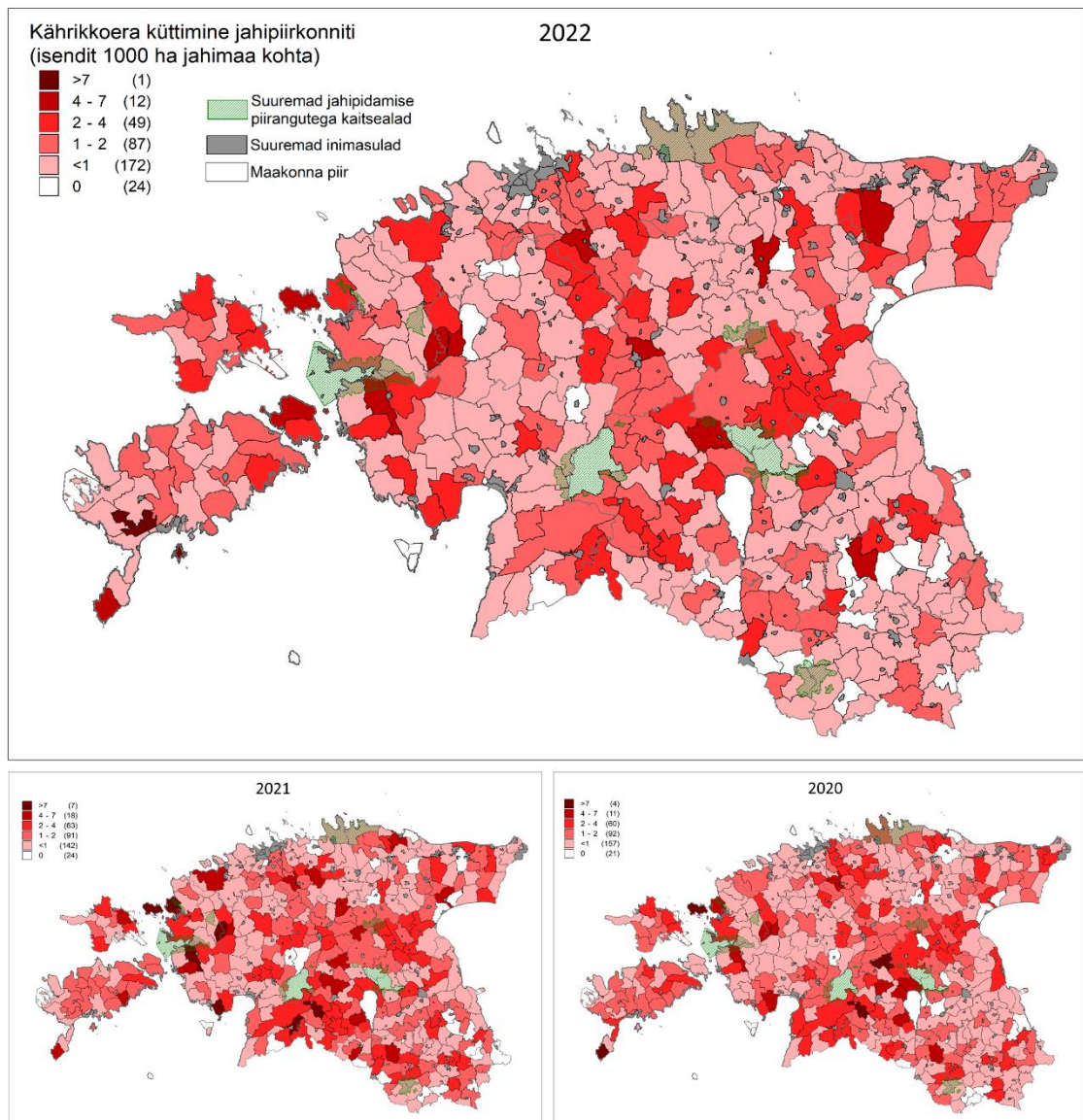
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	857	707	774	673	385	373	373	452	528	427	-19,1	-50,2
Hiiumaa	1011	293	449	454	177	133	158	164	215	207	-3,7	-79,5
Ida-Virumaa	431	363	494	488	382	309	334	356	427	317	-25,8	-26,5
Jõgevamaa	627	623	702	620	447	413	418	482	513	368	-28,3	-41,3
Järvamaa	753	690	586	445	311	285	269	318	397	279	-29,7	-62,9
Läänemaa	1007	805	1002	1015	713	574	555	547	693	474	-31,6	-52,9
Lääne-Virumaa	823	788	633	668	463	436	315	320	309	291	-5,8	-64,6
Põlvamaa	264	424	415	293	226	139	151	155	175	175	0,0	-33,7
Pärnumaa	1407	1383	1155	1134	718	690	695	653	724	434	-40,1	-69,2
Raplamaa	658	499	568	521	446	398	341	344	422	338	-19,9	-48,6
Saaremaa	1149	1036	1034	1227	1230	890	639	378	379	412	8,7	-64,1
Tartumaa	487	507	572	401	257	218	204	190	296	243	-17,9	-50,1
Valgamaa	319	346	342	281	229	260	292	276	331	144	-56,5	-54,9
Viljandimaa	829	596	730	655	480	485	591	736	851	488	-42,7	-41,1
Võrumaa	421	408	392	304	164	178	216	221	287	138	-51,9	-67,2
Kokku Total	11043	9468	9848	9179	6628	5781	5551	5592	6547	4735	-27,7	-57,1

Kährikkoera ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of racoon-dog in 2013-2023.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,13	0,16	0,12	0,17	0,10	0,06	0,13		0,17	0,19	0,18
Hiiumaa	0,16					0,03			0,01	0,05	0,11
Ida-Virumaa	0,07	0,27	0,12	0,16	0,04	0,30	0,18	0,05	0,06	0,14	0,06
Jõgevamaa	0,16		0,26	0,25		0,14	0,18		0,38	0,36	0,20
Järvamaa	0,26	0,20	0,08	0,34	0,34	0,28	0,20	0,21	0,42	0,27	0,11
Läänemaa	0,66			0,33	0,34	0,14	0,33	0,09	0,17	0,35	0,27
Lääne-Virumaa	0,12	0,08	0,08	0,16	0,15	0,09	0,07		0,12	0,08	0,07
Põlvamaa	0,07			0,13	0,14	0,03	0,09		0,15	0,12	0,07
Pärnumaa	0,48			0,60	0,45	0,27	0,40	0,28	0,23	0,23	0,09
Raplamaa	0,23	0,15		0,27	0,36	0,09	0,16	0,06	0,11	0,30	0,14
Saaremaa	0,37	0,18			0,36	0,08	0,09		0,24	0,14	0,07
Tartumaa	0,14		0,09	0,17	0,15	0,09	0,35	0,20	0,11	0,33	0,10
Valgamaa	0,04			0,08	0,09	0,02	0,10	0,26	0,09	0,06	0,10
Viljandimaa	0,14			0,33	0,59	0,13	0,26	0,15	0,38	0,27	0,15
Võrumaa	0,10		0,19	0,11	0,42	0,06	0,16	0,07	0,07	0,18	0,04
Kokku Total	0,21	0,17	0,13	0,24	0,31	0,13	0,19	0,15	0,18	0,21	0,11

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kährikkoera arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2023. aasta jahihooajaks.
Hunter estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

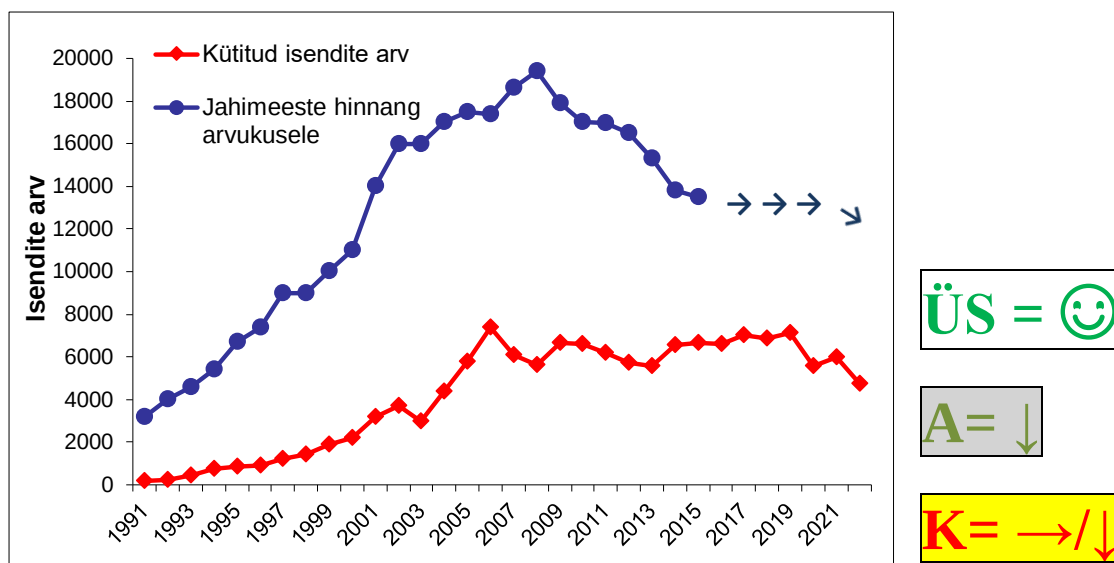
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	+	=	+	-	-	-	-	=	-	=	↑
Hiiumaa	++	--	-	=	--	-	-	=	+	++	↑
Ida-Virumaa	+	=	+	+	-	=	-	=	=	-	↑
Jõgevamaa	-	=	+	=	-	=	-	-	+	+	↑
Järvamaa	--	-	-	--	--	--	-	=	+	-	↑
Läänemaa	--	-	--	-	--	-	-	=	+	=	↑
Lääne-Virumaa	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-	↑
Põlvamaa	-	+	=	=	-	-	-	-	+	=	↑
Pärnumaa	-	-	-	=	-	-	-	=	+	-	↑
Raplamaa	-	-	=	+	=	-	=	-	+	=	↑
Saaremaa	--	-	-	=	-	-	--	-	-	-	↑
Tartumaa	-	-	-	-	-	-	-	=	+	=	↑
Valgamaa	=	=	+	-	-	-	=	+	+	-	↑
Viljandimaa	-	-	-	=	-	-	-	+	+	-	↑
Võrumaa	=	+	=	=	-	=	-	=	+	=	↑
Kokku Total	-	-	=	=	-	-	-	=	+	-	↑

Kährikkoera küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of raccoon dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

KOBRAS (*Castor fiber*)

Kopra küttimine aastatel 1991 – 2022 ja jahipiirkondade kasutajate hinnang arvukusele ajavahemikus 1991– 2015 ja koprapesakondade loenduse alusel 2015., 2018. ja 2021. aastal.

The number of beavers hunted in 1991 – 2020 and number of beavers by hunters estimation 1991 – 2015 and based on counts of beaver colonies in 2015, 2018 and 2021.

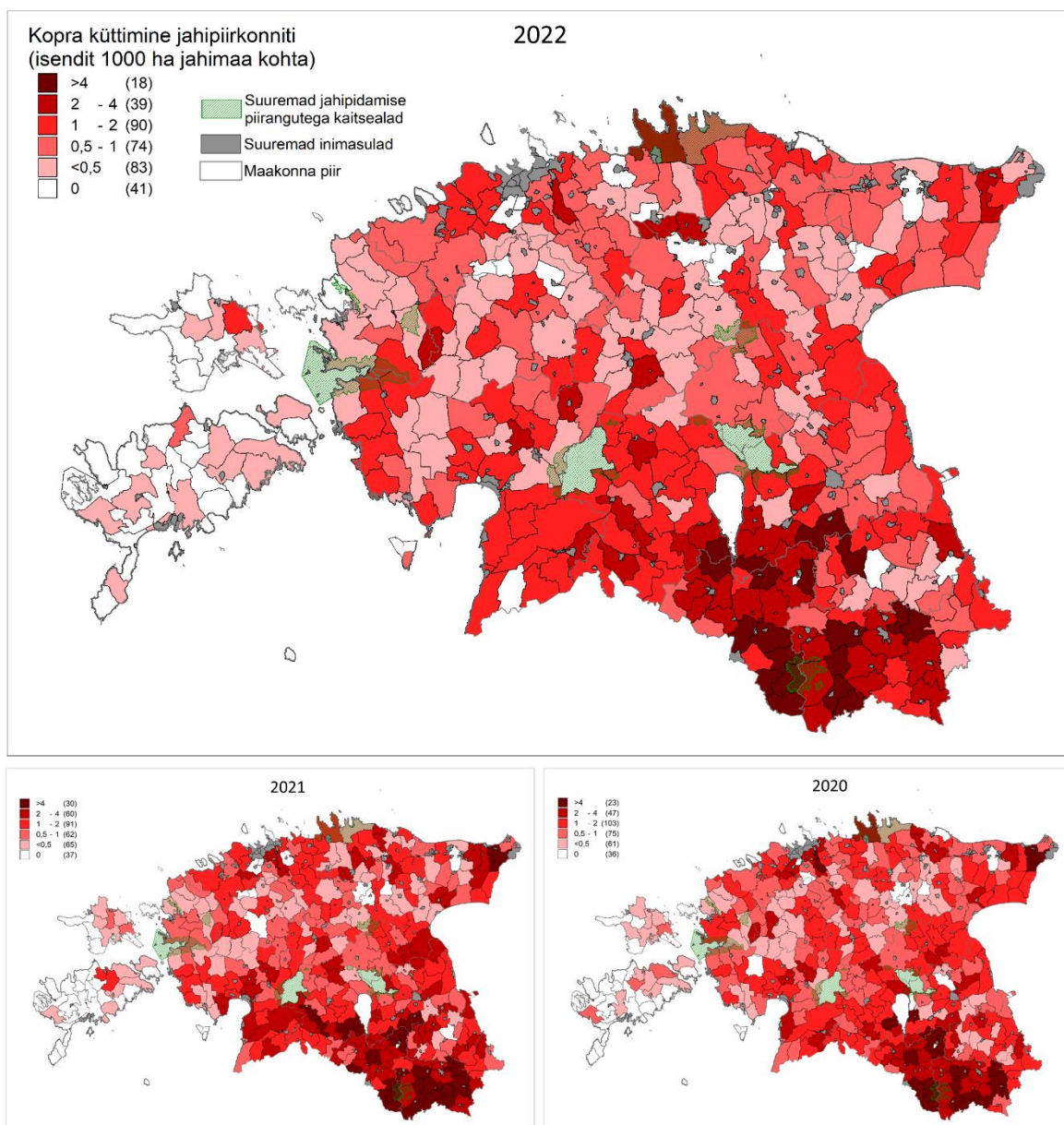
- Jahipiirkonna kasutajate hinnangul on kopra arvukus olnud viimased kolm aastat langustrendis.
- Võrreldes 2021. aastaga küttiti kopraid viiendiku võrra vähem. Kütitud kobraeste arv oli ka viimase 10 aasta madalaim.
- Hoolimata arvukuse jätkuvast langusest on populatsiooni seisund siiski pigem soodne. Kui üldjuhul võiks küttimist jätkata eelmiste aastatega samade põhimõtete järgi, siis neis piirkondades/kolooniates, kus tema olemasolu inimtegevust oluliselt ei sega, soovitame teda mitte küttida.
- Menetluses on eelnõu jahieeskirja muutmiseks, millega lubatakse kobraest aastaringselt kuivenduskraavides ja nende eesvooludel ning samaaegselt keelatakse koprajaht Võrtsjärvel ja neljal suuremal jõel.
- Soovitame kopraid varakult välja püüda toimivatest maaparandussüsteemidest ning neist looduslikest vooluveekogudest, kus nad paisude näol kaladele (jõeforell) kudemisrände takistusi loovad. Suurematest voolu- ja seisuveekogudest ning samuti inimese aktiivsest majanduslikust tegevusest puutumata lodualadelt, kus nad oma tegevusega elurikkust toetavad, jätta nad küttimata.

Kopra kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of beaver in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	320	419	430	502	585	619	501	508	418	354	-15,3	10,6
Hiiumaa	8	5	7	15	17	21	28	22	20	18	-10,0	125,0
Ida-Virumaa	389	427	538	487	552	653	669	475	465	279	-40,0	-28,3
Jõgevamaa	287	310	360	335	450	314	430	320	429	191	-55,5	-33,4
Järvamaa	276	256	239	300	283	275	262	207	193	191	-1,0	-30,8
Läänemaa	164	185	179	188	284	228	279	208	144	181	25,7	10,4
Lääne-Virumaa	285	383	392	389	388	350	350	269	314	235	-25,2	-17,5
Põlvamaa	332	425	385	287	400	373	388	258	291	226	-22,3	-31,9
Pärnumaa	652	742	814	662	670	666	782	529	660	523	-20,8	-19,8
Raplamaa	360	319	329	315	374	340	309	252	207	207	0,0	-42,5
Saaremaa	30	37	35	21	26	53	31	42	45	33	-26,7	10,0
Tartumaa	441	484	532	560	539	466	517	331	483	391	-19,0	-11,3
Valgamaa	729	1059	841	942	903	1078	997	801	889	752	-15,4	3,2
Viljandimaa	494	494	519	529	561	454	602	498	529	505	-4,5	2,2
Võrumaa	805	1012	1078	1078	1006	947	982	831	904	672	-25,7	-16,5
Kokku Total	5572	6557	6678	6610	7038	6837	7127	5551	5991	4758	-20,6	-14,6

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kopra arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitus 2023. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance and Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	1176	1114	-	=	+	=	-	-	-	-	→
Hiiumaa	16	32	+	+	+	+	+	+	+	+	→
Ida-Virumaa	1062	931	=	-	=	-	=	-	-	-	→I↓
Jõgevamaa	1037	973	-	=	=	-	-	=	-	=	→
Järvamaa	485	436	=	=	=	=	=	=	-	-	→I↓
Läänemaa	691	655	=	-	-	-	=	-	-	-	→
Lääne-Virumaa	768	732	=	-	-	-	-	-	-	=	→
Põlvamaa	956	777	-	-	=	-	-	-	-	-	→I↓
Pärnumaa	1174	1313	=	=	=	-	=	=	-	=	→
Raplamaa	868	823	=	+	+	=	=	-	-	-	→I↓
Saaremaa	51	57	+	+	+	=	+	+	+	=	→
Tartumaa	1223	1303	-	=	-	=	=	=	=	-	→
Valgamaa	1070	1060	=	=	-	=	=	-	-	=	→
Viljandimaa	1371	1396	-	=	-	-	-	=	=	-	→
Võrumaa	1841	1873	-	-	-	-	-	-	-	-	→
Kokku Total	13789	13475	=	=	=	-	=	-	-	-	→I↓

Kopra küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

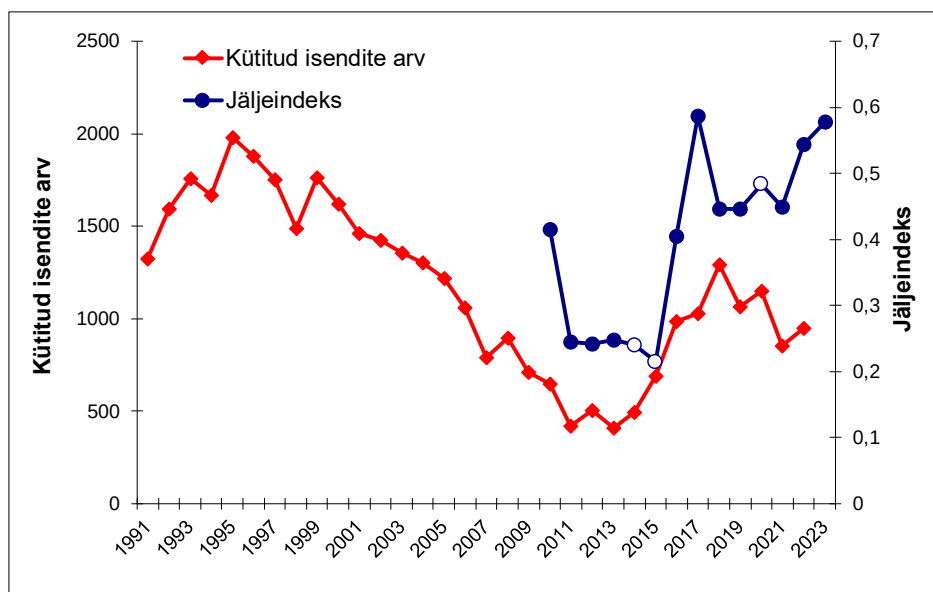
Kopra tekitatud kahjustuste hulk ja pindala on vähenenud võrreldes varasema kahe aastaga. 2021. aastaga võrreldes oli metsakaitseeksptiiside arv enam-vähem samal tasemel, kuid kahjustuste pindala kahanes umbes 2 korda ja võrreldes 2020. aastaga on kopra tekitatud metsakahjustuse hulga ja pindala kahanemine märkimisväärne: ekspertiiside arv langes 3 korda ning pindala vähenes 4 korda. Üksikasjalikuma ülevaate jahipiirkondade tasemel tehtud väljavõtte metsakahjustuste ekspertiisidest ja esitatud metsateatistest leiab aruande lisana Keskkonnaagentuuri kodulehelt.

Metsakaitseeksptiiside andmed, milles peamiseks kahjustajaks on märgitud kobras aastatel 2013 kuni 2023.

Number of cases of beaver damages and affected areas registered during forest damages expertise.

Maakond County	2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023 juuni seis	
	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)	arv (N)	pindala area (ha)
Harjumaa	3	1,9	0	0	1	0,6	0	0	0	0	3	1,32	0	0	1	0,35	0	0	0	0	0	0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	3	2,8	2	1,5	4	5,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jõgevamaa	0	0	1	0,3	7	8,2	0	0	0	0	0	0	0	0	4	2,02	2	1,5	2	0,4	0	0
Järvamaa	3	5,7	0	0	0	0	2	0,8	3	2,87	0	0	1	0,6	5	6,53	0	0	0	0	0	0
Läänemaa	2	2,3	3	2,4	11	5,8	4	3,9	0	0	0	0	0	0	2	1,6	0	0	0	0	0	0
Lääne-Virumaa	4	1,4	1	1,7	1	1,9	0	0	0	0	1	1,2	1	0,4	0	0	1	4,34	0	0	0	0
Põlvamaa	1	1,1	1	1,3	1	2,7	5	2,5	2	0,4	0	0	1	2,21	0	0	0	0	0	0	0	0
Pärnumaa	2	1,6	4	3,5	0	0	3	1,1	2	5,78	4	6,23	3	4,52	7	8,85	2	1,2	0	0	0	0
Raplamaa	4	9,1	15	13	3	1	2	3,3	0	0	6	11,1	0	0	0	0	1	1,02	0	0	0	0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tartumaa	15	16,7	13	6,9	3	4,5	6	4,8	4	5,07	1	0,61	1	0,5	2	2,55	0	0	0	0	0	0
Valgamaa	3	7,3	16	21,7	4	3,7	3	2,7	3	1,86	6	2,72	1	0,28	4	1,8	3	3,77	5	4,61	2	0,46
Viljandimaa	9	5,4	9	13,4	2	3	4	4,3	2	1,08	1	0,5	1	1	1	0,15	1	0,5	0	1	0	0
Võrumaa	3	1	4	6,3	18	14,1	4	3	6	5,07	5	2,26	2	3,2	3	6,2	1	0,12	2	1,9	1	0,17
Kokku Total	52	56,3	69	72	55	50,6	33	26,4	22	22,13	27	25,94	11	12,71	29	30,05	11	12,45	9	6,91	3	0,63

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

ÜS = 😊

A = ↑

K = →/↑

Halljänese küttimine aastatel 1991 – 2022 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of brown hare hunted (red line) in 1991 – 2022 and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Halljänese arvukuse jätkuvat tõusutrendi väljendavad nii jahimeeste hinnangud kui ka ruutloenduse tulemused.
- Halljänese küttimine on 2021. aastaga võrreldes pisut tõusnud, kuid jääb siiski alla aastatel 2016-2020 kütitud isendite arvule.
- Kuna halljänese küttimine on suhteliselt tagasihoidlik ning suremustegurina populatsiooni seisundi muutustes väheoluline, võib neid küttida varasemaga samal tasemel või ka rohkem.

Halljänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of brown hare in last ten years.

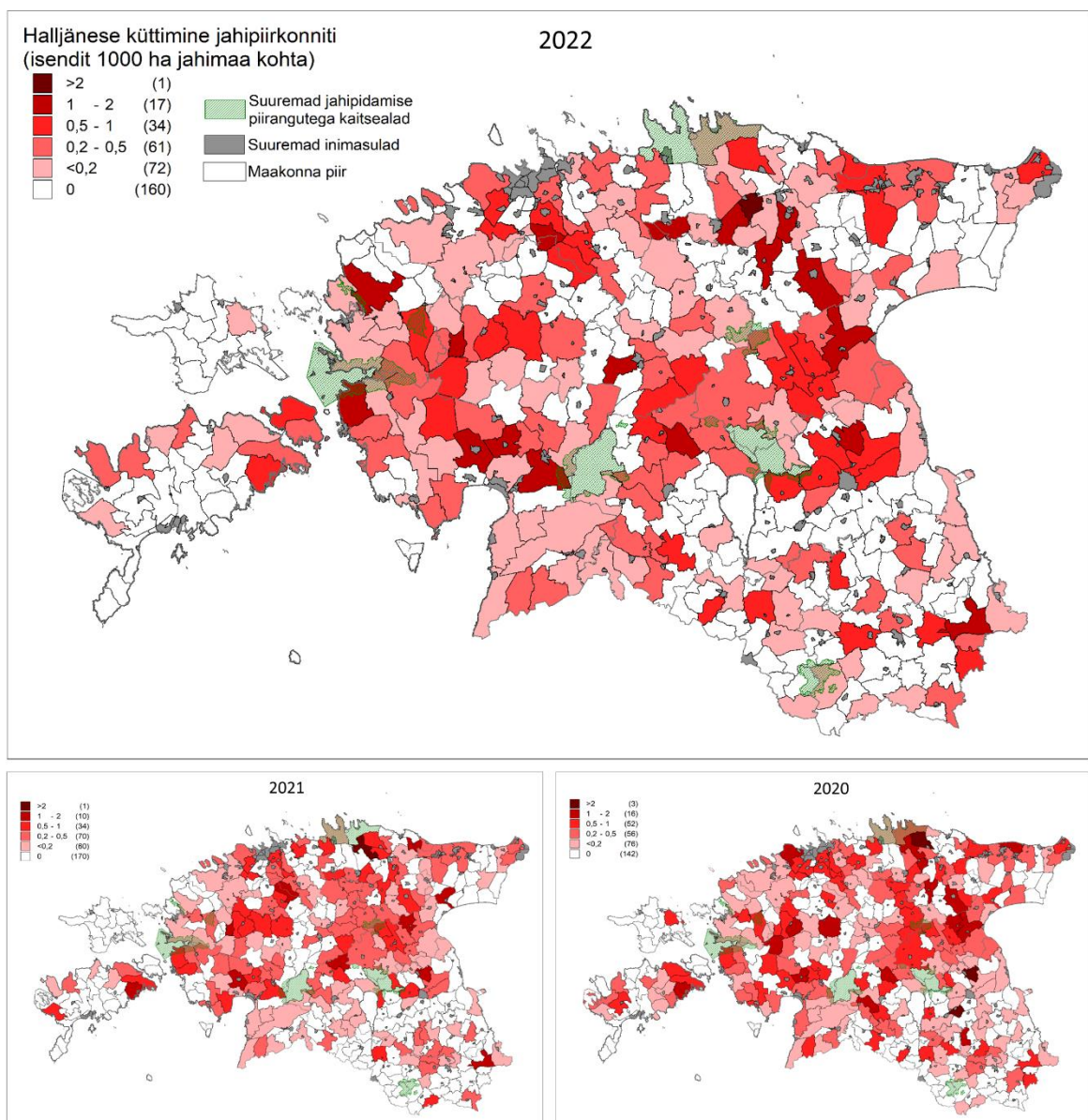
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	33	58	64	67	89	118	79	108	70	70	0,0	112,1
Hiiumaa	0	0	12	0	0	0	0	6	0	1	+	+
Ida-Virumaa	41	21	63	90	77	96	61	84	52	64	23,1	56,1
Jõgevamaa	22	35	32	44	62	82	93	117	91	101	11,0	359,1
Järvamaa	27	15	33	68	73	106	67	85	66	68	3,0	151,9
Läänemaa	32	43	53	81	85	126	119	61	44	87	97,7	171,9
Lääne-Virumaa	52	67	84	109	108	157	137	165	119	100	-16,0	92,3
Põlvamaa	30	16	36	63	58	55	38	34	38	36	-5,3	20,0
Pärnumaa	58	91	114	174	185	216	129	127	110	125	13,6	115,5
Raplamaa	48	24	39	89	65	106	95	100	100	70	-30,0	45,8
Saaremaa	10	25	21	26	39	35	69	69	44	43	-2,3	330,0
Tartumaa	13	33	39	45	50	51	52	63	44	58	31,8	346,2
Valgamaa	12	0	27	41	42	29	24	30	10	25	150,0	108,3
Viljandimaa	21	48	49	55	71	93	71	76	47	65	38,3	209,5
Võrumaa	13	17	24	35	24	25	29	24	17	34	100,0	161,5
Kokku Total	412	493	690	987	1028	1295	1063	1149	852	947	11,2	129,9

Halljänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of brown hare in 2013-2023.

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,27	0,29	0,14	0,31	0,42	0,60	0,46		0,62	0,35	0,61
Hiiumaa	0,01					0,01	0,00		0,01	0,00	0,00
Ida-Virumaa	0,09	0,11	0,13	0,13	0,12	0,08	0,08	0,13	0,16	0,18	0,10
Jõgevamaa	0,41		0,20	0,77		0,72	0,25		0,34	0,49	0,90
Järvamaa	0,26	0,20	0,34	0,47	0,76	0,52	0,44	0,51	0,27	0,64	0,39
Läänemaa	0,41			0,45	0,87	0,52	1,55	0,82	0,22	0,80	0,83
Lääne-Virumaa	0,30	0,12	0,26	0,31	0,99	0,33	0,43		0,41	0,87	1,04
Põlvamaa	0,41			0,69	0,84	0,48	0,37		0,53	0,47	0,63
Pärnumaa	0,11			0,25	0,55	0,40	0,51	0,21	0,27	0,27	0,34
Raplamaa	0,24	0,41		0,49	0,60	0,46	0,39	0,37	0,57	0,48	0,52
Saaremaa	0,22	0,08			0,32	0,22	0,16		0,42	0,49	0,45
Tartumaa	0,23		0,28	0,37	0,49	0,32	0,39	0,62	0,69	0,86	0,95
Valgamaa	0,09			0,29	0,96	0,42	0,10	1,97	0,38	1,01	0,38
Viljandimaa	0,23			0,44	0,66	0,46	0,54	0,43	0,31	0,38	0,30
Võrumaa	0,46		0,36	0,82	0,34	0,60	0,65	0,07	1,05	0,95	1,43
Kokku Total	0,25	0,24	0,22	0,41	0,59	0,45	0,45	0,48	0,45	0,54	0,58

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang halljänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2023. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

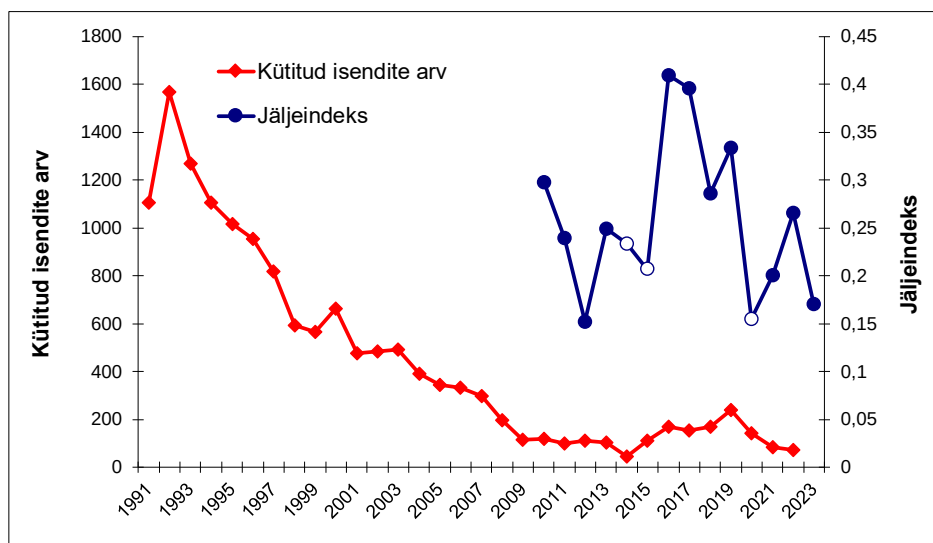
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→f↑
Hiiumaa	-	++	+	+	+	+	=	=	=	-	→f↑
Ida-Virumaa	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	→f↑
Jõgevamaa	=	++	++	++	+	+	++	+	+	+	→f↑
Järvamaa	++	++	++	++	+	++	++	+	++	+	→f↑
Läänemaa	=	+	+	+	+	+	=	+	=	+	→f↑
Lääne-Virumaa	++	++	++	++	++	++	++	++	++	+	→f↑
Põlvamaa	++	++	++	++	++	+	++	+	+	++	→f↑
Pärnumaa	+	+	+	++	++	++	+	+	+	+	→f↑
Raplamaa	+	+	++	++	++	+	+	+	+	+	→f↑
Saaremaa	+	+	+	+	+	+	++	++	++	+	→f↑
Tartumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	+	++	→f↑
Valgamaa	+	++	++	+	+	+	++	++	++	+	→f↑
Viljandimaa	+	+	++	+	++	++	++	++	++	++	→f↑
Võrumaa	+	+	++	+	+	+	+	+	+	++	→f↑
Kokku Total	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	→f↑

Halljānese kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of brown hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

ÜS = ☹️

A = →

K = →/↑

Valgejänesse küttimine aastatel 1991 – 2022 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of mountain hare hunted in 1991 – 2022 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Valgejänesse arvukus on tõenäoliselt jäänud samaks või pisut langenud. Kerget arvukuse langust võib välja lugeda ruutloenduse ja küttimisandmetest, jahimeeste hinnangud on mõnevõrra optimistlikumad.
- Hirvlaste pabulaloenduse käigus saadud jänesse pabulaindeks on möödunud aastast pisut madalam, kuid ülemöödunud aastast jälle pisut kõrgem. Siinkohal tuleb mainida, et tulemuse näol on tegemist valge- ja halljänesse pabulahunnikute summaga, sest nende kahe liigi pabulaid loendustel ei eristata. Kuna pabulaloenduse marsruudid paiknevad valdavalt metsaaladel, võib siiski oletada, et enamuses kuuluvad loenduste käigus registreeritud pabulahunnikud valgejäänestele.
- Kuna valgejänesse küttimine on väga tagasihoidlik, möödunud hooajal lausa alla 100 isendi, on see suremustegurina väheoluline, mistõttu võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.

Valgejänese küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of mountain hare in last ten years.

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021	2022/2013
											muutus (%)	muutus (%)
											Change in hunting bag	Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	5	6	6	2	4	4	9	7	2	2	0,0	-60,0
Hiiumaa	0	0	0	1	2	0	1	0	0	0		
Ida-Virumaa	43	3	33	58	45	51	70	41	28	20	-28,6	-53,5
Jõgevamaa	2	1	11	15	4	15	27	8	13	2	-84,6	0,0
Järvamaa	19	4	15	25	10	3	18	4	2	2	0,0	-89,5
Läänemaa	0	1	1	1	3	3	0	2	1	0	-100,0	
Lääne-Virumaa	13	10	6	9	25	28	21	31	16	13	-18,8	0,0
Põlvamaa	0	2	6	3	0	13	7	2	4	0	-100,0	
Pärnumaa	8	9	7	21	18	18	41	18	7	14	100,0	75,0
Raplamaa	3	3	7	4	12	8	15	4	1	2	100,0	-33,3
Saaremaa	0	0	1	2	2	3	1	6	4	5	25,0	+
Tartumaa	2	1	0	2	2	3	1	4	1	0	-100,0	+
Valgamaa	6	1	11	16	9	6	19	9	3	4	33,3	+
Viljandimaa	3	1	7	7	18	13	10	6	2	5	150,0	66,7
Võrumaa	0	3	0	2	1	3	0	0	1	2	+	+
Kokku Total	104	45	111	168	155	171	240	142	85	71	-16,5	-31,7

Valgejänese ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of mountain hare in 2013-2023.

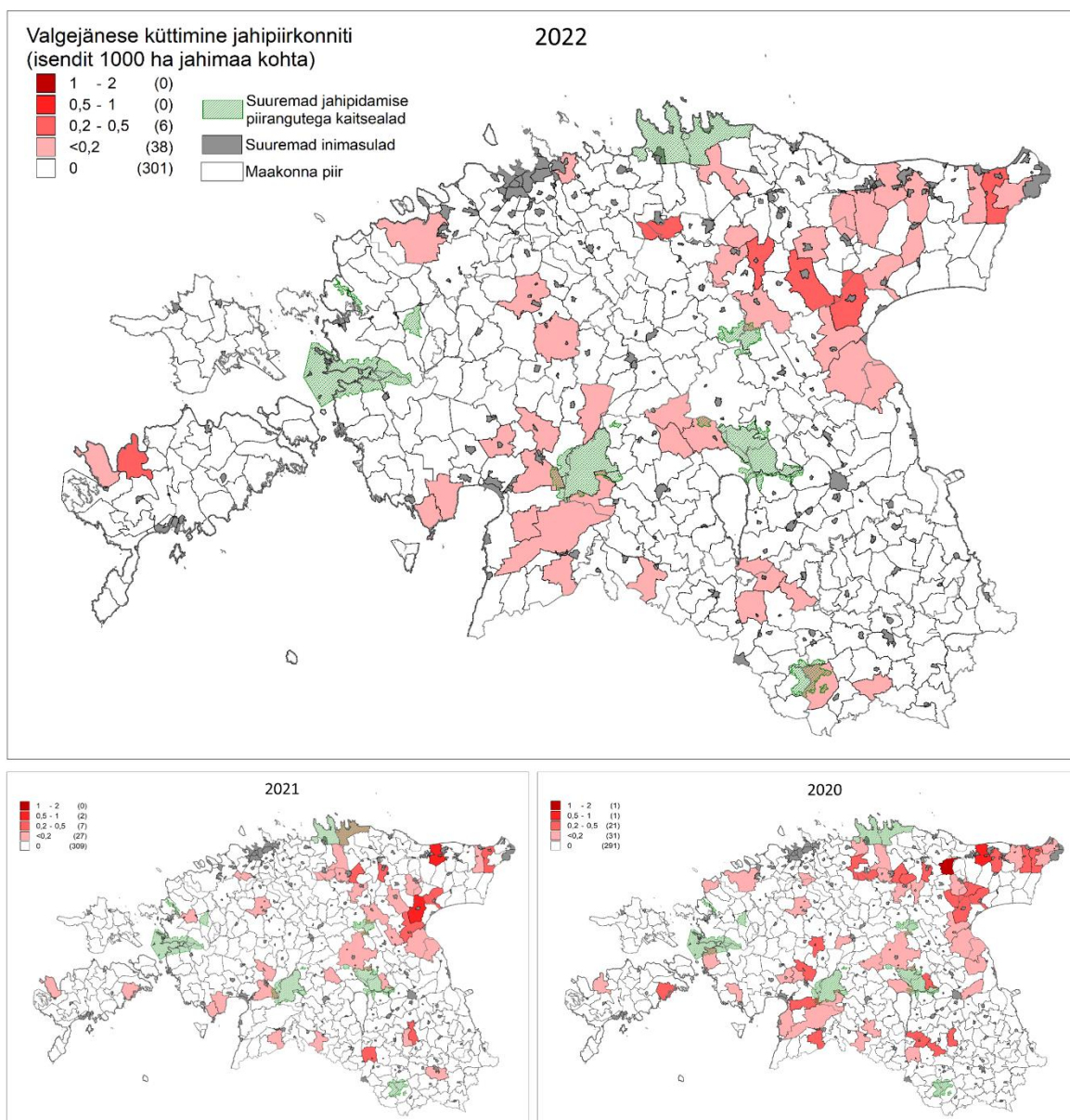
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,16	0,11	0,07	0,30	0,38	0,10	0,15		0,19	0,14	0,11
Hiiumaa	0,05					0,02			0,06	0,07	0,02
Ida-Virumaa	0,64	0,39	0,25	0,61	1,12	1,00	0,80	0,27	0,71	0,61	0,30
Jõgevamaa	0,24		0,60	0,96		0,46	0,93		0,19	0,44	0,18
Järvamaa	0,31	0,28	0,08	0,51	0,44	0,42	0,89	0,25	0,29	0,32	0,19
Läänemaa	0,10			0,08	0,09	0,11	0,02	0,04	0,08	0,29	0,05
Lääne-Virumaa	0,50	0,30	0,14	0,32	0,33	0,23	0,26		0,22	0,23	0,23
Põlvamaa	0,11			0,21	0,11	0,24	0,05		0,10	0,14	0,11
Pärnumaa	0,22			0,39	0,28	0,31	0,28	0,18	0,18	0,28	0,14
Raplamaa	0,22	0,19		0,23	0,33	0,27	0,42	0,11	0,14	0,24	0,35
Saaremaa	0,08	0,03			0,03	0,02	0,03		0,03	0,07	0,05
Tartumaa	0,29		0,06	0,52	0,39	0,18	0,33	0,08	0,15	0,12	0,14
Valgamaa	0,14			0,64	0,60	0,15	0,16	0,06	0,13	0,56	0,25
Viljandimaa	0,20			0,37	0,34	0,27	0,11	0,15	0,17	0,17	0,13
Võrumaa	0,32		0,17	0,42	0,20	0,40	0,26	0,00	0,25	0,28	0,30
Kokku Total	0,25	0,23	0,21	0,41	0,40	0,29	0,33	0,15	0,20	0,27	0,17

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang valgejänese arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2023. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	=	=	-	=	=	=	=	-	-	-	→/↑
Hiiumaa	=	+	+	=	+	=	=	=	=	=	→/↑
Ida-Virumaa	++	+	++	++	++	+	+	=	-	=	→/↑
Jõgevamaa	+	++	++	++	+	+	+	=	=	=	→/↑
Järvamaa	=	+	+	+	+	+	+	=	=	=	→/↑
Läänemaa	=	=	-	=	=	-	-	-	=	=	→/↑
Lääne-Virumaa	+	+	+	+	+	+	=	=	+	+	→/↑
Põlvamaa	+	+	+	+	+	=	+	=	=	=	→/↑
Pärnumaa	+	+	+	+	+	+	=	+	=	+	→/↑
Raplamaa	+	-	+	+	+	=	=	-	=	=	→/↑
Saaremaa	=	=	=	=	-	-	=	=	=	=	→/↑
Tartumaa	=	=	+	=	=	=	=	=	-	=	→/↑
Valgamaa	+	+	++	+	+	+	+	+	=	+	→/↑
Viljandimaa	=	=	+	=	+	+	+	=	=	+	→/↑
Võrumaa	=	=	+	+	+	=	=	=	=	+	→/↑
Kokku Total	+	+	+	+	+	+	=	=	=	=	→/↑

Jäneste suhteline asustustihedus ja selle muutused seirealadel 2015 – 2023 talvel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – pabulahunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.
Results of pellet group counts of hares in monitoring areas situated all over Estonia.

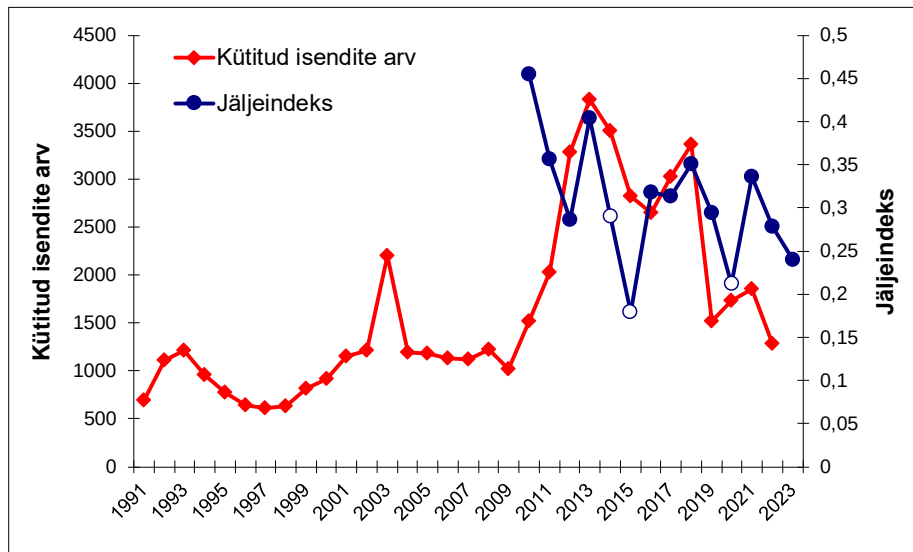
Seireala nr <i>No of monitoring area</i>	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>										Muutus (vr 2022) <i>Change (%)</i>
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
1	Harju	Kaberneeme-Jägala	2,11	0,77	2,10	0,80	0,63	0,19	0,32	0,10	0,03	-66,1	
4	Harju	Nõva-Keibu	1,81	0,92	0,73	0,85	1,90	0,81	0,48	0,27	0,07	-75,4	
5	Harju	Haiba	0,04	0,00	0,00	0,03	1,59	0,00	0,06	0,20	0,19	-7,5	
6	Harju	Kose-Uuemõisa	0,50	0,18	0,17	0,09	0,00	0,06	0,12	0,33	0,11	-66,1	
48	Harju	Keskpõlügen*									1,48		
2	Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	1,35	0,99	0,35	0,34	0,15	0,89	0,37	1,83	1,76	-4,0	
3	Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,56	1,70	0,63	0,18	0,93	0,30	0,47	0,90	0,65	-28,1	
8	Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	5,07	1,21	1,26	1,63	1,69	1,49	4,04	1,17	0,33	-72,2	
16	Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	1,30	0,44	0,10	1,30	7,23	4,66	4,09	2,57	1,49	-41,9	
9	Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirtsu	0,26	0,18	0,46	0,41	1,12	0,67	2,15	3,22	1,11	-65,6	
10	Ida-Viru	Illuka-Kurtina-Pagari	2,91	0,41	4,71	0,79	5,74	0,36	0,26	0,43	2,84	553,7	
17	Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	1,23	0,59	1,75	0,92	1,39	0,97	1,29	0,88	1,41	61,4	
11	Lääne	Haapsalu-Martna	0,17	0,03	0,06	0,00	0,09	0,00	0,00	0,19	0,06	-66,7	
18	Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,24	0,10	0,29	0,03	0,17	0,09	0,25	0,09	0,15	75,6	
12	Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,71	0,24	0,56	0,48	0,41	0,24	0,06	0,97	0,88	-9,4	
13	Rapla	Valgu-Raikküla	0,43	0,00	2,65	0,94	1,51	0,28	0,59	1,12	0,35	-68,7	
20	Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	1,14	0,30	5,75	2,10	3,89	1,57	1,63	1,44	4,13	187,4	
19	Pärnu	Halinga-Libatse	0,22	0,80	0,57	1,74	0,18	0,43	0,34	0,57	0,98	73,3	
24	Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,19	0,57	1,00	1,88	0,29	0,47	0,60	0,71	1,02	42,8	
25	Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	0,30	0,11	0,48	0,35	0,84	1,22	2,46	5,79	1,75	-69,7	
26	Pärnu	Õordi	0,23	0,62	0,30	2,48	0,47	2,42	1,19	1,92	0,66	-65,5	
30	Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	1,34	1,31	0,59	2,73	1,06	1,23	2,01	1,25	1,15	-8,4	
31	Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	1,43	0,77	1,21	0,83	2,38	0,55	0,39	0,85	0,63	-25,7	
27	Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,00	0,06	0,19	0,09	0,15	0,10	0,12	0,76	0,15	-80,8	
32	Viljandi	Sudiste-Veisjärv	2,26	2,13	1,16	0,90	3,39	0,83	1,18	1,74	1,04	-40,4	
7	Järva	Jäneda-Aegviidu	2,22	1,79	0,49	2,01	0,70	1,07	0,86	2,12	1,32	-38,0	
14	Järva	Lõõla-Vahastu	1,81	0,48	1,04	0,29	0,96	0,55	1,06	0,34	0,09	-73,8	
15	Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,25	0,75	0,32	0,74	2,37	0,33	0,69	0,96	1,51	57,6	
21	Järva	Kabala-Imavere	0,52	0,49	1,23	0,96	0,94	0,25	0,26	1,17	0,73	-37,6	
22	Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,06	0,09	0,14	1,20	1,53	0,54	0,89	0,81	0,90	11,2	
23	Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	1,48	1,24	1,56	0,86	2,30	1,57	1,01	0,88	0,85	-2,8	
28	Tartu	Kärvare-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,03	0,18	0,15	0,38	0,13	0,54	1,25	0,73	-41,2	
29	Tartu	Järvselja	0,15	1,01	1,09	0,13	0,13	0,48	0,96	1,04	0,79	-24,6	
33	Tartu	Rannu-Pühaste	1,54	0,92	1,10	0,17	1,98	0,66	1,00	1,34	1,75	30,6	
34	Põlva	Karilatsi-Ihamaru	1,09	0,64	0,97	1,16	1,36	1,27	1,75	2,52	3,01	19,4	
38	Põlva	Saatse	0,64	0,29	0,00	0,94	1,04	0,75	0,91	0,25	0,56	125,7	
36	Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,20	0,89	7,72	3,24	2,45	0,07	0,13	0,24	1,25	426,9	
37	Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,06	0,12	0,19	0,54	0,24	0,13	0,00	0,14	0,61	331,3	
40	Võru	Misso	1,35	0,51	3,95	1,10	1,47	0,81	2,72	2,82	0,33	-88,5	
35	Valga	Valga-Õru	0,34	1,97	0,73	1,83	1,90	1,20	1,22	2,30	3,65	58,8	
39	Valga	Hargla-Karula	1,88	1,02	5,73	3,17	2,83	2,54	1,66	4,37	3,52	-19,4	
41	Hiiu	Kanapeeksi-Tahkuna	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	0,00	0,00		
42	Hiiu	Leluselja	0,03	0,00	0,03	0,03	0,00	0,06	0,00	0,00	0,03	+	
43	Hiiu	Käina-Tubala	0,28	0,20	0,10	0,00	0,00	0,12	0,12	0,00	0,06	+	
44	Saare	Linnuse (Eiklast põhjas)	0,00	0,16	0,09	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
45	Saare	Valjala-Tagavere-Laimjala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
46	Saare	Koimla-Kõrkküla	0,19	0,13	0,08	0,18	0,11	0,00	0,00	0,00	0,00		
47	Saare	Laugi		0,06	0,09	0,18	0,14	0,10	0,00	0,03	0,00	-100,0	
✓ 1-40	Mandri-Eesti		0,98	0,67	1,34	1,01	1,49	0,81	1,00	1,30	1,12	-13,4	
41-43	Hiumaa		0,10	0,07	0,04	0,01	0,00	0,07	0,05	0,00	0,03	+	
44-47	Saaremaa		0,06	0,09	0,07	0,10	0,06	0,02	0,00	0,01	0,00	-100,0	
	Eesti	Seiealade andmed kokku <i>All areas included</i>	0,87	0,58	1,15	0,87	1,29	0,69	0,86	1,10	0,96	-13,0	

Valgejänese küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of mountain hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

METSNUGIS (*Martes martes*)

ÜS = 😊

A = →/↓

K = →

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2022 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.

The number of pine marten hunted in 1991 – 2022 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Metsnugise arvukus väljendab langust nii ruutloenduse jäljeindeksi kui ka kütitud isendite arvu põhjal, jahimeeste hinnangul on arvukus pigem stabiilne. Nii jäljeindeks kui kütitud isendite arv on viimase kümne aasta madalamad.
- Kütitud isendite arv oli 2021. aastaga võrreldes ligi kolmandiku, kümne aasta taguse ajaga võrreldes aga kahe kolmandiku võrra väiksem.
- Muutused ei ole siiski ulatuses, mille puhul peaks täiendavaid kaitsemeetmeid rakendama ning jahti võib jätkata eelmiste aastatega samade põhimõtete alusel.

Metsnugise kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of pine marten in last ten years.

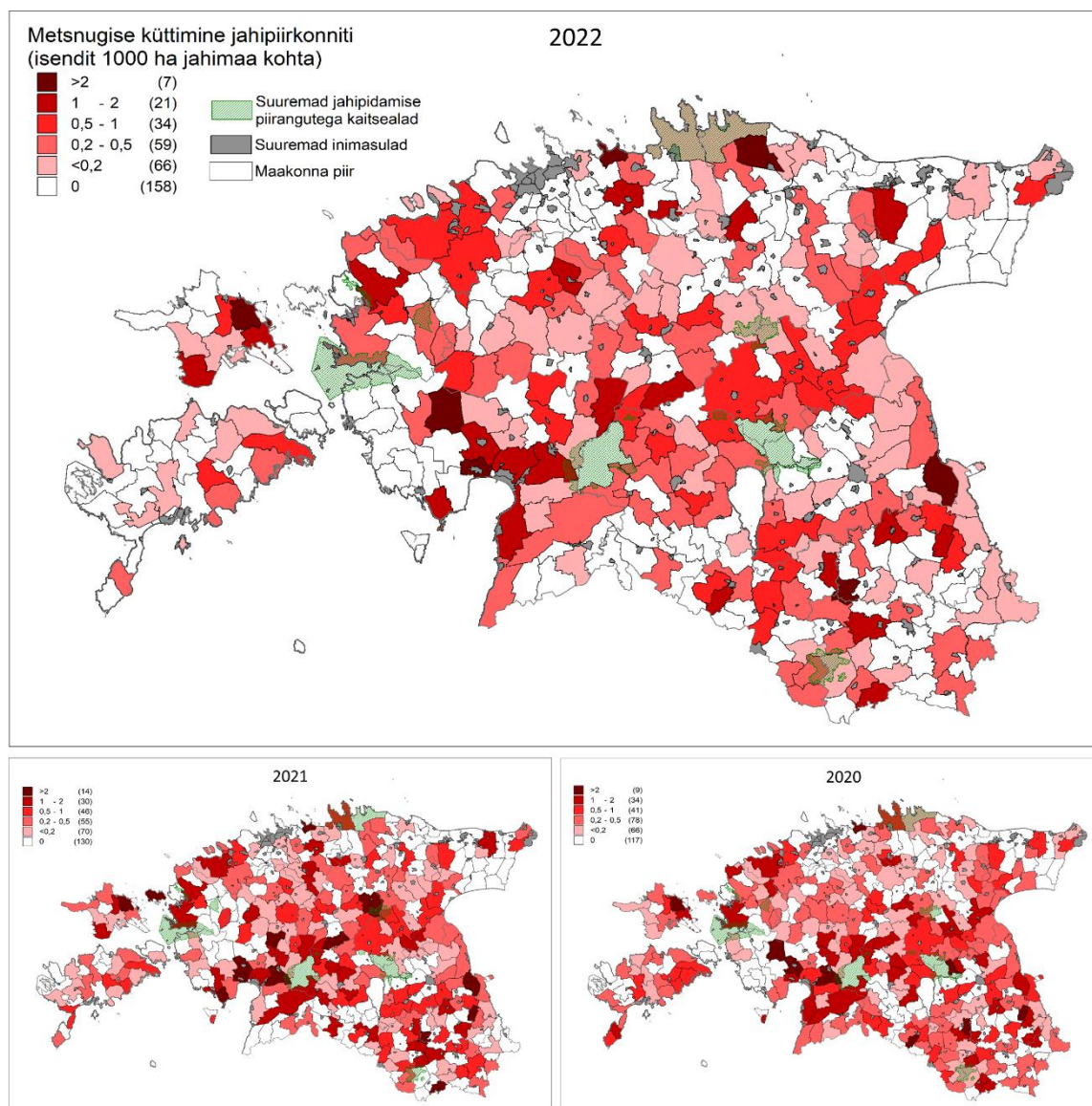
Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	204	180	204	176	219	247	108	146	186	125	-32,8	-38,7
Hiiumaa	157	51	105	104	137	118	89	54	74	60	-18,9	-61,8
Ida-Virumaa	189	246	148	194	219	136	62	75	71	68	-4,2	-64,0
Jõgevamaa	359	257	214	254	196	202	80	157	136	96	-29,4	-73,3
Järvamaa	170	234	151	192	199	262	88	92	163	62	-62,0	-63,5
Läänemaa	200	159	183	107	117	217	116	113	144	82	-43,1	-59,0
Lääne-Virumaa	289	273	193	113	151	163	78	52	51	84	64,7	-70,9
Põlvamaa	148	91	115	117	125	114	53	91	88	64	-27,3	-56,8
Pärnumaa	757	751	582	402	504	680	324	383	363	274	-24,5	-63,8
Raplamaa	79	149	82	49	81	103	35	53	75	68	-9,3	-13,9
Saaremaa	308	182	161	181	184	238	99	102	61	33	-45,9	-89,3
Tartumaa	283	295	200	176	185	250	117	121	121	84	-30,6	-70,3
Valgamaa	242	252	202	211	288	215	83	98	90	70	-22,2	-71,1
Viljandimaa	287	236	184	243	233	257	122	122	143	63	-55,9	-78,0
Võrumaa	158	146	100	127	186	163	63	68	92	53	-42,4	-66,5
Kokku Total	3830	3502	2824	2646	3024	3365	1517	1727	1858	1286	-30,8	-66,4

Metsnugise ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of pine marten in 2013-2023.

Maakond	Jäljeindeks (1 km kohta)										
County	Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,39	0,26	0,20	0,26	0,22	0,25	0,19		0,33	0,21	0,28
Hiiumaa	0,49					0,32			0,29	0,28	0,16
Ida-Virumaa	0,43	0,15	0,16	0,32	0,27	0,51	0,25	0,23	0,45	0,34	0,19
Jõgevamaa	0,33		0,25	0,58		0,35	0,21		0,22	0,23	0,18
Järvamaa	0,39	0,40	0,03	0,43	0,43	0,43	0,49	0,45	0,62	0,47	0,18
Läänemaa	0,72			0,14	0,38	0,38	0,50	0,23	0,59	0,23	0,37
Lääne-Virumaa	0,46	0,23	0,15	0,22	0,19	0,17	0,21		0,17	0,15	0,22
Põlvamaa	0,26			0,33	0,28	0,38	0,18		0,18	0,15	0,14
Pärnumaa	0,29			0,20	0,31	0,45	0,41	0,12	0,28	0,26	0,31
Raplamaa	0,37	0,30		0,21	0,16	0,32	0,39	0,11	0,25	0,18	0,25
Saaremaa	0,44	0,45			0,26	0,46	0,27		0,58	0,41	0,22
Tartumaa	0,50		0,09	0,37	0,45	0,20	0,31	0,23	0,25	0,47	0,22
Valgamaa	0,12			0,21	0,11	0,24	0,15	0,16	0,24	0,36	0,28
Viljandimaa	0,52			0,49	0,57	0,51	0,30	0,22	0,49	0,29	0,38
Võrumaa	0,40		0,24	0,45	0,19	0,29	0,23	0,01	0,20	0,26	0,17
Kokku Total	0,40	0,29	0,18	0,32	0,31	0,35	0,29	0,21	0,34	0,28	0,24

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang metsnugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2023. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

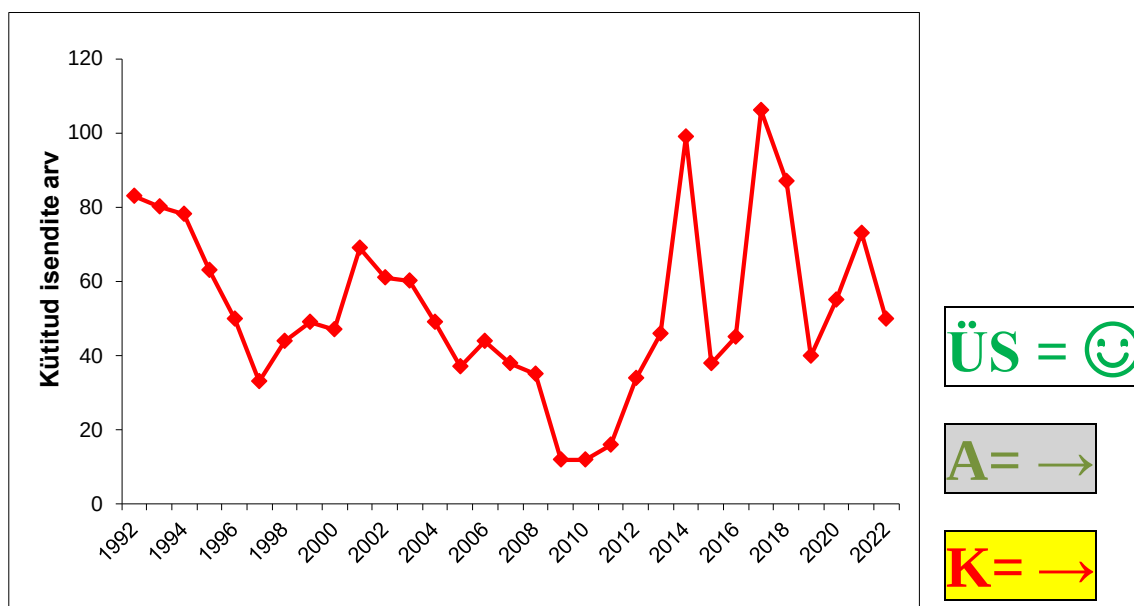
Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	=	=	+	=	=	=	-	=	=	+	→
Hiiumaa	--	--	=	+	+	+	+	+	+	++	→
Ida-Virumaa	-	-	-	-	=	-	-	=	=	=	→
Jõgevamaa	--	-	--	-	-	=	-	-	-	-	→
Järvamaa	=	-	=	-	+	-	-	=	+	=	→
Läänemaa	=	=	++	=	=	+	=	+	+	=	→
Lääne-Virumaa	=	=	+	-	+	+	-	+	=	+	→
Põlvamaa	=	=	=	-	=	-	+	=	+	=	→
Pärnumaa	-	-	-	-	+	=	-	+	=	=	→
Raplamaa	=	+	=	=	=	+	=	=	+	=	→
Saaremaa	=	-	+	=	=	+	-	=	=	+	→
Tartumaa	-	-	-	=	-	=	=	=	+	=	→
Valgamaa	=	-	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Viljandimaa	+	+	=	+	=	-	-	=	=	=	→
Võrumaa	-	=	-	=	=	-	-	=	=	-	→
Kokku Total	-	-	=	=	=	=	-	=	=	=	→

Metsnugise küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of pine marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

KIVINUGIS (*Martes foina*)

Kivinugise küttimine aastatel 1992 – 2022.

The number of beech marten hunted in 1992 – 2022.

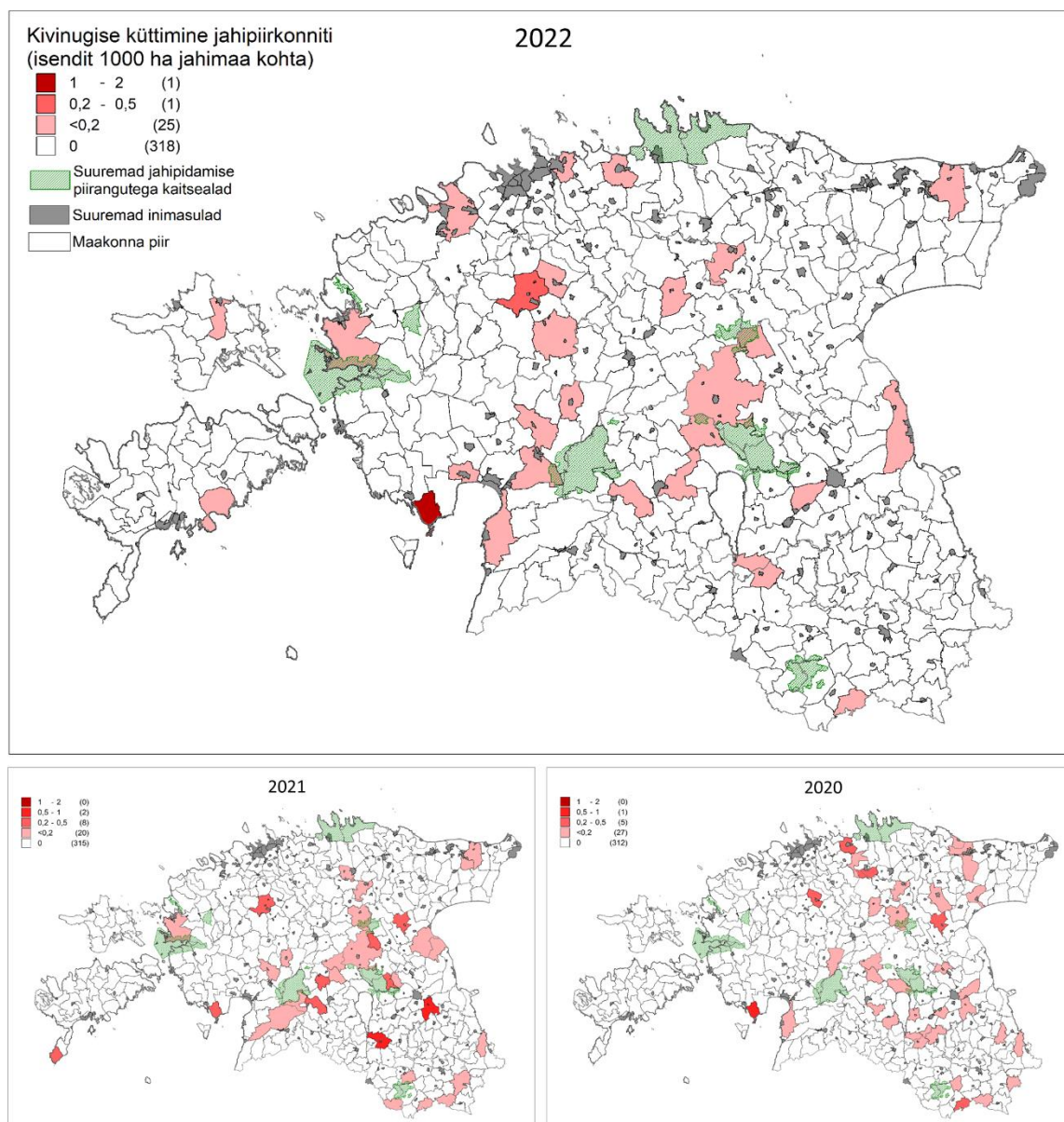
- Kivinugis on madala asustustihedusega levinud üle kogu Eesti. Jahindusstatistika järgi kütiti teadaolevalt esimene kivinugis ka Hiiumaalt.
- Erinevalt metsnugisest eelistab kivinugis antropogeenseid maastikke. Jahipiirkondadest välja jäävatest asulatest püütud probleemsed kivinugised (elavad hoonetes, murravad kodulinde) jahindusstatistikas ei kajastu.
- Kivinugise jahti võib jätkata eelmiste aastatega samadel põhimõtetel ja mahus.

Kivinugise kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of beech marten in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	3	5	3	1	0	0	4	7	0	3	+	0,0
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	+	+
Ida-Virumaa	4	6	11	5	0	15	6	3	4	1	-75,0	-75,0
Jõgevamaa	1	44	7	0	50	5	1	6	10	4	-60,0	300,0
Järvamaa	12	0	2	3	6	2	5	8	3	1	-66,7	-91,7
Läänemaa	0	0	0	10	4	15	0	0	2	5	150,0	+
Lääne-Virumaa	3	5	2	2	5	2	3	3	1	1	0,0	-66,7
Põlvamaa	1	1	0	0	0	0	3	2	1	0	-100,0	-100,0
Pärnumaa	2	6	3	9	26	9	4	7	13	14	7,7	600,0
Raplamaa	2	4	1	1	4	5	2	2	5	10	100,0	400,0
Saaremaa	0	1	2	0	1	0	1	0	2	1	-50,0	+
Tartumaa	6	2	1	1	0	6	3	4	11	3	-72,7	-50,0
Valgamaa	8	8	6	6	3	9	2	3	8	2	-75,0	-75,0
Viljandimaa	1	8	0	0	2	15	5	5	9	3	-66,7	200,0
Võrumaa	3	9	0	7	5	4	1	5	4	1	-75,0	-66,7
Kokku Total	46	99	38	45	106	87	40	55	73	50	-31,5	8,7

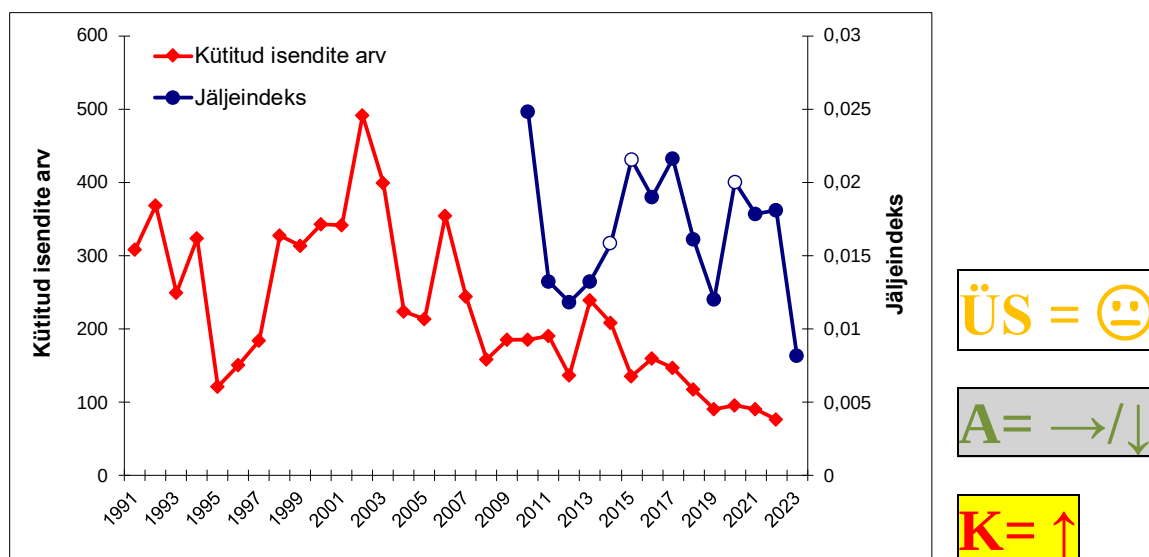
Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang kivinugise arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissooitus 2023. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissooitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	-	-	-	=	=	=	=	-	=	-	→
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	-	=	-	-	-	-	-	=	=	-	→
Jõgevamaa	-	-	-	=	=	-	-	-	-	-	→
Järvamaa	=	-	=	-	-	-	-	-	=	-	→
Läänemaa	-	-	=	=	=	+	=	=	=	=	→
Lääne-Virumaa	-	-	-	-	=	-	-	=	=	=	→
Põlvamaa	-	-	=	=	-	=	-	-	=	=	→
Pärnumaa	=	=	-	=	-	=	=	=	=	=	→
Raplamaa	-	=	=	-	-	-	=	-	=	=	→
Saaremaa	-	-	-	=	=	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	-	-	-	=	-	=	=	=	=	=	→
Valgamaa	=	=	=	=	=	-	-	-	-	-	→
Viljandimaa	=	=	=	=	-	=	-	-	=	=	→
Võrumaa	-	-	-	-	-	-	-	=	-	=	→
Kokku Total	-	-	-	-	-	=	-	=	=	=	→

Kivinugise küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal. *Hunting of beech marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.*

MINK (*Neovison vison*)

Mingi kütmine aastatel 1991 – 2022 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of American mink hunted in 1991 – 2022 (red line) and winter track index
 (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Mingi arvukuses järske kõikumisi toimunud ei ole, kuid viimase kümne aasta võrdluses paistab silma arvukuse langus. Nii jäljeindeks kui kütitud isendite arv on viimase kümne aasta madalamad. Kütimisnumbrid on järjepidevas languses viimased 20 aastat.
- Üheks mingi arvukuse languse põhjuseks võib olla ka see, et minke ei ole enam meie karusloomafarmides. Varem andsid farmidest põgenenud isendid looduses elavale asurkonnale märkimisväärt tuge.
- Kuna mink on meil invasiivne võõrliik, on sõltumata arvukuse muutustest soovitatav neid kütida varasemast intensiivsemalt.

Mingi kütmine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of American mink in last ten years.

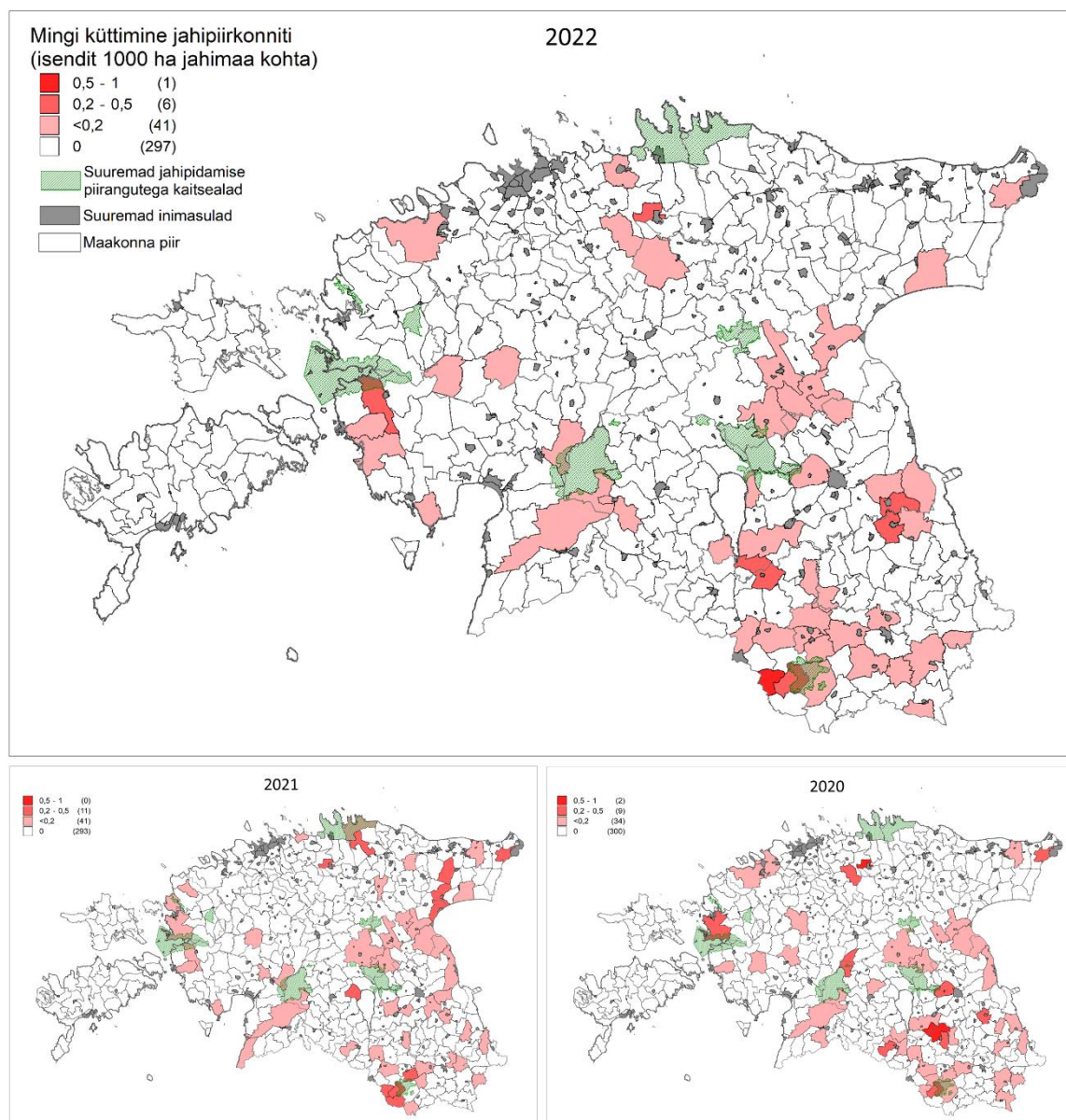
Maakond County	Küttimine Hunting bag											2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2023 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022			
Harjumaa	15	14	16	22	7	6	6	14	3	7	133,3	-53,3	
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Ida-Virumaa	4	15	3	11	5	3	2	6	21	2	-90,5	-50,0	
Jõgevamaa	9	17	11	10	9	23	14	8	9	8	-11,1	-11,1	
Järvamaa	14	8	3	3	2	4	2	0	0	1	+	-92,9	
Läänemaa	22	19	9	11	9	5	5	8	9	5	-44,4	-77,3	
Lääne-Virumaa	6	13	12	4	3	5	2	0	7	0	+	-100,0	
Põlvamaa	13	12	11	6	8	7	5	8	4	4	0,0	-69,2	
Pärnumaa	14	14	13	14	47	10	11	4	6	5	-16,7	-64,3	
Raplamaa	12	8	1	2	2	0	5	2	1	2	100,0	-83,3	
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
Tartumaa	47	34	16	22	9	21	5	7	7	11	57,1	-76,6	
Valgamaa	34	20	10	18	25	12	11	27	14	16	14,3	-52,9	
Viljandimaa	25	21	8	9	11	10	10	4	2	2	0,0	-92,0	
Võrumaa	24	13	22	28	10	12	13	8	8	13	62,5	-45,8	
Kokku Total	239	208	135	160	147	118	91	96	91	76	-16,5	-68,2	

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang mingi arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovitust 2023. jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovitust Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	=	=	=	=	-	=	=	=	=	-	↑
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Ida-Virumaa	=	=	=	=	=	=	-	=	=	=	↑
Jõgevamaa	-	-	-	=	=	=	=	+	=	=	↑
Järvamaa	=	=	=	=	=	=	=	-	=	=	↑
Läänemaa	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	↑
Lääne-Virumaa	-	-	=	-	=	=	=	=	+	+	↑
Põlvamaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Pärnumaa	-	-	=	=	-	-	=	=	=	=	↑
Raplamaa	-	-	+	=	-	-	=	=	=	=	↑
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑
Tartumaa	-	-	-	-	-	=	=	=	=	=	↑
Valgamaa	=	=	=	=	=	-	-	=	+	=	↑
Viljandimaa	-	=	-	=	-	=	-	=	-	-	↑
Võrumaa	=	+	=	=	=	+	=	=	=	+	↑
Kokku Total	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	↑

Mingi ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of American mink in 2013-2023.

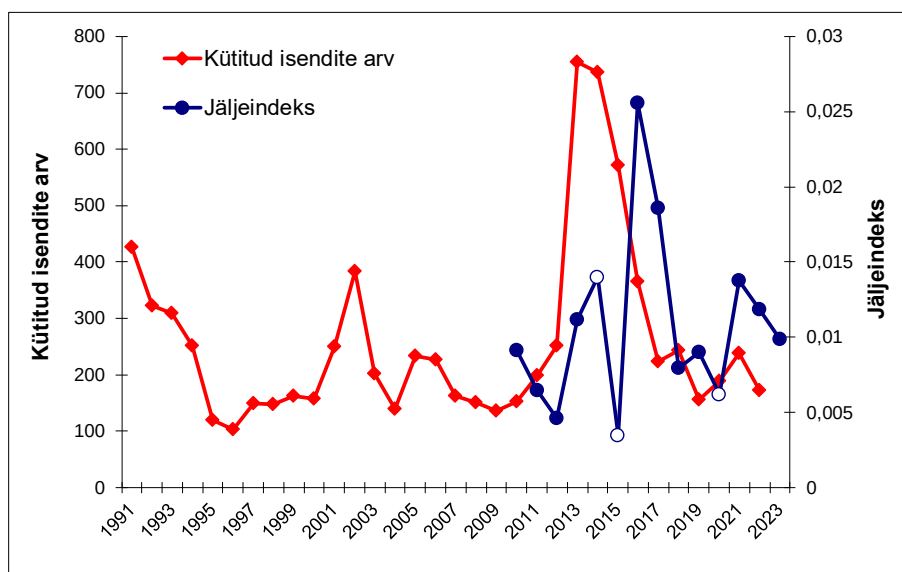
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,016	0,017	0,025	0,009	0,011	0,009	0,010		0,010	0,005	0,007
Hiiumaa	0,000					0,000			0,000	0,000	0,000
Ida-Virumaa	0,006	0,015	0,011	0,019	0,019	0,023	0,005	0,01	0,008	0,005	0,004
Jõgevamaa	0,000		0,033	0,042		0,021	0,000		0,004	0,073	0,008
Järvamaa	0,007	0,024	0,000	0,034	0,017	0,012	0,000	0,08	0,049	0,003	0,025
Läänemaa	0,068			0,041	0,043	0,035	0,058	0,02	0,012	0,017	0,036
Lääne-Virumaa	0,021	0,000	0,000	0,010	0,014	0,000	0,000		0,005	0,026	0,000
Põlvamaa	0,008			0,000	0,000	0,011	0,006		0,029	0,003	0,003
Pärnumaa	0,011			0,029	0,032	0,043	0,046	0,05	0,027	0,018	0,010
Raplamaa	0,008	0,049		0,004	0,000	0,006	0,009	0,02	0,033	0,019	0,013
Saaremaa	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
Tartumaa	0,010		0,058	0,033	0,027	0,029	0,006	0,02	0,020	0,061	0,013
Valgamaa	0,017			0,000	0,027	0,015	0,000	0,02	0,027	0,024	0,019
Viljandimaa	0,007			0,028	0,042	0,006	0,011	0,01	0,018	0,005	0,004
Võrumaa	0,015		0,006	0,024	0,048	0,001	0,007	0,02	0,005	0,014	0,000
Kokku Total	0,013	0,016	0,022	0,019	0,022	0,016	0,012	0,02	0,018	0,018	0,008

Mingi kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of American mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2022 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused.
 The number of European polecat hunted in 1991 – 2022 (red line) and winter track index (blue line - tracks per 1 km per 24 hours).

- Tuhkru arvukuses ei ole toimunud viimastel aastatel olulisi muutusi. Erinevalt mingist ei väljenda tuhkru viimase 20 aasta küttimisnumbrid püsivat langust, vaid pigem stabiilsust.
- Kuna tuhkru küttimine on tagasihoidlik, võib neid küttida varasemaga samadest põhimõtetest lähtuvalt.
- Mingi püügil kastlõksuga võiks sealt kaaspüügina saadud tuhkrud vabastada.

ÜS = 😊

A = →

K = →

Tuhkru küttimine maakonniti viimasel kümnel jahihooajal.
Hunting bag of polecat in last ten years.

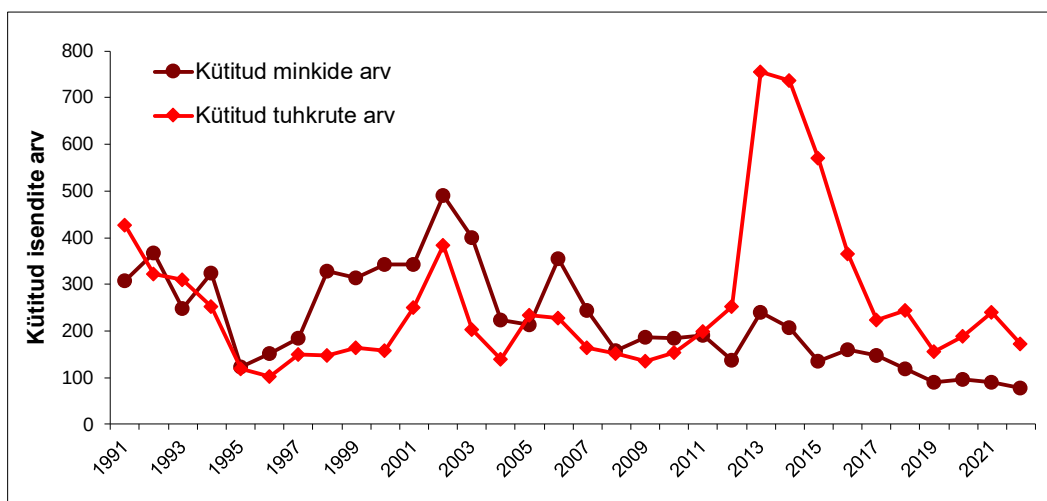
Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	19	29	29	24	13	20	8	12	11	8	-27,3	-57,9
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	33	55	39	16	8	9	8	19	14	7	-50,0	-78,8
Jõgevamaa	95	123	96	49	34	27	23	32	44	48	9,1	-49,5
Järvamaa	30	38	27	30	10	19	13	10	7	8	14,3	-73,3
Läänemaa	7	27	9	4	1	4	1	3	5	6	20,0	-14,3
Lääne-Virumaa	43	72	43	17	8	12	11	12	9	8	-11,1	-81,4
Põlvamaa	42	36	15	22	14	14	4	12	15	17	13,3	-59,5
Pärnumaa	72	78	68	47	25	20	8	9	13	11	-15,4	-84,7
Raplamaa	20	33	28	9	8	2	7	3	10	7	-30,0	-65,0
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Tartumaa	132	60	65	29	15	20	13	18	22	11	-50,0	-91,7
Valgamaa	71	59	41	21	22	19	19	22	26	6	-76,9	-91,5
Viljandimaa	98	78	83	74	44	55	33	28	36	27	-25,0	-72,4
Võrumaa	93	48	28	23	22	22	8	8	27	8	-70,4	-91,4
Kokku Total	755	736	571	365	224	243	156	188	239	172	-28,0	-77,2

Tuhkru ruutloenduse jäljeindeks aastatel 2013-2023.
Snow track index of polecat in 2013-2023.

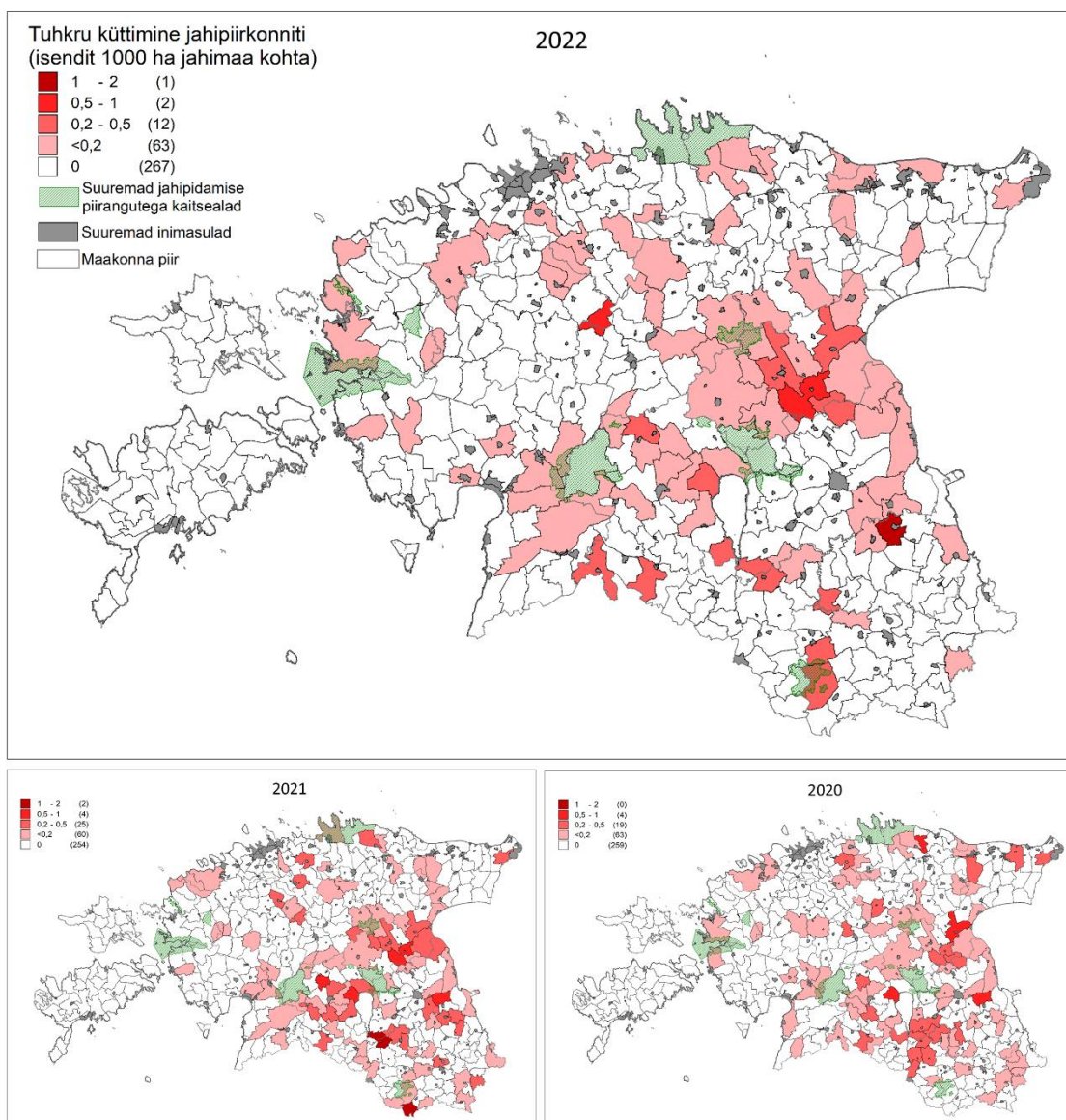
Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)										
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Harjumaa	0,010	0,010	0,000	0,005	0,007	0,002	0,003		0,000	0,003	0,000
Hiiumaa	0,000					0,000			0,000	0,000	0,000
Ida-Virumaa	0,003	0,008	0,008	0,024	0,006	0,018	0,005	0,013	0,011	0,005	0,008
Jõgevamaa	0,005		0,000	0,031		0,008	0,000		0,014	0,037	0,011
Järvamaa	0,000	0,021	0,021	0,026	0,017	0,016	0,034	0,000	0,013	0,056	0,023
Läänemaa	0,077			0,007	0,006	0,004	0,012	0,000	0,000	0,000	0,000
Lääne-Virumaa	0,000	0,000	0,005	0,006	0,003	0,001	0,008		0,010	0,005	0,011
Põlvamaa	0,004			0,012	0,033	0,008	0,013		0,008	0,029	0,007
Pärnumaa	0,008			0,033	0,017	0,010	0,011	0,008	0,006	0,000	0,011
Raplamaa	0,005	0,006		0,011	0,000	0,004	0,009	0,000	0,004	0,002	0,000
Saaremaa	0,000	0,000			0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
Tartumaa	0,010		0,000	0,069	0,035	0,010	0,012	0,011	0,000	0,016	0,028
Valgamaa	0,017			0,015	0,020	0,032	0,017	0,041	0,048	0,033	0,037
Viljandimaa	0,003			0,084	0,033	0,009	0,008	0,000	0,051	0,006	0,004
Võrumaa	0,037		0,000	0,012	0,064	0,000	0,005	0,018	0,047	0,000	0,025
Kokku Total	0,011	0,014	0,003	0,026	0,019	0,008	0,009	0,006	0,014	0,012	0,010

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang tuhkru arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri küttimissoovitus 2023. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	=	=	-	+	=	=	-	=	=	=	→
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Ida-Virumaa	+	+	=	-	=	=	=	=	=	=	→
Jõgevamaa	=	+	+	=	-	-	=	=	=	=	→
Järvamaa	=	=	+	=	=	=	=	=	=	=	→
Läänemaa	-	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Lääne-Virumaa	+	+	+	=	=	=	=	=	=	=	→
Põlvamaa	=	=	=	=	-	=	=	=	=	+	→
Pärnumaa	=	=	+	+	=	=	-	=	=	=	→
Raplamaa	=	=	+	=	-	=	=	=	=	=	→
Saaremaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→
Tartumaa	=	-	-	-	-	=	=	=	=	=	→
Valgamaa	=	=	=	=	-	-	-	-	-	=	→
Viljandimaa	+	+	+	=	=	=	=	=	=	+	→
Võrumaa	+	=	=	=	-	-	=	=	=	=	→
Kokku Total	=	=	=	=	=	=	=	=	=	=	→

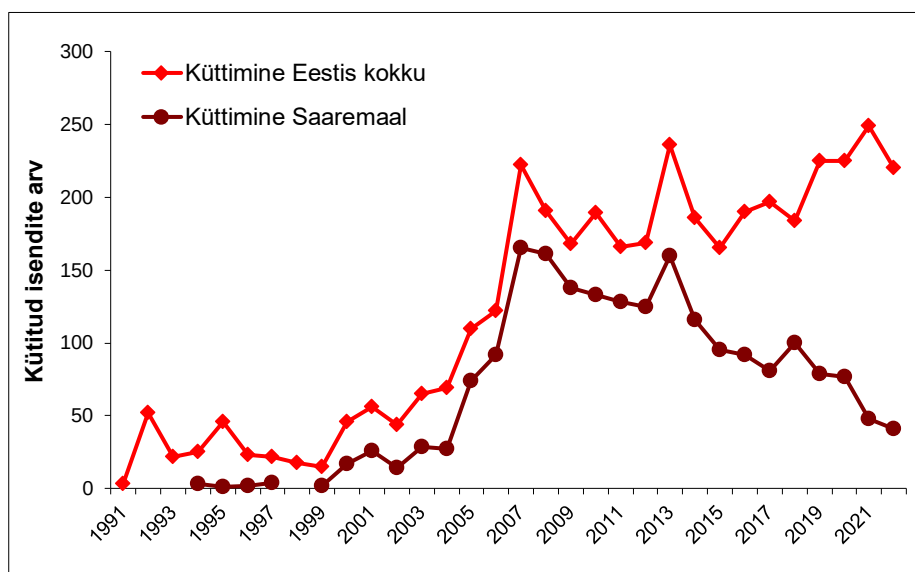

Mingi ja tuhkru küttimine aastatel 1991-2022. Hunting of European polecat (red) and American mink (brown).

Tuhkru küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal. Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

MÄGER (*Meles meles*)

ÜS = 😊

A = ↑

K = →/↑

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 - 2022.

The number of Eurasian badger hunted in Saaremaa (brown line) and in Estonia (total including Saaremaa – red line) in 1991 – 2022.

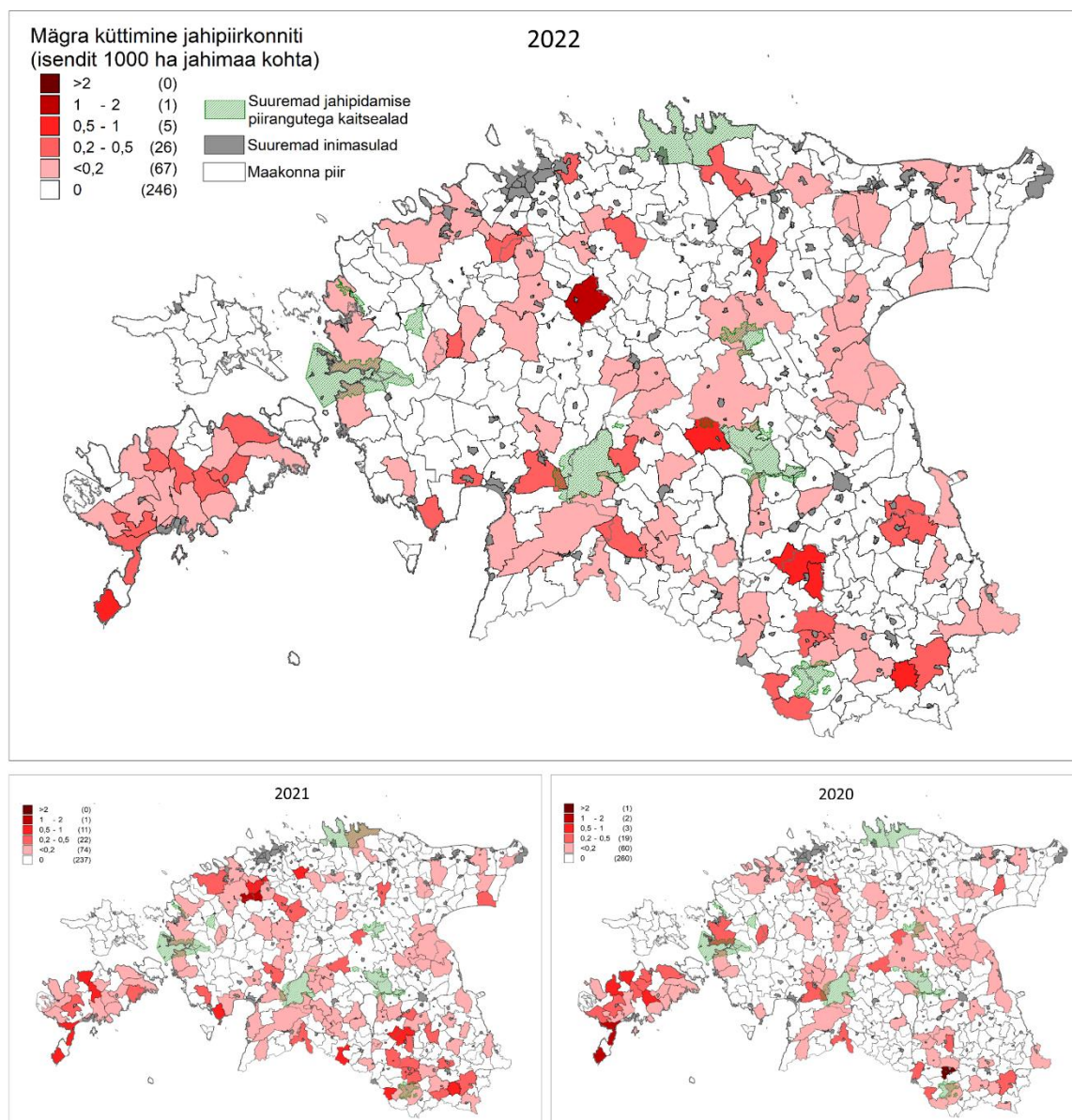
- Mägra arvukus on läbi kogu viimase aastakümne olnud tõusutrendis. Seda väljendavad hästi nii jahimeeste hinnangud kui ka küttimisandmed.
- Samaaegselt mägra arvukuse pideva suurenemisega Mandri-Eestis väljendub Saaremaal selle püsiv langus küttimisandmete järgi juba üle kümne aasta, jahimehed hindavad aga arvukust jätkuvalt kasvavaks.
- Mäkra kütitakse väga tagasihoidlikul määral, kuna mäger on jahiulukina väheatraktiivne liik, kelle küttimiseks pole üldjuhul ka mingit muud tõsiselt võetavat põhjust (kahjustused, haiguste levitamine jne).
- Mägra asurkonna üldseisundit võib pidada väga heaks.
- Sarnast tagasihoidlikku küttimist võib mägra puhul jätkata ja asurkonna head seisundit ning arvukuse kasvu arvestades võib seda huvi korral ka mõistlikul määral suurendada.

Mägra kütmine maakonniti 2012 – 2022 jahihooaegadel.
Hunting bag of badger in last ten years.

Maakond County	Kütmine Hunting bag										2022/2021 muutus (%) Change in hunting bag	2022/2013 muutus (%) Change in hunting bag
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
Harjumaa	7	12	13	21	3	7	9	9	23	12	-47,8	71,4
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Ida-Virumaa	5	1	3	3	6	8	7	5	9	7	-22,2	40,0
Jõgevamaa	10	4	4	12	11	4	7	13	5	7	40,0	-30,0
Järvamaa	4	6	3	8	1	2	3	4	4	5	25,0	25,0
Läänemaa	2	0	2	8	5	4	5	16	9	6	-33,3	200,0
Lääne-Virumaa	4	6	4	6	5	5	9	3	5	8	60,0	100,0
Põlvamaa	2	4	6	6	5	8	6	1	6	11	83,3	450,0
Pärnumaa	6	10	8	8	10	14	21	13	23	14	-39,1	133,3
Raplamaa	3	5	4	3	8	2	4	9	30	32	6,7	966,7
Saaremaa	160	116	95	92	81	100	79	77	48	41	-14,6	-74,4
Tartumaa	9	6	7	3	11	4	3	4	10	8	-20,0	-11,1
Valgamaa	7	7	7	6	18	5	7	14	30	20	-33,3	185,7
Viljandimaa	12	3	3	6	10	7	24	13	19	24	26,3	100,0
Võrumaa	5	6	6	8	23	14	41	44	28	25	-10,7	400,0
Kokku Total	236	186	165	190	197	184	225	225	249	220	-11,6	-6,8

Jahipiirkonna kasutajate kevadine hinnang mägra arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning Keskkonnaagentuuri kütmissoovituse 2023. aasta jahihooajaks.
Hunters estimated changes in abundance. Estonian EA suggestion for hunting quota in 2023.

Maakond County	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)										Kütmissoovituse Suggestion for quota in 2023
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Hiiumaa	=	=	=	=	=	=	=	=	=	+	→I↑
Ida-Virumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Jõgevamaa	=	+	+	+	+	=	+	+	+	+	→I↑
Järvamaa	+	+	=	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Läänemaa	-	=	=	=	=	=	+	=	=	+	→I↑
Lääne-Virumaa	=	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Põlvamaa	+	+	++	+	+	++	++	+	+	++	→I↑
Pärnumaa	+	+	+	+	+	+	++	+	+	+	→I↑
Raplamaa	=	+	+	++	+	+	+	+	+	+	→I↑
Saaremaa	=	+	+	+	=	+	=	-	+	+	→I↑
Tartumaa	+	=	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Valgamaa	+	+	+	+	+	+	++	+	++	++	→I↑
Viljandimaa	+	+	+	++	+	++	+	+	++	+	→I↑
Võrumaa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑
Kokku Total	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	→I↑

Mägra kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of Eurasian badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

JAHILINNUD

Birds

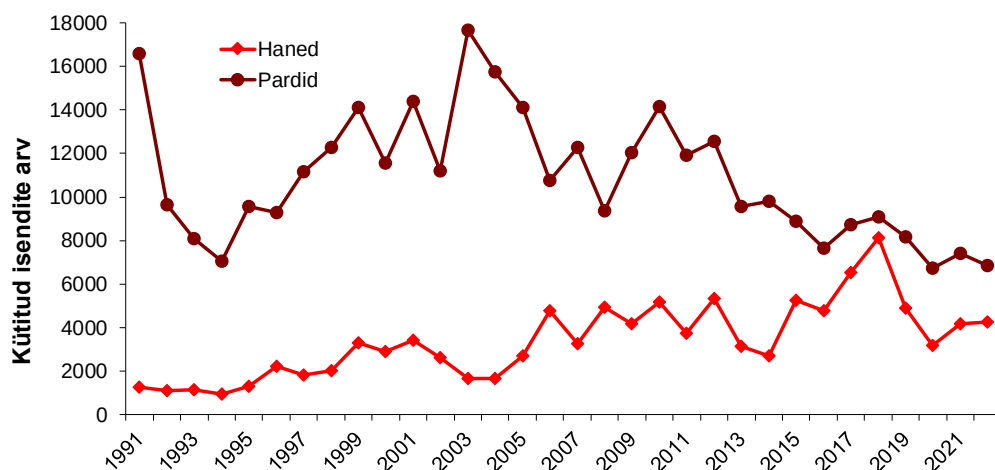
Jahilindude kütmine Eesti erinevates maakondades 2022. a jahihooajal.

Hunting of game birds in different counties in Estonia in 2022.

Liik	Harjumaa	Hiiumaa	Ida-Virumaa	Jõgevamaa	Järvamaa	Läänemaa	Lääne-Virumaa	Põlvamaa	Pärnumaa	Raplamaa	Saaremaa	Tartumaa	Valgamaa	Viljandimaa	Võrumaa	EESTI KOKKU
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	0	0	16	0	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	4	24
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	3	0	0	0	0	6	0	0	6	0	0	0	0	0	0	15
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	47	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0	53
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	18	1250	230	1	0	118	2	0	718	0	425	0	0	2	0	2764
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	1	0	0	0	0	9	3	0	1	1	3	0	0	0	1	19
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	176	0	14	25	8	64	25	4	73	62	81	38	45	86	3	704
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	52	20	0	7	0	69	35	0	74	1	5	2	0	23	47	335
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	50	49	48	0	1	47	5	9	41	7	154	9	4	25	11	460
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	12	3	0	0	0	2	4	1	1	0	10	1	0	33	1	68
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	17	0	0	2	0	65	6	7	0	3	0	0	0	32	3	135
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0	5	1	0	0	0	11
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	5	0	0	0	0	7
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	6
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)	0	1	0	2	0	0	10	0	2	0	0	0	0	0	0	15
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	0	0	19	0	0	1	0	0	15	0	7	11	3	0	0	56
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	8	24	1	1	0	14	15	89	174	0	142	93	0	1	7	569
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	50	5	62	33	99	133	70	8	80	17	34	30	21	25	3	670
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	48	1	67	14	40	68	40	11	61	14	15	27	8	67	3	484
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	12	19	128	15	31	100	6	15	22	14	60	5	6	33	9	475
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	218	202	254	1	22	1199	322	0	72	69	216	15	0	0	1	2591
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	0	4	3	0	0	5	0	0	0	1	7	0	0	0	0	20
Haned kokku	328	231	514	63	192	1505	438	34	235	115	332	77	35	125	16	4240
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	24	51	331	0	0	46	30	9	211	1	123	1	2	0	6	835
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	10	7	67	0	0	41	10	0	38	0	25	0	0	1	0	199
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	74	211	93	4	0	269	92	10	196	3	235	8	6	3	16	1220
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	267	189	542	74	21	365	169	79	450	61	465	392	53	104	415	3646
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	6	20	91	0	0	9	38	1	80	0	39	7	0	1	168	460
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	7	16	15	0	0	15	12	0	52	0	42	0	0	0	0	159
Luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>)	15	17	86	0	0	38	6	0	40	0	46	0	0	0	1	249
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Tutvart (<i>Aythya fuligula</i>)	1	0	2	0	0	1	4	0	1	0	4	0	0	0	0	13
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	2	7	7	2	1	1	28	1	0	0	4	15	0	0	0	68
Pardid kokku	406	518	1236	80	22	786	389	100	1068	65	984	423	61	109	606	6853

Jahilindude küttimine Eestis aastatel 2004 – 2022.
Hunting of game birds in Estonia during 2004 - 2022.

Linnuliik	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	484	726	1419	1400	1481	1487	1104	760	2360	697	724	1125	1060	2586	1985	1346	1182	1325	670
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	90	155	448	453	846	559	288	225	683	171	236	351	415	1525	714	652	634	716	484
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	762	837	1529	922	1239	1005	977	705	1162	555	612	712	663	1024	933	677	551	487	475
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	292	952	919	462	1324	1085	2778	2005	1112	1710	1092	3039	2622	1355	4474	2194	785	1628	2591
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	2	14	84	15	9	17	23	21	2	7	32	13	12	44	9	39	21	20	20
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	25	4	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HANED KOKKU	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170	3716	5319	3141	2696	5240	4772	6534	8115	4908	3173	4176	4240
<i>Total n of hunted geese</i>																			
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454	1066	1179	967	902	1308	786	1434	1371	1039	642	745	835
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	341	345	158	164	55	106	161	92	64	75	60	116	163	63	86	172	274	300	199
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688	2963	2453	1883	2081	1503	1281	1619	1527	1522	1123	1258	1220
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492	6577	7515	5614	5738	5242	4668	4605	5237	4688	4131	4253	3646
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	769	754	145	364	494	558	678	490	606	372	427	353	262	390	336	212	134	226	460
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	312	311	300	299	151	161	161	198	156	168	132	56	113	146	95	158	116	184	159
Luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>)	458	457	100	226	275	288	270	263	382	360	331	220	246	252	233	203	149	322	249
Punapea-vart (<i>Anas ferina</i>)	34	19	11	6	8	45	41	9	25	1	12	25	18	3	2	7	1	0	2
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	7	31	10	43	21	33	25	44	25	11	24	11	53	18	29	15	21	43	13
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	56	45	0	0															
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	205	173	3	7	11	70	10	20	15	18	0	2	1	75	0	0	0	0	0
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	68	1	2	1	49	3	1	12	6	0	2	0	0	0	0	0	19	10	2
Sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>)	88	43	91	92	94	54	177	171	139	107	77	67	74	107	180	129	119	80	68
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	171	400	399	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
PARDID KOKKU	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158	11905	12565	9576	9790	8903	7665	8712	9096	8145	6729	7421	6853
<i>Total n of hunted ducks</i>																			
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	55	170	70	84	57	20	37	63	49	28	43	36	39	36	35	63	30	22	24
Nurmikana (<i>Perdix perdix</i>)	23	111	32	41	46	13	45	6	12	46	40	62	22	45	47	16	9	17	15
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1942	651	642	140	56	127	112	54	14	1	20	18	16	13	36	70	37	20	53
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	659	750	291	1192	979	976	1475	990	827	817	1547	1146	1408	1657	2384	3371	710	3158	2764
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	49	29	59	7	31	20	107	12	22	32	17	14	17	31	4	8	10	29	19
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	398	374	373	300	317	426	802	824	812	765	683	755	850	824	1037	1057	1074	933	704
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	246	543	117	413	336	606	1075	825	625	636	1028	955	946	1028	975	698	860	347	335
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438	2663	2304	1960	1905	1365	1366	1246	1150	893	847	692	460
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	5	8	38	25	28	22	61	53	32	41	225	62	49	27	25	49	22	38	68
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	11	22	244	209	175	243	193	398	217	154	251	122	20	36	19	3	4	7	1
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	17	73	47	30	84	50	93	76	33	38	20	32	57	60	78	89	97	88	56
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	127	101	290	345	407	707	594	498	508	413	392	528	871	778	909	690	700	701	569
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	73	70	51	43	114	91	66	80	137	235	130	160	121	198	174	421	205	143	135
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	74	162	173	120	233	348	274	295	168	97	204	97	48	55	90	36	31	104	39
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	45	39	38	25	55	88	76	148	94	73	138	152	6	5	17	5	7	0	0

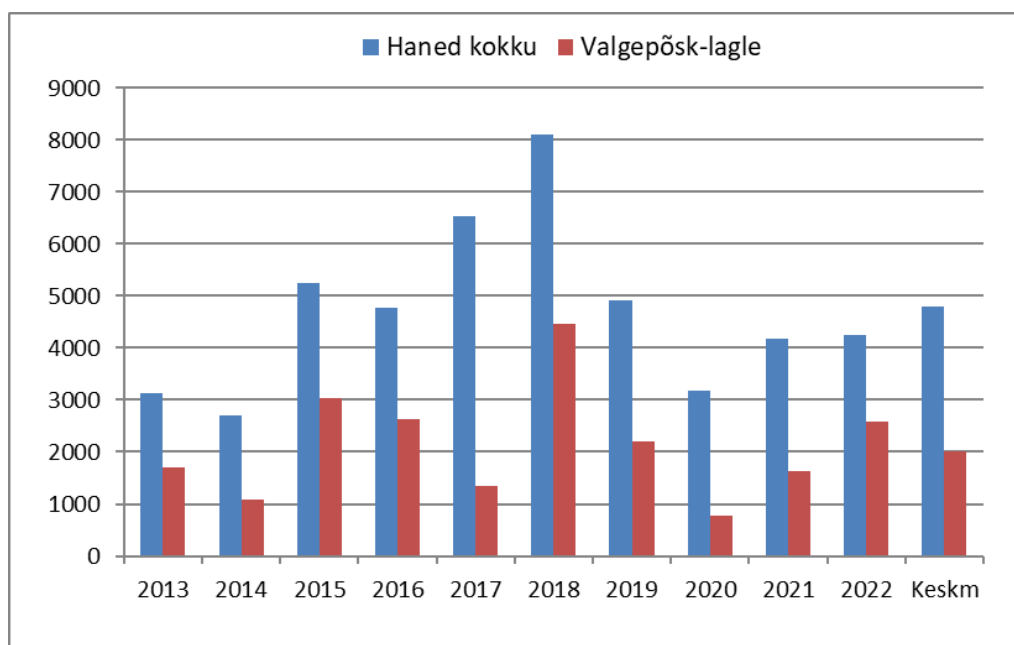

Partide ja hanede küttimine Eestis aastatel 1991 - 2022.

The number of ducks (brown line) and geese (red line) hunted in Estonia in 1991 – 2022.

Möödunud sügisel kütiti hanesid pisut enam, kui aasta varem, kuid küttimismaht jäi siiski viimase kümne aasta keskmisele alla. Küttimismaht säilis tänu valgepõsk-lagle küttimise suurenemisele ligi 1000 isendi võrra, suurt-laukhane ja rabahane kütiti samas suurusjärgus vähem. Aastate lõikes väga suured erinevused kütitud hanede hulgas on peaaesjalikult

tingitud sügisrände ajal valitsevatest ilmastikuoludest, millest sõltub nende siinviibimise aeg ehk nende jahihooaja tegelik pikkus. Seetõttu, isegi kui me väga sooviks sügisest jahti hanede arvukuse ohjamiseks, ei pruugi see meist sõltumatute asjaolude tõttu vähemalt osadel aastatel üldse võimalik olla.

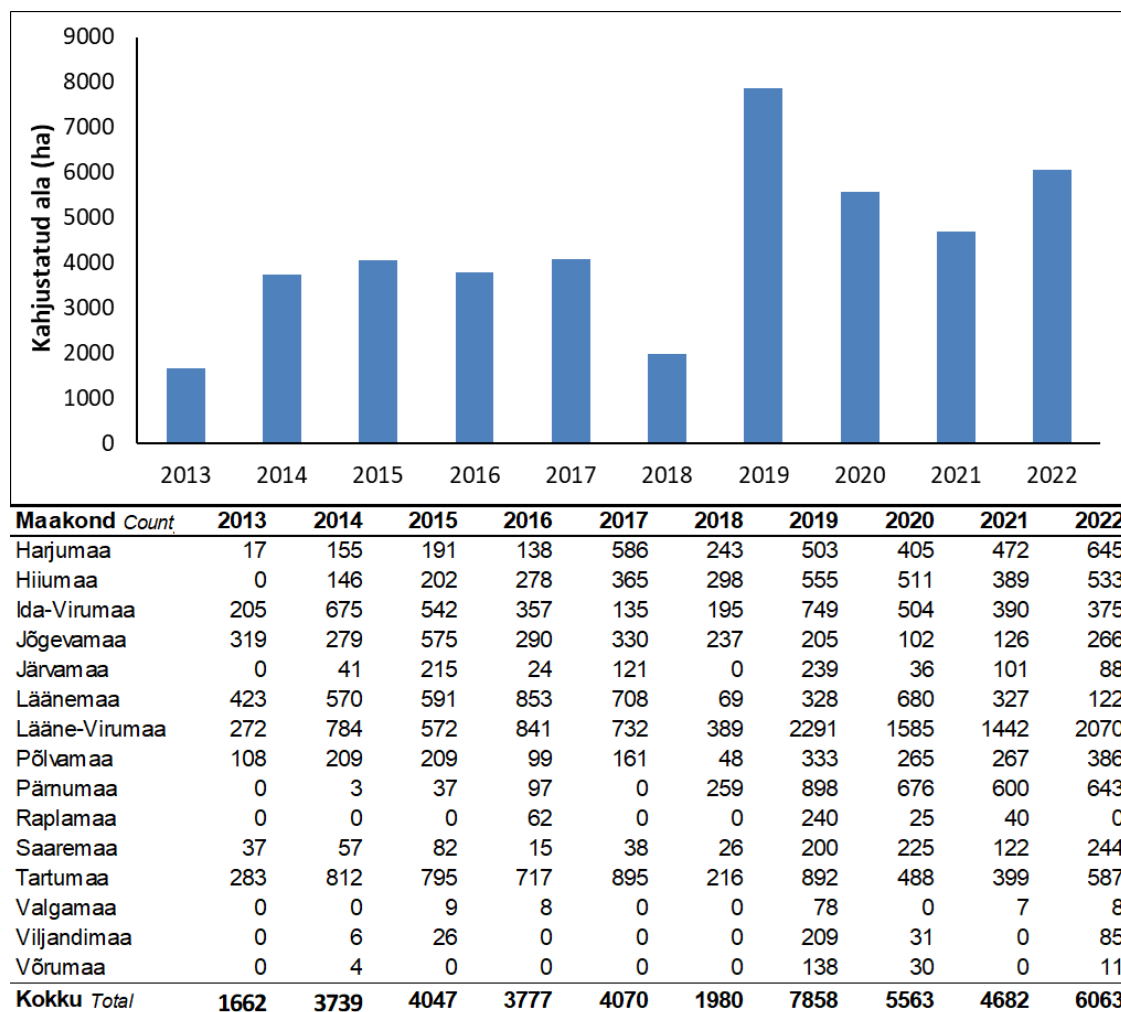

Kütitud valgepõsk-lagled ja haned kokku aastatel 2013-2022 ning perioodi keskmine.
Hunted barnacle goose (red) and geese in total (blue) in 2013-2022.

Viimase 20 aasta trendi vaadates jääb silma hanede küttimises tagasihoidlik kasv ning partide küttimises üsna oluline pidev langus. Ühest küljest väljendab see vastava rühma kui terviku arvukuse trendi, teisest küljest aga ka jahinduse järkjärgulist muutumist vajaduspõhisuse suunas, kus enam pannakse rõhku probleemliikide küttimisele teiste arvelt, mis on igati tervitatav suundumus jahinduses.

Registreeritud kevadrändel olevate hanede ja sookurgede kahjustatud põllukultuuride pindala oli võrreldes kahe varasema aastaga taas suurenenud ning seda enamuses maakondadest. Kõikumised aastati on üsna suured ja sõltuvad lisaks hanede Eestis viibimise ajale kevadel ka põllupidajate motiveeritusest kahjustest teada anda, kuid viimase kümne aasta trend väljendab põllukahjustuste selgelt kasvu.

Rändel olevate hanede ja sookure kahjustatud põllukultuurid hektarites aastatel 2013-2022
(andmed: Keskkonnaamet, Tõnu Talvi). *Crop damages made by geese and crane (in hectares).*

Kui kevadiste hanekahjustuste vähendamiseks lubati 2019. ja 2020. aastal teatud piirkondades pidada heidutusjahti, siis eelmisel aastal on seda võimaldatud uuringu raames vaid marginaalsel alal ja ulatuses. Kuigi heidutusjaht ei ole mõeldud arvukuse reguleerimiseks, vaid toetavaks tegevuseks muu heidutuse kõrval põllukultuuride kaitsel, oleks kevadjaht iseenesest sügisjahiga võrreldes märksa efektiivsem meede kõrge arvukusega liikide ohjamiseks.

Lisaks hanedele (suur-laukhani ja valgepõsk-lagle) on kõrge ja kasvava arvukusega probleemlik ka kormoran, kelle küttimine on samuti selgelt liiga vähene mõjutamaks tema juurdekasvu. Kormoranil on kasvav negatiivne mõju kalandusele. Tänavu kevadel lubas Keskkonnaamet kormorani juurdekasvu kiiruse pidurdamiseks munade õlitamist teatud aladel, abiks oleks siin ka probleemkohtades jahipidamise lubamine rändeperioodi ja pesitsusperioodi vahele jääval ajal.

Laanepüü on nurmkana kõrval teine jahiulukite hulka kuuluv linnuliik, kes elab meil aastaringelt. Kuna tema elupaik on mets ning tema talveperioodil produtseeritud väljaheidet püsivad üldjuhul määratavatena kevadeni, on olnud alates 2015. aastast võimalus koguda hirvlaste pabulaloenduste käigus vastavaid andmeid ka laanepüü kohta.

Laanepüü suhteline asustustihedus Mandri-Eesti seirealadel 2015 – 2023 talvedel pabulaloenduste andmetel. Pabulaindeks – väljaheidetehunnikute arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Results of pellet group counts of hazel grouse in monitoring areas situated in Estonian mainland.

Seireala nr <i>of monitoring area</i>	No	Maakond <i>County</i>	Seireala asupaik <i>Location of monitoring area</i>	Pabulaindeks <i>No of pellet groups per 1 km</i>								
				2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1		Harju	Kaberneeme-Jägala	0,00	0,00	0,00	0,00	0,43	0,00	0,03	0,13	0,03
4		Harju	Nõva-Keibu	0,28	0,33	0,00	0,10	0,45	0,10	0,29	0,00	0,03
5		Harju	Haiba	0,00	0,00	0,00	0,00	0,27	0,00	0,15	0,14	0,06
6		Harju	Kose-Uuemõisa	0,09	0,15	0,03	0,10	0,00	0,10	0,03	0,00	0,07
48		Harju	Keskpõlügen									0,58
2		Lääne-Viru	Palmse-Sagadi-Korjuse	0,22	0,09	0,09	0,03	0,09	0,03	0,11	0,21	0,26
3		Lääne-Viru	Kunda-Vasta	0,19	0,77	0,00	0,03	0,22	0,03	0,22	0,22	0,40
8		Lääne-Viru	Väike-Maarja-Viru-Jaagupi	1,34	0,06	0,12	0,44	0,48	0,44	0,84	0,20	0,27
16		Lääne-Viru	Laekvere-Venevere-Käru	0,56	0,36	0,00	0,00	0,80	0,00	0,54	0,61	0,54
9		Ida-Viru	Sonda-Soonurme-Sirts	0,44	0,43	0,23	0,03	0,52	0,03	0,51	0,80	0,18
10		Ida-Viru	Illuka-Kurtna-Pagari	0,19	0,18	0,17	0,07	1,36	0,07	0,12	0,09	1,04
17		Ida-Viru	Kauksi-Rannapungerja	0,06	0,34	0,22	0,00	0,19	0,00	0,13	0,06	0,16
11		Lääne	Haapsalu-Martna	0,22	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
18		Lääne	Matsalu-Lihula-Vatla	0,13	0,14	0,09	0,03	0,03	0,03	0,00	0,00	0,00
12		Rapla	Sooniste-Risti-Märjamaa	0,00	0,03	0,00	0,00	0,15	0,00	0,06	0,12	0,19
13		Rapla	Valgu-Raikküla	0,00	0,00	0,30	0,09	0,41	0,09	0,00	0,06	0,06
20		Pärnu-Rapla	Eidapere-Kadjaste-Vändra	0,13	0,00	0,09	0,10	0,89	0,10	0,46	0,08	0,33
19		Pärnu	Halinga-Libatse	0,22	0,25	0,06	0,06	0,03	0,06	0,03	0,04	0,21
24		Pärnu	Kihlepa-Lindi-Tõstamaa	0,03	0,13	0,06	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,09
25		Pärnu	Põlendmaa-Põõrikaasiku	0,03	0,11	0,00	0,03	0,27	0,03	0,06	0,12	0,00
26		Pärnu	Õõrdi	0,06	0,19	0,00	0,23	0,00	0,23	0,12	0,24	0,03
30		Pärnu	Häädemeeste-Laiksaare	0,38	0,38	0,06	0,07	0,03	0,07	0,09	0,06	0,16
31		Pärnu-Viljandi	Tihemetsa-Mõisaküla	0,34	0,17	0,00	0,07	0,16	0,07	0,00	0,15	0,16
27		Viljandi	Tänassilma-Oiu-Valma	0,00	0,13	0,07	0,10	0,00	0,10	0,09	0,10	0,00
32		Viljandi	Sudiste-Veisjärv	0,50	0,55	0,00	0,06	0,30	0,06	0,12	0,06	0,09
7		Järva	Jäneda-Aegviidu	0,22	0,18	0,20	0,47	0,17	0,47	0,36	0,61	0,82
14		Järva	Lõõla-Vahastu	0,34	0,52	0,20	0,00	0,39	0,00	0,16	0,06	0,18
15		Järva	Koigi-Koeru-Päinurme	0,13	0,46	0,06	0,03	0,26	0,03	0,39	0,08	0,30
21		Järva	Kabala-Imavere	0,00	0,06	0,19	0,13	0,52	0,13	0,03	0,00	0,54
22		Jõgeva	Lustivere-Saduküla-Pikknurme	0,03	0,00	0,00	0,04	0,37	0,04	0,13	0,06	0,19
23		Jõgeva	Kullavere-Pala-Kaiu jv	0,56	0,83	0,49	0,00	0,50	0,00	0,38	0,03	0,62
28		Tartu	Kärevere-Sojamaa-Tähtvere	0,00	0,06	0,06	0,00	0,86	0,00	0,41	0,46	0,22
29		Tartu	Järvselja	0,00	0,19	0,00	0,04	0,10	0,04	0,49	0,21	0,06
33		Tartu	Rannu-Pühaste	0,06	0,12	0,00	0,13	0,27	0,13	0,31	0,20	0,12
34		Põlva	Karilatsi-Ihamaru	0,06	0,00	0,00	0,14	0,09	0,14	0,57	0,12	0,10
38		Põlva	Saatse	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,00	0,06	0,03	0,09
36		Põlva-Võru	Kooraste-Urvaste-Sulbi	0,00	0,00	0,09	0,11	0,11	0,11	0,28	0,00	0,77
37		Põlva-Võru	Ilumetsa-Lasva	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,03
40		Võru	Misso	0,06	0,17	0,03	0,06	0,21	0,06	0,12	0,24	0,24
35		Valga	Valga-Õru	0,00	0,39	0,09	0,03	0,03	0,03	0,08	0,32	0,66
39		Valga	Hargla-Karula	0,00	0,21	0,16	0,00	0,03	0,00	0,06	0,57	0,49
Mandri-Eesti seirealade andmed kokku * <i>All areas included</i>				0,17	0,20	0,08	0,07	0,28	0,07	0,20	0,16	0,25
Laanepüü väljaheidetega alade %*				66	76	58	66	84	66	87	82	92

*alaga nr 48 ei ole arvestatud

Kuigi aastati on kõikumised olnud üsna suured, mis arvatavasti peaaesjalikult sõltuvad talvel valitsevast ilmastikust, mis väljaheidete säilimist oluliselt mõjutab, väljendab 9 aasta jooksul pabulaindeks pigem kasvutrendi. Liik on levinud üle kogu Mandri-Eesti, kus vaadeldava perioodil pole olnud ühtegi seireala, kus teda ei esineks. Tänavu leiti laanepüü väljaheideteid 92%-l kõigist seirealadest, mis on 9-aastase perioodi kõrgem vastav näitaja. Lisaks väljaheidete hunnikutele märgivad loendajad ka loenduste käigus nähtud isendeid, mis aga allolevas tabelis ei kajastu, vaid vajab eraldi väljavõtteid algtabelitest.

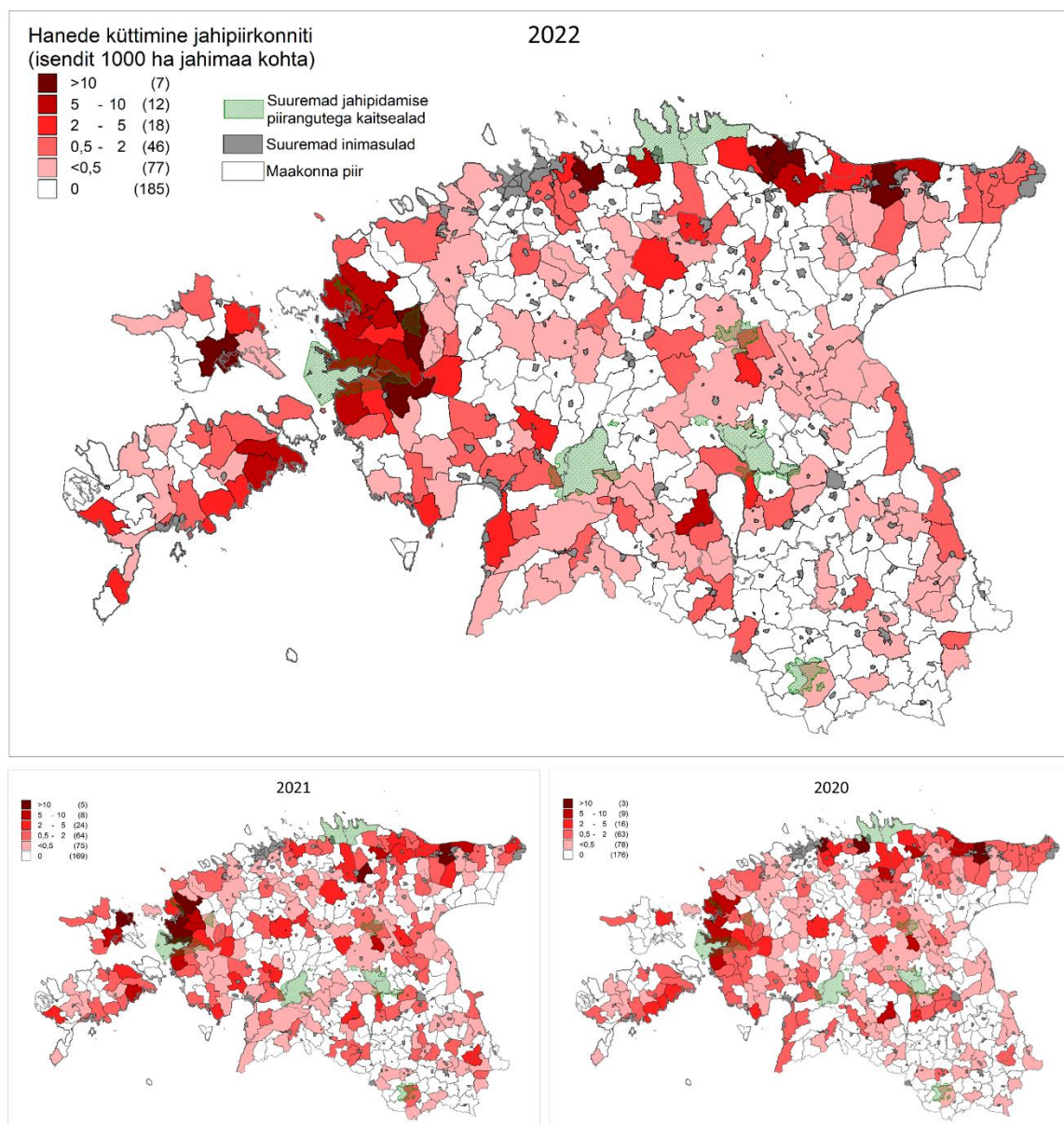
Praegu tundub jätkuvalt domineerivat seisukoht, et kui lindu sööb lind, on tegemist loodusliku protsessiga, kuid kui seda teeb imetaja, siis enam mitte. Vaid nõnda saab selgitada olukorda, kus kaitsealal on igasugune linnujaht keelatud, kuid osade imetajate, kelle arvukus ei sõltu otseselt inimtegevusest ja kes ka kahju ei tekita, jaht mitte. Kui lindude jaotamine kasulikeks ja kahjulikeks, koos viimaste vaenamisega, lõpetati ära juba aastakümned tagasi, siis imetajate osas kehtib see kahjuks jätkuvalt edasi.

Siinkohal soovitame:

- looduskaitseliste tegevuste edasisel planeerimisel võtta suund elurikkuse kui terviku kaitsele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt sõltumata nende süstemaatilise kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõtet peaks järgima ka erinevate probleemliikide puhul, kes maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavad;
- teadvustada, et mõned linnuliigid on praegu probleemliigid ning neid tuleks käsitleda teistest selle süstemaatilise rühma esindajatest erinevalt, nagu seda tehakse näiteks imetajate puhul. Vajalik on märksa suurem paindlikkus, sõltuvalt olukorra muutustest, nende kaitse- ja ohjamise tegevuste korraldamisel. Siiani oleme näinud peaaesjalikult nende ohjamise võimaluste täiendavat piiramist, olgugi et olukord nõuaks hoopis vastupidist tegevust;
- mitte seada uusi ajalisi ega ruumilisi piiranguid hanede küttimelele jahihooajal, mis vähendaksid võimalusi selle suureneva arvukusega probleemrühma arvukuse kasvu kiiruse ohjeldamiseks. Põhjendatud uute linnujahi piirangute sätestamisel kaitsealadel eristada jahiulukitest haned ja lagled rühmana, kellele on jaht erandina lubatud;
- kui üks huvigrupp soovib mõnd jahiulukite nimekirjas olevat linnuliiki sealt eemaldada või vastavaid regulatsioone karmistada ning selleks puudub

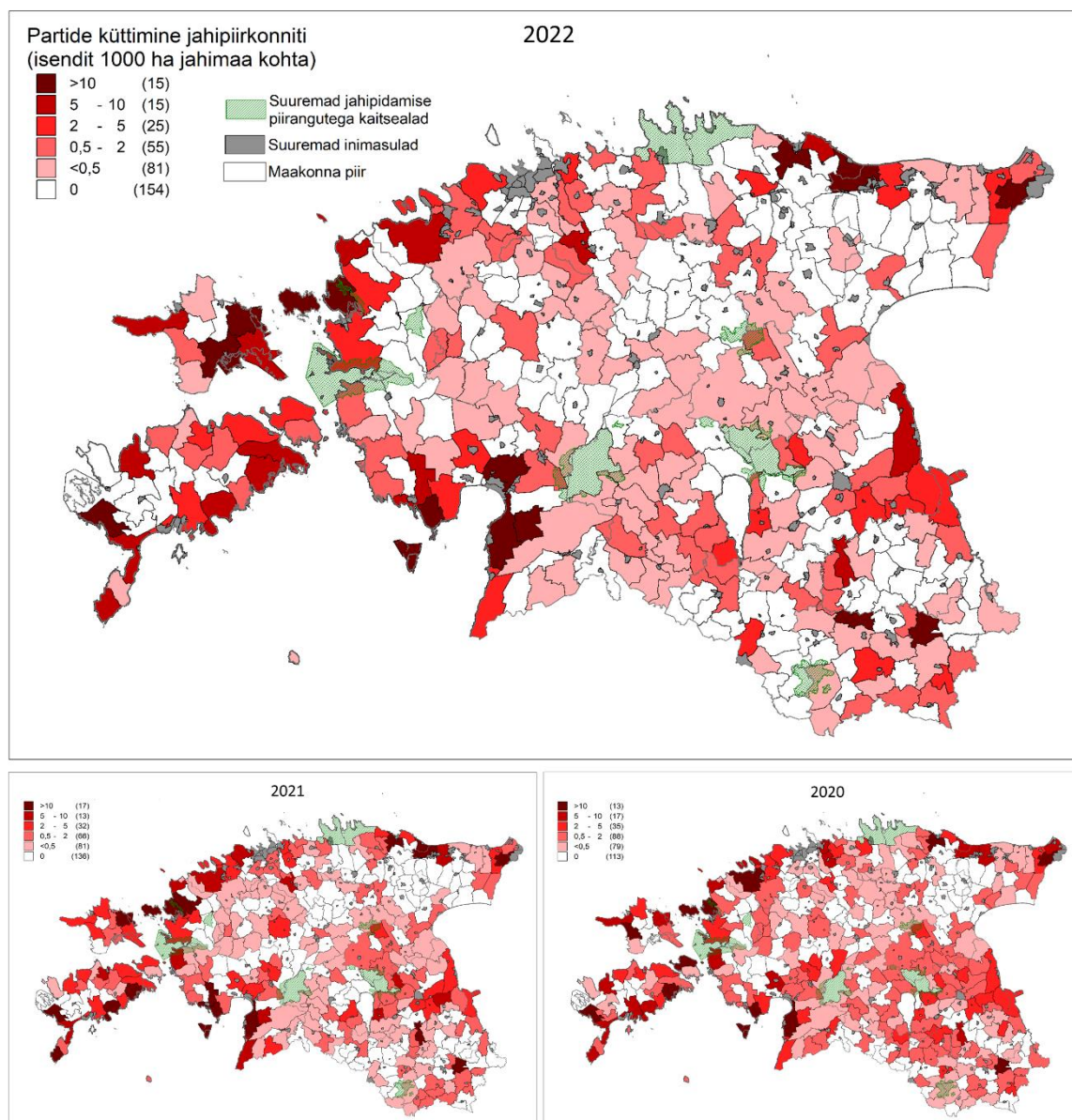
huvirühmade vahel üksmeel, peaks tehtama põhjalik analüüs hindamaks jahi mõju olulisust asurkonna seisundile ja planeeritava meetme efektiivsust;

- valgepõsk-lagle arvukuse kasvu efektiivsemaks ohjeldamiseks tõlgendada kahjustuskohana geograafiliselt laiemat piirkonda, kui vaid konkreetne põld. Teisisõnu, lubada jahihooajal valgepõsk-laglet küttida kõikjal üle Eesti, kus kaitse-eeskirjad seda ei keela;
- jätta võimalus põllumeestel põllukultuuride kaitseks jätkata kevadist hanede heidutusjahti rangelt kontrollitud alustel, võttes kasutusele meetmed minimeerimaks väike-laukhane ja taiga-rabahane laskmise riski;
- lubada kalastiku kaitseks olulistel kudemisaladel (nt Pärnu jõe alamjooks) kormorani heidutusjahti;
- jahimeestel intensiivistada probleemliikide – rabahane, suur-laukhane, valgepõsk-lagle ja kormorani küttimist jahihooajal, aidates sellega kaasa nende arvukuse kasvu kiiruse pidurdamisele ja selle kaudu nende tekitatud kahju vähendamisele ning haiguste, eelkõige linnugripi, leviku tõkestamisele;
- võimalusel jätta laskmata soopart, viupart ja luitsnökk-part, kes viimase linnudirektiivist lähtuva aruande järgi on kahaneva arvukusega või ohualdid/ohulähedased liigid. Nende liikide laskmata jätmise linnujahi käigus on muidugi mõeldav eelkõige siis, kui vastavaid isendeid on olnud eelnevalt võimalik paremini jälgida, lennupildis on nende eristamine teistest pardiliikidest üsna keeruline;
- teiste jahilindude puhul võib jätkata nende küttimist eelnevate aastatega samas ulatuses ja mahus.

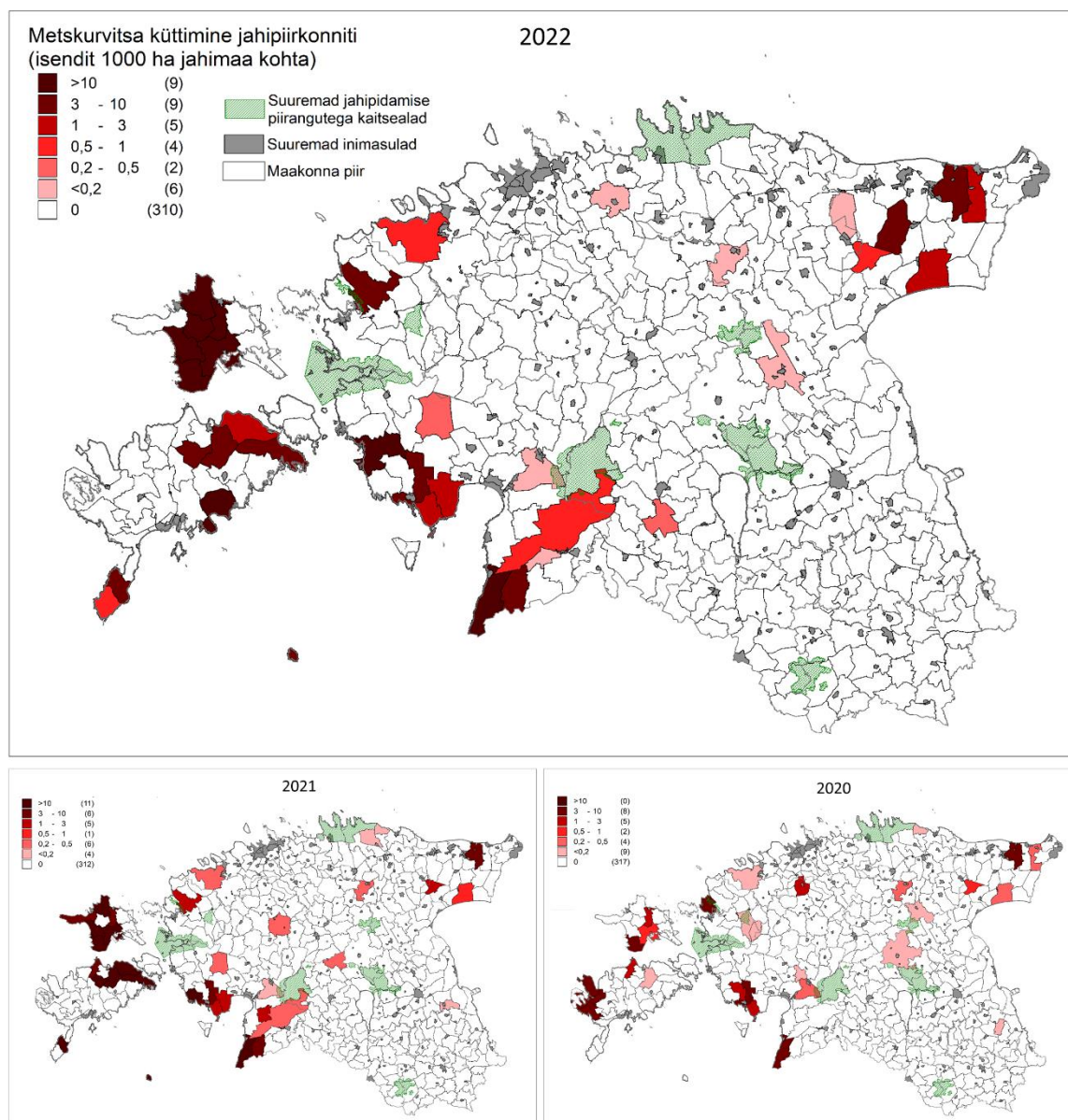
Hanede küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

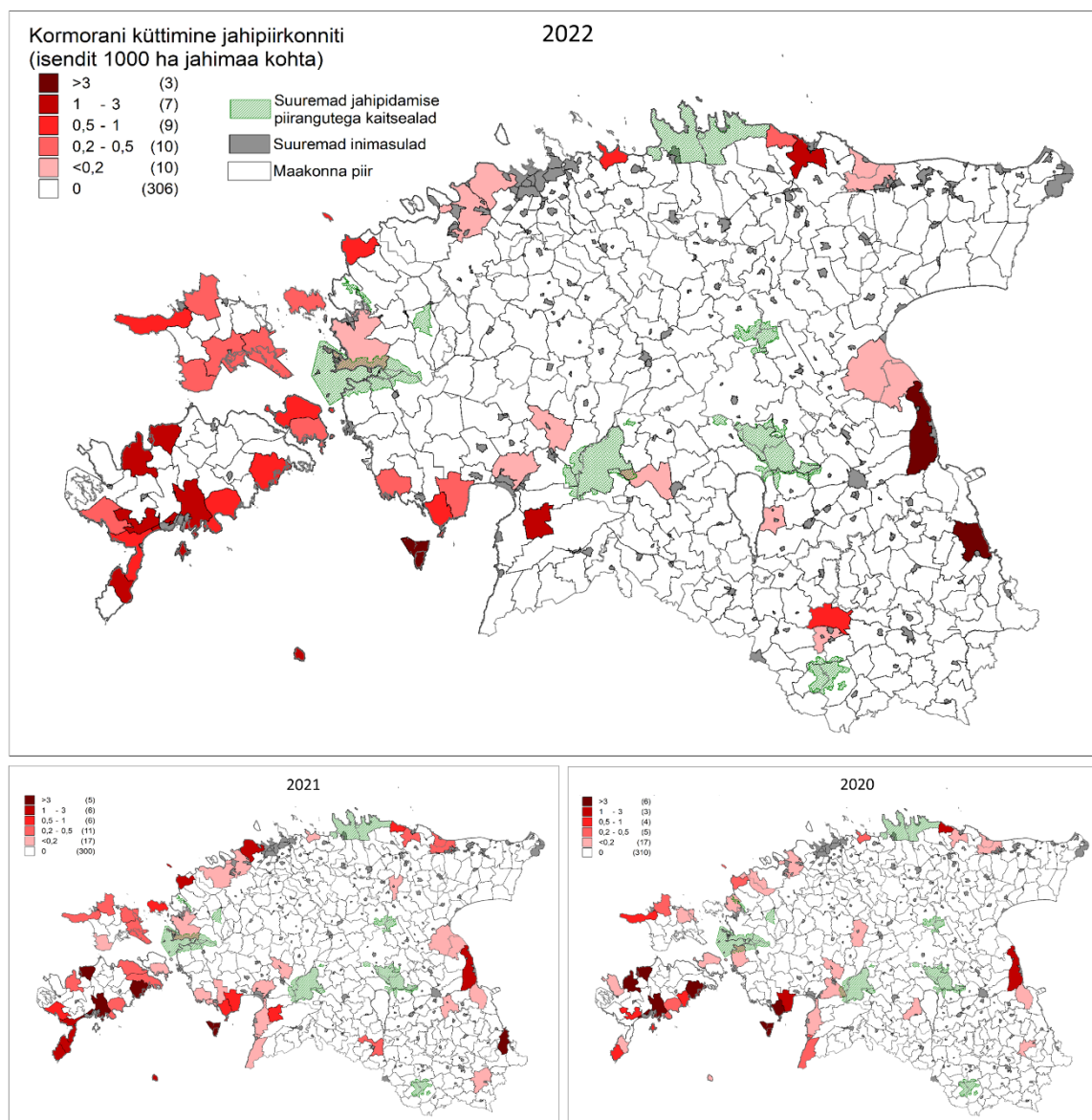

Partide kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

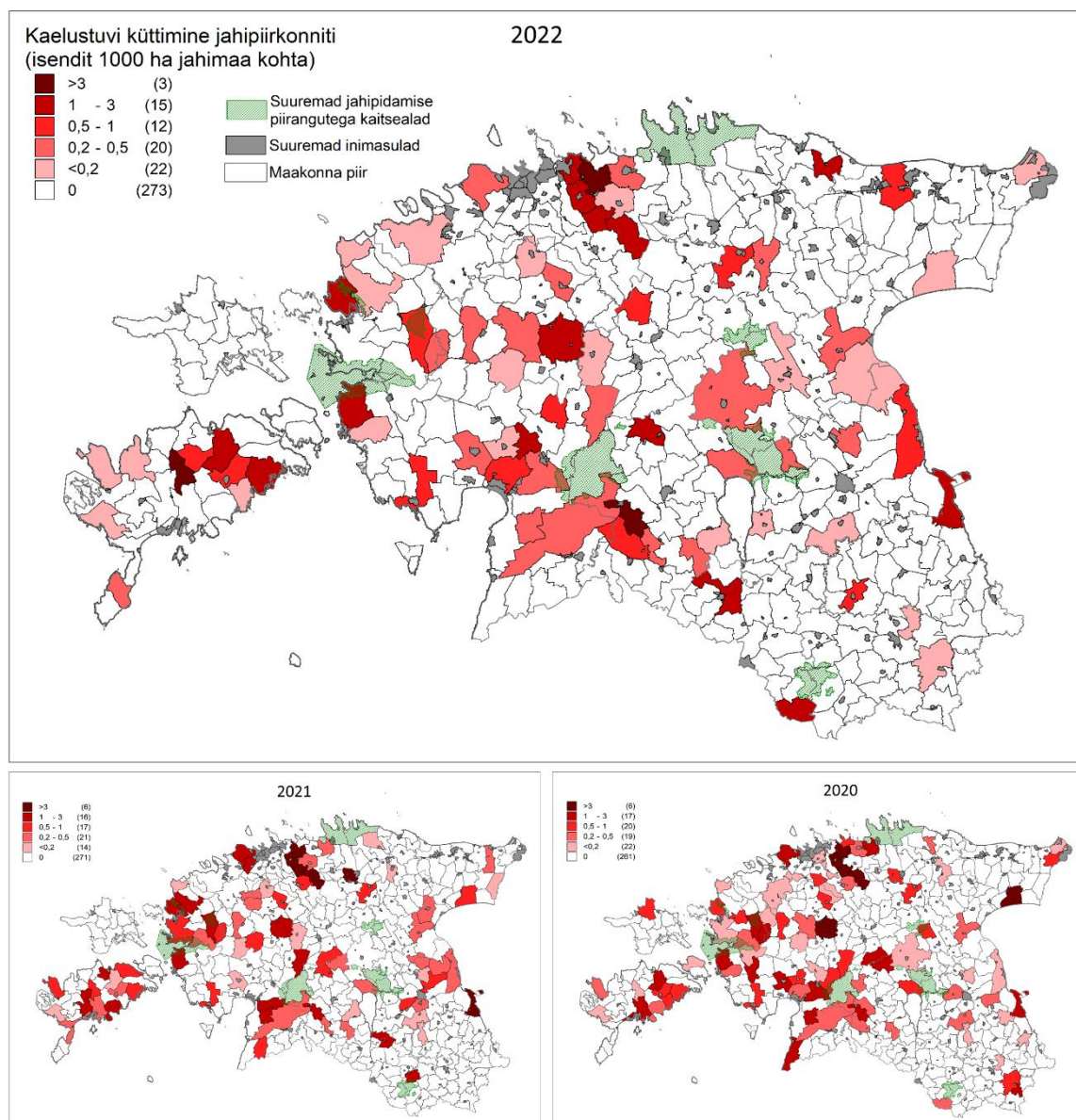

Metskurvitsate kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.
Hunting of Eurasian woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

Kormorani küttimine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2022 and in previous hunting seasons.

Kaelustuvi kütmine jahipiirkonniti 2022. ja kahel eelneval jahihooajal.

Hunting of common wood pigeon (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2021 and in previous hunting seasons.

KOKKUVÕTE

Põdra arvukus on võrreldes eelmise aastaga pisut langenud ning vähenenud on ka põtrade tekitatud metsakahjustused. Asurkonna üldsuurus jäi 2022/2023 talve lõpus 10 500 – 11 500 isendi vahemikku. Piirkondlikud erinevused põdra asustustiheduses on aga kohati väga suured: leidub nii väga kõrge asustustihedusega piirkondi, kus tuleks küttimissurvet võrreldes eelneva hooajaga suurendada ning ka selliseid, kus väga madalale langenud asustustiheduse tõttu tuleks küttimismahtu oluliselt vähendada või küttimisest ajutiselt sootuks loobuda. Põdra üldarvukuse hoidmiseks ligilähedaselt sarnasel tasemel võiks eelseisval jahihooajal küttida Eestis kokku 4200 - 4600 põtra. Soovitame lõpetada põdra küttimise jooksuaja tippfaasis, septembri teises pooles.

Punahirve üldarvukuses viimase aasta jooksul suuri muutusi toimunud ei ole. Intensiivse küttimise tulemusena on Hiiumaal hirve arvukus langenud, Saaremaal aga tõenäoliselt jäänud eelnevate aastatega võrreldes sarnasele tasemel. Mandri-Eestis on arvukus püsinud aastatagusega võrreldes samal tasemel, kuid ei saa välistada, et leviku laienemise ja püsiva hirve asustuse kinnistumise tulemusena on punahirvede koguarv Mandri-Eestis jätkanud tõusu. 2023. aasta jahihooajal soovitame Hiiu ja Saare maakonnas küttimismahte hoida vähemalt 2022. aasta jahihooaja tasemel ning võimalusel isegi tõsta. Punahirve küttimismahte soovitame tõsta ka Mandri-Eestis.

Metssea arvukuses on vaatamata suurenenud küttimismahtudele enamuses jahipiirkondades suurenenud. Asurkonna üldsuurus küündis 2022/2023/ talve lõpus ~15 000 isendi tasemele. Sigade Aafrika katk (SAK) ei ole paraku endiselt Eestist taandunud ning uusi SAK viiruse leide on tuvastatud ka 2023. aasta esimestel kuudel Põlva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. SAK on taaskord laiemalt levimas ka Lätis, mistõttu oht uute taudikollete tekkimiseks on suur ning koos metssea asustustiheduse tõusuga suureneb ka risk haiguse laialdasemaks levikuks. Metssigade arvukuse tõusu takistamiseks ja kõrgema asustustihedusega piirkondades arvukuse langetamiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimismahtu tõsta vähemalt 15 750 isendini. Küttimise eesmärgiks on hoida metssea asustustihedust (jahihooaja järgne/poegimisperioodi eelne) tasemel <3 isendit 1000 ha kohta.

Metskitse arvukus on võrreldes eelnevate aastatega langenud ning vaid Saaremaal kogutud arvukus iseloomustavad andmed väljendavad tõusu. Metskitse arvukuse languse üheks oluliseks põhjuseks saab pidada suurenenud kisklussurvet nii ilvese kui ka hundi poolt. Kisklussurve jätkuvat suurenemist võib prognoosida ka tänavu. Vältimaks arvukuse

jätkuvat langust tuleks enamuses maakondades sel jahihooajal metskitsi küttida oluliselt tagasihoidlikumas mahus. Jätmaks kõik võimalused looduslikuks valikuks soovitame sokkude küttimises pidada vahet juulikuus, mil on metskitse jooksuaja tippfaas.

Pruunkaru arvukus jätkas juba viimased 15 aastat kestnud kasvu. Erinevaid sama-aastaste poegade emakarusid tuvastati 2022. aasta vaatlusandmete analüüsil kokku rekordiliselt 96. Kuna arvukuse kasv on viimastel aastatel olnud tagasihoidlik, saame suvist üldarvukust hinnata jätkuvalt vahemikus 900-950 olevaks. Karude poolt mesindusele tekitatud kahjud oli 2022. aastal võrreldes aasta varasemaga pea kaks korda väiksemad. Eeloleval hooajal soovitame küttida kokku maksimaalselt 96-102 karu. Küttimine peab toimuma eeskätt kahjustuste ennetamise eesmärgil ning esmajärjekorras tuleb küttida korduvalt kahjustusi tekitavad ja ebatavaliselt julge käitumisega isendid (nuhtluisendid).

Hundi arvukus kasvas 2022. aastal eelkõige tagasihoidliku küttimissurve tõttu sellele eelneval jahihooajal ning oli tõusnud kõrgemale suurkiskjate tegevuskavas kokku lepitud maksimummäärast. Hundi kutsikatega karju oli 2022. aasta sügisel 33 ja üldarvukus vahemikus 300-330 isendit. Hundi tekitatud kahjustuste hulk samuti suurenes olulisel määral võrreldes eelneva aastaga. Kuna ka 2022. aastal oli hundi küttimissurve suhteliselt tagasihoidlik, võib tänavu prognoosida suure tõenäosusega arvukuse jäämist taas kõrgemale soovitud ning selle alla viimiseks tuleb küttimismahtu võrreldes eelmise aastaga suurendada.

Ilvese asurkond on juba teist aastat jõuliselt kosunud ning saavutas möödunud aastal suuruse, mille juures me saame tema looduskaitselist seisundit pärast kümne aastast vahet taas soodsaks hinnata. Erinevaid poegade emailveseid eristati 2022. aasta vaatlustes kokku 86. Viimase kahe aastaga sarnase asurkonna kasvukiiruse jätkumisel kasvab pesakondade arv tänavu sajani ning järgmisel aastal on võimalik arutada küttimise taasalusustamise võimalusi. Tänavu aga soovitame veel küttimist mitte lubada.

Hallhülgeasurkonna üldine seisund Eestis ja Läänemeres on hea, 2022. aasta kevadel karvavahetusel loendatud hüljeste arv oli suurem kui varem. Seadusandluses on tehtud ja tegemisel muudatused, mis toetaksid väljaspool jahipiirkondi asuval veelal kalapüüniste juures nuhtluisendite küttimist. Šaakali arvukus on 2021. aastaga võrreldes pisut vähenenud, kuid tema levikualas olulisi muudatusi pole. Ülevaade šaakali asurkonna seisundist peaks olema märksa parem, et tema küttimist praegustel alustel jätkata.

Kõikide väike- ja keskmise suurusega kiskjate küttimine 2022. aasta jahihooajal võrreldes 2021. aastaga langes ning rebase, kährikkoera, metsnugise ja mingi puhul oli küttimine lausa viimase kümne aasta madalaimal tasemel. Metsnugise arvukuse langusele viitab

jäljeindeks, rebase ja kährikkoera arvukuse langusele aga jahimeeste hinnangud. Väikekiskjatest kasvab jätkuvalt vaid mägra arvukus. Kopra arvukus väljendab aeglast, kuid järjepidevat langust ning nende küttimine oli samuti viimase kümne aasta madalaimal tasemel. Lisaks mägrale paistab jätkuva arvukuse suurenemisega silma halljänas. Jahimeestel soovitame enamuse imetajatest väikeulukite küttimist jätkata eelmise aastaga samade põhimõtete järgi, invasiivseid võõrliike minki ja kährikkoera soovitame küttida rohkem ning kopra ja šaakali küttimisega tuleks kohati pigem tagasi hoida.

Jahilindudest soovitame jätkuvalt kõrge arvukusega probleemliikidest hanede, valgepõsk-
lagle ja kormorani küttimist suurendada ning nende küttimisvõimalusi avardada. Samas soovitame võimalusel vältida/vähendada luitsnökk-pardi, soopardi ja viupardi küttimist. Enamuse väikeuluki liikide, sealhulgas lindude, küttimine on võrreldes nende asurkondade suurusega väga tagasihoidlik ning küttimine marginaalse mõjuga. Selliste liikide puhul peegeldab aastane küttimistulemus pigem jahimeeste huvi neid liike küttida ja küttimistulemuse seos liigi arvukuses toimuvaga sisuliselt puudub.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki suurulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Dominantseid loomi tuleks hoida kõikide suurulukiliikide puhul ning mitte neid eelistatuna küttida.

Seoses jahinduse infosüsteemi JAHIS arenduste ja laialdasema kasutuselevõttuga on märkimisväärselt paremaks muutumas mitmete jahimeeste esitatavate ulukivaatluste hulk ja kvaliteet. Eeldame ja soovitame JAHISi veelgi laialdasemat kasutuselevõttu jahimeeste seas, sellega paraneks kindlasti seire algandmete maht, kvaliteet ja tulemused.

Jahipidamise korraldamisel tuleb üha enam arvestada erinevate huvipooltega, sh ka jahivastastega, kes jõulisemalt on hakanud sekkuma jahinduse korraldusse, mis nii praegu kui arvatavasti ka tulevikus jahinduslikku tegevust tugevalt mõjutab.

Looduskaitseliste tegevuste planeerimisel soovitame aga võtta tugevam suund elurikkuse kui terviku kaitsele, austades kõiki looduslikke liike ja nende osa ökosüsteemis võrdväärselt sõltumata nende süstemaatilise kuuluvusest. Võrdse kohtlemise põhimõttest soovitame lähtuda ka erinevate maamajandusele oma elutegevusega kahju tekitavate probleemliikide ohjamise ja kaitse korraldamisel.

Aruande koostajad tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.